UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Infortiati Partem

Bartolus

Lvgdvni, 1567

Legatis ij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96147

Visual Library

b AND. BAR. ¶ Ut hic in vlt. glo. Et ſingulariter no. iſtam gl. in materia ſua, ex qua deciditur ſi teſtator reliquit tribus quadringenta pro quolibet, ⁊ dixit quod diſponerent de eis prout in ſecreto ordinauit, licet reſultet aliqua preſumptio, non tamen vitiatur diſpoſitio.

LEX CXXVII.

SI heredes. Nominati nomine proprio tenentur in viriles: ſi appellatiuo, tenentur in hereditarias portiones. hoc dicit. quod dic vt plene dixi in l. turpia. §. fin. ſ. eo. Ex iſta lege poteſt ſumi ratio l. Lucius. §. Meuia. j. ad Trebel. vbi ſi nominantur nominibus appellatiuis non ſignificantibus hereditatem, vocantur pro hereditariis portionibus: quod ideo eſt, quia non ſufficit tantum nomina appellatiua ponere, ſed requiritur quod enumerentur, hoc eſt vt diſtincte ponantur, vt hic in text. ſed per illa nomina appellatiua non fit enumeratio perſonarum ergo, ⁊c.

LEX CXXVIII.

SI heres. Sicut legata per contratabulas patroni minuuntur, ita preceptiones heredum, h. d. De hoc in l. Plautius. infra de conditioni. ⁊ demonſtrat.

LEX CXXIX.

a **AB exheredati.** [a] A ſubſtituto vel legitimo exheredati non poteſt legatum relinqui: ſecus in inſtituto, qui beneficio preteriti ſuccedit per contratab. hoc dicit. Principium huius legis declara, vt dicam in l. qui fundum. §. qui filios. j. ad l. fal. Dixi plene in l. plane. la ij. in prin. ſ. eo. facit. l. fi. j. de lega. iij.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Ab exheredati. Limita vt per Bal. in l. cum quidam. C. de legat.

a **§. Cum a poſthumo.** [a] Relicta a poſthumo inſtituto debentur a ſubſtituto non nato poſthumo.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Cum a poſthumo. Alleg. Bald. hunc §. in l. fin. in verſicu. quero quidam. de inſti. ⁊ ſubſti.

LEX CXXX.

HEredi. Poſthumo alieno poteſt legari, ⁊ poteſt heres inſtitui. hoc dicit. De hoc plene in l. Gallus. §. ille caſus. de liberis, ⁊ poſthumis. hoc dicit.

LEX CXXXI.

SI tutor. Qui accepit vxorem illegitime ſcienter, ab ea non capit: ſed ipſi relinquere poteſt. h. d. Hoc quod dicit de muliere, intellige ſi fuit ignorans, ſecus ſi ſciens, vt no. j. de vſufru. lega. l. vxori maritus. ⁊ l. prefectus de ritu nup. Dixi in l. ij. de his quibus. vt indig.

LIBER XXXI.

TITVLVS I.

De legatis, & fideicommiſſis ſecundo.

LEX I.

1 Legatum non dicitur conferri in liberam voluntatem per iſta verba, ſi Capitolium aſcenderit: nec per iſta verba, ſi arbitratus fuerit.
2 Legatum relictum arbitrio legatarij quando valeat.
3 Legatum collatum in arbitrium heredis, an valeat.
4 Legatum quando poſſit conferri in voluntatem tertij.
5 Contractus factus arbitrio tertij, vel ſi voluerit, ſemper eſt conditionalis.
6 Arbitrari cogitur ille, in cuius arbitrium collatum eſt legatum, intellige cauſatiue.
7 Executor teſtamenti quando cogatur illud exequi.
8 Executor cogitur exequi actione ex teſtamento, quando ei aliquid relictum eſt, ⁊ officio iudicis, ſi nihil.
9 Legatum relictum arbitrio tertij, eo non arbitrante, legatum tenet, niſi arbitrium ſit commiſſum conditionaliter.
10 Debens arbitrari intra quantum tempus debeat arbitrari, ⁊ quomodo cognoſcitur quod ipſe nolit arbitrari.
11 Tertius, in cuius arbitrio commiſſum eſt legatum, ſi non arbitratur, quis arbitrabitur.
12 Arbitrari debens ſi arbitratur, ⁊ male, recurritur ad iudicem.
13 Verba ſignificantia arbitrium boni viri.
14 Bonus vir qualiter arbitrabitur legatum.
15 Arbitrari debet quis herede preſente, quando quantitas eſt [...]randa.
16 Omnes perſone quas quis poſſit eligere, non ſunt requirende [...] electione fienda.
17 Inſtrumenti continentis intereſſe, vel aliquid incertum, virtu[...] ſtatuti, executio perinde peti poteſt, ac ſi contineret certum.
18 Iudicis a ſententia aliquid arbitrantis vt bonus vir, non a[...]pellatur.

a **IN arbitriū.** [a] Si legatum in ar[bi]trium alterius con[di]tionaliter conferatur, ſuſpenditur, ſicut per q[uam]libet aliam conditionem: ſed ſi non condition[a]liter, non ſuſpēditur. hoc dicit. Diuide. vt[...] ſuper verbo, ſed cum, in duas partes. Prim[o] quitur quando legatum confertur in arbitrium alterius co[n]ditionaliter, expreſſa certa quantitate, vel re. Secundo dicit, q[uan]do confertur in arbitrium alterius non conditionaliter: ſed[...] expreſſa quantitate, vel re. Secunda ibi, ſed cum ita. In ter[...]que enim dic, q. d. nulla. Videtur enim teſtator certam quan[...] expreſſiſſe, ⁊ hoc ſequitur. ¶ Quero ante omnia quid mouet[...] ad dicendū ꝙ in prima parte fuit in legato certa quātitas ex[pres]ſa? Reſp. qꝛ ſi nulla fuiſſet expreſſa, legatū fuiſſet inualidum [...] incertum, l. cum poſt. §. gener. ſ. de iure do. Cū enim dico, rel[...] Titio, ſi Seius arbitratus fuerit, hic ſuſpenditur diſpoſitio[...] arbitrium Seij confertur hoc, vtrum ſibi placeat ꝙ ſit legat[um] non, nō autem quid, vel quantū legatur. Unde ſi arbitraretur ſibi placet legatum eſſe, remaneret tamen legatum inualidū p[ro]pter incertitudinem rei legate, d. §. gener. Sed quando arbitr[ium] non ponitur conditionaliter, vt, lego pupillo arbitrio tutoru[m] tunc diſpoſitio eſt certa, qꝛ teſtator legat, ſed in arbitrium alte[rius] cōmittitur quid, ⁊ quantū leget. ¶ His premiſſis op. hic in p[rin]cipio innuitur, ꝙ valet legatum relictum ſub conditione, ſi vol[ue]rit. Contra, j. tit. j. l. fideic. §. quanquam. ⁊ ſ. de here. inſti. l. ſi q[uis] Sempronium. ⁊ l. nonnunquam. de condi. ⁊ demon. Sol. expo[ne] ſi voluerit, ſcilicet, arbitrari, ⁊ ſic non fuit collatum in merā vo[lun]tatem. Vel dic ſecundū Rog. vt dum dicitur [...] tereſt, exponatur, ideſt, aliquid intereſt. Quelibet[...]

1 ſe, prima tamen magis eſt clara. Ex his not. † ꝙ ſicut non dicitur conferri in liberam voluntatem per iſta verba, ſi Capitolium aſcen[...]derit, ita nec per hec verba, ſi arbitratus fuerit, ſecus per hec, ſi voluerit. ¶ Intro gl. fin. ⁊ op. incertitudo vitiat legatum, l. cum poſt. §. gener. Sol. hic incertitudo venit declaranda per arbitrium alterius. Op. de l. ſi ita legatum. §. illi ſi volet. ſ. tit. j. ⁊ de l. ſi ita ex[...]preſſum. de condi. ⁊ demon. Sol. ibi confertur in liberam volu[nta]tem legatarij, quod fieri poteſt. Oppo. de l. vtrum. §. j. de reb[...] Sol. Ibi debet intelligi arbitrio heredis, hoc eſt, in libera vo[lunta]te, quod non valet. ¶ Venio ad materiam, ⁊ gl. hic summar[...]

2 guendo tres caſus, quos examinabo. ¶ † Primo quero, a[n va]leat legatum relictum arbitrio legatarij. Gloſ. quod ſic. ſiue [...] ad arbitrium, ſiue ſi voluerit, l. ſi ita. de cond. ⁊ demō. Addi[...] qꝛ non refert an conferatur in liberam voluntatem, vel no[n ...] de op. lega. per totum, ⁊ l. ſenatus. §. legatum. ſ. tit. j. Tu v[ero] clarius, aut teſtator dicit ad eius arbitrium, ⁊ ſic non con[ditiona]liter, ⁊ valet, vt hic. Aut hoc exprimit conditionaliter, ⁊ [...] quantitate non expreſſa, ⁊ non valet, vt in principio huius [...] a contrario ſenſu, ſecundum ꝙ gloſſe intelligunt, ⁊ Dyn. [...] ſtator exprimit certam quantitatem, vel rem, ⁊ tunc aut [...] arbitratus fuerit, ⁊ valet: tamen eſt neceſſe ꝙ arbitretur, v[t ...] prin. ⁊ l. is qui heres, ſ. de acqui. here. licet gl. ibi non bene [...] Aut dixit, ſi voluerit, ⁊ valet ſi declarat ſe velle, l. ſi ita. §. illi [...] let. ſ. ti. j. ⁊ l. ſi ita expreſſum. de cond. ⁊ demon. Aut dixit, cū vo[lue]rit, ⁊ valet, etiam ſi non declaret voluntatem ſuam. Nā [...] do videtur velle, l. fideic. §. ſic fideicōmiſſum relictum. j. ti. j. [...]

3 rem. §. pen. j. ti. j. ¶ † Secundo quero, quid ſi cōferatur leg[atum in] poteſtatem heredis? Dicit gl. tūc refert vtrū dicat ad arbitr[ium] aut ſi voluerit. Tu circa hoc dic latius. Aut dixit ad arbitr[ium he]redis non conditionaliter, ⁊ valet, vt purum, vt hic. Aut c[onditio]naliter re, vel quantitate non expreſſa, ⁊ eſt nullū, vt in p[rincipio] huius legis, a cōtrario ſenſu. Aut expreſſa re, vel quātitate [...] aut dixit, ſi arbitratus fuerit, ⁊ valet legatum, l. ſi ſic. [...] ſ. ti. j. tanquam conditionale, per iſtam legem in prin[...] neceſſe quod heres arbitretur, vel ſit in mora arbitr[andi ...] §. ſorore. infra de fideicommiſ. libe. ⁊ l. iure ciuili. j. d[...] ⁊ hoc vult tex. j. titu. primo. l. fideicommiſſa. §. qua[nquam ...] vbi dixit, legatum debebitur. Intellige, ſi fuerit ar[bitratus ...] vel per eum ſteterit, quod innuit verbum debebitur, q[...] turi temporis. Poſtea in tertio reſponſo dicit omnino [...] ſic vtitur verbo preſentis temporis, qꝛ ibi nulla eſt ſuſpenſio [...] dicit teſtator, ſi heres voluerit, ⁊ non valet, vt hic, in glo. [...] d. §. quanquā. Aut dicit, cū voluerit heres, ⁊ valet, ⁊ poteſt [...]

velle vſq; ad mortem, d.l.fideicommiſſa.§.ſic fideicommiſſum,
vxorem.§.pe.ꝭ.ti.j. ¶ Quero, vtrū †legatum poſſit conferri in
voluntatem tertij? Gl.dicunt, aut dixit, ſi voluerit, aut ſi arbitra-
tur, vt in gl. Declaro, quādo teſtator dixit, ſi voluerit extrane[a],
non valet, q2 eſt captatoria voluntas, l.nonnunquam, de condi.⁊
demon. Quod intellige verū, preterquam in relictis ad pias cau
ſas, c.cum tibi.extra de teſta.dixi in l.captatorie.ꝭ.tit.j. Fallit etiā
in relictis libertatū, l.fideicommiſſaria libertas.ꝭ.de fideicom.li-
ber. Sed ſi dixit, cum voluerit extraneus, puto ꝙ valet, dictū eſt,
de herede, ⁊ legatario: nam moriendo videtur velle, d.l.fideicō-
miſſa.§.quanquam. Secundo dicit[b] glo.ſi teſtator dixit, ad arbi-
trium, ⁊ tūc valet vt purum, vt hic.ij.reſpon. Aut dixit, ſi arbitra-
retur, ⁊ tūc valet, ita demū ſi arbitref, vt hic, in prin. ⁊ ꝭ.dicā in q.
Quod intellige qñ fuit in legato expreſſa certa quantitas: alias
ſecus, vt in princ.huius legis. Predicta vera in vltimis volūtati
bus, ſed in contractibus, †ſiue dicat, arbitrio talis, ſiue, ſi volue-
rit, ſemper facit cōditionem, l.fin.C.de contrahen.emp. ⁊ l.ſi quis
arbitratu.ꝭ.de verbo.obl. ⁊ ibi plene dixi. De contractibus, doc.
⁊ gl.in l.in vendentis.C.de contrahen.emp. Pro hoc, quod habe
tur in gl.in l.in perſonam.§.generaliter.ꝭ.de reg.iur. ¶ †Querit
gl.an ille, in cuius arbitrium confertur, cogatur arbitrari? Reſp.
gl.quod non meminit ſe legiſſe. Dyn.arguit pro ⁊ contra, ⁊ quod
non cogatur probatur in l.fin.§.ſed ⁊ ſi quis.C.communia de le.
In contrarium facit tex.in auth.de eccle.tit.§.ſi autem, qui hoc
facere, vt no.gloſſ.C.de epiſc.⁊ cle.l.nulli.licere. Uerius tamen eſt,
quod non cogatur arbitrari preciſe, ſed cauſatiue: q2 perdit reli-
ctum, ſi voluntatem non exequatur, vt no.in l.cum ita.§.j.ꝭ.e.⁊ l.
huiuſmodi.in prin.ꝭ.ti.j.⁊ ꝭ.de ven.inſpi.l.j.§.apud eum, ⁊ ꝭ.vbi
pup.edu.debe.l.j.§.quamuis, ⁊ hoc tenent doc.in d.l.nulli.addūt
tamen doc.eſſe verum, ſi tale officium non agnouit, ſed ſi agno-
uit, indiſtincte cogef arbitrari, l.iij.§.tametſi.ꝭ.de arbi.hoc ponit
Cyn.in l.id quod pauperibus.C.de epiſ.⁊ cle.in iij.q.⁊ l.fin.C.de
contrahen.emp, ⁊ Spe.de inſtru.edi.§.nunc vero aliqua.ver.hoc
etiam queritur, vbi plene. ¶ † Aduertendum tamen eſt, quod
gl.ſolum querit de eo, cuius officium eſt arbitrari. Dyn.arguit
de his, quorum officium eſt exequi, tamen hoc ſatis eſt probabi-
le, q2 eadē ratio eſt. Dic ergo latius,[c] aut talis executor accepta-
uit officium, ⁊ cogitur illud facere, d.l.iij.§.tametſi.acceptare dici
tur, ſiue in teſtamento ſibi adſcripſerit.vel adſcripto conſenſit in
vita, ſiue poſt mortem, l.vxori.§.j.ꝭ.ad legem Cor.de fal, ⁊ ibi not.
Aut non acceptauit, ⁊ tunc aut erat ei aliquid relictum in teſta-
mento, aut non. Primo caſu, aut negligit exequi, q2 non poteſt,
etiam ſi vellet, vt ſunt fratres minores, qui non poſſunt eſſe exe-
cutores, c.exiui.de verb.ſignifi.in Cle. ⁊ habebunt legatum, licet
non adminiſtrent, C.eo.l.ab adminiſtratione. Aut poteſt, ſed nō
vult ⁊ tunc cogitur cauſatiue, vt Dyn.dicit. Si enim non exequi
tur, perdit relictum, d.§.ſi autem, ⁊ l.ſi quis ſepulchrum.§.funus.
de reli.⁊ ſump.fune.cum alijs allegatis per Dy. Aduertendū ta-
men eſt, ꝙ olim erat diſtinguendum, an legatum eſſet relictū ob
hoc, vel non, l.Neſennius.[d] de excuſa.tu.tamen hoc hodie eſt indi
ſtincte verum, vt in auth.de here.⁊ fal.§.his omnibus, ⁊ not.per
Jac.de Bel.eo.tit.§.hec quidem.in vlt.q. Si vero nihil fuit reli-
ctum tunc non cogitur, d.§.funus.⁊ l.iij.ꝭ.de arbi.de curato.bon.
dan.l.ij.§.queritur, ⁊ ꝭ.de procura.l.filius.§.inuitus. Hoc autem
intelligo, ꝙ nō poſſint cogi, ſcilicet, vt executor teſtamētari?. Sz,
q2 iſta executio deuoluitur ad epiſcopū, d.§.ſi autem.⁊ d.l.nulli
licere.vel etiā ad preſidē prouincie, l.iij.ꝭ.de ali.⁊ cib.leg.qui iudi
ces poſſunt ad hoc vnū conſtituere, vt exequatur, d.l.iij.tunc iu-
dex poteſt ex ſuo officio cogere, ſicut poteſt cogere quemlibet cui
delegat, l.prima, C.qui pro ſua iuriſ. Ubicunq; autem dixi aliquē
cogi arbitrari, intellige, ſi arbitrium conditionaliter ſit inſertū, ſi
enim cogeretur, non eſſet conditio, quod eſt contra princip.legis
noſtre. ¶ †Quero quo iure cogetur? Gl.in l.nulli, C.de epiſ.⁊ cle
ri.dicit officio iudicis, vel actione ex teſtamento. Jdem in Spec.
in d.verſi, hoc etiam queritur cum verſi.ſeq. Tu dic, aut executo
ri erat aliquid relictū, ⁊ poteſt cogi actione ex teſtamento, ſi agno
uit relictum, l.ij.C.de his que ſub modo alias officium iudicis, lo
cum habet, Ceſſat enim actio ex teſtamento, cū nullum commo-
dum pecuniarium ex eo conſequatur, l.plane.la ij.in fine, ꝭ.titu.j.
¶ †Quero, pone ꝙ talis non arbitratur, an legatū valeat? Gl.
ꝙ ſic. Hoc intelligo verū, ſi committatur ad arbitriū alterius, nō
conditionaliter. Si enim conditionaliter, ⁊ ille nollet arbitrari, le
gatum eſſet nullum, vt hic in princ. Dicit enim, ꝙ inter hanc cō-
ditionem, ⁊ illam, ſi Capitolium aſcenderit, nō eſt differentia, ſed
Capitolium aſcendere non cogitur, ergo, ⁊c. ⁊ hoc ſentit glo.ma-
gna hic, in fin.licet aliter dicat glo.in l.is qui heres.ꝭ.de acquirē.
10 hered.tamē tex.illius legis probat illud quod dico. ¶ †Quero
quomodo ſciam, ꝙ ille nolit arbitrari? Reſpō.primo ſi hoc expri-
mit, l.fin.§.ſed, ⁊ ſi quis.C.cōmunia de lega. Sed ſi hoc non expri
mit, ſed tacet, quantū tempus debet currere, vt non videatur ar-
bitrari? Dic, aut quis debet arbitrari ad commodū ſuum, ⁊ po-
teſt arbitrari donec detur ſibi terminus a iudice, l.mācipiorū.de
opti.lega. Aut ad commodū alterius, ⁊ tunc aut arbitrium cōſi-
e ſtit circa eligendas perſonas, ⁊ poteſt arbitrari[e] donec interpel-
latus a iudicio ſit in mora, l.cū quidā ita.ꝭ.eo. Aut arbitrium cō-
ſiſtit circa res, ⁊ tunc debet intra annum arbitrari, l.fin.§.ſed, ⁊ ſi
quis.C.communia de lega. Jta intelligo iſtam legem, in ſecundo
reſp.⁊ ꝭ.tit.j.l.fideicommiſſa.§.quanquam. Fallit in caſu vbi pōt
differre arbitrari donec viuat, l.ſeruos.ꝭ.de manu.teſta. Ratio
eſt, q2 ibi videtur teſtator voluiſſe vt ſeruus eſſet obediens here-
di in vita eius. Et predicta in vltimis voluntatibus in contracti-
11 bus, dic vt dixi in l.ſi quis arbitratu.de verbo.obli. ¶ †Quero
illo tertio non arbitrante quis debeat arbitrari? Dicit glo.quod
recurritur ad alium, vt in l.in perſonā.§.generaliter.ꝭ.de reg.iur,
tamen non dicit ad quem. Tu dic, aut arbitriū conſiſtit in aliqua
re eligenda ex certis, ⁊ tunc arbitrium deuoluitur in ipſum lega
tariū.d.§.ſed ⁊ ſi quis. Si vero conſiſtit in eligenda re, vel quanti
tate incerta, vt in caſu huius legis, ſecunda parte, ⁊ tunc recurrif
ad iudicem, argumen.l.cum quidam, infra eodem. Si vero arbi-
f trium conſiſtit in eligenda perſona, tūc aut[f] perſona erat omnino
incerta, vt relictū pauperibus, vel in redemptionem captiuorū,
⁊ arbitratur iudex, dicta l.nulli.C.de epiſ.⁊ cleric. Aut arbitrium
erat in eligenda perſona incerta de certis, ⁊ tūc illo non arbitran
te non recurritur ad aliū: ſed omnes illi, de quibus debebat fieri
electio, admittūtur in viriles, l.ſi quis Titio.in fin.argumen.l.cū
quidam.infra eodem, ⁊ hoc quando nullo modo arbitratus eſt.
12 ¶ Sed quero †quid ſi arbitratus eſt, ⁊ male. Gl.dicit qd recur-
g ritur ad aliū,[g] vt d.§.generaliter. Non dicit ad quem, dic quod in-
diſtincte recurritur ad iudicem, vt d.l.in perſonam.§.generaliter.
de regu.iur.⁊ l.continuus.§.cū ita.ꝭ.de verbo.obliga. ⁊ l.ſocieta-
tem.§.arbitrorum.ꝭ.pro ſocio, ⁊ ibi dixi, ⁊ hoc in vltimis volunta
tibus. Jn cōtractibus vero qualiter recurratur ad arbitriū alte-
rius, Docto.tangunt in l.in vendentis.C.de contrahen.empt.⁊
ibi gloſſ.plenius dixi in l.ſi quis arbitratu.de verbo.obligatio.
13 ¶ †Quero, que ſint verba, que ſignificant arbitriū boni viri, vel
14 liberam voluntatem? dixi in l.ſi ſic.in princ.ꝭ.tit.primo. ¶ †Que
ro qualiter bonus vir debeat arbitrari. Glo.dicit pro viribus bo
norum teſtatoris, conſideratis meritis legatarij, ⁊ ſecūdum qua-
litatem ſeu quantitatem, vt in gl.quam vide. Tu dic, aut relictū
eſt factum ob certam cauſam, vt cauſa dotis, vel alimentorum
vel ſtudij, vel ſimilium, ⁊ tunc debet arbitrari quantum ei ſuffice-
ret ad illud, conſideratis qualitatibus perſonarum, l.ſi filie.infra
tit.primo.⁊ l.quero.ꝭ.de iure dotium, ſaluo ſi tanta eſſet quanti-
tas quod abſorberet quaſi totum patrimonium relinquentis,
tunc eſſet minus arbitrio iudicis, l.quidam in teſtamento.infra
eodem. Si vero eſſet relictum ſimpliciter abſq; expreſſione cau-
ſe, tunc erit arbitrium boni viri, vt gl.dicit. Exemplum hic in fin.
legis, ſi teſtator legauit pupillo arbitrio tutoris, debet conſidera
ri quantū eſſet equum relinqui ipſi pupillo, conſiderata qualita-
te pupilli, ⁊ conſiderato patrimonio teſtatoris, ⁊ charitate quā
habebat ad pupillum, vel conſideratis meritis, ſi reliquiſſet maio
ri. Poſſet etiam colligi quantitas ex quantitate relictorum, que
teſtator fecit in ſimili, l.cū vnus.§.fin.de alimē.⁊ cib.lega.⁊ l.ſi ſer-
15 uus plurium.§.fina.ꝭ.tit.j. ¶ Quero extra gl.†an quis debet ar-
h bitrari preſente herede,[h] vel ſaltem requiſito. Reſpō.vbi teſtator
non taxauit quantitatem, vt in ſecundo caſu huius legis puto
heredem requirendum, argumen.l.ſi quis arbitratu.ꝭ.de verbo.
obl.⁊ quod ibi dixi. Sed ſi quantitatem taxauit, arbitrarium eſt,
tamen circa eligendas perſonas, vel circa diſtributionem facien-
dam inter eas, tunc non debet requiri, l.nulli.§.cum autem.C.de
epiſcop.⁊ cle.vbi ſufficit, quod poſt tempus manifeſtetur preſidi.
Hoc etiam apparet, q2 ex hoc heres non leditur.l.de vno quoq;.
16 ꝭ.de re iudic.a contrario ſenſu. ¶ Quero, † an omnes perſone
quas quis poſſet eligere debeant requiri? Uidetur quod ſic, quia
requiſiti, poſſent trahere electorem in hoc vt ſe eligeret. Contra-
rium puto per legem vnum ex familia.per totam legem ꝭ.eod.vbi
talis electio poteſt fieri in teſtamento, inſtituendo vel legando:
quod non poſſet ſi requireretur preſentia alterius, q2 tunc non eſ
ſet mere ⁊ libere vltima voluntas. Jtem quia poteſt fieri eis inui-
tis, ergo eis abſentibus, l.iiij.§.ij.de fideicom.lib. ⁊ dixi in illa q.
quam diſputaui, que incipit, filium adultum teſtator inſtituit.
Non obſtat, quod poſſet eum trahere in ſuam ſententiam, q2 hic
i tractatur de lucro captando. ¶ Ultimo videbitis,[i] quod licet
quantitas arbitrio alterius debeat declarari, tamen obligatio
non dicitur habere conditionem neq; diem. licet enim differatur
executio, tamen obligatio omni reſpectu preſens eſt, vt gloſſa
17 dicit. †Et per hoc apparet ſi aliquis promittit in inſtrumen-
k to intereſſe.[l] vel aliquid incertum, quod illius inſtrumenti po-
l teſt peti executio ex forma ſtatutorum, ſicut ſi contineret certam
quantitatem, ⁊ tunc in iudicio declarabitur quantitas, C.de ſen-

ten.que ſine cer.quanti.l.j.facit.ſ.de eden.l.j.in pꝛinci.ꝛ l.defenſio-
m nis facultas.de iure fiſci.que nota.bene.❡Sed quero,[m] eo† ca-
18 ſu,quo recurritur ad iudicem,ſi ipſe arbitratur , an ab eius ſen-
tentia poterit appellari? Dic, quod vbicunque iudex aliquid vt bonus vir arbitratur, nunquam appellatur . ita dicit Inno.in c. pꝛeſenti.extra de teſti.

ADDITIONES.

a POMA ❡In arbitrium.Uide ad iſtam l.per Alex.conſil.xiij.in vltima colum.in j.volum.

b POMA.❡Secundo dic.Uide Pa.conſi.iiij.in fin.in ij.vol.

c POMA.❡Dic ergo latius.De hoc eſt caſus in terminis in l.ſi quis.§.fundus,ꝛ ibi no.Bar.ff.de reli.ꝛ ſump.fu.Facit ca. Joannes.de teſta.vbi executoꝛ cogitur exequi.

d ❡Ut l.Meſennius.Adde vt per Bal.conſi. cclvij.lib.iiij.Roma. conſi.ccviij.ꝛ cccxxxv.ꝛ inquantum Alex.tangit an executoꝛ poſſit alij vices ſuas committere,vide,ꝛ pulchꝛe.conſ.ccccxvij. lib. ij. conſulendo ſuper teſtamento cuiuſdam Cardinalis de Capacijs, qui alios Cardi.ꝛ epiſcopos executoꝛes fecerat.Et an quis cogatur exequi,vide vnum verbum per Bal.conſi clxix.lib.j.

e AND. BAR. ❡Et poteſt arbitrari . Et vide eundem in l. cum quidam.j.eo.ꝛ in l.ſin.§.ſed ꝛ ſi quis.C.commu.de leg.

f AND.BAR.❡Tunc aut.Uidetur ſibi cõtradicere in eo quod dicit in d.l.cum quidam.j.eo.

g ❡Recurritur ad alium.Adde vltra plene dicta per Alexã. hic, belliſſime Roma.conſi.cclxj.quem omnino vide.

h AND.BAR.❡Pꝛeſente herede.Adde vt per Petr.de Anch. conſil.ccclxxxiij.

i Ultimo videtis. Et an a ſententia reducentis laudum ad arbitrium boni viri poſſit appellari,vide de hoc Joann. And.ꝛ adde Bar.in conſi.xxxj.incip.queſtio talis eſt,petitum fuit.

k POMA.❡Et per hoc.Uide Ro.cõſi.lxxxvj.in iiij.du.ꝛ cõſ.ccxj. in vlt.col.ꝛ que poſui ad Bar.in l.j.de acq . re. do.ꝛ Bar. in trac. guarentigie,in j.par.ij.q.pꝛime partis pꝛin.

AND.BAR.❡Et per hoc apparet. Alle. iſtud dictum docto. in cap.j.j.diſtin.

l ❡Intereſſe.Adde vt p Bal.cõſi.cccxcviij.li.ij.ꝛ Ro.cõſi.lxxxvj.

m ❡AND.BAR.❡Sed quero. Idem dicas in arbitratoꝛe, qꝛ ſi partes compꝛomittunt in eum vt in bonum virum , nunquam talis ſententia poteſt ad arbitrium boni viri reduci. Iſtud fuit ſing. dictum Bar.in l.iij.§.tametſi.ſ.de arb.quod no.perpetuo, ꝛ vide Abb.in conſ.ij.vbi ſequitur Joan.ꝛ Bar.vide ibi Abb . in conſi. xxxix.ꝛ vide Ludo.Ro.in conſi.cclv.

* CLAVD.DE SEISS.❡Iſtud ſequuntur omnes in §.curare. Inſtit.de actionib.

LEX II.

Quoties. Si plures res nominentur,plura ſunt legata: ſecus ſi vno vniuerſali nomine compꝛehendantur.hoc dicit.Hanc legem declara vt dicam in l. neminem.j.eod.

LEX III.

1 ☞Conditio conſiſtens in poteſtate alterius , dicitur impleta, quando tranſiuit tantum tempus quod commode impleri potuit.

Si ita. Ualet legatum,etiam ſi conferatur in conditionem , que in alterius poteſtate conſiſtit. hoc dicit.Quero,de quo loquitur hic, dum dicit , non aſcenderit.Gl.ponit tres opi.quod loquatur de herede, ꝛ valet legatum:qꝛ non confertur in eius expꝛeſſam volũtatem, ſed relatã, l.ſi quis Sempꝛonium. ſ. de here.inſti. ꝛ l.nonnunquã de condit.
1 ꝛ demon.Sed tunc quero,†quando dicetur iſta conditio impleta? Uidetur quod debet expectari quod deſinat poſſe aſcendere, vt l.ita ſtipulatus.de verbo.obl.Ueritas eſt, quod videtur impleta,quando tranſiuit tantum tempus,quod commode aſcendere
a potuiſſet,ꝛ non aſcendit,l.hec conditio.[a]de condi.ꝛ demon. Alia lectu.eſt,quod dicatur hic,ſi extraneus capitolium non aſcenderit,ꝛ iſta etiã eſt bona,ꝛ dꝫ expectari donec deſinat poſſe aſcendere, quod eſt verum.niſi eſſet perſona legatarij coniuncta,qꝛ tunc pꝛeſtatur cautio Mutiana,l.cum tale.§.j.de cõdi.ꝛ demon. Tertia lec.eſt,ſi ipſe legatarius capitolium non aſcenderit,tunc valet legatum,ꝛ eſt locus cautioni Mutiane,vt in gl.

ADDITIO.

a ALEX.❡L.hec conditio.Melius facit l.j.§.item ſi ita legatum ad leg.Fal.Nam l.hec conditio loquitur in legatario , hec in herede.

LEX IIII.

1 ☞Executoꝛ cui fuit legatum relictum, non poteſt illud repudiare vt euitet onus ſatiſdationis,ꝛ executionem acceptare.
2 Caſus,quo legatarius particularis cogitur agnoſcere legatum.
3 Una res ſi legatur,vel plures,quando legatarius poſſit partem agnoſcere.

Neminem. Si vna res vel plures legantur [illegible] nomine collectiuo,non poteſt vna [illegible] ceptari,alia non:ſecus ſi plures nominatim, niſi illa [illegible] repudiat, habeat onus annexum. hoc dicit cum duabus ſeq. Op.de cad.tol.l.j.§.vbi autem.gl.ſol. hic legatur vna res [illegible] pluribus vnde poꝛtio accreſcens poteſt repudiari.Pꝛo declara-tione ſequen.l.ſed duobus.quero quomodo intelligatur.quod [illegible] duobus legatis non poteſt repudiari vnum quod onus h[abet] annexum? Reſpon.ſi per hoc fieret pꝛeiudicium heredi,vt in ex[em]plo hic poſito. Idem ſi fieret pꝛeiudicium alteri, l.ſi legatario [illegible]
1 pꝛinci. j. de fideicom. lib. Et per hoc † dixi in queſtione de fa[cto]. Uos ſcitis,ꝙ executoꝛ,qui ſentit commodum,debet ſatiſdare a pluribus.ſ.tit.j.ꝛ no.in l.liberto.§.largius.de annu.lega.[illegible] cus,l.diuus.j.ſi cui pluſquam per legem fal.Contingit,quod [illegible] dam fuit conſtitutus executoꝛ,ꝛ legatum ſibi fuit relictum, [illegible] vult repudiare legatum , vt euitet onus ſatiſdationis , ꝛ vult [illegible] executoꝛ.Certe non poteſt per iſtam legem que loquitur in o[nere] impoſito a lege.facit d.l.ſi legatario.j.de fideic.lib.❡Quero [illegible] pudiatio valet , ꝛ onus remanet , an cogatur habere vtrum[que]. Rñd.repudiatio valet in pꝛeiudicium repudiantis , vt hic. S[ed] eſt aduertendum,ſi quidem ille in cuius fauoꝛem legatum re[pu]diatur,habebat onus,poteſt ſibi conſulere, illo non agnoſc[ente] legatum,ꝛ non cogitur agnoſcere,vt hic,vbi heres deducet F[al]cidiam,ꝛ retinebit ſeruum legatum,cum onere ſuo . Si vero [non] poteſt ſibi conſulere , niſi ille agnoſcat , tunc cogitur legat[um] agnoſcere non obſtante repudiatione,dicta l.ſi legatario.infra
2 fideicommiſ.liber.que no.Et eſt † aduertendum,quod quando [v]na res legatur per agnitionem partis videtur facta agnitio [to]tius,l.ſi cui res.infra eodem.ſed quando facta ſunt plura legata quoꝛum vnum habet onus , agnoſcendo vnum non videtur [a]gnoſcere aliud,ſed noua agnitione opus eſt,ꝛ ſic eſt caſus in q[uo] legatarius particularis,cogitur legatum agnoſcere,licet regula[riter] contra,l.ſi quis omiſſa.ſ.ſi quis omiſ.cauſa teſtamen. [illegible] mo quando deferuntur plures hereditates,vel plures partes v[nius] hereditatis,dixi in l.fina.ſ.de acquiren.heredita.Sed quando deferuntur plura legata,vel vnum,dicendum eſt hic.Ergo di-
3 cas,† quod aut legatur vna res,aut plures.Pꝛimo caſu,aut legatur ſimul , aut per partes.ſi ſimul,aut legatur vna tantum v[i]nius ꝛ partem non poteſt tantũ agnoſcere,vt hac lege [illegible]. Aut deuenitur ad plures,ꝛ tunc ſecus,vt l.legatarius.ſupra.[eo]. tit.j.ꝛ j.eod.l.ꝛ pꝛoculo.Quod intellige,niſi onus adiectum [illegible] induceret,argum.huius legis,ſed ſi relinquitur per partes, tunc poteſt vna pars agnoſci.alia repudiari,argum.l.pꝛinc.§.[illegible] tem.C.de cad.tolen.Secundo caſu, aut plures res legantur [illegible] nomine vniuerſali ſeu collectiuo,ꝛ non põt vna tantum agno[ſci], l.grege.j.eo. Aut legantur copulatiue,ꝛ tunc poteſt tantum [vna] agnoſci,niſi altera habeat onus,vt hac l.ſed duobus.Si vero le-gantur plures alternatiue,dic vt l.ſi ex toto.ſ.titu.j.

LEX VII.

Si Titio. Qui non capit partẽ, qꝛ indignus [eſt, non accreſ]cit partem.hoc dicit.Pone caſum [quod] fuit legatum Titio,ꝛ cuidam alij, qui non poterat ca[pe]re,qꝛ poꝛtio indigni applicatur fiſco,vt in depoꝛtato,vt j. [l.] ſi depoꝛtati.ſecundum vnam opin.vt ibi dicetur. Uel pone exem-plum in vxoꝛe que legauit viro , qui eam duxit contra m[andata] legum.l.ſi.ſ.tit.j.ꝛ l.ij.j.de his quib.vt indign.❡Oppo.de l.j.C.de caduc.tollen.§.in pꝛimo.ꝛ §.pꝛo ſecundo.ꝛ de contratab.l.ſi poſt moꝛtem.§.liberi.vbi poꝛtio deficiens accreſcit coniuncto.[illegible] dicit gl.ſpeciale eſt hic,ꝛ l.plane.§.ſi coniunctum.ꝛ l.huiuſmodi. ſi Titio.ꝛ l.ſi duobus.in pꝛin.ſ.titu.j.Tu dic, qđ contrarium lo-quitur , quando in perſona collegatarij legatum deficit omnino, ſed hic legatum valebat.ꝛ auferebatur ab eo tãquam ab indigno, ꝛ veniebat ad fiſcum. Alie leges,in quibus dicit gloſſ.quod [illegible] intelliguntur vt in eis. Dixi plene in l.huiuſmodi.§.ſi Titio.ſ.titu. j.❡Oppon.de conditio.ꝛ demonſtra.l.mulieri.Sol.glo.Tu dic quod ibi ideo eſt,qꝛ legatarius veniebat de iure ſpeciali,vnde ibi non poteſt accreſcere,vt ibi dicam. ❡Op.ad id quod dixi [in] l.fina.§.Seio.j.eodem.Sol.vt ibi patet.❡Oppo.de l.Papinia-nus.§.quoniam autem quarta.ſ.de inofficio.teſtamen.Sol.[illegible] cet non admittebatur, ſperabatur admitti , ꝛ ſic concordat cum eo quod dixi.❡Oppon.de l.qui quartam.§.fin.ſ.titu.j.Sol. [illegible] eſt contra,vt ibi patet.

LEX VIII.

Si quis ſeruum. Oppo.de l.[illegible] ſ.titul.j.Se[cundo] [illegible] [e]rat tempoꝛe teſtamenti,hic poſt.Secundo oppo.[illegible] res.§.j.ꝛ ij.ſ.titul.pꝛimo.Solu. Intellige,quod hic aufugit [illegible] heredis.Oppo.ad legem Aquiliam.l.inde Neratius.§.ſecundo. Solut. Ibi aufugit poſt moꝛtem ꝛ aditam hereditatem. Unde cum legatarius ſit dominus,poteſt ſibi per actionem legis Aqui-lie con[illegible]

c conſuli. ¶ Quero, de quo heres debet cauere quando aufugit o teſtatore: Gl. dicit, quod de reſtituendo, non de proſequen. Sed contrarium dicit gl. in l. cum ſeruus. ſ. tit. j. ſcilicet, quod e heres debet proſequi, ꝛ iſta vera[a]. Probatur hic in tex. dum cit, de reducendo eo. ꝛ l. ſi ſeruus. in prin. ſ. tit. j. Materiam iſtā ri in d. l. cum ſeruus. ſ. tit. j.

ADDITIO.

LEX. ¶ Et iſta vera. Hoc ſequitur Angelus, per dictam l. cum uus, ꝛ per hanc gl. aliqui hic contra, pro quibus eſt gl. in dicta um ſeruus.

☞ Legatum alternatiuum, quando dicatur, vnum, vel plura.

§. Siita. Legatum alternatiuum cenſetur plura quo ad rerum nominationem, vnum quo ad preſta onem, h. d. Op. j. eo. l. ſi illud, ij. reſpon. Gl. j. ſoluit † quod ibi dici ur vnum quoad vnam ſolutionem, ſunt tamen plura quo ad no inationem, vt hic. ꝛ ſic concordat cum fin. huius §. Iſtud repre endit glo. per l. cum illud. j. quando di. leg. ce. ꝛ ſoluit quod aut oquimur in legato alternatiuo in quo vtrunqꝫ eſt ab initio in bligatione, ꝛ loquitur lex contraria, qꝛ vnum legatum eſt. Aut oquimur in legato alternatiuo, quorum vnum ponitur in defec um alterius. ꝛ ſic non concurrunt in idem tempus, ꝛ tunc ſunt plura legata, vt hic. Iſtud dictum gloſſ. eſt contra d. l. ſi illud. ij. reſ pon. j. eodem. ideo tene primam ſolu. quam tenet gloſſ. in l. ſi ex to o. §. fi. ſ. titu. j. ꝛ Dyn. ibi, ꝛ eodem modo intellige l. cum illud. j. uando di. le. ced.

§. Siquis. Si legatur certum corpus, illud debetur quod ex illo corpore reperitur. hoc dicit. Op. quod debeatur tota quantitas, ꝛ falſa demonſtratio non vi et. l. ſi ſic. §. j. ſ. tit. j. Solu. ibi legata fuit quantitas, hic ſpecies, e non reperitur in rerū natura. Simile ſ. tit. j. l. ſi ſeruus. §. qui inqꝫ. Op. de l. quidam. in princ. ſ. tit. j. Sol. ibi fuit adiectus lo s vnde ſolueretur poſt perfectum legatum, ideo non videtur poſitus cauſa taxationis, ſed magis deſignationis, ꝛ conſilij nde ſolueretur. Simile in l. Paulo. §. finali, j. tit. j. hic vero in ipſo gato fuit incertum vnde ſolueretur.

☞ Legatum reſpectu incertitudinis perſonarum, non eſt nul m: ꝛ ideo ſi heres ſoluit, talis poſſidet titulo pro legato.

Legatum factum per teſtatorem Clarucie in parochia ſancte Marie. ſi vna reperitur in dicta parochia, illa habebit legatum, ec heres poteſt dicere, quod poterat eſſe alia Clarutia.

§. Siinter duos. [a]Si teſtator ſenſit de certo le gatario, nec apparet de quo poteſt heres eligere quem vult. h. d. ¶ Opp. quod heres non te eatur alicui ſoluere propter incertitudinem. l. ſi fuerit. j. de reb. dub. Sol. expone hic, debere, id eſt, poſſe. [b] ¶ Contra hoc opp. de. l. iij. §. ſi duobus. de adimen. legatis. Sol. vt ibi. ¶ Op. quod lega tum valeat ꝛ heres cogatur eligere. l. apud Iulianum. §. Seio. a lias eſt ſub l. idem Iulianus ſ. tit. j. Sol. ibi erat incertitudo, circa res, hic circa perſonas. Rationem ponit Dy. in c. in obſcuris. de regu. iur. lib. vj. Sed op. ſi incertitudo circa perſonas facit non va lere legatum, fruſtra eſt poſita iſta lex. Quis enim dubitat, quod heres poteſt ſoluere ꝛ donare de ſuo quod vult: Reſpon. lega tum † eſt nullum in veritate, deficit enim probatio, non ius, l. duo ſunt Titij. de teſta. tutel. ꝛ l. cum ex pluribus. j. de manu. teſtam. ꝛ ideo ſi heres ſoluit, legatarius poſſidebit titulo pro legato, non pro donato, ꝛ iſtud legatum veniret in contributionem in impo nenda ratione legis Falcidie, ſicut cetera legata, ꝛ ideo poſitus eſt §. iſte. Sed quero, [c]hic dicitur, ſi ambo veniant, quid ſi non ve nit niſi vnus, alter nihil dicit, vel expreſſe renunciat: Reſpond. idem, quod heres non cogetur ſoluere, quoniam agens non oſten dit teſtatorem ſenſiſſe de ſe. ꝛ ſic non fundat ſuam intentionem, d. l. duo ſunt. ꝛ l. qui plures. j. de vſufr. legat. ꝛ l. ſi fuerit. de reb. dub. ꝛ l. cum ex pluribus. de manu. teſt. veruntamen heres ad repellen dum agentem debebit facere fidem in iudicio, quomodo alius Titius reperitur habens eaſdem demonſtrationes, vt ex hoc col ligatur incertitudo, l. ita fideicom. in princ. j. de iure. fiſci. Et per hoc dixi in queſtione de facto. † Quidam reliquerat centum Cla rucie in parochia ſancte Marie, quedam nomine Clarucia de di cta parochia petebat dicta centum, heres dicebat quod non debebat ſibi ſoluere, [d] quia poterat eſſe alia Clarucia in dicta pa rochia: Certe non ſufficit dicere quod poterat eſſe alia Clarucia, d. l. ita fideicomm. j. de iur. fiſ.

ADDITIONES.

ALEX. ¶ Si inter duos. Et in materia hic vide no. Bal. cuius dicta refert Imo. in l. demonſtratio falſa. de cōdi. ꝛ demon. ꝛ adde quod no. Bal. in l. ſi quis a filio. in §. j. ſ. tit. j. dicebat quod ſi teſta tor dicit, do. Titium executorem teſtamenti mei, ꝛ plures ſunt Titij, quod ad heredem ſpectat declaratio per d. §. j. ſed Imo. hic per gl. que eſt ibi iuncta cum iſto tex. dicit contrarium, cum pro officio oneroſo agatur, ꝛ equiparatur officium tutoris, ꝛ commiſ ſarij, iuxta gl. in l. antepe. ſ. de tutel. vide Bar. in d. §. j.

b ALEX. ¶ Poſſe. Adde Bal. in l. voluntas. C. de fideicommi. in vlt. col. in fi.

c AND. BAR. ¶ Sed quero. Quid ſi eſt facta delegatio archie piſcopo Pariſien. ꝛ ſunt multi archiepiſcopi, quid iuris: vide Ang. in c. quoniam Abbas. de offi. deleg.

d ALEX. ¶ Debebat ſibi ſoluere. Adde quod not. Bart. in l. ſi in rem. ſ. de rei vend.

1 ☞ Tertius poteſt impedire executionem iudicis.

§. Certam. Si in petendo legatarius ꝛ ſubſtitutus ſibi concurrant, in dubio eſt legatarius, cui primum legatum eſt preferendus. hoc dicit. ¶ Op. legatario primo agnoſcente, ſubſtitutus repellitur omnino, vt l. poſt adi tam. C. de impuberum ꝛ alijs ſubſtitutionibus. Solue, gloſſa in telligit ſubſtitutum hic per fideicommiſſum, quare tenebatur et reſtituere legatarius. Op. tunc qꝛ fideicommiſſarius non habet actionem contra heredem, niſi ſibi cedatur, l. Imperator, in prin cipio, j. eo. ꝛ l. ſi legatarius. j. tit. j. Huius timore Iacob. de Ra. in telligit hic in ſubſtituto directo, ꝛ quod erat inter eos contentio, qꝛ quilibet dicebat ſe principalem legatarium: ſed hoc eſt contra mentem litere. Tamen ſubſtinendo hanc lecturam dic, quod ſub ſtitutus dicebat legatarium primū repudiaſſe, ꝛ eſt bona lectura, ꝛ lecturā gl. etiam puto bonā. Ad contrarium reſponde, quod nō habet actionem contra heredem, ſcilicet, directam, ſed vtilem ſic, cum enim habeat actionem contra legatarium, habet obligatam illam actionem, quam legatarius habet contra heredem. ꝛ ſic ha bet vtilem, l. nomen. C. que res pigno. obl. poſſ. Poteſt enim inte reſſe fideicommiſſarij, quod ſibi ſoluatur priuſquam legatario, forte qꝛ legatarius ſtatim eſſet conſumptus ſi accepiſſet. Oppo. quod preferatur fideicommiſſarius, l. is cui. §. fina. j. vt in poſſ. le ga. Sol. hic loquitur quando nulla culpa poteſt legatario impu

a tari, alias ſecus, vt ibi. Op. ſ. [a]tit. j. j. ſi a plurib. in principio. Sol. dicit Dyn. quod hic loquitur quando concurrit legatarius pri mus ꝛ fideicommiſſarius, cui debet reſtitui, in contrario, concur rebant merus executor, ꝛ ille, cui debet reſtitui: quo caſu ille, cui debet reſtitui, indiſtincte prefertur. ¶ Vltimo no. ex hoc §. ꝛ pre

1 cedenti, † quod tertius venit ad impediendam iudicis exactio nem eius, quod tu legatarius petis a me tanquam ab herede. Fa cit ſ. ſoluto matrimonio. l. Titia. ꝛ quod ibi nota. ꝛ ibi dico. ꝛ l. ita tamen. §. quoties. j. ad Trebellia. ꝛ ibi dicam.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Opponitur ſ. Poſito quod hoc conſtaret, procede re poteſt iſto caſu dictum Bar. alias puto eſſe ſeruandam inten tionem teſtantis, qui ſi voluit ad legatarium primo loco perueni re, legatarius deberet preferri. vt hic in tex. in fine ſecundū Pau lum de Caſtr. in l. fideicommiſſum. j. tit. j. Certe poſito quod dictū Bar. indiſtincte eſſet verum, non poſſet negari quin ſi concurrat fideicommiſſarius habens vtiles, cum legatario habente direc tas, ꝛ in eodem tempore quod preferri debeat legatarius habēs directas. vt no. per gl. ꝛ docto. in l. iij. C. de nouat. ꝛ ſic in hoc caſu bene dicit Paulus de Caſtr. ꝛ Imol. hic, ad finem. Sed de vno multum dubito circa dictum Bar. qꝛ non reperitur in iure, quod in iſto caſu fideicommiſſarius habeat obligatam hypothecam ꝛ illam actionem quam legatarius habet contra heredem, nec l. j. C. de leg. hoc dicit. vnde cum fideicommiſſarius nullam habeat actionem perſonalem contra heredem, niſi ceſſione facta, l. Impe rator. j. eo. ergo nec hypothecam. l. fideiuſſor obligari, in princi pio, de fideiuſſoribus.

1 ☞ Legata particularia fideicommiſſis particularibus ſunt exequata, ꝛ vniuerſa vniuerſalibus.

2 Legato omnium bonorum veniunt commoda, ꝛ incommoda, ꝛ beneficium Trebelliani, non autem legato partis bonorum.

3 Teſtator ſi inſtituit aliquem heredem in parte hereditatis, ꝛ gra uat de reſtituendo illam partem ſub vocabulo bonorum, eſt fidei commiſſum vniuerſale.

4 Teſtator ſi reliquit alicui partem bonorum, ꝛ in his heredem in ſtituit, deducetur es alienum.

5 Dictio, in his, facit repetitionem precedentium cum omnibus ſuis qualitatibus.

6 Legata parte bonorum an deducentur alia legata facta, ſicut de ducitur es alienum.

§. Sicui certam. Si legatur pars heredita tis, intelligitur cum honori bus ꝛ oneribus: ſi pars bonorum, intelligitur deductis oneribus, hoc dicit. ¶ Op. ad iſtum §. de l. ſequen. Sol. Ro. intellexit, quod hic loquatur ſecundum tempora antiquiſſima: vel quod quis le gauit certam partem hereditatis, hoc eſt, rem que facit partem hereditatis: lex vero ſequens loquitur in duobus caſibus ſpecia libus, quod nihil eſt dicere. Nā eſt cōtra l. nō amplius. §. cū bono rum. ſ. tit. j. ꝛ l. generali. §. fin. j. de vſufr. lega. Dic ergo ſecundum

Azonem quod hic legauit certam partem hereditatis, merito
onera diuiduntur, qꝛ nomen hereditatis hoc importat: in lege ſe
quen. legauit partem bonorum, que intelliguntur deducto ere a
lieno, l. ſubſignatum. §. bona. ⁊ l. bonorum. de verbo. ſignifica. iſta
eſt vera. Sed ad iſtud op. j. ad Trebellianum. l. cogi. in princ. vbi
ſi relinquuntur bona, intelligitur cum oneribus ⁊ honoribus.
Sol. dicit Dyn. aut bona relinquuntur iure legati, ⁊ ita loquitur
iſta lex. Aut iure fideicommiſſi, ⁊ loquitur lex contraria. Ita te
net Dyn. in l. princeps bona. j. de verbo. ſignifica. Et gloſ. videtur
idem tenere in l. ſubſignatum. §. bona. de verbo. ſignific. Certe ſi
a iſta opinio eſſet vera, contradiceret[a] illi regule, quam dedi in l. j. s.
tit. j. quod legata vniuerſalia, ⁊ fideicommiſſa vniuerſalia ſint exe
quata, quod dixi me examinaturum hic. Unde Jacobus de Ra.
Petr. ⁊ Cy. qui hoc refert in l. ij. C. commu. de leg. in tertio contra
1 rio dicunt, ſicut † exequata ſunt legata particularia particulari
bus fideicommiſſis, ita vniuerſalia vniuerſalibus fideicommiſſis.
Ad l. cogi. reſp. quod ibi omnia bona relinquuntur: hic pars bo
2 norum, ⁊ ita pertranſeunt ipſi. Ego opi. iſtorum teneo, † ⁊ pro
his do. caſum in l. quoties. §. fi. de vſufr. vbi ſi legantur omnia bo
b na. intelligitur id eſt, omnis ſubſtantia,[b] quod eſt idem quod he
reditas, j. ad Trebellianum. l. cogi. in prin. ⁊ probatur j. de vſufr.
leg. l. vxori. vbi legato vſufructu bonorum venit calendarium, qđ
continet debita ⁊ credita: ſecus ſi certe partis bonorum legetur
vſuſfructus, l. generali. §. fin. de vſufr. leg. Ratio, quando teſtator
legat omnia bona, ſi intelligeretur deducto ere alieno, ex hoc ſe
queretur, quod legatarius haberet totum commodum, ⁊ apud
heredes remanerent omnia incommoda, quod eſt inconueniens,
l. ſi non fuerint. §. j. s. pro ſocio. ⁊ ideo intelligitur vniuerſaliter, vt
c tranſeant debita[c] ⁊ credita. Sed quando pars bonorum relinqui
tur, ceſſat predictum inconueniens, ⁊ ideo dicitur hoc caſu le
gatū particulare. Siue ergo omnia bona relinquūtur iure legati
vel fideicommiſſi, legatarius, vel fideicommiſſarius habebit bene
ficium trebelliani, vt in eum actiones debeant tranſire, l. mulier.
§. fina. ad Trebellianum. ⁊ quod ibi not. Idem ſi pars heredita
tis, vel tota hereditas relinquatur, vt hic. ⁊ no. in dicto §. fin. Sꝫ
ſi pars bonorum relinquitur, non habebit beneficium Trebellia.
cum in eum non tranſeant actiones, vt hac lege cum autem. Sed
contra hoc facit ad Trebel. l. cogi. §. ⁊ generaliter. in gl. ſuper ver
bo. de vniuerſitate. que dicit tota vel parte, ſed illud intelligitur
quādo vtitur verbo hereditatis. ſecus ſi verbo bonorum, vt hic.
3 ¶ † Sed quero, quid ſi teſtator inſtituit me heredē in certa par
te hereditatis, ⁊ rogauit me inſtituere illam partem vtens voca
bulo, bonorum? Rn̄. fideicommiſſum dicetur vniuerſale, qꝛ totū
quod mihi relinquitur, ſum rogatus reſtituere. ⁊ ſic habet locum
ratio precedēs. Idem ſi rogatus ſum reſtituere medietatem vni,
medietatem alteri, ita quod apud me nihil remanet, ideo dicetur
fideicommiſſum vniuerſale per eandem rationem, licet prima fa
cie videbatur relicta pars bonorum. ¶ † Sed quero, aliquis te
ſtator reliquit partem bonorum. ⁊ in his eum heredem inſtituit,
an deducentur debita ⁊ credita? Uidetur quod non, qꝛ reliquit
iure hereditario. Contrarium eſt verum. Nam partem bonorum
reliquit. ergo, ⁊c. ⁊ illud quod ſequitur, ⁊ in his heredem inſtituo,
intelligitur in his que continent legatum certe partis bonorum,
5 ⁊ ſic heres inſtitutus erit in re certa. Nam † natura illius dictio
nis, in his, ⁊ ſimilium, eſt vt faciat relationem precedentium cum
omnibus ſuis qualitatibus, l. a filio. §. teſtator. ⁊ §. ſeq. ⁊ ibi dicam
6 j. de ali. ⁊ cib. le. ¶ † Quero, quando legatur pars bonorum, es
alienum debet deduci, vt hic, ⁊ ſolutio debet fieri ſecundum, for
mam l. non amplius. §. fina. s. tit. j. quid dicendum de legatis, an
deducantur? Reſp. aut fuit legata ſpecies hereditaria vni, ⁊ pars
bonorū alteri, tunc illa ſpecies deducitur, non per iſtam legem
ſed per regulam, que eſt, quod generi per ſpeciem derogatur,
l. vxorem. §. codicillis. ⁊ l. ſeruis vrbanis. in fin. infra titu. primo.
Secus ſi vni legetur ſpecies, alteri vſuſfructus certe partis bo
d norum.[d] l. Sempronio. in prin. j. de vſufr. lega. quod dic, vt ibi. Si
vero legatur quantitas. tunc aut eſt tale legatum, ex quo non de
trahitur Falcidia, ⁊ illud deducitur, vt hic, dum dicit, de pretio
ſeruorum. Et aduerte, quod gl. dicit de ſeruis, quos precepit re
dimi ⁊ manumitti, vt oſtendat non fuiſſe diſpoſitum de ſpecie he
reditaria, ſed de quātitate. Idem eſt ergo in legatis ad pias cau
e ſas, de quibus non detrahitur[e] falcidia, vt in auth. ſimiliter. C. ad
leg. Falcid. Si vero ſunt legata, de quibus Falcidia detrahitur,
⁊ iſta iſto modo non detrahuntur: quod patet, quia venit in con
tributionem legis Falcidie. Nam eſtimabitur quantum valet illa
pars bonorum, non deductis legatis, ⁊ eſtimabuntur legata alia
⁊ ſic contribuentur, ⁊ videbitur an ſit locus Falcidie, l. qui qua
dringenta. ⁊ l. Marcellus. in prin. j. ad Trebel. Predicta vera,
niſi de mente teſtatoris aliud appareat, vt ſi poſt multa legata fa
cta, dixiſſet, aliorum vero bonorum meorum partem dimidiam le
go tali. Nam per hoc, quod dicit, aliorum, videtur velle prius le
gata detrahi, vt videbitis i d. l. qui quadringēta ⁊ d. l. Marcell⁹.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Contradiceret. Uide per Angelum ⁊ alios, in leg
mulier. §. fin. ad Trebellianum.
b ALEX. ¶ Omnis ſubſtantia. Et idem quod tenet Bartol. hic
tenet Ang. in l. non amplius. §. fina. s. tit. primo. ⁊ vide ibi Petr.
de Bella perti. ⁊ Cyn. in l. filium. C. fam. erciſcund. dum loquitur
Trebellianica, ita loquitur Imol. in lege cum filius. in vltim. col.
in prin. s. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ vide l. fin. de vſufr. leg.
c ALEX. ¶ Tranſeunt debita. Quādo legatur certa pars here
ditatis, ſeu certa pars bonorum, quid importent, ⁊ releuent
verba, adde quod not. Bar. in l. Centurio. de vulgari. ⁊ pupil.
de Jaco. de Belui. inſtitu. de fideicōmiſ. hered. poſt princip.
ibi, in §. ſed quia heredes in verſic. ſolebant. Adde quando re
quitur certa pars bonorum. Bal. conſi. x. lib. iiij.
d ALEX. ¶ Certe partis bonorum. Uide Baldum. in l. quoties
in fine. familie erciſcun.

LEX X.

CUm fundus. Quod rei legate accedit, ad le gatarium pertinet, hoc dicit.
¶ Oppo. quod preſens tempus debet inſpici. l. ſi ita. de auro
argento legato. Solu. ibi contigit augmentum in aliis rebus
paratim, hic in eadem re, quod dic vt l. ſerui electione. §. fina.
ex toto. in princ. s. tit. j. quod no.

LEX XI.

1 ☞ Seruo proprio legatum tenet, quando eſt tante efficacie, q
continet libertatem.
2 Alimenta ſeruo proprio legari poſſunt.
3 Seruo communi legari poteſt.

STatuliberum. Statulibero non poteſt heres legare, niſi ſub con
ditione libertatis, vel ſi moriente herede ſeruus futu
rus ſit liber, hoc dicit. Oppon. in authentic. vt liberi de cetero.
§. ſi quis. Solu. dicit glo. fallit ibi, ⁊ in aliis caſibus vbi quis ſer
1 uo proprio legat. Dic, quod † quis poteſt ſeruo proprio legare
quando legatum eſt tāte efficacie, ꝙ etiam libertatem contineat, vt
2 in dicto §. ſi quis. Item poſſunt † legari alimēta. l. ſeruis de ali.
3 cib. lega. ⁊ ſupra tit. primo. l. ſeruo alieno. §. primo. Item poteſt
legari ſeruo communi. l. Plautius. j. ad leg. Falcid. Item ſeruo
proprio legato. l. ſeruo legato. in princip. ⁊ l. ſi a pluribus. §. fina.
titulo primo.

1 ☞ Facere, qui tenetur aliquid intra tempus eidem ſtatutum
faciendum ſi non facit, poſt tempus videtur prohibitus.
2 Electio transfertur in legatarium, herede in moram eligendi exi
ſtente.
3 Electione facta quando liceat variare.

a **§. Stichum.** [a] Permiſſum ad tempus, poſt tempus videtur prohibitum eſſe, ⁊ poſt electio
nem ſola res electa videtur eſſe. in legato, ⁊ variare non licet.
1 No. † quod ei, qui poteſt aliud facere, ſi ad faciendū ſtatuatur tem
pus ⁊ intra tempus nō facit, poſt tēpus videtur eſſe prohibitus,
ſiue ſtatuatur tempus a teſtatore, vt hic, ſiue a iudice. l. mino
rum. j. de op. leg. ⁊ l. ſi ea. C. qui accuſare non poſ. ⁊ l. Tina ac
cuſatio. Facit l. Imperator. s. de poſtula. vbi econtra. prohibitum
2 ad tempus, poſt tempus videtur permiſſum. † No. quod per mo
ram heredis in eligendo, transfertur electio in legatarium. Item
ſi electio rei transfertur in tertium. vt C. commu. de leg. l. fin.
3 ⁊ ſi quis. † Not. quod licet variare poſt electionem factam. Contra
infra de verbo. obliga. l. ſi quis ſtipulatus ſit Stichum aut Pam
philum. Glo. ſolu. hic. Dixi in l. huiuſmodi. §. Stichum. s. tit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Stichum. Adde l. aduerſus. C. de neg. geſt. ⁊ Lecta
matris. de proba. ⁊ l. non ſolum. §. ſed vt probari. j. de ope. noui
quod facit ad queſtio. no. de qua ibi per Bar.

LEX XII.

SI pecunia. Pecunia legata, etiam ſi in bonis nō eſſe reperitur, ex hereditate ſol
uenda eſt. h. d. Iſta lex non procederet hodie, herede fa
ciente inuentarium. Nam ille tenetur ſatiſfacere de rebus heredi
tariis, ſi eas non poteſt vendere. l. ſcimus. §. ⁊ ſi preſ. C. de iure
deliber. Et hoc eſt verum in quantitatibus, in ſpeciebus ſecus.
cum ita. §. ſpecies. j. eod.

§. Quod ita legatum. Dies incertus habetur pro conditione.

LEX XIII.

1 ☞ Actionem qui cedit cōtra vnum ex correis, alius liberatur
a cedente.

Teſtator ſi legat nomē debitoris, ⁊ heres illud cedat legatario,
legatario agenti poteſt obijci compenſatio ex perſona heredis.

Qui duos. [a]Quando facto heredis debitor li-
beratur, imputatur heredi. h. d. †No.
ex iſta lege quod qui cedit actionem cōtra vnum ex cor-
reis alius liberatur a cedente, vt hic, ⁊ l. ſi ſic. §. fi. cum l. ſequen. ſ.
t. j. multo magis per ceſſionem debet intelligi liberatus ille con-
tra quem facta eſt ceſſio: ⁊ hoc verum quando ceſſio non fit ad
commodum cedentis. ſed ceſſionarij. l. facta. §. ſi heres ſcriptus. j.
ad Treb. ⁊ ibi dixi. Per iſtam l. † dicebam in queſtione de facto,
teſtator reliquit alicui actionem, quam habebat cōtra Titiū quā
heres legatario ceſſit, legatario agenti opponebatur compenſa-
tio ex perſona heredis, quod fieri poteſt, ſecundum determina-
tionem Dyn. in c. is qui in ius. de regu. iur. libro vj. ⁊ gloſſ. tan-
git in l. ſi quis in rem. ſ. de procu. Nam legatarius habebit regreſ
ſum contra heredem, q̄ facto eius, qui non ſoluit quod debet, de
bitor liberatur, vt hic. Facit l. qui ſolidum. §. fin. j. eo.

ADDITIO.

ALEX. ¶ Qui duos. Uide Baldum, in lege, ex legato, in tertia,
queſt. C. de leg.

§. Si is qui. Si idem legatur duobus inſolidum, v-
ni debetur res, alij eſtimatio. hoc dicit.
Op. j. tit. j. l. vxorem. §. j. Glo. dicit. ſol. vt ibi. Dyn. tenet illam, q̄
ibi primo legauit totum, ſecundo partem. Ideo videtur adimere
a primo, quod legauit ſecundo, l. cum queſtio. C. de lega. Pet. te-
net aliam, quod ibi fuit legata ſpecies, hic quantitas: quod non
placet, q̄ legando quod Titius debet non videtur legata quan-
titas, ſed actio, ⁊ ſic ſpecies. l. ſic. §. j. ſ. tit. j. ⁊ ideo vbi teſtator di-
xiſſet expreſſe inſolidum, non facerent ſibi partes per concurſum.
l. ſi pluribus. ſ. tit. j.

LEX XIIII.

Si idem ſeruus. In dubio libertas preua-
let legato. hoc dic. exami-
na vt l. ſeruum filij. §. ſi idem. ſ. tit. j.

LEX XV.

Si quis. Utriuſque rei legate alternatiue, non po-
teſt pars preſtari, ſed vna ſolida debet ſol-
ui. hoc dicit.

LEX XVI.

☞ Duo rei credendi conſiciuntur per dictionem alternatiuā.
Unus ex duobus reis credendi ſi exegit totum, quando cogatur
alteri communicare.

Si Titio. Duo rei credendi per dictionem alter-
natiuam poſſunt conſtitui, ⁊ ille erit po
tior qui prius litem conteſtabitur. hoc dicit. † Not. quod
duo rei credendi conſiciuntur per dictionem alternatiuam. Si-
mile in reis debendi. l. ſi ex toto. §. j. ſ. tit. j. ⁊ authenti. ſi quando. C.
de conſti. pe. Opp. C. de verbor. ſignificatio. l. cum quidam. vbi al-
ternatiua poſita inter honoratos reſoluitur in cōiunctam. Sol.
electio data heredi tollit contrarium. dixi in dicta l. ſi ex toto. §. j.
Opp. de l. qui pecuniam. de ſtatuli. Glo. non ſoluit. Dy. hic dicit,
quod hic heres damnatus eſt dare alternatiue, ibi ſimpliciter, ⁊
ideo cuilibet pro parte. † Querit gl. quid ſi vnus exegit totum, an
cogatur reſtituere alteri? Glo. quod ſic per actio. negoti. geſto. l.
j. C. de duo. reis. ſed illa loquitur in reis debendi, hic in reis credē
di. Gloſſ. eſt hic, ⁊ in l. frater a fratre. ſ. de condict. inde. in gloſſ. j.
mag. Alibi dicit gl. quod ita demum tenetur alteri correo, ſi erāt
ſocij. l. qui hominem. §. j. de ſolu. Ueritas eſt vt diſtinguamus, aut
erant ſocij omnium bonorum, vel illius obligationis, ⁊ debent
communicare actione pro ſocio, d. l. qui hominem. §. j. ⁊ ibi nota.
aut non erant ſocij, ⁊ tunc aut debitum erat contractum de pecu
nia communi, ⁊ tunc alter ab altero poteſt repetere, ⁊ iſto caſu
poteſt dicere verum iſta gloſſ. ⁊ in l. frater a fratre, ⁊ ſic non eſt
iſta gloſſ. referenda ad tex. Si vero erant creditores ex cauſa lu-
cratiua, q̄ animo donandi fuit eis promiſſum, vel legatum, vt in
caſu huius legis, tunc alteri alter non debet communicare. l. in le
ge falcidia hoc eſſe obſeruandum. j. ad leg. fal. Dixi in materia
duorum reorum.

LEX XVII.

☞ Nudus miniſter quis dicatur.
Executor contra heredem non habet actionem ad petenda lega
ta, quorum executio eſt ſibi commiſſa, niſi quando relinquitur ad
pias cauſas, ⁊ pro alimentis.
Executor in caſibus in quibus habet actionem contra heredem
ad petendum legata, quam actionem habeat.
4 Relictum pro anima videtur relictum ad pias cauſas.
5 Officio iudicis conſulitur executori in illis caſibus, in quibus
habet actionem.
6 Executor non conuenitur a legatarijs.
7 Executor an cogatur acceptare officium.
8 Executores qualiter poſſint vendere bona hereditaria.

Si quis Titio. Quando fideicommiſſum
deficit, legatum remanet pe
a nes legatarium, niſi ſit nudus miniſter. h. d. ¶ Op.[a] de l. fi
lio. §. matri. j. de adi. leg. Gl. hic dicit quod ibi mater erat nuda mi
niſtra. Gl. eſt contra tex. illius §. Dic ergo, quod ibi fideicommiſ-
ſum deficit ex voluntate defuncti expreſſa, ⁊ ideo tunc deficit le-
gatum. hic vero deficit ex caſu ſcilicet, morte fideicommiſſarij.
Op. j. eo. l. codicillis. in prin. gl. ſol. Tu dic vt ibi dicam. Op. quod
iſtud fideicommiſſum debebatur heredi fideicommiſſarij, q̄ tranſ
mittitur ad heredem poſt diem legati cedentem. vt l. j. §. in nouiſ-
ſimo. C. de cad. tol. Sol. intelligas hic fideicōmiſſariū mortuū vi-
uo teſtatore, ſecundum Dy. vel pendente conditione, vel ſine he-
rede. ſecundū Pet. ¶ Quero quis dicatur nudus miniſter? Gl.
b hic[b] dicit, ille qui nullum ſentit commodum. Ad hoc alle. Iac. de
Are. l. Sulpitius. j. de do. inter virum ⁊ vxo. que multum facit.
1 ¶ † Tu tamen dicas clarius ſic. Quandoq; in aliquem conferū-
tur verba diſpoſitiua. vt in hoc exemplo, lego Titio decem que
volo eum reſtituere Seio, tunc eſt legatarius, vt hic. Idem ſi diſ-
poſitio in eum confertur tacite, vt q̄ voluit eum reſtituere poſt
aliquod tempus, ⁊ ſic voluit eum ſentire aliquod commodum ex
c legato, ⁊ erit tunc legatarius, d. l. Sulpitius. Facit l. ſi quis[c] eum.
j. de condi. ⁊ demon. Si vero in eum non conferuntur verba diſpo
ſitiua tacite, vel expreſſe, ſed ſolum ei committitur executio facti:
ſi quidem debet habere commodum ex diſpoſitione defuncti, non
ex dicto legato, ſed aliūde: vt, ſi vnum ex heredibus facit executo
rem, vel executori aliquid legauit retinendum pro ſe, tunc dicitur
executor, ſed non merus, q̄ poteſt cōueniri a legatarijs, l. ſi a plu-
ribus. ſ. tit. j. ⁊ debet ſatiſdare, l. quidam. §. pen. ſ. tit. j. quod non fa
cit merus executor, l. diuus. j. ſi cui plus quā per leg. Fal. ⁊ ibi dixi
de hac ſatiſdatione. Ad iſtum tamen executorem non merum le-
gata ⁊ fideicommiſſa deficientia non reddent, l. pecunie. de ali. ⁊
cib. le. Si vero in eum non confertur diſpoſitio tacite vel expreſſe,
nec cōmodum aliquod ſentit ex voluntate defuncti. tunc eſt me-
rus ⁊ nudus executor, de quo loquitur iſta lex, ⁊ facit l. diuus. ⁊ a-
2 lie leges, de quibus dicam. ¶ † Quero. an executor merus vel mi
d ſtus habeat actionem contra heredem[d] ad petenda legata, quo-
rum executio eſt ſibi commiſſa? Gl. dicit, regula eſt ꝙ nō, vt l. Lu
cius. §. j. j. ad Treb. fallit in caſibus, ſcilicet, ſi relinquitur ad
3 pias cauſas vel alimēta, ꝙ no. ¶ † Quero, in caſibus, in quibus
dicit ꝙ habet actionem, quam actionem habeat executor? Reſp.
e nō habet nouā actionē, ſed exercitiū[e] illarū actionū. que cōpetunt
legatarijs, quibus dʒ ſolui. l. nulli. ⁊ l. ſi quis ad declinādam. C. de
epiſco. ⁊ cle. ita tenet ibi Pet. Aduerte tamen, quandoque iſti
executores ſuſtinēt vicem heredum, vt ſi teſtator iuſſit bona ſua
dari pauperibus, ⁊ facit aliquem executorem ſuum, d. l. ſi quis ad
declinādā. ⁊ in c. cū tibi. extra de teſt. ⁊ ibi per Inn. in c. cū Ioan. ⁊
ibi per Io. an. e. tit. ⁊ per Roſ. in libel. i tit. de ac. ex teſt. ⁊ per Spe.
in tit. de inſtr. edi. §. nūc vero aliqua. Circa ꝙ vide q. ꝙ diſputaui,
f que inci. filiū adultū teſtator inſtituit. No.[f] etiā illā glo. que innuit
4 † ꝙ omne, ꝙ relinquitur pro anima videt̄ relictū ad pias cauſas.
g [g] ¶ Quero, in caſib. in quib. dicit gl. † ꝙ non hʒ actionē qualiter
5 executori cōſulat̄? Reſp. officio iudicis. l. quintus. j. de annu. lega.
6 ¶ Quero, † vtrum executor poſſit conueniri a legatarijs? Gloſ.
h ꝙ nō[h], in l. firmio. §. fi. j. qn̄ dies leg. ced. Dic vt ibi dixi. ¶ Quero
an executor poſſit cogi acceptare officiū executionis? Dixi i l. j. ſ.
e. Alia circa exetutores ponit Cy. in d. l. id ꝙ pauperib. C. de epiſc.
i ⁊ cler. Qualiter autem[i] executores poſſint vendere bona heredi-
taria. de hoc feci repetitionem in l. alio herede. j. de ali. ⁊ cib. lega.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Op. Hoc tamen limita in caſu l. cum filio. ſ. tit. j. ſecun
dum lectu. Bar. ⁊ eſt ſing. limitatio ſecundum Ang. ibidem.
b ALEX. ¶ Gl. dicit hic. Uide Bald. ⁊ doc. in iſta materia in l.
nulli. de epiſc. ⁊ cle. per Io. and. in addi. Spe. in tit. de inſtr. edi. §.
nunc vero aliqua. in additio. que incipit, per ſuperiora, ⁊c.
c ALEX. ¶ Facit. l. ſi quis. Et vide Bal. ⁊ doc. in l. ſi a plurib. ſ. tit.
j. ⁊ e. tit. l. quidā, §. ſi ſcriptus, ⁊ an actio cōpetat cōtra executorē,
vide Bal. in d. l. nulli. in j. col. Bar. in l. firmio. j. quando di. leg. ced.
d ALEX. ¶ Quero an executor habeat actionē contra heredē.
Bal. vero indiſtincte tenet ꝙ ſic. in l. id quod pauperibus. de epi.
⁊ cle. ⁊ etiā cōtra debitores, vt ibi. ⁊ vide in l. ſi quis ad declinan-
dā. per Bar. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ Bal. in d. l. nulli. in j. col. per Io. and.
in addi. Spec. in tit. de inſtru. edi. §. nunc vero. ⁊ vide Bal. in l. ex
verbo. C. de fidei. lib. ⁊ an habeat rei vendicationē, Bal. quod nō,
in l. ij. C. com. de leg. adde vt per Pau. de Caſt. conſil. cxlvij.
e ALEX. ¶ Sed exercitium. Sed an iſti executores agent nomi-
ne proprio, vide in Spe. in d. §. nunc vero aliqua. in ver. nunquid
ante litē. Bal. in l. id quod pauperibus. de epi. ⁊ cle. adde Bar. in
l. hereditas. la ij. de here. inſti. ⁊ Bal. in auth. licet. C. de natu. lib.

f POMA. ¶ Ro. etiam illam gl. Uide Alex. conſi. xij. in iiij. volum. Pau. conſi. cvj. in j. vo. Pau. de caſt. in l. j. ad fi. C. de ſac. ſan. eccle. Rom. lxix. in j. col. Pan. conſi. lxiij. in ij. vol.
g ALEX. ¶ Pias cauſas. Ro. ꝙ omne quod relinquitur pꝛo ani- ma, dicitur ad pias cauſas. Uide d. l. nulli. in gl. eius. in Spe. om- nino in d. §. nunc vero aliqua. verſi. ⁊ ſcias el. ij. Et Bal. in authen. ſimiliter. ad leg. Falc. ⁊ Bar. in l. alio. j. de ali. ⁊ cib. leg. Pꝛo quo vi de tex. ſing. ſecundum Jmo. ⁊ Ro. in d. l. illud. iuncta glo. C. de ſac. ſan. eccle. quod Ange. reputat ſing. ſed alium addit Jmo. in l. di- uus. ff. ad le. Fal. ⁊ pꝛo iſta gl. eſt caſus, in c. j. §. donare. ſecundum Bal. ibi in tit. qua. olim feu. alien. po. in vſib. feudo.
h ALEX. ¶ Gl. quod non. Nec a creditoꝛibus ſecundum Jo. an. in d. §. nunc vero aliqua. in addi.
i ALEX. ¶ Qualiter autem. Uide Ber. in l. a filio. in pꝛin. j. de ali. leg. ⁊ Bal. in l. nulli. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ Jmo. in c. quintauallis. in xix. differentia. de iureiur.
1 ☞ Heres negligens in eligendo, poteſt moꝛam purgare vſque ad litem conteſtatam.

§. Si heres.

Negligentia eius qui poteſt eligere vnū ex certis, facit omnes ad legatum ad-
a mitti. h. dicit. No. nouum caſum. Op. de l. ſi quis ſeruum[a] §. ſi inter duos. ſ. e. Gl. nō ſol. Dyn. dicit ꝙ ibi teſtatoꝛ ſenſit de certo, quia eum nominauit nomine pꝛopꝛio: hic vero relinquit incerto de cer tis. Facit quod no. ſ. tit. j. l. ſi quis a filio. §. ſi quis plures. Opp. ꝙ quilibet inſolidū admittatur, vt ſ. l. pꝛoxi. Glo. non ſol. clare. Dic, ꝙ ibi teſtatoꝛ legauit duobus alternatiue, hic vni de certis quem heres elegerit. vnde eo non eligente omnes ſimul admittuntur, ⁊ vocantur. Op. ꝙ ille pꝛeferatur, qui pꝛimo petijt, l. cum quidam
1 ita fideicōmiſſum. j. e. Sol. vt ibi dicā † Quero, intra quantū tem pus heres eligere debeat, ne dicatur negligens? Reſpō. cum pꝛi- mum poteſt, ⁊ ſi fuit negligens poterit purgare moꝛam vſque ad litis conteſtationem factam ab vno, d. l. cum quidam. j. eodem.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ L. ſi quis ſeruum. Ad intellectum huius litere vide Jmol. poſt Dy. in l. qui filiabus. §. j. ſ. tit. j.

LEX XVIII.

Heredem.

Poteſt mihi legari res mea ſub condi- tione, ſi mea eſſe deſierit. h. d.

LEX XIX.

1 ☞ Errans in dominio impedit dominij tranſlationem, quādo transfertur ex voluntate tradentis, ſecus ſi ex legis diſpoſitione.

Sis, cui.

Per petitionē vel ſolutionem vnius ex rebus alternatiue legatis, ius eligē- di conſumitur, etiā ſi eam ſolam quis legatā putauit. h. d. Extra gl. op. de l. pe. C. de condi. indeb. Quidā dicunt, ꝙ illa coꝛ- rigit iſtam. Doct. ibi dicunt, ꝙ ibi loquitur qn̄ vtraq; res fuit ſo- luta, ⁊ debebantur alternatiue, ſed hic quando altera tantum. ¶ Ad hoc op. videtur ꝙ etiam iſto caſu poſſit repeti res ſoluta, l. cum is. §. ſi. de condi. indeb. Gl. ſol. duobus modis, quas ſolu. re pꝛobat in contrario. ⁊ bene. Dic ergo ꝙ ibi loquitur in obligatio ne generis, non alternatiua, ⁊ tex. expone. vt no. Op. ſecundū Dy. errans nō trāſfert dominiū, l. cū in coꝛpus. de acqui. rer. do. ⁊ l. de-
a di. §. ſubtilius. ſ. de condi. ob cau. Dyn. dicit, hic[a] eſt erroꝛ in cau- ſa, que nō impedit trāſlationē dominij, vt in toto tit. de cōdi. inde. Sed cōtra, q2 imo hic errauit in dn̄io. Si enim puto Stichū tan tū ibi legatū, credo eſſe tuum, ⁊ ſic trado vt tuū. vnde nō trāſfer- tur dn̄ium, dicta l. cum in coꝛpus. ⁊ dicto. §. ſubtilius. Dy. nō ſol.
1 Dic † ꝙ tunc erroꝛ in dominio impedit tranſlationē dominij, cū dominiū transfertur ex voluntate tradentis. Sed hic dominium transfertur ex legis diſpoſitione eo ipſo, ꝙ elegit iſtū dari. ¶ Op.
b ſi cer. pet.[b] l. ſi ego. vbi erroꝛ in cauſa impedit tranſlationē domi- nij. Dy. nō ſol. Dic eodē modo ꝙ hic non transfertur ex volunta te tradentis, ſed ex diſpoſitione legis. Sed contra foꝛtiter facit, q2 in legato alternatiuo non trāſfertur dominiū, niſi a tēpoꝛe elec tionis, leg. ſtatu liberū. §. Stichum. ſupꝛa eo. ſed hic non fuit elec tio. Erroꝛ enim vel ignoꝛātia circa res que debēt eligi, impedit e-
2 lectionem, vt no. in l. ſerui electione. ſ. tit. j. Reſp. illud verum, † qn̄ relinquitur optio rerum ſimpliciter, hic quando plures res relin quuntur alternatiue, quo caſu quelibet ab initio eſt in obligatio- ne, ideo erroꝛ electionē nō impedit: ꝙ eſt no. Ultimo no. quod hic ideo nō poteſt fieri reuocatio erroꝛis, q2 in pꝛimo caſu facta eſt executio a leg. Statim enim cum legatarius petit, trāſlatum eſt dominium in eum, l. apud Aufidium. de opt. leg. Jn ſecundo caſu
c facta eſt executio ab homine,[c] q2 ſoluit. Et per iſtam legem Dy.
3 in l. ſi ſeruum. §. ſequitur. j. de ver. obli. dicit, † quod poſt factam executionem, ſiue a iure, ſiue ab homine non eſt locus purgatio- ni moꝛe. Pꝛo hoc allego l. qui ob rem. ſ. de condic. inde. ⁊ dixi ⁊ plene in l. ſi inſulam. in iiij. q. de verbo. obliga.

ADDITIONES.

a Dicit hic. Uide de iſto tex. Bal. in c. fin. in j. col. de fer.

b ALEX. ¶ Op. ſi cer. pet. Adde hunc ſing. caſum ad ea, que ſ. de offi. pꝛoc. ce. l. j.
c ALEX. ¶ Ab homine. Ut l. apud aufidium. de opt. leg. Et Bar. hic adde Fran. de Are. in c. ſi diligenti. de foꝛo competen.

LEX XX.

Et pꝛoculo.

a [a] Jn legato pꝛopꝛietatis, coniun- ctio legalis nō inducit ius ac- creſcendi. h. d. Op. de vſufr. accre. l. j. §. j. Quidam dicunt ibi de rigoꝛe, ibi de equitate. Tu dic ſecūdum gl. ibi in vſufructu facilius accreſcit, hic in pꝛopꝛietate. Sed contra vbi nulla coniun- ctio, etiam in vſufructu, non eſt locus iuri accreſcendi. l. j. ... de vſufru. accre. Sol. hic nulla eſt coniunctio hominis, ſed eſt con- iunctio legalis, quando ex perſona vnius deuenitur ad plures, l. j. §. ij. de vſufr. accreſc. que coniunctio ſufficit in vſufructu, non in pꝛopꝛietate, vt hic. Op. quod etiam in pꝛopꝛietate ſufficit, l. ... uus communis, ab extero. de acquir. here. Sol. ibi in heredi... hic in legato. Ratio notatur in lege cōtraria. Op. de l. ſi duo... j. eo. Sol. vt ibi. Op. de l. filius. §. j. j. de falſ. Sol. vt ibi, nam ibi caſus conuerſus, q2 ibi loquitur de duobus ſeruis vnius do- mi, ⁊ ſic eſt coniunctio verbalis.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Et pꝛoculo. Uide Bal. in l. j. §. vbi autem. de cad...

LEX XXI.

Cum quidam vxoꝛi.

Falſa demonſtratio quantitatis ex... ſa, legatum non vitiat. hoc dicit.

LEX XXII.

1 ☞ Eſtimatio rei ſimpliciter legate peti poteſt.
2 Legatarius quomodo pꝛobet, quod teſtatoꝛ habuit animum du- plicandi legatum.
3 Legata quantitate in genere, quelibet quantitas que ſoluta... pꝛeſumitur ob cauſam legati.
4 Filia cui pater legauit ducenta pꝛo ea maritanda, ⁊ poſtea eam maritauit ⁊ dedit ei centum nomine dotis, reſiduum petere poteſt.

Lucius.

a [a] Legato facto, a teſtatoꝛe poſtea ſoluto legatario actio denegatur, niſi per con... de teſtatoꝛis mente doceatur. idem de parte ſoluta ...
b Oppon. quod[b] legatum non debeatur de fructibus medio tempo- re perceptis. l. cum pater. §. filia. j. eo. So. hoc ideo, quia ...
c ſuis commodis, vt glo. dicit. Secundo oppo.[c] ꝙ eo ipſo quod te- ſtatoꝛ vendidit militiam, ſit fundata intentio heredis, quod lega- tum ſit reuocatum. l. fideicommiſſa. §. ſi rem. j. tit. j. Sed dicit ... not. ibi loquitur quando legauit rem ſimpliciter, hic quando le- gauit rem vel eſtimationem. vide gloſſ. que incipit, ſcilicet ... quam not. Tertio oppo. dicitur hic in fin. reliqui ſupereſt ... ctionem. Contra. imo non poteſt peti pꝛetium, ſed res, vt j. ...
1 eo. §. ſi rem. Dicit glo. in dicto ver. reliqui. † illud fateoꝛ, ſi res ſimpliciter legata, ⁊ eſſet ex neceſſitate alienata, res ipſa pe- tur: ſed quia hic fuit dictum, ſiue eſtimationem, ideo petitur eſti- matio. Ego teneo etiam quod quando res eſt legata ſimpliciter poteſt peti eſtimatio. Dixi in l. plane. §. ꝙ ſi rem emiſſem ...
2 ¶ † Quero quomodo poterit pꝛobare legatarius, ꝙ teſtatoꝛ ha- buit animum duplicandi legatum? Gloſſ. hic dicit, ſi teſtatoꝛ pꝛe- tium exegit, ⁊ ipſum in ſuos vſus conuertit, ⁊ aliam pecuniam le- gatario ſoluerit, tunc videtur duplicare legatū, ſecus ſi ... pꝛetium ſoluiſſet, vt hic in gl. que incipit, pꝛeſumitur, quam ... Contra hoc videtur ſ. tit. j. l. huiuſmodi. §. cum pater pꝛo filia, omnis ſolutio in dubio videtur facta vt exoneretur legatum ...
3 ſpon. ibi loquitur, † quando legatur quantitas in genere, tunc ſo- lutio quantitatis cuiuſlibet pꝛeſumitur facta ob illam cauſam le- gati: hic vero fuit legata ſpecies, vel quantitas reſpectu ſpeciei, vnde niſi ſoluatur quantitas inde redacta, non videtur ſatiſfactum legato. Et volo vt iſta multum notes, pꝛo his qui faciunt relicta
d ad pias cauſas, que ſoluunt in vita ſua.[d] Dyn. querit hic de que-
4 ſtione, pater legauit filie ducenta pꝛo ea maritanda, poſtea eam
e maritauit, ⁊ dedit ei centum nomine dotis. vtrum filia poſſit pe- tere reſiduum, hic in fi. videtur text. qd̄ ſic. Contrarium ... nam hic loquitur quando legatum fuit ſimplex, ſed in quaſtione pro- poſita legatum fuit ob cauſam, ſcilicet, ob eam maritandam, que cauſa cum ſit finita, quia eſt maritata: ergo eſt finitum legatum ... libertis. in pꝛinc. l. ij. j. de ali. ⁊ cib. leg. ⁊ quod not. in ... ta. ſ. de pꝛoba. non dicit plus Dyn. Sed quod filia poſſit petere reſiduum facit optime. j. eod. l. Titia. §. qui inuita. Sed ... ſponderi, qd̄ ibi pater pꝛimo dotauit, poſtea legauit, ... per dotationem ſit ius queſitum, non poteſt pater filie ius ... nuere legando: ſed hic pꝛimo legauit, quod poteſt poſtea dotan- do minuere. Sed Oldra. dicit, qd̄ filia poteſt petere reſiduum quando

quando legatum eſt factum taxanda certa quantitate, nunquã
minuitur per adiectionem cauſe, l. creditoꝛ. §. ſi inter. ſ. mand. ⁊ l.
Lucius. de ali. ⁊ cib. lega. ⁊ ita hic, cum ſit legata quãtitas certa,
non debet pꝛopter hoc minui: qꝛ adiecit pꝛo ea maritanda. Non
ob. l. libertis. qꝛ ibi in ſecundo legato continetur plus quam in
pꝛimo. Et hoc puto bene dictum, quando teſtatoꝛ dixit pꝛo ea
maritanda, qꝛ ea maritata eſt finita cauſa. Sed ſi teſtatoꝛ dixit,
ergo pꝛo dote filie, ſeu nomine dotis, tunc non eſt dubium, qꝛ ea
maritata cauſa legati non eſt finita, cum conſtante matrimonio
poſſit dos augeri, l. pe. ⁊ auth. ſed iam. C. de do. ante nup. Mate-
riam vero, quando pater filiam dotat, ⁊ eam dotem ei legat, dixi
in d. l. huiuſmodi. §. cum pater. ſ. tit. j. quod no. dixi in l. filia legato
rum. C. eodem titu.

ADDITIONES.

ALEX. ¶ Lucius. Ad iſtum tex. an quando teſtatoꝛ rem quã
legauit in vita tradidit legatario, videatur ſibi donare cauſa
moꝛtis vel cauſa ſatiſfaciendi legato, vide Bal. in l. ij. C. de iu. do.
AND. BAR. ¶ Op. quod. Et vide que dixit in c. filius. de teſt.
ALEX. ¶ Secundo op. Uide gl. in l. qui poſt. C. de lega.
ALEX. ¶ In vita ſua. Uide tamen Bar. in d. §. cum pater. qui
videtur tenere contrarium per l. quinquaginta. de pꝛoba. ⁊ vide
no. per Imo. in d. §. cum pater. in fi. ⁊ ibi late tenet cum Bar. hic,
faciunt no. per Bar. in l. triticum. de ver. obli. ſed ſi teſtatoꝛ legat
fundum pꝛo dote, aut centum, ⁊ vicinus dedit in dotem. an rema-
neat legatum in centum: Bal. quod ſic, per illum tex. in l. huiuſ-
modi. §. ſi Titio ſtichus. ſ. tit. j. quod limita vt ibi per Imo. ⁊ tex.
in l. cum pater. §. pater centum. eo. tit.
ALEX. ¶ Utrum filia. Si pater legat ducenta filie, ⁊ poſtea
dat centum in dotem, an aget ad reſiduum. vide Sali. in l. filie le-
gatum. C. de leg. contra Bar. ⁊ Bal. idem tenentem. Adde Pau.
de caſ. hic, ſequi opi. Dyn. ⁊ Bald. conſil. ccccl vij. ij. lib. Adde tu
quod opinio Oldr. ⁊ Bart. hic, ſequitur Alex. de Imo. in conſil.
vij. in. ij. vol.

LEX XXIII.

Electio eſt legatarij in dubio in alternatiuis.
Electio in contractibus alternatiuis cuius ſit.
Electio in penis alternatiuis quando ſit rei, ⁊ quando iudicis.

Electio In alternatiuis in dubio electio eſt legata-
rij. h. d. In text. ibi, tantum fundus, ⁊ ſic vel
totum debet agnoſcere, vel totum repudiare, l. neminem.
ſ. eo. No. quod in alternatiuis † electio eſt legatarij[a] ⁊ ſic credito-
ris. Op. de l. plerunqꝫ. in fin. ſ. de iur. do. Sol. dicũt quidam, quod
ibi in contractibus, hic in vltimis voluntatibus: ſed hoc non vi-
detur pꝛocedere, l. plane j. §. pen. ſ. tit. j. Unde gl. diſtinguit. aut ver
ba executiua referuntur ad legatarium, ⁊ ſine dubio electio eſt le
gatarij, aut referuntur ad heredem, ⁊ eſt electio heredis: aut ſunt
verba dubia: ⁊ in dubio[b] electio eſt legatarij, vt hic. Idem tenet
Dyn. in cap. in alternatiuis. extra de regu. iur. lib. vj. ⁊ Cyn. in l.
cum quidam. C. de ver. ſigni. quod no. ſecus in contractibus. ita
dicit gl. in lege contraria. Hoc † quod dicit ſecus, intellige, ſcilicet
in cauſa dubij, in quo in contractibus alternatiuis electio eſt de-
bentis: ſed in duobus caſibus pꝛimis, idem diſtinguitur[c] in con-
tractibus, ⁊ vltimis voluntatibus, ſcilicet ad quem verba execu-
tiua referantur, vt pꝛobatur in l. ſi ſic ſtipulatus fuero. de verbo.
obl. ⁊ l. ſi quis ſtipulatus. eo. tit. Et † ex pꝛedictis colligi poteſt ſol.
gloſſarum, que videntur inuicem ſibi contradicere. nam C. de ſer.
fugi. l. ſi fugitiui. gl. dicit, quod in penis alternatiuis eſt electio iu
dicis. in. l. quicunqꝫ. e. tit. dicit, quod eſt electio rei. Ibi tamen Cy.
iſtas contrarietates non ſoluit: ſed quelibet gl. verum dicit. nam
in pꝛima gloſ. verba executiua referuntur ad iudicem: in ſecunda
gloſſ. referuntur ad partem. de quo dixi plene in l. j. §. j. j. de ef-
fractoꝛibus.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Eſt legatarij. An in alternatiuis electio ſit legatarij,
⁊ quid in gratijs, ⁊ beneficijs, ⁊ quid in alijs, vide Bal. ⁊ Imo. in l.
qui duos. ſ. tit. j. ⁊ quod ibi no. dixit Bar. ⁊ no. mod. inſti. de ac. §.
huic autem. in pꝛinc. ⁊ quod not. in l. cum pꝛoponas ab ea. C. de
tranſac. ⁊ Imol. in l. cum res. §. ſi ſtichus. ſ. tit. j.
ALEX. ¶ Adde tu in alternatiuis, cuius ſit electio, Fel. in c. in-
ter cetera. de reſcri. Et quando in alternatiuis electio ſit debito-
ris, heredis, vel legatarij, vel iudicis, vide Baldum conſilio. xliij.
b ALEX. ¶ Et in dubio. Sed contra hoc foꝛtiter ob. tex. in. l. qui
concubinam. §. j. j. tit. j. ſed poteſt ſoluere vt per Imo. in l. plane.
§. pen. ſ. tit. j. ⁊ alle. Bar. in l. legato generaliter. ſ. tit. j.
c ALEX. ¶ Item diſtinguitur. Adde Bart. ⁊ doc. in l. qui duos.
pꝛeal. ſ. tit. j.

LEX XXIIII.

1 Electio perſone legata, licet ſit commiſſa in voluntatem al-
terius tamen relictum valet.
2 Eligendi habens liberam voluntatem, poteſt indignum eligere,
dum tamen dolus malus abſit.
3 Electio pauperum commiſſa pꝛioꝛi fratrum pꝛedicatoꝛum, pꝛioꝛ
poteſt eligere fratres ſuos, etiam ſi ſit commiſſa per verba impoꝛ
tantia arbitrium boni viri.
4 Eligens indignum, ſtatim pꝛiuatur iure eligendi.
5 Dignus quilibet pꝛeſumitur, qui non pꝛobatur indignus.
6 Electio facta de digno non repꝛobatur, licet dignioꝛ reperiatur.
7 Eligere ſtatim cum quis negligit, ius petendi transfertur ad om-
nes legatarios.
8 Ius eligendi circa res durat anno, circa perſonas, debet ſtatim
eligere.
9 Conſtitutio epiſcopi, ſtante quod executoꝛe non eligente intra
annum, epiſcopus exequatur, ſi ſit legatum pauperibus quos
Titius elegerit, anno elapſo, poterit ipſe ⁊ non epiſcopus elige-
re, non obſtante conſtitutione.
10 Habens eligere perſonas, ſi fuit in moꝛa, poteſt moꝛam purgare
donec legatum petatur.

Cum quidam ita. Pꝛimo ponũtur qua-
tuoꝛ dicta marcelli.
Secundo, repꝛehenſio Sceuole, circa vltimum dictum.
Tertio, repꝛehenſio Ulpiani circa idem. Quarto, limitatio circa
pꝛedicta. ſecunda ibi, Sceuola. tertia ibi, videtur enim. quarta ibi,
niſi foꝛte. ⁊ hoc dicit. ſi electio perſone committitur in liberam vo
luntatem heredis, poteſt eligere indignum: ſecus ſi in arbitrium,
⁊ ſi eligere differatur, omnes vocãtur ⁊ ad heredes tranſmittũt,
niſi ipſi in petendo neglig ẽtes fuerint. h. d. Ex pꝛimo dicto in quo
1 ponitur thema, no. † ꝙ valet relictum,[a] licet electio perſonarũ cõ
a mittatur in voluntatem alterius. Non enim ſubſtãtia relicti com
mittitur, qꝛ tunc eſſet legatum captatoꝛium, l. captatoꝛie. ſ. tit. j.
ſecus ſi committatur electio perſonarum, quod valet, vt hic, ⁊ l.
2 vtrum. §. cum quidam. j. de reb. dub. Ex ſecundo dicto legis, † vbi
b ponitur pꝛimum dictum Marcelli, no. ꝙ quando[b] committitur
in liberam voluntatem alterius, poteſt eligere indignum: quod in
tellige dum tamen malus dolus abſit, l. creditoꝛ. §. Lucius. ſupꝛa
3 mand. † Et iſtud inducit Dy. ad queſtionem,[c] ſi eſt commiſſa elec-
c tio pauperum Pꝛioꝛi fratrum pꝛedicatoꝛum, an poſſit eligere fra
tres ſuos: Et dicit quod ſic, quando committitur per verbum, vo
d let:[d] ſecus ſi committatur ei per verbum quod impoꝛtat arbitriũ
boni viri: qꝛ tunc debet eligere vt bonus vir, ſcilicet illos paupe-
res, qui ponuntur in l. ſi qui ad declinandam. ⁊ l. nulli. C. de epi. ⁊
cle. Et hoc vltimum non placet. Nam quando committitur per
verba, que ſapiunt arbitrium boni viri ſufficit ꝙ non eligat indi-
gnum, nec repꝛobatur electio, ſi poterat eligere dignioꝛem, vt ſta
tim dicam. Conuentus ergo fratrum non eſt indignus, ergo va-
e let electio. ¶ Uenio ad ſecundum dictum Marcelli, ex quo no.[e]
4 ꝙ ille, † qui elegit indignũ. ſtatim pꝛiuatur electione, ſeu iure eligẽ
di, nec expectatur alia moꝛa: quod patet, qꝛ dicit tex. cum gl. ꝙ cũ
indignũ eligit, ſtatim omnes alij vocantur. ꝙ vide, ⁊ no. in glo. ſu-
per verb. qui non offenderint. ꝙ in electionib. que fiũt ab iſtis reli
gioſis, eſt determinatum per Decretales. An autẽ hoc pꝛocede-
ret in electionib. laicoꝛũ, qui eligunt ſibi poteſtates vel rectoꝛes,
5 vel alios officiales, non dico modo, dicam alibi. ¶ † Secũdo no.
ꝙ quilibet eſt dignus, qui non pꝛobatur indignus, vt in text. qui
dicit, eos, qui non offenderunt, petere poſſe. Facit j. de manu. teſt.
6 l. ſeruos. ¶ † Querit gl. quid ſi ſunt aliqui plus digni quam alij:
Rñ. gl. non eſt vis, l. cum pater. §. rogo. j. eo. Ex hoc no. diligenter.
ꝙ licet committatur electio in aliquẽ, tanquã in bonum virũ, non
repꝛobatur eius electio, licet potuerit melioꝛem eligere. Sufficit
f enim ꝙ indignũ nõ eligat. Ex hoc apparet ꝙ male dixit Dy.[f] in
q. quã recitaui ſ. in pꝛecedenti verſ. ¶ Uenio ad ver. idẽ ait. No.
7 hic. † ꝙ ſtatim cũ negligit eligere, ius petendi transferat ad oẽs:
quod declaratur in verſic. videtur enim. ⁊ ſ. eod. l. ſi quis Titio. in
fin. ¶ Secundo no. ꝙ iſtud videtur pꝛeſenti die datum. Ad hoc
op. j. ea. l. in fi. cum gl. ibi poſita. vbi dicit, ꝙ anteꝗ̃ eligat, dicitur
legatum conditionale. Sed illud eſt verum intra illud modicum
tempus, quod datur heredi ad eligendum, intra quod eſt cõditio
nale, hic vero poſtꝗ̃ heres fuit in moꝛa, ⁊ iſtud modicum tẽpus
pꝛeterijt, ab iſta hoꝛa videt̃ pꝛeſenti die datũ. declarabo in cõtra-
rio. ¶ Uenio ad verſ. plane. in quo nõ eſt neceſſe ꝙ dicã aliquid
qꝛ Iuriſconſultus ipſe examinat illud, repꝛehendendo, ⁊ limitan-
do. ¶ Uenio ad verſ. Sceuola. ⁊ op. ſi defuncti petere noluerunt,
non tranſmittitur ad heredes, l. j. C. de his qui ante aper. tab. Hu
ius timoꝛe dicit gl. in verb. noluerunt. non tñ expꝛeſſe repudiaue-
rũt, ſed ſimpliciter nihil dixerũt: alias obſtaret cõtrariũ. ¶ Que-
ro, quid vult dicere tex. ibi, vtiqꝫ ſi vno petente, ⁊c. Gl. dicit ꝙ no
tare debemus ex iſto tex. oꝛdinem, ꝙ pꝛimum opoꝛtet ꝙ heres ſit
in moꝛa eligẽdi perſonã, ⁊ ex tũc transfertur ius petendi in legata
rios. tamẽ heres poteſt purgare moꝛã quouſqꝫ petatur ab vno,
⁊ petitione facta pꝛiuatur heres iure purgãdi moꝛã: ⁊ hoc vult
dicere ille tex. ſecundum glo. Contra iſtud op. ius eligendi durat

8 anno,l.fi.§.ſed ⁊ ſi quis.C.com.de leg.Sol.† quãdo electio conſi-
ſtit circa res,procedit contrarium:ſed quando cõſiſtit contra per
g ſonas,[g] nunc debet eligere ſtatim,vt hac leg.quod eſt no.dixi in l.
j.s.eo.Ratio poteſt eſſe,q2 eſt periculum ſi differat eligere.quo-
niam moriendo ad heredẽ non tranſmitteret,vt hac lege in fine.
h Item op.[h] ad idem ſi heres eſt in mora,lex facit executionẽ incõ-
tinenti,q2 omnib.cõpetit petitio,ergo heres nõ põt purgare mo-
ram.l.ſi is cui.s.e.Reſp.lex non facit executionem ꝙ tranſeat do-
minium rei legate in iſtos libertos,ſed ſolum actio perſonalis ad
i petendum,vt j.dicam. ¶ Et per predicta dixi[i] iam in q.de facto.
9 †Conſtitutione epiſcopi cauetur,ꝙ executores vltimarum volũ
tatum debeant exequi intra annum,alias executio ad epiſcopum
k transfertur.[k] modo teſtator reliquit mille illis pauperib.quos ta-
lis elegerit:ille non elegit intra annũ,ſed poſt ipſe epiſcopus vole
bat eligere,dicens ad eum eſſe ius eligendi deuolutum per conſti
10 tutionẽ, dixi ꝙ ille poterat eligere,non epiſc.Nam de iure†com-
* muni qui habet ius eligendi circa perſonas,* poteſt eligere:⁊ ſi
l fuit in mora,poteſt eam purgare,[l] donec petatur legatum,vt hic:
⁊ intelligo peti per litis conte.l.amplius j.rem ra.habe.de iure er
go communi ille,cui fuit commiſſa electio,non excluditur.Item
nec ex forma conſtitutionis excluditur,q2 conſtitutio dicit,quod
m executores debeant exequi intra annũ[m] ſed iſte non eſt executor
vt oſtendam,ergo ⁊c.quod probo,inter eum qui declarat,⁊ inter
executorẽ,lõga eſt differẽtia:ꝙ patet,q2 iudex dicit ille,qui decla
11 rat,⁊ ſententiat:Executor†vero dicitur ille,qui hz nudũ miniſte
n riũ[n] facti.l.executorẽ.C.de execu.rei iudi.Iſte ergo non dicitur exe
cutor,non enim ipſe habet ſoluere de facto.officium ergo exequẽ
di transfertur ad epiſcopum per conſtitutionem illã,non ius eli-
12 gendi.¶ Venio ad ver.videtur enim† quero,ꝙ ſit illud modicũ
tempus:Glo.dicit quod eſt arbitrio iudicis,q2 non poteſt expri-
mi,l.j.§.item ſi ita.j.ad leg.Falci.Deinde ſubdit gl.hoc autem cõ
tingit cum eſt in mora eligendi,vel eligit indignum,quod no.ſicut
s.dixi,quando eligit indignũ ſine aliquo interuallo.iure eligendi
priuatur.¶ Venio ad ver.niſi forte.h.d.ꝙ intra illud modicũ tẽ-
pus,quod datur ad eligendum,tale legatũ eſt conditionale.Con
tra Inſti.e.§.optiõis.⁊ C.com.de leg.l.fin.in prin.⁊ §.ſed ⁊ ſi quis.
Sol.illud loquitur quando electio conſiſtit circa res,hic quando
circa perſonas,quod not.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ Valet relictum.Relictum valet quando electio com
mittitur in alterius voluntatem.⁊ adde quod etiam in contracti
bus,talis electio perſonarum poteſt committi in voluntatem ter
tij,ita per iſtum text.firmat Bal.in l.in vendentis.C.de contra-
hen.emp.adde Ang.conſ.ccj.⁊ Bal.conſi.clxix.j.lib.
b ALEX.¶ No.quod quando.Adde ꝙ idem etiam videtur di-
cendum in arbitratore cui facta eſt commiſſio in liberam eius vo
luntatẽ.vt ab eius dicto nõ reclametur ad arbitrium boni viri,li
cet partem leſerit dummodo dolus abſit vt hic,quod not.ſingu.
pro liberando arbitrio.Bñd.de Barzis.⁊ in hac materia limita
aliter vt hic per Bal.adde Bar.in l.filiusfamilias.de dona.
c ALEX.¶ Dy.ad queſtionem.An cõmiſſa electione pauperum
priori fratrũ predicatorũ.poſſit prior eligere fratres ſuos.adde
no.Bar.in l.vnũ ex familia.§.ſi duos.j.eo.an poſſit eligere paupe
res extraneos,an ciues,vide Bar.in l.fi.C.de anno.lib.xj.⁊ Spe.
in tit.de inſtr.edi.§.nunc vero aliqua.in vl.char.⁊ vide Bar.in au
then.quibuſcunqz.⁊ ꝙ ibi dixi.C.de ſac.ſan.eccl.⁊ vtrũ poſſit elige
re filiũ,no.Bar.in repe.l.j.C.de ſac.ſan.ecc.Iac.de are.⁊ Bald.in
d.l.id quod pauperibus.C.de epi.⁊ cle.⁊ ibi an poſſit eligere ſpu-
rium teſtatoris,adde Io.an.in tit.de inſtr.edi.§.nũc vero aliqua.
quẽ ſequitur Pet.de Anc.in cle.j.de teſt.Et an poſſit omnia di-
ſtribuere in vnũ,vide Bal.in repe.d.l.j.⁊ in d.l.id ꝙ pauperib.vi-
de an poſſit eligere non idoneũ,⁊ inimicũ,vel odioſum teſtatori,
cogita:ſed ad hoc vide l.illud.⁊ quod ibi no.ꝙ cuiuſqz vniuerſi.⁊
adde ꝙ etiã Bal.in d.l.id ꝙ pauperib.videt velle ꝙ electio ⁊ exe-
cutio iniuſte facta,poſſit per eũ reuocari,ergo nõ eſt priuatus of
ficio.Adde Pet.de Anc.cõſ.lxxxiij.vbi an Abbatiſſa,que cũ cer
tis alijs fuerit relicta executrix,poterit in ſuas moniales diſtri-
buere.⁊ an quis poſſit in propinquos ſuos,vel teſtatoris,diſtri-
buere,per eundem conſ.ccccxxxvij.Et an poſſit eligi ſpurius teſta
toris pro paupere,per Bal.conſi.lxxv.iij.lib.⁊ cccclvj.ij.lib.
d ALEX.¶ Verbum volet.Adde Pau.de Caſt.in conſi.lxxx.in-
cip.domina Azalina in ſuo teſtamento ſororem,⁊c.
e ALEX.¶ Ex quo no.Dic vt in l.ij.§.j.j.de ope.lib.⁊ aliqualiter
etiam in l.quidam de reb.dub.
f ALEX.¶ Male dixit Dy.Adde ꝙ licet executores male eligãt
pauperes,recurritur ad iudicẽ,ſm Bal.in auth.preterea.C.vnde
vir ⁊ vxor.Et vide Imo.in l.captatorie.s.ti.j.⁊ ibi etiã vide ipſum
referentẽ Io.An.in c.j.de reli.do.in vj.tenentẽ ꝙ habẽs diſtribue
re inter pauperes,põt diſtribuere iter religioſos mendicantes p
neceſſitatibus ſuis.Et an poſſit vel habeat neceſſe eligere ſuperio
rem vide ꝙ habetur in l.ſi quis ad declinandam,⁊ quod ibi [...]
C.de epiſc.⁊ cleri.Adde quando electio pauperum [...]
fraudulenta.Pet.de Ancha.conſi.xliiij.
g ALEX.¶ Circa pſonas.Bal.dicit hoc pcedere qñ dz eligi [...]
ſona de certis.ſecꝰ ſi incerta de icertis,vt q2 iuſſit reſtitui [...]
ribus Chriſti qui eligẽtur,q2 tũc habebit annũ per no.in l.[...]
de epiſ.⁊ cleri.ꝙ etiam no.⁊ vide Bar.l.cum pater.§.rogo.[...]
h ALEX.¶ Item op.Vide Bal.in l.captatorias,in fi.C.de [...]
mili.⁊ Bal.in l.pen.vbi eſt tex.C.de fideicommiſ.⁊ Bal.in d.[...]
⁊ ſi quis.in verſi.quero de tali.
i POMA.¶ Et per predicta dixi.Vide Pa.cõſi.cxiij.in j vo.[...]
xj.in ij.du.in ij.vo.⁊ conſi.cx.in iij.du.in eo.vo.Barb.conſil.[...]
j.vo.Ro.conſ.ccxxviij.Pau.cõſ.lix.in fi.in j.vol.Barb.cõ.[...]
Ant.in c.literas.de ſup.ne.prela.Anc.conſ.ccccxiij.Pan.in c.[...]
quidem.de teſt.qui omnes tenent.cum Bar.
k ALEX.¶ Ad epiſcopum transferatur.Quid autem ſi ere[...]
teſtamenti eſt effectus monachus,an declarabit monaſteri[...]
dic vt per Bal.in l.ſi duobus.§.j.C.communia de leg.
* CLAV.DE SEISS.¶ Ius eligendi circa perſonas.[...]
tamẽ no.Bal.tex.in l.pe.C.de fidei.liber.Et ad huius vltim[...]
intellectũ,vide Ro.conſi.ccxxviij.in ij.dub.nu.9.⁊ 10.vbi po[...]
requiratur aliqua monitio vltra lapſum anni.
l ALEX.¶ Purgare.Dicit Ange.in hac q.ſe de facto obt[...]
ꝙ ſi teſtator dicit volo talẽ tantũ eligere,ꝙ epiſcopus ſta[...]
cõſuetudine non poterit elapſo anno eligere,q2 hoc eſſet c[...]
mentem teſtatoris per verbum tantum,quam l.requirit ob[...]
ri ad vnguẽ.l.nulli.C.de epi.⁊ cleri.⁊ idem voluit Bal.in l.id [...]
pauperibus eo.tit.quod tene menti.Adde vt pulchre per [...]
conſi.clxix.lib.j.Pe.de Anch.conſi.ccclxxxviij.Abb.conſi.[...]
Pau.de ca.in conſ.clxvij.per Ro.plene conſi.cxxviij.
m ALEX.¶ Intra annũ.Adde quod ſi fiat intra annum ali[...]
preceptum executori per epiſcopum,⁊ ſit contumax in obed[...]
do,poterit epiſcopus incontinenti ipſum officio priuare ſe[...]
dum Bar.in l.iij.C.de procu.
n ALEX.¶ Nudum miniſterium.Facit differentiam inter exe[...]
torem,⁊ electorem.Adde Bar.in d.l.executor.⁊ in d.l.fin.§.ſed ⁊
ſi quis.C.communia de leg.

LEX XXV.

1 ☞ Unus ex pluribus legatarijs ſi petit,quando videatur alijs
auferre ius petendi.videtur quod alijs preiudicet.
2 Diſcuſſio perſonarum,an aliquis reperiatur,ita fieri debet quem
admodum diſcuſſio bonorum,ad hoc vt cognoſcatur an aliquis
ſit ſoluendo.
3 Citatio ad domum an valeat de iure communi,quando nuncius
refert ſe perquiſiſſe,⁊ non inueniſſe.

1 Si tamen. Pro huius legis declaratione
quero de q.quam ponit gl.que in
cipit ſcz,de ſuperſtitibꝰ.An vnus petẽs auferat alijs
legatarijs ius:Videtur ꝙ ſic.l.ex duobus.de
l.ſi Titio aut Seio.s.eo.in contrarium videt iſte tex.q2 [...]
tur ſimul.non quilibet inſolidum.Gl.hic nõ bene declarat [...]
gue ſic,quãdoqz relinquitur pluribus alternatiue,ita ꝙ [...]
res rei credendi,⁊ tunc ille,qui primo petit,appropria[...]
tum,in d.l.ſi Titio.⁊ ibi no.s.eo.Quandoqz relinquitur [...]
de certis.data alicui electione,⁊ tunc poſt moram eligẽ[...]
tur omnibus,non inſolidum,ſed equaliter.vt hic,⁊ l.cum pat[...]
rogo.j.eo.⁊ l.ſi quis Titio.§.fi.s.eo.tunc ſi vnus petat [...]
gligant,ille qui petit,appropriat ſibi legatũ.Si vero vnus pe[...]
⁊ alij non negligunt,tũc petẽs alijs legatarijs nõ preiudicat [...]
ſoli heredi,vt impediat eũ de certo purgare moram.vt hic.[...]
gl.j.eo.l.vnũ ex familia.§.ſi duos.in gl ſuper ver.petet.⁊ hoc [...]
Pe.⁊ Dy.Ex hoc patet,ꝙ per moram heredum nõ dicitur fa[...]
executio vt in oẽs tranſeat dominiũ.Nam ſi hoc eſſet,negli[...]
petere nõ preiudicaretur eis,⁊ q2 vnus petendo preiudicat [...]
negligentibus,ideo fuit facta iſta lex ſi tamen,que ponit [...]
que eſt talis.Unus ex legatarijs venit ad petẽdum,⁊ petit [...]
cum non poſſit totum petere,niſi alijs negligẽtibus.quo [...]
batur:Reſpondet Iuriſconſultus,cã cognita hoc ſtatuendũ [...]
faciendo diſcuſſionẽ de hoc ſtatuendo tẽpus,intra ꝙ [...]
2 explorãdo an ſint petituri,quod no.multum.† Sicut enim di-
ſcuſſio bonorum,vt videatur an aliquis ſit ſoluendo:ita [...]
ri diſcuſſio perſonarum,an aliquis reperiatur.Facit l.[...]
3 §.fi.s.ex quib.cau.ma.Et ex†hoc cum de iure commun[...]
ꝙ tunc pars debet citari ad domũ,quando non rep[...]
a ſona.l.j.§.j.s.de li.agno.eſt conſilium[a] quod nuncius [...]
tione ꝙ eum perquiſiuit diligenter,⁊ q2 cum inuenire non potuit,
ideo citauit ad domum,vt hic.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Eſt conſilium.Adde Bar.in l.iiij.§.pretor.de dãno
fec.⁊ in l.j.de li.agn.⁊ in l.aij.in pen.q.de duobus reis.

LEX XXVI.

Es cuius. Heres nō poteſt retinere vſumfructū, in re legata antea ſibi debitū.h.d.Con
coz.j.eo.l.cum filius.§.dominus,ꝛ ibi plene videbitis.

LEX XXVII.

Illud. Legatum alternatiue ſub diuerſis condi-
tionibus relictum,eſt vnum reſpectu vni⁹
ſolutionis.h.d.Op.ſ.eo.l.ſi quis ſeruum.§.ſi quis ita.Sol.
tibi dixi,ꝛ in l.ſi ex toto.§.fi.ſ.ti.j.

LEX XXVIII.

☞ Priuilegium perſonale non tranſit ad heredes.
Subſtitutio pupillaris an euaneſcat,inſtituto moriente in vita te
ſtatoris.

Um patronus. [a]Priuilegium† perſonale non tranſit ad heredez h.
d.Iſtam materiaz Dy.tractat in c.priuilegium perſonale.
extra de reg.iur.lib.vj.Dixi in l.quia tale,ſ.ſol.ma.Ultimo Dy.in
ducit†iſtaz legem ad q.vtrum ſubſtitutio pupillaris euaneſcat in
ſtituto moriente in vita teſtatoris: de qua dixi in l. lex Cornel. de
vulg.ꝛ pul.ꝛ facit ad q.quam dicam in l.Titia.§.fi.j.eo.

ADDITIO.

ALEX.¶Cum patronus.Per iſtam legem limitat Ange.hic.l.
quoniam in prioribus de inoff.teſt.quod habet locū niſi filius re-
pudiet,q2 tunc in legitima que trāſit ad aliuz, poterit imponi onus.
ſecus ſi non repudiet,q2 filius vellet habere,vt hic.

LEX XXIX.

☞ Legata caduca remanent apud heredem cū onere ſuo,etiam
de iure digeſtorum.

Elſus. Legata†caduca remanēt apud heredē cum onere ſuo.quod no.Op.ꝙ hoc intro
ductum ſit ſolum per Iuſtinianū.l.j.§.in primo.ꝛ §.pro
ſecundo.C.de cad.tol.Dicit gl.Iuſtinianus hoc inue-
nit,ꝛ nullus alius Imperator.Tu dic,ꝙ legata caduca,vel qua-
ſi redibant ad heredem cum onere ſuo,etiam ſecundum iſta tem-
pora,vt hic.Facit l.ſi duobus.§.j.ꝛ l.ciuitatibus.§.Lucius.ſ.tit.j.
ſed poſtea facta fuit lex Papia,de qua fit mentio in l.j.§.cum igit.
C.de cad.tol.que ſtatuit legata illa deuolui ad fiſcum,quod poſtea
Iuſtinianus reuocauit in d.§.cū igitur.ꝛ §.pro ſecundo. Opp.de l.
Titia. de annu.leg.Solu.vt ibi,quia ibi legatum incipit valere in
perſona legatarij,hic non.

☞ Ius accreſcendi inductum eſt per l.xij.tabu.
Hereditas pro non ſcripta accreſcit cum onere.
Portio coheredis accreſcit cum onere,quando adiunctio eſt fa-
cta nominibus appellatiuis.
Portio coheredis non accreſcit, cū onere quando ſolum nomi-
natur ille,cuius portio deficit.

§.Quod alicuius. Portio coheredis deficiens accreſcit ſine onere illi nomi-
natim adiuncto.h.d.cum §.ſeq.no.ex fi.ꝙ ius†accreſcēdi inductū
eſt per leg.xij.tab.Op.ꝙ portio coheredum accreſcit cum onere,
l.ſi Titio §.Iulianus.j.eo.ꝛ de his que in teſt.delen.l.ij.gl.dicit ꝙ
hic loquitur in pro non ſcripto,contraria loquūtur in caduco,vel
quaſi.Sed†Certe etiam pro non ſcriptum in hereditate accreſcit
cum onere.l.j.§.his ita diffinitis .C.de cad.tol.ꝛ ſ.ti.j.l.ſi duobus.
§.j.Unde alij ſoluunt,ꝙ†accreſcit cum onere, quia adiunctio eſt
facta nominibus appellatiuis, vt in contrarijs,ſecus ſi nominib⁹
proprijs,vt hic:ꝛ iſta eſt vera.Contra hoc tamen facit.ſ.titu.j.l.ſi
duobus.§.j.So.†ibi legauit nominatim ab omnibus heredibus,
hic nominauit ſolum eum cuius portio deficit. Iſta eſt vera opi-
nio licet gl.vacillet.hoc dixi in d.l.ſi duobus.§.fi.dicam in l.que cō
ditio.de condi.ꝛ demon.

LEX XXX.

☞ Legatum incertum pro refectione vie valet,idem pro alimē
tis,ꝛ pro dote.

Uidam in teſtamento. [a] Lega-tum†in-certum ad viam reficiēdam valet.h.d.Op.de l.cum poſt.
§.gener.ſ.de iur.do.Dicit gl.ſpeciale eſt hoc in refectione vie.Si
mile eſt in alimentis fauore alimentorum,l.ſi cui.de annu.lega.Itē
fauore dotis.d.§.gener.iſta eſt vera ſo.licet Cy.aliter dicat in l.j.C.
de do.promiſ.quam opi.reprobaui in l.j.ſ.ſol.ma.

ADDITIO.

ALEX.¶Quidam in teſtamento.Et vide Bar.in l.ita ſtipula-
tus.de ver.oblig.

LEX XXXI.

I quis. [a]Si deficit fideicommiſſum,legatū non remanet apud nudum miniſtrum. h. d. Op.
de l.ſi quis eum.de cond.ꝛ dem.que directo eſt contra iſtā
legem.Sol.glo.ꝙ hic relinquebat vt miniſtro , ibi vt legatario. ꝛ
ſummaui tibi ſecundum iſtam ſolutio.hanc legem,quam ſol.tenēt
doct.tamen non videtur vera,quia hec verba diſpoſitiua fuerunt
collata in ipſum tanquam in legatarium:ergo non eſt miniſter nu-
dus.l.ſi quis Titio.ſ.eo.ꝛ l.Sulpitius.de do.inter vir.ꝛ vx. vnde
Dy.hic dicit,quod hic fuit rogatus vt manumitteret incontinen
ti,in contrario vt manumitteret ex interuallo,ꝛ hanc tenet Cy.in
l.j.§.in primo.in j.ꝛ ij.queſtio.C.de cad.tol.ſed adhuc remanet du
bium,nam licet incontinenti debeat manumittere,remanet apud
eum ius patronatus,vnde non eſt nudus miniſter, ꝛ ſic remanet
adhuc ratio,l.ſi quis eum.de cond.ꝛ demonſt.non dico hic,dicam
in l.codicillis.j.eo.

ADDITIO.

a ALEX. ¶Si quis vide quod per hanc legem decidit Bald.in l.
ab eo.in vlt.col.C.de fideic.

LEX XXXII.

a **Omnia.** Legata ſimpliciter debentur ab adita here ditate.[a]h.d.Op.de l.j.in fi.de condi. ꝛ demō.
Sol,Ibi inerat conditio tacite.Op.de l.ſi tibi homo.§.cuz
ſeruus.ſ.ti.j.ꝛ l.quod ſeruus .ſ.ti.j.j.eo.Solu.ab adita hereditate
debentur,fructus tamen percepti,hereditate iacente debent reſti
tui legatarijs.

ADDITIO.

a ALEX.¶Adita hereditate.Et intellige nō incontinēti,ſed cū ali
quo ſpatio temporis,vt dixit gl.hic in ver.ex die.quā no.Benedi.

§.Fundum. Pendente conditione legati , poteſt res legata cum fructibus reuocari a legata-
rio.h.d.

a **§.Cum ita.** [a] Appellatione rerum que ſunt in loco continentur ſerui,h.d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶Cū ita.Uide ꝙ per iſtā.l.dicit Bal.in l.j.ſ.de ſta.hom.

LEX XXXIII.

1 ☞ Legatū factū a teſtatore vxori de omnibus que habet in ca
mera,non comprehendit illata in cameram , teſtatore ignorante.

Um ita. Non videtur eſſe in loco,quod dolo lega tarij illuc illatum eſt.h.d.No.iſtam legez
1 †contra dominas quibus teſtator legat omnia que habet
in camera,nam illata per eas,ignorante teſtatore, non cedunt le-
gato.

§.Quod a legatario. Morte grauati non extinguitur fideicommiſ-
ſum.hoc dicit.

1 ☞ Conuentus ad rem qui dicit,rez non reperiri habet intentio
nem fundatam,niſi aliquando conſtet rem fuiſſe apud ipſum.
2 Amiſſione rei probata quis probet an amittens caſum: vel agēs
dolum,vel culpam amittentis.

§.Species. Heres non tenetur ad ſpeciem legatam, niſi probetur eaz habere,vel dolo deſijſſe
1 poſſidere.h.d.No.†ꝙ conuentus,[a]qui dicit rem non reperiri,ha-
a bet fundatam intentionem ſuam,niſi probetur contrariū.¶Op.
ſ.loca.l.ſi quis fundum.§.Imperator.ſ.de eden.l. ſi quis ex argen
tarijs.§.prohibet.Sol.in illis conſtabat aliquando rē fuiſſe apud
conuentum.Unde ſi ipſe dicit rem peremptam,debet probare:hic
vero non conſtabat aliquando fuiſſe apud heredem. Probata au
2 tem amiſſione,†quis debeat probare,an amittens caſuz: vel agēs
dolum,vel culpam illius qui amiſit.Dixi in d.l. ſi quis ex argenta
rijs.§.prohibet.de eden.

ADDITIO.

a ALEX. ¶No.ꝙ conuentus.Tene menti hanc no.gl.de qua vi-
de Inſt.de act. §.preterea.in materia de dolo.ꝛ vide quod no.bar.
in l.ꝙ ad preſens.C.de murile.li.xj.ꝛ quod no. Bal.ī l.iij.C.de epiſ.
aud.ꝛ quod no.Io.An,in cle.j.de vſur.

1 ☞ Genus ſi precedit ꝛ ſequitur enumeratio ſpecierum, taxati-
ue,tunc genus refertur ad illas ſpecies tantum.
2 Dictio ꝛ, ampliat,ꝛ non reſtringit.
3 Proximiores veniunt in legato facto familie poſt nominatos.
4 Familie appellatione non veniunt cognati, niſi ex communi vſu
ita intelligeretur.

§.In fideicommiſſo. Ad relictum familie, primo vocātur nomi-
nati,poſt eos qui proximiores ſunt in gradu.h.d.Op. hic dicitur,
ꝙ nominati vocantur:ꝛ in prin.dicit,ꝙ fuit relictum familie, ꝛ ſic
non fuerunt nominati,dixit gl.ꝙ reliquit hoc modo,relinquo fa-
milie mee,ſcilicet Pet.ꝛ Io.hec non eſt bona poſitio.quia tunc ſo
lus Pet.ꝛ Io.admitterentur,ꝛ alij non,l.fi.C.de verbo.ſigni.Ra-
1 tio eſt, quia † quando precedit genus, ꝛ ſequitur enumeratio

ſpecierum per modum taxationis,tunc genus reſtringitur ad il-
las ſpecies tantum,l.legata ſupellectili.de ſupel.lega.dico ergo, ꝙ
ibi fuit dictum lego familie,⁊ Pe.⁊ Jo.⁊ ſic non fuerunt nomina-
2 ti cauſa taxationis.dictio enim †⁊,habet augere,non reſtringere,l.
ea tamen.ī.titu.proxi.tamen vocabuntur nominati primo, quaſi
plus dilecti:quod preſumitur ex eo ꝙ teſtator eos ſingulariter no
minauit,ſicut in Euāgelio Mar.xvj.Dicite diſcipulis ⁊ Petro.⁊
C.de ſerui.⁊ aqua.in ru.facit ī.de iniur.l.itē apud Labeonē.§.hoc
edictū. ¶Quero,dicit hic, ꝙ poſt nominatos admittuntur alij,
qui ſunt ex eodem nomine:quomodo hoc intelligatur?Quidā di-
cunt,ꝙ debent eſſe de eo ordine,⁊ de eo gradu quo erant nominati
3 licet alij eſſent proximiores:†⁊ gl.reprobat,imo poſt nominatos
vocantur proximiores,l.fi.§.j.de ver.ſig.⁊ l.peto,§.fratre.ī.eo.⁊ de
ſucceſ.edic.l.j.§.quibus.⁊ hic in tex.dicitur,ex nomine,non ex ordi
4 ne.¶Quero,vtrum cognati†veniāt ad illud legatū.gl.dicit,ꝙ ſic
ſpecialiter hodie,qꝛ exequati ſunt cognati ⁊ agnati.No.ex gl.ꝙ ap
pellatione familie,cōtinentur cognati,ſed certe ſecundū iſta tem-
pora,tex.in contrariū eſt in l.pronūciatio.§.j.⁊ l.familie.de ver.ſig.
vbi continētur ſolum qui agnati ſunt.An vero hodie contineant
cognati?Pe.in l.fi.C.de ver.ſig.videtur tenere iſtam gl.ſtarem in
hoc communi vſui loquēdi.Appellatio enim familie,diuerſimode
accipitur,vt dixi in l.j.in prin.ſ.ad Syllanianum.In iſtis noſtris
partibus appellatione familie,non continentur cognati.Non ob.
quod ſint exequati agnatis, quia verum eſt quo ad ſucceſſionem
ab inteſtato.Op.gl.de l.ſi cognatis.de reb.dub. dicit glo.quod ibi
vocabantur omnes,hic ordine ſucceſſiuo,quod Dy.reprobat per
l.peto.§.fratre.ī.eo.Unde dicit ipſe,quod iſta debet intelligi ſecū-
dum illam,vt intelligatur tēpore mortis,ſcilicet ⁊ teſtamenti.Pe.
dicit aliter in d.l.fi.C.de ver.ſig.dixi in d.l.ſi cognatis.

LEX XXXIIII.

1 ☞Coheredes non poſſunt conueniri hypothecaria pro parti-
bus aliorum,qui non ſunt ſoluendo.
2 Conſuetudo,ꝙ ſi ruſticus non ſit ſoluendo alij ſoluant onera pro
eo,an valeat.

a **Legatorum.** [a]Non tenetur quis ad legatū ex
perſona coheredis,qui nō eſt ſol-
1 uendo,h.d.Queritur†vtrum[b] hyoothecaria poſſint con-
b ueniri coheredes pro partibus aliorū?Certe quod hic dicitur in
perſonali,idem in hypothecaria,l.j.in fi.C.commu.de lega. ⁊ facit
2 lex iſta contra conſuetudinem†ciuitatis,per quam, ſi vnus ruſti-
cus non eſt ſoluendo exigitur ab alio.pro hoc.C.vt nul.ex vica. p
c alie.debi.exiga.lib.xj. l.j.⁊ ibi dixi.[c]

ADDITIONES.

a AND.BAR. ¶Legatorum.Et vide doct.in c.tua.vbi dicunt ꝙ
in hypothecaria ſi vnus coheredum nomine ſoluendo,tenetur al
teri,vt l.inter fideiuſſores.ff.de fideiuſ.Bar.hic ſentit contra.pon
dera,⁊ dicas ꝙ hic loquitur in legatis.gl.⁊ doc.in d.ca.tua.loquū
tur in creditoribus.
b ALEX. ¶Queritur vtrum.Uide que dicit Bal.in hac materia
in l.iij.C.de neg.geſt.⁊ latius per Bar.in l.iiij.§.j.de re iud.
c ALEX. ¶Et ibi dixi.Uide que dixi poſt Imo.in l.cum filius.de
verborum obliga.in prin.
* CLAVD. DE SEISS. ¶Uide eundem Alexā.in l.ſepe. ī.de re
iudic.

1 ☞Clauſula generalis reſtringitur ad ſpecificata tantum,ſi plu
ra fuerunt.

1 **§.Qui plures.** †Clauſula generalis reſtringitur ad
ſpecificata tantum,ſi plura fuerunt
h.d.Contra iſtam legem videtur tex.ī.eo.l.Meuius.§.eum.Sol-
ue vt ibi.¶Op.ī.in l.proxima.§.pen.Sol.ibi fuit caſus econtra,
quia primo relinquit in genere,poſtea ab vno ī ſpecie.Gl. aſſignat
arg.contra de l.ſi cum fundum.de ver.ſig.dicit Dy.quod hic pre-
cedentia declarant ⁊ limitant ſequentia:ibi ſequentia declarant ⁊
limitant precedentia,⁊ ſic non eſt contra.Item hic non dicitur,ꝙ
omnes damnauerit in codicillis, ſed qd̄ ſcripſerit codicillos ad
omnes.Dy.no.iſtam legem.

LEX XXXV.

Titia cum teſtamento. Uerba enūcia-
tiua de futuro emiſſa propter aliud,vel enūciatiua de
preterito,ſine expreſſione rei, diſpoſitionē nō inducūt
h.d.¶Op.in prin.dicit tex.ꝙ dicit teſtator ſe legaturū,poſtea di-
cit tex.ꝙ dicit,ſe legaſſe.Sol.expone,legaſſe,id eſt,legaturum eſſe
Uel dic,⁊ melius,ꝙ Iuriſconſultus arguit,ꝙ dicta verba enūcia
tiua de futuro diſpoſitionem nō inducunt,qꝛ etiam ſi eſſent verba
enunciatiua de preterito,ſine expreſſione rei,diſpoſitionem non in
ducunt.Op.ī.ti.j.l.Pamphilo.in prin.So.Ibi fuerunt verba enū
ciatiua emiſſa pricipaliter propter ſe,hic propter aliud. ¶O
ꝙ incertitudo non vitiet legatum.l.quidam.ſ.eo.Gl.ſoluit
ibi ſpeciale.¶Op.de l.ex hac ſcriptura.de dona.Sol.vt ibi
1 ☞Uerba teſtatoris impropriantur,vt diſpoſitio non redda
inutilis.
2 Subſtitutio compendioſa facta per verba cōmunia intra tempo
ra pubertatis,ſi ſunt appoſita illa verba,ꝙ ſubſtitut⁹ a ſe ca
intelligitur directa ex preſumpta mente teſtatoris.
3 Teſtator poteſt dare in teſtamento authoritatem ingrediendi
pria auth.poſſeſſionem.
4 Libellus ſi dicat,peto talem villam,procedit.

1 **§.Lucius.** †Uerba teſtatoris extra propriam ſigni
ficationem verborum intelliguntur, vt lega
non reddat inutile.h.d.Quero,qualiter iſta verba debēt in
Gl.dicit ꝙ habēt quinqꝫ expoſitiones,duas malas,⁊ tres b
Due male reprobantur hic in tex.Prima expoſitio eſt,a ſeipſ
eſt,quantum poteſt iure hereditario.Iſta eſt mala hic,quia
cōmiſſum redderetur inutile,vt tex.dicit,ſed vbi non vitiaret
eſſet bona,vt ī.dicā.Secunda expoſitio eſt,a ſeipſo,id eſt, v
tiū ſoluat.iſta reprobat in fi.§.Alie expoſitiones ſunt bone
ſo, id eſt, non per mediā perſonam filij,vel ſerui.Uel a ſeipſ
2 de manu alterius,ſed p ſe directo,ꝙ nota.Per iſtū §.dicit
ſtitutio cōpēdioſa facta per verba cōmunia intra tēpora pu
tis,debet intelligi directa ex preſumpta voluntate defuncti,
do apponit verba illa,ꝙ ſubſtitut⁹ poſſit bona accipere ſua
pria authoritate,ſeu voluntate.Hoc em̄ importat directo,
fideicōmiſſum de manu alterius, vide gl.Et ſic tantum im
bit a ſeipſo.i.iure hereditario,nec tunc vitiat inſtitutionem,
cit eam validiorem.Tertia expoſitio eſt,vt accipiat a ſe,id eſt
a authoritate ingrediat poſſeſſionem.[a]No.†ergo ꝙ teſtator p
3 dare libertatem in teſtamento ingrediendi poſſeſſionē ſua au
4 ritate,ſicut dicim⁹ in cōtractibus.l.creditores.C.de pig.¶
b mo inducit iſte §.ꝙ valet libellus,[b]ſi dico,peto talem villā
ſi dicerem,peto ꝙ poſſides in tali villa.c.cū ad ſedē.extra de re
ſpol.⁊ ibi per Inno.facit ī.de ope.no.nun.l.de pupillo.§.qui nu
ciat.⁊ ibi per Iac.de Aret.⁊ ibi dixi.Facit quod no.gl.in l.re
pellatione.ij.ī.de ver.ſig.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶Ingrediatur poſſeſſionem.Per Bar.in l.creditores.
de pig.in ij.q.prin.⁊ Bal.in l.j.C.communia.de leg.
b ALEX. ¶Ualet libellus.No.formam libelli.Adde Bar.in l.j.
poſt prin.ſ.de eden.⁊ dixi ibi per Imo.in c.j.de li.obl.⁊ Hoſ.in c.
in preſentia.de renunt.⁊ vide Bar.in l.Marcellus.§.armamenta.
ff.de rei vend.

1 ☞Adhibitus ad actum vt teſtis,non preiudicat iuri ſuo.
2 Preſens actui,quem poterat impedire,quando ſibi preiudic

1 **§.Lucia.** Qui eſt†adhibitus vt teſtis,non preiudica
ri ſuo.h.d.¶Op.ſ.de pig.l.fideiuſſo.§.p
2 ſi fundū per fideicōmiſſum.in prin.ſ.ti.j.So.gl.†Aut fuit p
tali actui,quem poterat impedire contradicendo,aut non.
no.in l.Caius.ſ.de pig.act.per l.ſepe.de re iud.⁊ quod dico
fundum per fideicommiſſum examinabo in l.que dotis.ſ.

1 ☞Uerba enunciatiua non inducunt diſpoſitionem vltra ver
borum ſignificationem.
2 Uerba enunciatiua negatiue prolata quando inducant diſpoſi
tionem.
3 Teſtator ſi iubet vxorem non inquietari pro rebus in camera
ſtentibus,an ſi vxor amouit res viro inſcio,videatur liberata

1 **§.Caius Seius.** Uerba†enūciatiua nō indu
cunt diſpoſitionē vltra verborum ſigni
ficationem.h.d.¶Op.ī.de cond.⁊ dem.l.cum tale.§.falſam.
cit,ꝙ hic,verba enunciatiua fuerunt prolata nō expreſſa cer
vel quantitate:ideo non inducunt diſpoſitionem,vt ſ.ea.l.
Eodem modo ſol.in l.qui vxori.ī.de aur.⁊ ar.le. Hoc non p
quia hic,nō ſolum fuerunt verba enunciatiua:ſed diſpoſitiua
rit enim inquietari nolo.Preterea licet nō exprimere certā
titatem,vel rem,diſpoſitionem vitiet quo ad obligandum:ta
men quo ad liberandū.l.emptor.§.Lucius.ſ.de pac.⁊ l.
2 de accep.Unde Dy.dicit,†ꝙ hec ſunt verba enūciatiua nega
prolata,que diſpoſitionem non inducunt qd̄ no.ſi eſſet vera
a men hoc videtur contra caſum[a]l.rationes.⁊ aut.quod
de proba.vnde Ja.de Are.dicit,vt Cy.refert in l.verba
ꝙ hic,ſunt verba enūciatiua negatiua dominij,que diſpoſitionem
non inducunt.Sed in d.l.rationes.⁊ aut.quod ob
enunciatiua negatiua alteri⁹ obligationis.Certe verba enūciatiua
tiua quantum ad inducendum exceptionē, videntur eodem modo
b ſufficere in actione reali,ſicut in perſonali.l.emptor.[b]
Preterea,eodem modo dicitur liberatio ab actione reali
perſonali.d.l.⁊ vno.de accep.Sol.ergo vt ſoluitur hic
per verbo,penes,quod hec verba enunciatiua, vel diſpoſitiua
inducunt

nducunt diſpoſitionem vltra ſignificatum vocabuli,ſed ſignifica
o huius verbi,penes vxorem meam nullam pecuniaꝫ eſſe,ꝛc.nõ
ncludit tranſlatam poſſeſſionem in patrimonium vxoris per vi
um vt ĩ.de ver.ſig.l.penes.Ita etiam ſoluit gl.in l.j.C.de fal. cauſ.
die.le.¶†Quero,quid ſi vxor aliquas res viro amouerit, ꝛ vir
erit vſus his verbis , an videatur relinquere liberationem.Gl.
uod ſic,vbi teſtator ſciuerit,niſi per heredem probetur cõtrariũ.
ſed certe ſi teſtator iurauit.heres non poteſt probare contrariũ,
in auth.quod obtinet.C.de probatio.

ADDITIONES.

LEX.¶Videtur contra caſum.Vide Bal.in d.l.rationes,ꝛ in
uth.ibi poſita.
LEX.¶Ut l.emptor.Adde gl.in l.emptor.§.ancilla.de rei ven.
quod ibi dixi.

§. Si ea. Si non ſtat per legatarium,videtur impleta con ditio.h.d.

§. Qui inuita. Si pater legat filie , qua inuita dotẽ exegerit,filia debet eſſe contenta alte
utro,niſi plus ſit in dote,h.d.Nota tex.ibi,non eſt eniꝫ veriſimile
ꝛc.Op.ꝙ maritus ſit liberatus per ſolutionem factam patri. l.do
tem.ſ.ſol.ma.So.hic mulier habebat cauſam contradicendi.Op.
dicitur hic,vtique nõ ignorans,cõtra quia imo idem ſi ignorans,
l.ij.in fi.ſ.ſo.ma.Sol.ſubaudi.maxime.¶ Op.hic dicitur,ꝙ debet
eſſe contenta alterutro. Contra,imo debet habere vtrunque l.j.§.
ciendum.C.de rei vxo.So.Pater hic expreſſe legauit,nomine do
is.Vel dic aliud ĩ patre,aliud ĩ viro legãte,vt no.ĩ l.ſi cũ dotẽ.§.ſi
pater.ſ.ſol.ma.¶ Querit gl.vtrũ marit⁹ habeat actionẽ ad lega
um:Dic vt in gl.in ver.ꝙ nõ conſenſerit.Querit gl. an filia poſſit
epudiare legatum,ꝛ agere pro dote:Dicit ꝙ ſic,ꝛ bene.

ADDITIO.

LEX.¶Qui inuita.Habet tamen ex hoc legato filia talis cõ
nodum quia non tenebitur dotem conferre.Ita ſing.dixit Bart.
n l.cum pater filie.ĩ.eo.quod perpetuo nota.

☞ Diſpoſitio ſpecialis derogat generali.
Verba generalia obſcura declarantur per precedentia clara.
Incertitudo reddit onus inutile quemadmodũ reddit legatum.

§. Lucius Diſpoſitio † ſpecialis derogat generali, obſcura declarantur per precedẽtia clara,h.d.
¶Op.quod propter generalem clauſulam omnes teneantur ad
egata,non ſolum Titius,vt ſ.tit.j.l.ſi tibi homo.§.j.ꝛ ĩ.eo.l.Me
uius,§.eum qui.So.Hic preceſſit generalis,ꝛ ſecuta eſt ſpecialis:
ibi econtra.Ad predicta op.gl.contra ſecundum dictum huius §.
de l.ſi ſtipulatus.ſ.de vſur.ꝛ non ſoluit.Dicit Dyn. quod ibi ſunt
verba quorum ſignificatio poteſt aliquid certũ inducere hic non,
quia ſimpliciter dixit onera.Sicut enim incertitudo†reddit lega
tum inutile.l.cum poſt.§.gener.ſupra de iure dot.Ita reddit inuti
le onus,ar.l.cum pater.§.fi.ĩ.eo.ſecundum Dy.

☞ Verba diſpoſitiua ad quemcunque,directa fidecommiſſi pe
titionem inducunt.
Res,que ad aliquem pertinet teſtatoris diſpoſitione ad tempus
poſt illud redire cenſetur ad heredem.
Relinquens fundum ad vſumfructum,videtur relinquere domi
nium.
Uxor relicta domina ꝛ vſufructuaria,quid habere debeat, etiam
liberis inſtitutis ꝛ nu.5.ꝛ quid extraneis,nu.7.
Dictio,ꝛ pro vel.
Uxore relicta domina,ꝛ maſſaria:vel domina,ꝛ dominatrice,im
portatur quedam preeminentia in domo.
Uxor domina domus appellatur.
Uxor relicta domina,vel vſufructuaria omnium bonorum, quid
habeat.
Uxor ſi relicta eſt domina,ꝛ vſufructuaria,filio ꝛ extraneo inſtitu
tis,quo ad filium habebit alimenta, quo ad extraneum vſumfru
ctum ſue partis.
Filio inſtituto,ꝛ extraneo ſubſtituto,ꝛ vxore relicta domina,ꝛ vſu
fructuaria,vxor habebit vſumfructum hereditate deueniente ad
ſubſtitutum vulgariter.
Uxor,a ſubſtituto pupillariter,debet habere totum vſumfructũ.
Mater,vel nouerca ſi relinquitur domina , ꝛ vſufructuaria quid
habere debeat.
Uxor relicta domina,ꝛ vſufructuaria,ſi aſcendentes, vel collate
rales ſint inſtituti,quid habere debeat.

§. Titia. Verba diſpoſitiua†ad quecũque directa,fideicõ miſſi petitionẽ inducunt.Item qui voluit res ad
aliquem pertinere ad tempus,poſt illud videtur velle ad ſuum he
redem redire.h.d.No.quod dixi in ſummario, ꝛ videbitis in l.vnũ
ex familia.in fi.ꝛ l.peto.in prin.ĩ.eo.¶ Quero vtrum maritus in
terim habeat proprietatem,quia dixit,ad vite vſumfructum:Gl.
ex iſto tex.arguit.pro ꝛ contra. Ueritas eſt.quod interim habeat
1 proprietatem.Aliud enim†eſt relinquere vſumfructum, aliud re
linquere fundum ad vſumfructum.ſicut hic:quo caſu legat domi
nium.De quo per Cy.in l.ſi mulier.C.de iure dot.ꝛ ibi gl.tangit,ꝛ
gl.in l.donationes.§.ſpecies.de do.Dixi.plenius ĩ l.libertis quos.
a §.j.ĩ.de ali.ꝛ cib.leg.¶ Quero,quid ſi tempore,[a] quo vir decedit,
heres inſtitutus deceſſerit,vtrum fideicommiſſum debeatur here
di heredis:Certe in primo caſu quando dixit,erunt tua ꝛ filiorũ
tuorum,tunc debetur filijs.Sed in alio caſu,quando teſtatrix re
linquit viro,quandiu vixerit,ꝛ nihil vltra dixit,videtur velle ꝙ re
uertatur ad heredem ſuum non habito reſpectu ad perſonam,ſed
magis ad ius hereditarium ar.l.ita.ĩ.de ſtat.lib.ꝛ ideo debebitur
3 heredi heredis.facit l.in annalibus.C.eo.†Querit Dy.[b] quid ſi te
b ſtator dixit relinquo vxorem meam dominam,ꝛ vſufructuariam,
quid importãt iſta verba:Videtur quod non valeat,quia conti
nent repugnantiam,quia non poteſt eſſe quis dominus, ꝛ vſufru
ctuarius.l.vti frui.ſ.ſi vſuſf.pet.Dy.dicit,de iure mulier poteſt eli
gere vel proprietatem plenam,vel vſumfructum tantum: ꝛ ſic di
ctio ꝛ,ponatur pro vel.l.ſi Titio fundus.de vſuf.leg.Et idem te
net Ja.de Are.in l.cum ſi exhibuiſſent.§.quod ait.ĩ.de publ.ꝛ no.
per Cy.in l.j.C.ſi ſecun.nup.mul.ꝛ ibi gl.dicit,quod de conſuetudi
ne obtenta in curia Bulg.habet ſolum alimenta,liberis exiſtenti
bus:ſecus ſi extraneis inſtitutis.ꝛ curia Bulg. eſt contrata que
dam in ciuitate Bononie,vbi ſtetit Bul.ꝛ ad fugiendas contẽtio
nes tpe ipſius Bul.fuerũt ibi redacta quedã in ſcriptis.q̃ fuerũt
Bononie obtenta.ꝛ de conſuetudine approbata,inter q̃ hoc fuit
ſcriptum:que conſuetudines ſeruantur per omnes partes Italie,
in quibus fuit hoc,quod qualiter debet intelligi,patet ĩ.¶ Que
4 ro quid ſi dixerit teſtator relinquo dominam,ꝛ maſſariam:vel do
minam ꝛ dominatricem,quid importent iſta verba:Reſpondeo,
non important dominium,ſed quandam preeminentiam in domo
ſicut erat preeminens ante mortem viri domini,l j.ſ.re. amot.ꝛ l.
j.§.ſi vir,ſ.ad Syl.ꝛ l.cum ſi exhibuiſſent.§.j.ĩ.de public.ꝛ ibi Ja.
de Are.ꝛ l.pronũciatio.§.j.ĩ.de ver.ſig.ꝛ hoc tenet Spec. in ti.qui
5 filij ſint le.§.j.ver.quid ſi viro.¶ Sed q̃ro,†quid ſi dixit, relinquo
vxorem dominam.ꝛ vſufructuariam filijs inſtitutis : Dicit gl.qđ
debet habere alimenta tantum, ſed in extraneis, dicit ſecus. Ad
quod intelligendum,ſciendum eſt ꝙ hoc verbum,dominaꝫ,in hac
diſpoſitione poſitum , non importat ꝙ videatur relictum domi
nium bonorum:ſed preeminentia quedam,vt dictum eſt.ꝛ hoc col
ligitur ex communi vſu loquendi, quia homines vxores appel
lant dominas domus.l.Titia.§.qui Marco.ĩ.de ann.leg.ꝛ leges
6 †etiam appellant eas dominas.l.j.ſ.rerum amo.ꝛ l.j.§.ſi vir.ſ.ad
ſyl.Hoc etiam patet, quia teſtator alium heredem inſtituit, vnde
non eſt veriſimile ꝙ voluerit vxorem habere dominium rerum il
* larum ꝛ illum fecerit heredem in vanum.*Simile habetur in l.ij.
§.ſed ita.de annu.le.vbi dicendo trima die,intelligitur,i.tribus an
nis,tam ex vſu loquendi,quam ex interpretatione que conſueuit
fieri in ſermone compoſito.ſ. annua, bima, trima die, quam ex eo:
quia non eſt veriſimile teſtatorem ita modicam dilationem adie
ciſſe,ꝛ iſta interpretatio eſt iuris communis,ꝛ bona,ſiue ſint inſti
7 tuti filij,ſiue extranei.¶†Secundo aduerte,quia in hac diſpoſitio
ne ponitur verbum, ꝛ vſufructuariam, ꝛ iſtud fauore filiorum eſt
interpretandum,ꝙ ad ſola alimenta porrigitur,ſecundum conſue
tudinẽ,vt no.in d.l.j.C.ſi ſecun.nu.mul.Sed dic in extraneo, ꝙ de
iure debet habere vſumfructum omnium bonorum deducta falci
dia,l.vxori mee.de vſufru.le.ꝛ ſ.de vſufr.l.omnium.Eodem modo
8 †puto dicta verba debere intelligi,ſi ſimpliciter proferantur,vt re
linquo vxorem meam dominaꝫ:vel relinquo eã vſufructuariã om
* nium bonorum:*ſed ſi relinquo eam vſufructuariaꝫ alicuius fun
di,tunc ceſſat dicta conſuetudo,ꝛ debet habere vſumfructum:ita
c ſentit Odo.¶ Quero,pone[c] ꝙ teſtator inſtituit†extraneum,ꝛ fi
9 lium,ꝛ vxorem relinquit dominam,ꝛ vſufructuariam:Dixi quod
quantuꝫ ſpectat ad filium,iſta verba importãt alimenta tantũ:
ſed pro parte extranei,habet vſumfructum ſue partis.cum enĩ fa
uore filiorum ſit introductum ꝙ tantum habeat alimenta,nõ ex
tendetur ad extraneuꝫ.pro hoc facit l.ſi ita ſcriptũ.in prin.de ma.
teſt.ꝛ l.hac cõſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſt.ꝛ l.fin.fami.erci.
d ¶ Quero,[d] pone qđ filius eſt inſtitutus,ꝛ extraneus ſibi ſubſtitu
10 tus,ꝛ vxorem reliquit dominam ꝛ vſufructuariam , ꝛ hereditas
deuenit ad ſubſtitutũ vulgarẽ,quid debeat habere mulier : Reſp.
ſi loquimur in ſubſtitutiõe vulgari,dꝫ mulier habere vſumfructũ,
cũ a ſubſtituto cepit habere vires,l.qui fundum.§. qui filium.ad l.
Fal.ꝛ in perſonam ſubſtituti qui eſt extraneus,ceſſat interpreta
tio conſuetudinis:ꝛ etiam videt̃ caſus.ſ.eo.l. cum patronus. ꝛ l.ꝛ
11 ſi cõtra,ſ.de vul.ꝛ pup.ſub.Sed in ſubſtituto†pupillariter ad quẽ
hereditas peruenit, quid deberet habere iſta vxor põt dubitari.
Et videtur ꝙ debeat habere alimenta,q: filius fuit heres patris,
ꝛ ſic iam legatũ ex perſona filij cepit vim habere:ergo ſubſtitutus

non poteſt teneri in plus quã filius.l.qui fundum.§. qui filium. ĩ.
ad leg.Fal.Ego dixi,ꝙ debes inſpicere verba relicti.Si em̃ dicis,
relinquo vxorem dominam,⁊ vſufructuariam,⁊ ſic eſt vnum lega
tum.⁊ non variať,tunc precedẽs ratio procedit:ſed ſi dicis,relin
quo dominam,⁊ vſufructuariam,donec caſte vixerit,tũc ex eo qꝺ
dicit,donec,videť eſſe legatũ annuũ.ĩ.de annu.legatis.l.legatũ.⁊ ꝑ
primo anno eſt purum,pro ſequentibus conditionale,⁊ per conſe
quens incipit deberi a perſona ſubſtituti,l.ſi fundum.§.ſi pater.ſ.
tit.j.⁊ ſic cum ſubſtitutus ſit extraneus,vxor debet habere vſum
e fructum totum,⁊ ita conſuluit in conſi.[e]incip.Petr.Mattioli de
* Peru.⁊ plures ſe ſubſcripſerunt.*Preterea cum ſit annuum lega
tum,in principio cuiuſlibet anni debet inſpici cõditio perſonarũ,
l.cum in annos.ĩ.de annu.le.Conſuetudo loquitur, quando quis
12 relinquit vxorem dominã,⁊ vſufructuariã. Sed†quid ſi relinquit
matrem,⁊ ſororem nouercã,⁊ ſimiles,dominam ⁊ vſufructuariã:
cogita.ita conſuetudo loquitur, quando ſunt inſtituti filij, ⁊ de
13 ſcendentes.¶Quero†quid ſi ſunt[f]inſtituti aſcendentes vel col
f laterales,⁊ fratres:Uidetur quod non habeat locum arg.l.iij.§.j.
g ĩ.de le.preſt.Cogita,[g]in his duobus.Non habetis hic alia.

ADDITIONES.

a POMA. ¶Quid ſi tẽpore.Alex.cõſi.clxxiij.in v.vol.⁊ vide Ale,
pro declaratione in l.paterfamilias.ff.de vul.⁊ pup.⁊ in l.Gallus.
§.etiam ſi parente,in fi.ff.de lib.⁊ poſth.⁊ in l.fi.C.de leg.

b ALEX. ¶Querit Dy.Uide Bal.in l.fi.C. de indi.vid.in ver.itẽ
poſſet.⁊ Bar.in l.mulier.§.cum proponeretur.ĩ.ad Treb.in ver.
quero quid ſi dixit teſtator relinquo dominã,⁊ maſſariã,vide no.
per Bal.in hac queſti.⁊ in d.l.fi.C.de ind.vidui.plenius per Spe.
⁊ Jo.An.in ti.qui filij ſint legi.in prin.in ver.quid ſi quis ita dixit
in teſtamento,⁊ quod no.Bal.Ange.⁊ Jmo.in l.filius a patre.de
lib.⁊ poſthu.Et Bal.in l.id quod.de epiſc.⁊ cler.⁊ in l.extraneum.
de here.inſtit.⁊ in authen.ꝙ ſi.de ſecund.nup.⁊ in l.voluntatis.C.
de fideic.⁊ vide ad hoc Bar.in conſi.inci.in Chriſti nomine,Ber
tholdus fecit teſtamentum.⁊ in conſi.inc.Pe.Matheoli,⁊ Joan.
An.⁊ alios in c.ſi pater,in prin.de teſt.in vj.⁊ limita iſtam mate
riam ſing.niſi teſtator ſpecialiter legaſſet alimenta, ⁊ etiam eã ſim
pliciter reliquiſſet vſufructuariã ſm Pau.de Ca.conſi.ccclxxxvij.
inci.in Chriſti nomine ꝙ vxor, ⁊c. ⁊ quando dicitur ſolummodo
relinquo vxorem meã vſufructuariam,extantibus filijs,ꝙ veniat
vſuſfructus,tenet Bal.per illum tex.in l.ſi pater.C.de vſufr.vide
etiam eũ in d.l.fi.C.de indic.vid.tol.quid econtra ſi vxor relinquat
maritũ dominum,maſſarium,⁊ vſufructuarium:dicit Bal.in auť.
hoc locũ,in fi.C.ſi ſecun.nu.ꝙ idẽ eſt.⁊ ibi etiã per Ang.de hac ma
teria.quid ſi teſtator ſimpliciter dixit,vxori relinquo habitationẽ
in domo cũ filijs.an debeat habere alimenta: Bal. tenet ꝙ ſic in
d.l.fi.de indic.vidui.tol.dicit Ang.no.in l.j.ff.rerum amo.ꝙ per illa
verba relinquo vxorem meam dominam, ⁊c. videntur relicta ali
menta cum poteſtate accipiendi ea propria authoritate , licet in
alijs ſecus.quod reputat nota.Et ſi teſtator relinquit vxorẽ domi
nam,⁊ vſufructuariam,donec voluerit habitare cum filijs . pone
ꝙ filij mortui ſunt vtrum tale legatum deficiat per mortẽ ipſorũ,
⁊ ſic per caſum vide Pet.de Anc.conſi.cxxx.alias lxxix.inci.Que
ſtio videtur magis dubia ꝙ appareat,⁊c.per eũ in cõſilio ccxxix.
inci.Quia in primo queſito modica vř.⁊c.⁊ ſuper iſto caſu conſu
luerunt Jo.Bapt.de Cacialupis ⁊ Barth.Soci.ꝙ no.¶Adde
quid habere debeat vxor relicta vſufructuaria adminiſtratrix , ⁊
an per illa verba videatur data tutrix.Bal.conſi.ccccxxix. iiij.vol.
⁊ quid habere debeat,quando eſt relicta domina omnium bono
rum inſtituto filio,vel extraneo per eundem ccccv.iij.vol.⁊ quid ſi
ſit relictus vſuſfructus integer,⁊ victus,⁊ veſtitus,an debeat ha
bere vtrunq̃,per eundem conſi.ccxij.⁊ ccix.⁊ per eundem de vxo
re relicta vſufructuaria conſi.lvj.⁊ lxxix.⁊ ccccxxxj. li.ij.⁊ Pau.de
Ca. conſi.ccxl.⁊ cx.Quid autẽ habere debeat cũ filius inſtitutus
mortuus eſt etiam relicto ſubſtituto,vide Ro. conſi. cccccxvj.Et
quid habere debeat,cum mater eſt inſtituta,vide Pet. de Anch.
conſilio ccxxix.

* CLAVD.DE SEISS. ¶Jllum fecerit heredem in vanũ.Hoc
limita non procedere quando teſtator adiecîſſet vxori tale graua
men quod non poteſt alteri quam domino conuenire.ita ſingula
riter Bal.in l.proculus.ſ.de vſufr.per illum tex.quem refert Ale.
in l.ſi conſtante.ſ.ſol.mat.in prin.

* CLAVD. DE SEISS. ¶Uſufructuariam omnium bonorũ.
Uide ad hoc Fran.Are.conſi.iiij.in j.dub.vbi iſtud tꝫ in pulchro
caſu quando teſtator reliquit vxori vſumfructum omnium bonoꝝ
mobilium ⁊ immobilium,ita ꝙ non teneatur ſatiſdare de idemni
tate rerum,⁊ ꝙ ipſe res debeant reſtitui in eo ſtatu, in quo erant
tempore mortis ipſius mulieris.Jtem ⁊ quod propria authorita
te capiat.Dicit tamen ꝙ propter predicta habebit aliquid plus
iuris quam ſimplex alimentaria.vide Alex.in l.nemo poteſt.ſ.tit.
j.⁊ Bar.in repetit.auth.quod locum.C.de collatio.

c ALEX.¶Quero pone Adde Bar.in l.ſi ita ſcriptũ.de manu.teſ.

d ALEX. ¶Quero.Per Bald.in l.fi.in vlti. col.C.de indi.vidui.
⁊ in l.voluntatis,C.de fideic.⁊ in l.ſi cõtra.⁊ ibi per Jmo.ſ.de v.
⁊ pupil.⁊ conſuluit Bar.in conſi.quod incipit Nicolaus do
inſtituit.⁊ in conſi.quod incipit,quidam Bar.roſuli.

e ALEX. ¶Jn conſi.Et Ang.conſi.cvj.

* CLAV. DE SEISS. ¶Se ſubſcripſerunt. Jſtud conſiliu
refert Alex.conſi.iiij.vol.j.vbi idem conſuluit,⁊ conſi.xliij.vol.
de etiam Ro.conſi.cccccxvj.in j.dub. vbi etiam ponit quando
ſunt exheredati,⁊ extraneus inſtitutus.

f AND. BARB. ¶Quero,quid ſi ſunt.Jo.de imo.hic dicit q
non,quia ſumus in materia exorbitanti.vide Petr.conſi.cc
vbi concludit idem in aſcendentibus, ⁊ materiam totam vide
Jo.An.in additio.Spe.in ti.de pig.§.porro,ver.vſufructuar
⁊ vide Petrum ⁊ alios in c.fin.de pignorib.Bal.in l.ſi pater.C.
vſufru. legat.

g ALEX. ¶Cogita.Uide Bal.in auth.hoc locum.C.ſi ſecun.
⁊ Ang.in conſi.cvj.Jtem idem in matre,quid in vxore:Ang.
filio ccxlj.tenet quod aſcendentibus,vel fratribus inſtitutis
habeat plenum vſum fructum.Jdem An.in conſi.cccxj.Add
Petrus de Anc.conſilio ccxxxix.tenet quod matre inſtituta
tum debet habere,quantum habet cum ſunt filij inſtituti.

LEX XXXVI.

1 ☞Sententia iudicis pronunciantis rem eſſe tuam an va

LEgatis. Ea videntur ad alicuius vſum
ta, que ad eius tantum , non q
communem vſum cum alio ſunt parata. h.d. De
in l.hoc legatum.ĩ.tit.j.l.Quintus.de au.⁊ ar.le.
1 iſtam†reprobat gl.que eſt ſ.de proc.l.Pomponius.§.ſed ⁊ ſi.
dicit ꝙ ſi iudex pronunciauit rem meam eſſe,non valet ſenten
q̃ incerta,niſi exprimat totam,cum poſſit eſſe pro parte mea.S
hoc non eſt veruꝫ,quia cum dicitur mea,intelligitur mea in to
vt hic,⁊ d.l.hoc legatum.ĩ.ti.j.ita dicit Dy. Jdem dicitur in gl.
in rem,in prin.ſ.de rei vend.⁊ illa eſt bona.⁊ Pe.idem tenet in l.
quis cum totum,de exceptio.rei iud.⁊ ibi dixi.Pro quo videť te
in l.de pupillo.§.qui nunciat.de no.ope.nun.

LEX XXXVII.

1 ☞Donationum ſpecies quinque.
2 Legatum inquantũ eſt donatio, in quo differat ab alia donatio.
3 Legatum ſolutum per teſtatorem in vita tranſit in ſpeciem dona
tionis,⁊ non deducitur Falcidia.
Donatio quando incipit a traditione,donans tenetur de dolo.
4 Legato ſoluto in vita teſtatoris legatarius poſſidet pro ſuo
pro legato.

LEgatum. Aliam diffinitionem habuiſtis
l.legatum.ſ.ti.j. Op. quod leg
non ſit donatio,quia diuerſus eſt titulus de dona
a ti.de legat.ergo non eſt idẽ.l.ſi idem. C.de cod.
1 glo.†triplex eſt donatio. Prima, iſta que dicitur legatum,
Jtem donatio inter viuos.Jtẽ donatio cauſa mortis.Et eſt
ta donatio,que dicitur remuneratio.l.Aquilius.de dona.
ro non remunerandi.ſ.man.Jtem eſt alia donatio,non ſim
ob cauſam,vt donatio propter nuptias,que hodie vocatur
ſatitia largitas.de quo in ti.de do.propter nu.⁊ in corpo
2 largi. ¶†Quero, in quo differt iſta donatio,que eſt lega
a alia:Reſp.quia[a]in iſta donatione non contrahitur obliga
qua inter donantem ⁊ legatarium, niſi incipiat a tradit
eo.l.Lucius.⁊ l.j.C.de iu.do.Nota iſtud quod dicit gl.niſi
a traditione,quod non videtur verum,quia non obligat,
ſoluit ſpeciem obligationis future.Uel dic,dicit Dy.ſuſtin
3 †quando quis ſoluit legatum in vita,tunc talis ſolutio tra
ſpeciem donationis inter viuos,⁊ eſt tunc effectus, quia te
non poterit amplius reuocare,⁊ in hoc dicitur obligatus.
b q̃ ex hoc non deducetur Falcidia,[b]l.vbi.de do.cau.mor.
tenebitur de dolo,ſi intercеſſerit.l.Ariſto.ĩ.de dona. ⁊ hoc
videtur ſentire iſta gl.cum alleg.l.Lucius ſ.eo.que loquitur
gato ſoluto in vita,poſtea coniungit l.j.C. de iur.do.que dicit
qñ donatio incipit a traditione,tenetur de dolo.⁊ h.d.Dy.
puto verum,ſi aliquis ſoluit id quod legauerit ſimpliciter,no
primendo ſe ſoluere ex cauſa legati:ſed ſi expreſſiſſet, tunc
tendo non obligaretur quin poſſet reuocare.l.cum quis,
nec etiam tradendo,quia non tranſit in ſpeciem donationis
viuos,ſed remanet legatum.l.iij.ĩ.de lib.leg.⁊ ibi tex.
4 uocare. ¶Quero,†vtrum interim dominium ſit ipſius
⁊ quo titulo:Reſpondeo,quod ſic,titulo pro ſuo,
ne.ĩ.de ſol.⁊ l.dotis.§.fi.ſ.de iure dot.

ADDITIONES.

a ALEX ¶Reſp.quia.Jtem differt legatum a donatione
vltimis voluntatibus ſit plenior interpretatio,in donatione
niſſima.ca.cum dilecti.⁊ ibi doc.⁊ maxime Abb.de dona.

ALEX.

LEX. ¶ Nō deducetur Falcidia. Et addit Bal. in l. ij. C. de iu. ⁊ in l. j. C. ſi quis omiſſa cauſa teſtam. in ver. extraneo. ⁊ in contrarium facit quod no. Bal. in l. filia. in prin. C. de leg.

LEX XXXVIII.

Qui teſtamento. Utile per inutile non vitiatur. h. d. De hac materia dic vt ſ. ti. j. l. ſeruum filij. §. ſi idem ſeruus.

LEX XXXIX.

Quod ſeruus. An autem heres debet reſtituere legatario, vidiſtis in l. ſi tibi. §. cum ſeruus. ſ. tit. j.

LEX XL.

In aree. Quod edificatur in area legata, cedit legato, hoc dicit. Uide ſ. tit. j. l. ſi ita legatum. §. fina.

LEX XLI.

Si duobus. Si relinquitur duobus ſeruis, ita habet locum ius accreſcendi, ſicut ſi duobus liberis. h. d. Op. de l. ⁊ Proculo. ſ. e. Solut. ibi legauit vni ſeruo duorum dominorum, ⁊ ſic nulla eſt coniunctio hominis, hic legauit duobus ſeruis vnius, vel diuerſorum.

LEX XLII.

☞ Copulatiua poſita inter duas orationes, non inducit coniunctionem verbalem.

Coniuncti verbis dicuntur, poſiti in vna oratione: poſiti autez in diuerſis orationibus, etiam ſine copula, non.

Coniunctus re, ⁊ coniunctus verbis, pariter admittuntur.

Meuio fundi partem. Portio deficiēs accreſcit coniuncto verbis tm̄, ⁊ coniūcto re tm̄ pro rata. h. d. ſm verā lecturā. ⁊ hec eſt prima, que ponitur in gl. j. ſed gl. hic clare nō dicit, ideo ſupple eā, ibi, re disiuncti, dic duo prima. Meuius ⁊ Seius, ſed Titius erat tm̄ re cōiunctus. ¶ Op. inter eos inter quos nulla eſt coniunctio, nō eſt locus iuri accreſcendi. l. ⁊ Proculo. ſ. eod. ⁊ l. j. de vſuf. accre. ſed hic non erant coniuncti. qꝛ lex dicit ſeparatim, ⁊c. Reſpon. ſeparatim quo ad rē, ſed coniuncti erant quo ad verba in primis duobus, vt dixi. nam Titius erat re coniūctus, cū totus fundus ei fuerit aſſignatus. Sed dico, quod etiam Titius ſit coniunctus re, ⁊ verbis, qꝛ tota res fuit ſibi aſſignata verbis propter copulatiuam, ⁊, que cadit inter eos, ſecundum poſitionez gl. Huius timore Dy. dicit, † quod dictio ⁊, poſita in gl. non fuit coniunctio teſtantis, ſed gl. quod apparet, qꝛ tex. non ponit. Ego dico, quod copula que cadit inter diuerſas orationes, nunquam inducit coniunctionem verbalem. l. ſicut in annos. §. j. quib. mo. vſufr. amit. ⁊ C. de ca. tol. l. vnica. §. his ita. in fi. vbi dicitur, quod vnitas ſermonis inducit coniunctionem verbalem. Aut ergo plures ponuntur in vna oratione, ⁊ ſunt verbis cōiuncti, quia eſt vnus ſermo: aut in diuerſis orationibus, ⁊ nō ſunt coniuncti verbis, quia ſunt diuerſi ſermones, ⁊ hoc optime ꝓbat iſte tex. ⁊ ideo vt gl. procedat, oportet ſubaudiri vnum verbum. ibi dum dicit, ⁊ Titio eundem funduz, ſcilicet lego, vt tex. ponit, ⁊ iſta eſt vera. Alij legunt ſecundo modo, vt in gl. ibi, alij dicunt, ⁊c. iſta non eſt vera. quia ſi poneres primis duobus relictam eſſe eandem dimidiam. eſſent coniuncti re, ⁊ verbis: re, quia aſſignatur eadem dimidia: verbis, qꝛ in eadem oratione ponuntur, ergo preferūtur tertio. qꝛ coniunctus eſt re tantum. Preterea nō poteſt dici, quod tertius ſit coniunctus verbis, cū in diuerſa oratiōe ſit poſitus, vt tex. dicit. Alia lec. eſt quod omnes ſunt coniuncti re tantum, vt in gl. ibi, tu dic, ⁊c. ſecundum hoc oportet exponere, dimidiā, ſcilicet eandē. ¶ Sed contra hoc, videtur hic tex. qui dicit, partes, in plurali: ſed tenēdo hoc, gl. in ver. ⁊ partes exponit partes, id eſt pars tenēdo primam lec. quam tenui, tex. procedit clare. Sed iſta tertia non placet, qꝛ poneremus primos duos cōiunctos re, ⁊ de neceſſitate habemus eos ponere coniunctos verbis, cum ſint poſiti in eadem oratione: tene ergo primam. ¶ Quero ergo, cum cuilibet accreſcat, pro qua parte accreſcat? Glo. dicit ſecundum duas vltimas lec. Titio accreſcit pro duabus partibus, alij in tertiā. Sed tenēdo primā quā tenui, cuilibet accreſcit in virilē, arg. l. cū queſtio. C. eo. Dyn. dicit, imo etiam ſcd̄m primam, accreſcit Titio in duas partes, cum primi duo verbis coniuncti, habeantur loco vnius, ⁊ ſic admittantur ſolum ad vnam dimidiam totius. l. ſi quis Titio. ſ. de vſufr. accr. ⁊ ſ. ti. j. l. plane. ij. reſp. Et l. cum queſtio, nihil facit, quia ibi in prima parte loquitur quando primo legat totum, ſecūdo dimidiam: in ſecunda loquitur quando ſepius vni, alteri legat ſemel eandem rem, ⁊ ſic aperte patet, quod ad caſum noſtrum nō pertinet: ita dicit Dyn. quod eſt verum, vt patet ex text. ibi pro portione legati accreſcat. Habes † ergo notare ex iſta lege, quod poſiti in vna oratione ſunt coniuncti verbis, ſed poſiti in diuerſis orationibus non ſunt coniuncti verbis, ſiue ibi ponatur co
3 pula, ſiue nō. Secundo no. † quod coniunctus re, ⁊ cōiunctus verbis pariter vocantur.

1 ☞ Maritus, vel alius, ſi legat dotem mulieri, quando de tali legato deducantur impenſe.

2 Uerbum perueniſſe prolatum in contractibus, vel in vltimis voluntatibus, intelligitur, ſcilicet, cum effectu.

3 Fructus non continētur in iſtis verbis, quicquid ad te peruenit.

1 **§. A me herede.** Si maritus, † vel alius, legat mulieri dotem, aut dicit, quicquid in dotem dedero, non deducuntur impenſe: aut dicit dotem ſimpliciter, ⁊ impēſe deducuntur. h. d. ¶ Op. de l. dote. j. de dot. prele. Gl. dicit, ꝙ illa per iſtam diſtinguitur, ⁊ ſic iſte. §. gloſſat totū titulum de dote preleg. Et aduerte ꝙ gl. non curat, an fuit vir, vel extraneus qui legauit: ſed curat de modo legandi, qꝛ aut dixit, quicquid peruenit, aut lego dotem: ita tenet. Dy. pro hoc facit ſ. de iureiur. l. eū qui. §. ſi mulier. gl. C. de fal. cauſa adiec. le. in l. iij. diſtinguit vtrum
a leget extraneus,[a] an vir, quod tex. hic prima facie innuit communiter tenetur gl. hic poſita, ⁊ ſecundum eam ſummaui. Jac. Butr. aliter dicit ī d. l. iij. C. de fal. cau. adiec. legat. ſ. ꝙ aut qs legat p verbū p̄teriti tēporis ſcilicet quicquid ꝑuenit, ⁊ tūc impenſe non deducuntur. Aut per verbum preſentis temporis, ⁊ tunc ſecus. hoc ipſe probat per gl. hic poſitam ſuper verbo, quicquid, ⁊ ita puto
2 dicendum: vide eum in d. l. iij. Sed contra hoc oppon. † ꝙ verbum, perueniſſe, ſiue proferatur in contractibus, ſiue in vltimis voluntatibus, intelligitur, ſcilicet cum effectu. l. ij. §. perueniſſe. ſ. de her. vel act. ven. ⁊ l. qui concubinam. §. cum ita. j. ti. j. ⁊ j. ad Treb. l. cogi. §. j. ergo hic debet intelligi quicquid peruenit, ſcilicet cum effectu, deductis impenſis. oportet ergo dicere, quod iſte §. continet quandam ſpecialitatem fauore dotis, ⁊ ideo cum contra ius commune loquatur, ⁊ contra propriam verborum ſignificationem, nō debet extendi vltra caſum ſuum. l. ius ſingulare. ⁊ l. quod vero. ſ. de legi. non ergo habebit hic locum, niſi extraneo ſic legante:
3 hoc tamen ſub dubio dimitto. ¶ Quero † an in iſtis verbis, quicquid ad te peruenit, contineātur fructus? Puto quod non vt l. heredes mei. in prin. j. ad Treb. facit j. eo. l. Licinius.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Leget extraneus. Bene faciūt que no. p gl. ⁊ ibi Bar. in l. ſi prior. ſoluto matrimonio. ⁊ in l. cum quis circa prin. cum ibi no. per gl. ⁊ Bar. de dote preleg.

LEX XLIII.

Tamei. Qui partem tantum capit propter ſe poteſt ſolidum capere propter alium, h. d. de hoc habetur j. ad Trebel. l. cogi. §. hi qui ſolidum. ⁊ l. eam quam. C. de fideicom.

LEX XLIIII.

1 ☞ Oratio vniuerſalis que dicatur, que particularis, ⁊ que ſingularis, ⁊ que indefinita.

Si ita relictum. Hec lex habet diuerſas lecturas, ſecundum veram, hoc dicit. indefinita equipollet vniuerſali: ſecus in oratione particulari, que ſi eſt dubia interpretatur in minorem par-
1 tem, hoc dicit. Ad euidentiam premitte, quod † oratio vniuerſalis dicitur illa cui preponitur ſignum vniuerſale, vt omnis, vel nullus, ⁊ ſimil. Oratio particularis eſt, cui preponitur ſignum particulare, vt quidā, aliquis, vel vnus, ⁊ ſimil. Oratio indefinita eſt, quando ponitur terminus communis ſine aliquo ſigno, vt homo, ⁊ heres, filius, ⁊ ſimiles. Oratio ſingularis eſt, quādo ponitur in oratione nomē propriū, nō terminus cōmunis, vt Titius, Seius. His premiſſis, hic ſecundū veram lec. debet eſſe litera, quantū heres, ⁊ ſic indefinita ſine aliquo ſigno. Quidam habent in litera in princ. quantuz Quintus, ⁊ ſic iſta verba, quantū Quintus heres meus habet, important quantū omnes heredes mei habent. ⁊ eſt ratio ſecundum quod dicūt, qꝛ quilibet poteſt dici quintus. Iſta nō eſt bona lec. quia quintus, non poteſt dici, niſi ille qui quinto loco nominatus eſt, incipiendo a primo. l. quoties. ſ. de vſufr. ⁊ l. cuz vero. §. generaliter. ⁊ §. qs ergo. de fideic. li. Et ſi diceres. qlibet poteſt dici quintus, ſecundū ꝙ numerare incipiet: ⁊ ego dico, quilibet poteſt dici vnus ſecundū qd eū deſignauit. eadē ratiōe hec dictio quintus, nō eſt ſignificatiua, niſi vnius de pluribus: vñ iſta litera non placet. Alij habent, quantum quis, ⁊ tunc eſt ſenſus, ꝙ ſi aliquis reliquit quantum quis heres meus habet, hoc intelligitur quantum omnes heredes mei habent, ⁊ ſi opponis qd dictio, qs, eſt ſignum particulare. Reſp. verum eſt, ſed eſt particulare indefinitū, qd poteſt cuilibet congruere, ergo ad omnes refertur ita dicit gl. ſed non placet, quia etiam vnus, eſt ſignum particulare, indefinitum. poteſt enim referri ad quemlibet, quem deſignas. Preterea, iſtud pronomen, quis vel qui poſitū in ſingulari, nō debet referri niſi ad vnum tantum. l. ſi ita fuerit. j. de reb. dubi. Uera ergo

litera eſt quantum heres, ꝛ ſic ſine aliquo ſigno. De hac materia dicam. ȷ. l. proxima.

a **§. Pegaſus.** [a] Relictum in diem debetur ſine fructi-
b⁹ medij tẽporis, ſi gratia heredis dies
b fuit appoſitus, ſecus ſi gratia legatarij. [b] h. d. Op. de l. in fideicom-
miſſariam. ȷ. ad Treb. Sol. illa debet intelligi ſecundum diſtinctio
nez huius, l. ꝛ quod no. ſ. de vſufr. l. in fideicõmiſſi. §. cũ Pollidius.
ꝛ de an. le. l. eum qui. alias inci. Jobaſenus.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Pegaſus. Et per iſtum tex. conſuluit Bar. ꝛ Fran. de
Alb. quod ſi relinquam eccleſie conſecrande, quod relicta debeãt
tradi etiam cum fructibus medij temporis, in hoc enim relicto nõ
apponitur dies fauore heredis, quia ſi monaſterium fuiſſet con-
ſtructum tempore teſtamenti, reliquiſſet de preſenti. ꝛ pro hoc eſt
tex. in c. nos quidem, ibi, ſine diminutione, de teſta. vbi ita refert ꝛ
ponderat Abb. Sicul.
b ALEX. ¶ Gratia legatarij. Quid in dubio? Dic gratia debito
ris, vt in l. qui Rome. §. Flauius. in fi. gl. magne. de verb. obli.
1 **§. Si ita.** † In alternatiua ſummarum, vel temporum, in
ſpicitur illud quod minus eſt in obligatione, h.
d. In tex. ibi, eſt poteſtas, id eſt, ſi dicerem⁹ ẽt decẽ, aut quindecim
fore legata, heredis eſſet electio, vt poſſet eligere minimũ, tamẽ in
veritate decem ſolum ſunt legata, vt ſ. dixi, licet gl. aliter dicat. Fa
cit ad iſtam legẽ. l. ſi ita ſtipulatus fuero decem, aut quinque. ꝛ l. in
a ter ſtipulantem. §. ij. de ver. obl. ¶ Opp. in alternatiua [a] vtrunque
eſt in obligatione. l. illud, aut illud, de conſt. pe. ꝛ l. ſi duo rei. de ver.
ob. Sol. gl. dicit, fateor quod hic nedum eſt vtrunqꝫ in obligatio-
ne, ſed etiam heres poteſt eligere ſolum minus, ꝛ qꝛ preſumptio eſt
quod minus eliget, ideo dicitur legata minor quantitas. Alibi di-
cit gl. ꝛ melius dicit, quod ſolum minor quantitas eſt in obligatio
ne. l. inter ſtipulantem. §. ij. de ver. ob. ꝛ ita probatur hic in tex. ꝛ in
legibus. ſ. alle. Ad contrarium reſp. in alternatiuis vtrũque eſt in
obligatione, verum eſt quando ponitur, inter res inter quas cadit
affectio: ſed quãdo ponitur inter ſummas, non cadit affectio, ideo
minus tantum eſt in obligatione, adeo quod ſi heres vellet ſolue
re xv. illa x. nõ ſolueret ex cauſa legati. ſed ex cauſa donationis. Et
hoc tenent doc. in l. cum quidam. C. de ver. ſig. ideo ego dico, quod
ſi in quantitatibus, caderet affectio, propter adiectionem perſone
cui debet ſolui, vel loci vbi debet ſolui, ꝙ tunc etiam in quantitati
bus vtrũque eſt in obligatione. vt ȷ. de ſol. l. qui res. §. mihi Rome.
ꝛ de noua. l. ſi is. ꝛ in qualibet earum dixi. ¶ Opp. de l. plane. §. pe.
ſ. ti. j. Sol. ibi dabatur electio creditori, ideo vtrunque eſt in obli-
gatione, quia forte eliget minus, nec eſt preſumptio ſemper, quod
quis eligat plus, vt tota die videtis. Sed quando datur electio
debitori, lex habet pro certo ꝙ ſoluetur minus: hoc tenent doc. in
d. l. cum quidam. Op. ꝙ electio debet eſſe legatarij, l. Lucio. ſ. eod.
Sol. hic verba enunciatiua fuerunt directa ad heredem, ibi ad le
gatarium, vel erat dubium.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Op. in alternatiua. Adde Bar. in d. l. ſi duo. de ver. ob.
ꝛ Bar. in l. cum quidam in fi. C. de verb. ſigni.

LEX XLV.

1 ☞ Indefinita quod equipollet vniuerſali diſtributiue, ꝛ non col
lectiue ꝛ vide numero. 4. ꝛ nume. 7.
2 Libellus contra plures inſolidum formatus tenet, dummodo ap
ponatur, quod vnica ſolutio ſufficiat.
3 Differentia inter omnis, ꝛ quilibet: nam omnis eſt collectiuum, ꝛ
quilibet diſtributiuum.
5 Oratio indefinita que ſit.
6 Indefinita omnis quando equipolleat vniuerſali.
8 Conceſſio fundo duobus fratribus in feudum, vt preſtent quarte
rium bouis, ꝛ quatuor operas, quomodo intelligatur.
a **Si pluribus.** [a] Indefinita equipollet vniuer-
1 ſali hoc dicit † not. ꝙ indefinita
equipolet vniuerſali, ſcilicet vniuerſali diſtributiue, non v-
niuerſali collectiue: non enim quilibet heres tenetur ſed om-
nes tenentur, vt hic. ¶ Primo quero, quid ſi teſtator dixiſſet, qui
libet heres meus det quinque? dixit gloſſ. quod quilibet tenetur
ad quinque inſolidum, argu. C. ſi plures vna ſenten. l. j. vbi idem di
citur in ſententia. Dyn. dicit hic, quod de ſententia dicitur eſſe ve-
rum, ſi taliter eſſet formata petitio, ꝙ quilibet fuit inſolidum con-
demnatus: alias ſi ſimpliciter, quilibet tenetur pro virili, d. l. j. C. ſi
plures vna ſenten. ꝛ l. Paulus. de re iud. quod eſt verum ſi taliter
formata eſſet petitio, cum ſententia debeat petitioni conformari. l.
2 vt fundus. ſ. communi diui. Ita dicit Dyn. Dicit ergo ipſe, quod
libellus poteſt formari contra plures, petendo quemlibet cõdem
nari inſolidum, quod eſt verum ſi in libello inſeratur, peto condẽ-
nari inſolidum, ita quod vna ſolutio ſufficiat, vt no. gl. in l. ſi mãda
to Titij. §. Paulus reſpondit vnum quenque. ſ. mand. ꝛ in auth.

hoc ita. C. de duo. re. ꝛ vide l. creditor. §. duobus. ſ. man. ꝛ in co[...]
re vnde ſumitur d. auth. facit l. in executione. §. inſolidum. ȷ. de [...]
obli. ſed ſi illa verba nõ ponerent, ſcilicet ita ꝙ vna ſo. ſufficia[...]
libell⁹ debet rejci. l. j. C. de fideiuſ. tu. dixi ĩ l. ij. C. de duo. re. ¶ [...]
3 ro † ij. que differentia eſt inter omnis, ꝛ quilibet. Gl. dicit ꝙ om[...]
eſt collectiuum, ꝛ tribuit rem omnibus ſimul: quilibet, eſt diſtri[...]
tiuum, ꝛ atribuit rem cuilibet inſolidum quod no. probatur in [...]
diſtinguemus. §. cum in plures. ſ. de arb. ꝛ de. natura iſtorum [...]
butiuorum dixi in l. hoc articulo. de he. inſt. ¶ Quero vtrum [...]
b ſit verum, ꝙ indefinita equipollet vniuerſali? [b] Dyn. hoc pon[...]
reg. iu. lib. vj. in rubrica. Pe. de hoc facit magnam diſtinction[...]
4 multa poſuit, ꝛ quedam non bene. Et ideo † pro eorum declar[...]
ne, primo quero, vtrum indefinita, equipollet vniuerſali ſecu[...]
propriam ſignificationem, an ſecundum interpretationem [...]
Pet. ſecundum interpretationem. Nam proprie loquendo, [...]
eſt dicere, omnis homo currit, quia falſificatur vno non [...]
rente: aliud eſt dicere homo currit, vt probatur de reb. dub. [...]
qui ducenta. §. vtrum. ꝛ bene dicit. caſus eſt ſ. de ſerui. vrba. p[...]
rum. l. ſi ſeruitus. ibi, ꝛ humanius. ꝛc. vbi declaratur, ꝙ indefi[...]
equipollet vniuerſali ex humanitate ꝛ interpretatione, non ex [...]
5 pria ſignificatione vocabuli. ¶ † Quero que dicitur oratio [...]
finita. Uide gl. ſed tu dic vt dixi, ſ. l. prox. no. in l. j. in gl. ma. de [...]
ꝛ ibi dixi. Tertio premitto, quod cum queritur an indefinita [...]
polleat vniuerſali, debet intelligi de indefinita prolata ab ho[...]
ne. Nam prolata a lege ſine dubio equipollet vniuerſali, qu[...]
oratio ſingularis, ꝛ lex ſcripta ad ſingularem, perſonam vniu[...]
liter intelligit, vt in j. conſti. Codic. in fi. ꝛ l. iura, non in ſingula[...]
de legib. ꝛ intelligitur vniuerſaliter hoc modo, vt omnis ille [...]
ius perſona emergit illud, ſuper quo lex diſponit lege compre[...]
datur. Unde omnes leges que dicunt de venditore, habent lo[...]
in omni homine, qui eſt venditor: ꝛ que dicunt de homicida, [...]
* bent locum in omni homine, qui eſt homicida, ꝛ ſic de ſimilibus
6 Reſtat † ergo dubium, quando profertur ab homine, quo caſu [...]
aut profertur in materia que ineſt neceſſario, ꝛ equipollet vniuer[...]
ſali, vt cum dico, homo eſt animal, equipollet vniuerſali. omnis ho[...]
mo, ꝛc. vel cum dico, obligatio eſt iuris vinculum [...]
equipollet vniuerſali, omnis obligatio. ꝛc. vel om[...]
cuilibet de neceſſitate congruit diffinitio. Aut profertur in mate[...]
ria contingente. ꝛ tunc aut profertur negatiue, ꝛ tunc equipollet
vniuerſali. l. ſi is, qui ducenta. §. vtrum in fi. de reb. dub. [...]
id eſt, nihil eorũ feci. ꝛ de ver. ob. l. ij. in fi. ꝛ l. in illa ſtipulatione [...]
ſi promito per heredẽ meum non fieri, intelligitur, id eſt per nul[...]
lum fieri, licet ſcdm propriam ꝛ logicalem ſignificationem [...]
ſet. Si vero ponitur affirmatiue, tunc aut huic termino com[...]
indefinite prolato, adijcit aliquid quod ei poteſt cõtingenter [...]
ſe ex aliquo euentu, preter voluntatem diſponẽtis: ꝛ tunc e[...]
let vniuerſali, vel non equipollet, ſecundũ quod caſus con[...]
tia dederit. Uerbi gratia, ſi dico, homo currit, ex volũtate [...]
dependet, an omnis homo currat, vel non. Si ergo cõting[...]
omnis homo currat, iſta indefinita equipollet vniuerſali, q[...]
catur de omnibus. Si contingat, ꝙ quidã homo currit, ꝛ [...]
homo non currit, tũc nõ equipollet, qꝛ nõ predicat de om[...]
Do exẽpla legalia. ſi dico, ſerui mei textores, ſequitur ne o[...]
mnes ſerui mei ſint textores? Certe non, ſed ſi contingit [...]
nes ſint textores, iſta equipollet vniuerſali, alias nõ. l. [...]
nis. ȷ. ti. j. Si vero contingentia dependẽt ex voluntate [...]
tis, vt heres meus damnas eſto dare, ſi volo quod intelli[...]
de omnibus, intelligitur de omnibus, alias nõ. Uel lego la[...]
volo intelligere qꝺ ſit legata omnis lana, legata erit alias [...]
* dubio qualiter intelligatur, * dicit Dy. ꝛ bene, aut eſt ead[...]
omnium contentorum ſub indefinita, aut non, vt ipſe dicit [...]
iu. lib. vj. ſuper ru. Pe. dicit latius, aut profertur iſta indefi[...]
ca res, aut circa perſonas. Si circa res, aut per verba plura[...]
per verba ſingularia. Si ſingularia, ꝑnõ equipollet vniuerſa[...]
lego fundum Cornelianum, nõ videor legare omnem fund[...]
nelianũ. l. apud Jul. §. Seio. ſ. ti. j. Sed certe iſta nõ eſt inde[...]
ſed ſingularis, qꝛ res fuit nominata nomine proprio. ideo [...]
ni non debuit. Aut per verba pluralia, vt bona mea, ꝛ tunc [...]
eadem ratio omniũ contentorum ſub indefinita, ꝛ equipollet [...]
uerſali. Aut non, ꝛ tunc ſecus. l. obligatione generali. de pig[...]
C. que res pig. ob poſ. Iſta diſtinctio inter verba plura[...]
laria non placet, quia ſi lego veſtem, lanam, vel arg[...]
lia, adhuc indefinita equipollet vniuerſali. l. ſi cui la[...]
iij. ꝛ l. ij. ſupra de liberis ꝛ poſthumis. Ideo alite[...]
Quandoque oratio indefinita, que ponitur, eſt ita [...]
tiatur diſpoſitio, vt no. in l. legato generaliter. ſ. titu[...]
preſenti inueſtigatione non cadit. Quandoqꝫ diſpo[...]
valida, ꝛ tunc diſtingue quando cadit inter res, vt dicit [...]
iur. li. vj. ſuper rub. Si vero cadit inter perſonas, ꝛ tũc [...]
odioſo, ꝛ non equipollet vniuerſali, vt ſ. de lib. ꝛ poſthu. [...]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

[p]oſ.mit.l.j.§.quare.⁊ ſi ita. Aut in caſu fauorabili, ⁊ equipollet [vni]uerſali, vt s̃.de teſta.tut.l.ſi quis ita.§.j.⁊ l.qui filiab⁹.in prin.s̃. hic enĩ eſt fauor heredis* qđ omnes ſimul teneantur, qꝛ tene[t]ur in minus. ¶ Sed ſi queris quando† indefinita equipollet [vni]uerſali, an equipollet vniuerſali collectiue, an vniuerſali diſtri[buti]ue: dic aut id, qđ importatur per orationẽ indefinitã, attribui cuilibet inſolidum, ⁊ equipollet orationi vniuerſali diſtributi[ue,] ar.s̃.ti.j.l.qui filiab⁹.§.j. aut cuilibet pro parte, vt in dictiõe he[redes,] ⁊ tũc equipollet vniuerſali collectiue, vt hic: qđ eſt verũ, ſi on⁹ [obie]ctũ põt inter eos diuidi: ſecus ſi adijceretur res indiuiſibilis. [l.] in fi.de ver.obli.⁊ l.eadem §.Cato.eod.tit. ¶ Dy.inducit,ᶜ hoc [..].cum gl.in arg.ad queſtio.ſi concedo† duobus fratribus fun[du]m in feudum, vt preſtent quarterium bouis, ⁊ quatuor operas [ſin]gulis annis: aut dicitur vt preſtẽt omnes, aut quilibet, aut du[bium] eſt, ⁊ in dubio tenentur omnes tantum ad vnum quarteriuꝫ [⁊ q]uatuor operas, ſecundum eum, quod tene menti.

ADDITIONES.

[A]LEX. ¶ Si pluribus. An dictio quilibet importet inſolidum, vide no. Bal.in l.ea que.C.commi.vel epiſto. Quid in dictione [vt]erque, per Bal.in l.fi.§.ſinautem es.C.de bo.que lib.

[A]LEX. ¶ Indefinita equipollet vniuerſali. Utrũ indefinita equi[pe]lleat vniuerſali, gl.in d.c.j.de re.iur.ꝙ ſic. Idẽ Jo.an.in c. vt cir[ca] gl.in ver.aliter.de ele.in vj. Jo. An.concor.cum Dy.⁊ And. in [..]ij.de lib.⁊ poſth.⁊ ibi aliquid per Ang.vide aliquid de materia, [..] prox.in prin.⁊ adde Bart.in l.j.§.fi.ĩ.de ven.in poſ.mit. Adde [..] indefinita equipolleat vniuerſali. Bal.conſi.clxxx.li.j.

[L]AVD.DE SEISS. ¶ Et ſic de ſimilibus. Adde quod in ſta[tut]is dicit Bar.in l.omnes populi.s̃.de iuſti.⁊ iure.

[L]AVD. DE SEISS. ¶ Qualiter intelligatur. Unum tamẽ [..]a ꝙ nunquam in dictis teſtium habet locum iſta regula: quia [..]eat deponere ſpecifice.vide Alex.cõſi.cx.vol.j.de quo vide Fe[lin.] in c.auditis.de preſcr. Quid autem in ſupplemento conditio[nis,] vide Ro.conſi.cccccx.in iij.dub.

[L]AV. DE SEISS. ¶ Fauor heredis. Uide in materia queſ[tio]nem quam ponit Alex.conſi.clxxj.vol.ij.

[AL]EX. ¶ Dy.inducit. Jtẽ allegat Bal.c.j.§.fi.de ſucceſ. feu. vbi [o]mnino vide.

[☞] Pluribus heredibus damnatis dare a teſtatore ſimpliciter [qu]ando inſolidum, ⁊ quando pro hereditarijs portionibus te[ne]antur.

[P]luries ſi vni legatur, an ſepius legetur.

[§.] Si ita. Si vni a diuerſis heredibus quãtitas relinquatur, in dubio ab vtroque debebitur tota, h.d. [O]p.s̃.prox. So.ibi damnauit indefinite, que indefinita equipollet [v]niuerſali, hic ſingulariter. Op.† quando damnatur ſingulariter, [q]uilibet tenetur inſolidum, ſed vno ſoluente alius liberatur. l. ille [a]ut ille.ĩ.ti.j. Sed dic, aut damnatur vniuerſaliter, aut indefinite, aut ſingulariter. Primo caſu tenetur pro hereditarijs portionib⁹ l. Turpia.§.fi.s̃.ti.j.⁊ s̃.eo.l.legatorum.in prin. Secundo caſu ideꝫ vt s̃.prox.quod dic vt ibi. Tertio caſu, aut damnatur in eadem o[r]atione verborum, aut in diuerſis. ¶ Primo caſu, aut copulatiue ⁊ viriliter tenetur.l.ſi heredes nominatim.s̃.ti.j. Aut diſiunctiue, ⁊ tunc inſolidum: ſed vnus ſoluendo alios liberat.l.ille aut ille.ĩ.tit. j.⁊ s̃.tit.j.l.ſi ex toto.§.j. Sed ſi in diuerſis orationibus, tunc quilibet tenetur inſolidum, ⁊ vnius ſolutio non liberat alios, vt hic ⁊ s̃.ti.j.l.ſeruo alieno.§.ſi quis a primo.ſecundum Dy. ¶ Op.quando eidem legatur ſepius eadeꝫ quantitas, non duplicatur legatũ. l.plane.§.j.s̃.titul.j. Solu.dicit gloſſ.ibi fuit legata bis quantitas vni ab vno: hic a diuerſis. Sed ad hoc op.ĩ.eo.ti.ᵃ l.Lucius.§.impuberem. Sol.gl.predicta hic loquitur quando quantitas legat̃, [c]ontrarium quando ſpecies. Et ideo pro declaranda iſta materia Dy.diſtinguit pleniſſime ſic, quando vni legatur ſepius, aut legatur quantitas, aut ſpecies. Si quantitas, aut a pluribus heredi[b]us, aut ab vno. Si a pluribus, tunc a quolibet debet̃, vt hoc §. ⁊ [s̃.]ti.j.l.ſeruo alieno.§.ſi quis a primo.quod intellige ſecundum di[ſt]inctionem premiſſam. Si ab vno, ⁊ tũc aut in eadẽ ſcriptura, aut diuerſis. Si in eadem in dubio ſemel debetur, qꝛ non eſt veriſi[mi]le teſtatorẽ voluiſſe duplicare, niſi legatarius probet cõtrariũ, [.] s̃.ti.j.l.plane.§.j.⁊ de adi.leg.l.cum centum. Si in diuerſis ſcri[p]turis, ⁊ tunc aut eiuſdem voluntatis, vt quia vnum teſtamentũ [ſc]riptum eſt in duabus chartis, aut diuerſarum voluntatum, vt [in] teſtamento ⁊ codicillis. Primo caſu vna debetur quantitas, ⁊ [ſi] ſunt diuerſe, debetur minor, vt ĩ eo.l.Sempronius. Si diuerſa[r]um voluntatum, tunc aut ſe non compatiuntur, vt quia vna de[ro]gat alteri, tunc ſemel tantum debetur, vt hic, in fi.⁊ s̃.tit.j.l.ſi mi[h]i ⁊ tibi.§.in legatis.⁊ l.ſi ita ſit ſcriptum. Aut ſe compatiuntur, ⁊ [t]unc aut eſt relictum ſimpliciter, ⁊ debetur vtrunque. l. quinqua[gi]nta.ff.de prob. Aut ob cauſam, ⁊ tunc per ſecundum vr̃ a pri[m]o receſſum. l. libertos.ij.in prin.de ali.le. Secũdo caſu principali, quando legatur ſpecies, tunc aut legatur in eadem volũtate, aut in diuerſis. Si in eadem, aut ab vno herede, ⁊ ſemel tantum debet̃. l.plane.§.ſi eadem.s̃.ti.j. Si a pluribus, tunc aut ſimpliciter, aut a quolibet inſolidũ. Si ſimpliciter, ſemel debet̃.l.ſi tibi homo.§.j.s̃.de le.j.⁊ l.Lucius.§.impuberem.ĩ.eo. Si a quolibet inſolidum, dic idem ſeruari, ꝙ in teſtamentis diuerſorum. l. quid ergo.§. ſi quis duos.s̃.tit.j. Si vero legatur in diuerſis voluntatibus, ⁊ tunc aut eiuſdem, aut diuerſorum. Si eiuſdeꝫ tunc aut ab vno herede, aut a pluribus, ⁊ idem per omnia, quod s̃.quando legatur in eadẽ voluntate, per eaſdem leges, facit ĩ.eo.l.Meuius.§.eũ. Si vero erãt diuerſe voluntates diuerſoruꝫ, tunc aut loco vnius habebantur, vt quia legat defunctus ⁊ eius heres, ⁊ tunc idem quod ſi legetur in teſtamento vnius, l.huiuſmodi.§.ſi Sempronius.s̃.tit. j. quod videtur verum ſi vtilitatem afferat, vt commodum dilationis, ſecus ſi nullum, quia tunc idem quod in teſtamentis extraneorum, l.Meuius.in prin.ĩ.eo.quod dic vt ibi. Si verò diuerſorum prorſus, tunc aut primo conſequitur rem ex teſtamento vnius ⁊ tollitur petitio ex teſtamento alterius, ſed ſi prius conſequitur eſtimationem ex teſtamento vnius, poteſt conſequi rem ex teſtamẽto alterius, vt Juſti.de legat.§.ſi res.⁊ s̃.tit.j.l.plane.cum ibi nota. Jta debet intelligi.d.l.plane.§.ſed ſi duorum.⁊ l.ſi ſeruus legatus.§.j.⁊ ĩ.eo.l.Meuius.§.duobus. Sed hunc paſſum in d.§.duobus, plenius examinabo.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Op.ĩ.eo.ti. Huic diſtinctioni adde no.per Bar.in l.cũ centum.de adimen.lega.⁊ in d.l.Meuius.§.eum qui.ĩ.eo.⁊ in d.l.ſi tibi homo.§.j.s̃.ti.j.⁊ Spe.in tit.de teſta.§.j.ver.item pone, A inſtituit filium.

LEX XLVI.

Si ita ſit ſcriptum. Maſculinum concipit femininum, non econtra.h.d. Opp.de l.j.§.ſed ⁊ ſi incertum.de vent.in poſ.mit. Sol.ibi tractatur de odio, ideo maſculinum non concipit femininum. Op.de l.ſicut.in prin.⁊ §.fi.ĩ.de ope.lib. So.ibi apparet ratio diuerſitatis. Jſtam materiam Cy.ponit in l.quicunque.C.de ſer.fugit. Ego dicam in l.j.ĩ.de ver.ſig.

1 ☞ Legatum non repudiatur ante euentum diei vel cõditionis.
2 Repudiari non poteſt illud pro quo poſſumus actionem habere
que tamen poteſt eſſe inefficax ope exceptionis.

1 **§. Si ſub conditione.** † Ante euentum diei vel conditionis, lega
tum non poteſt repudiari.h.d. Ro.de eo quod dicit de legato in
diem certum, ꝙ ante diẽ ad nos pertinet. Ad quod op.de l.ſi dies
quando dies le.ced.⁊ l.j.§.cum igitur.⁊ §. ſinautem.de cad.tollen.
Solu.ante diem certum cedit dies legati quo ad tranſmiſſionem.
Jtem quo ad actionem perſõalem, licet obſtet exceptio, l.j.ĩ.quan
do di.lega.ce.⁊ l.nemo poteſt.s̃.ti.j.non autem quantum ad domi
nium, quia non tranſit niſi aduenìente die. Gl.allegat.ĩ.eo.l.ante
pe.§.fi. Tex.eſt.ĩ.de vſufr.lega.l.Sempronius Attalus. vnde an
te diem, ad nos vere non pertinet, merito repudiare non poſſu
2 mus. ¶ Ro.† ergo quod illud, pro quo poſſumus habere actionẽ
que tamen poteſt eſſe inefficax ope exceptionis, non poteſt repu
diari: ſicut illud pro quo ſolam ſpem habemus de futuro. Alij ti
mentes hoc contrarium dicunt, quod hic fuit certa dies quo ad
nominationem, non quo ad euentum, vt dies mortis. ita dicebat
a Roſ.ſed contra mentem huius litere eſt, tene ergo iſtam. Op.C.
de pac.l.j. Sol.aliud in repudiatione, vt hic, aliud in pacto, vt ibi,
De hoc s̃.de acq.he.l.is qui.⁊ l.is poteſt.⁊ l.qui ſuperſtitis.⁊ ĩ.de
cura.bo.dan.l.j.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Op.C. Uide no.per Bal.in d.l.j.C.de pac.
1 ☞ Aduerbium vbi, inducit conditionem.

§. Si pater. Conditio nuptiarum intelligitur de futuris nuptijs, niſi teſtator ignorauerit p̃
1 ſentes.h.d. Ro.† quod per aduerbium vbi, inducitur conditio. di
xi.ĩ.de cond.⁊ demon.l.j. Opp.quod propter contractas nuptias
de facto, non impletur conditio.l.hec conditio.de condi.⁊ demon.
ſed nuptie facte a filia.patre ignorãte, ſunt nulle.l.Paulus.de ſta.
homi.ergo non eſt impleta conditio. Sol.dicit gl.intelligas, quod
hic filia erat emancipata.

LEX XLVII.

1 ☞ Debitum in diem, non dicitur debitum de preſenti.
2 Uerbum, poteſt, eſt extenſiuum.
3 Clauſula codicillaris quomodo concipiatur, vt teſtamentum va
leat pro tempore futuro.

a **Si ita ſcripſiſſet.** ᵃ Uerba p̃ſentis temporis non porrigun
tur ad debita in diẽ, vel conditionalia, niſi aliud expri
1 matur.h.d. Ro.† quod debitum in diem, nõ dicitur de

bitum de preſenti.Ratio eſt,quia iſta verba, dare facere, intelligũtur,ſcilicet cum effectu,ſed non dicitur debitor, qui non pōt erigi obſtante exceptione,l.debitor.de ver.ſig.Querit gl.quid ſi dies veniſſet tēpore mortis,qui non venit in tēpore teſtamēti,Reſp, ꝙ nō debebit.l.ſi ita.de au.⁊ ar.le.Ad hoc op.ĩ.e.l.ſi ita quis.So.
2 ibi id eſt propter † verbum,poteſt,quod eſt extenſiuum.Op.ĩ.eo.l.
3 cum filius.§.heres.Sol.vt in gl. ¶Iſtam † legem inducit Dy.ad queſt.de clauſula que apponitur in teſtamento,ſi non valet iure teſtamenti valeat iure codicillorum.Nam ſi valet inſpecto preſenti tempore,licet poſtea irritetur,clauſula illa locum non habet, niſi dicatur,ſi non valet,vel valebit dixi plene in l.j.§.de iu.codic.

ADDITIO.

a ¶Si ita ſcripſiſſet.Adde ꝙ Pau.de Ca.refert Jo.an.conſuluiſſe per hunc tex.cum teſtator mandaſſet heredi vt ſolueret omnia debita fratris ſui,quod tenebatur etiam ſoluere dotem vxori fratris ſoluto matrimonio.

LEX XLVIII.

1 ☞Scripturis ſi in duabus principalibus eiuſdem teſtamenti apparent diuerſe quantitates legate,minor debetur.
2 Exemplar dicitur ſcriptura principalis,exemplum ſcriptura exēplata.
3 Protocollo notarij ſtatur potius quam inſtrumento publico inde ſumpto.
4 Scripture contrarie ſi producuntur,quando eis ſtetur.
a
1 SEmpronius.[a] Si in duab[9] ſcripturis † principalibus, eiuſdem teſtamenti apparerent diuerſe quantitates legate, minor debetur. h.
b d.Op.de[b] prob.l.quinquaginta.So.ibi erant diuerſe ſcripture diuerſarum voluntatum,hic vnius voluntatis tantũ:dicit gl.Op. cōtra hoc,ꝙ debet ſtari originali,l.ſi quis ex argentarijs.§.pe.⁊ ſi.§.de eden.Sol.hic vtraque ſcriptura erat pariter principalis,nec magis vna eſt originalis quam alia, vt in hoc text.ibi, cauſa exemplarij.vnde ex vtraque poterat ſumi exemplum. Exemplar
2 † enim dicitur ſcriptura principalis,[c] exemplum ſcriptura exem
c plata.de fi.inſtr.c.ij.⁊ C.de eden.auth.ſi quis in aliquo.⁊ l. cēſus §.
d de prob.Et ideo ſi[d] producerentur due ſcripture,† inſtrumentum
3 publicũ,⁊ protocollum notarij,ſtarem potius protocollo: qꝛ iſta potius eſt originalis ſcriptura,vt probatur in d.l.ſi quis ex argētarijs.§.pe.⁊ in auth.de tabel.per totum,⁊ ita hic ſi conſtaret vnā ſcripturam primo factam,⁊ aliam inde exemplatam,prime ſtarẽ:
4 ſed ſi non appareret,obtineret hec lex.Sed contra,† quando proferunt̃ due ſcripture contrarie,neutri ſtatur.C.de fide inſt.l. ſcripture.So.intellige ꝙ hic proferebantur a diuerſis vna ab herede, alia a legatario:ſecus ſi ab eo.vt in contrario.Op.gl.vl.de l. libertis.So.vt in l.quinquaginta.quod no.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶Sempronius.Et ad hanc legem vide Ang.⁊ Imo.in l.eum qui.in prin.§.de acq.her.⁊ dicit no.Bal.in l.ſcripture. C.de fid.inſtr.quod iſta lex non haberet locum in contractibus oneroſis.⁊ quid in duobus inſtrumentis procurationis factis in perſona vnius eodẽ die, vide Bald.in l. falſus.C.de fur.⁊ ad Bar.hic que ſcriptura dicatur originalis.vide Bal.in l.ij.in ix.q.C.de teſta.⁊ in l.noſtram .eodem tit.

b ¶Op.de.Pro cōcordia aduerte ꝙ recta ⁊ integra fides non dat̃ inſtrumēto exēplato,ſm Bar.in l.j.§.ſi quis in duob[9].ff.de bo.po.ſm tab.vbi ex tali inſtrumēto quis non poſſet petere ſe miti in poſſeſſionē ſecundum tab.contrarius ibidem alle.ſecundum Alex. in hac l.Sempronius.So.dicit ipſemet Alex.aut illud exēplar fuit ſemel productum in iudicio,⁊ vera ſit ſecunda opi. ꝙ creditur exēplo,aut nunquam fuit productum in iudicio,⁊ ſic non approbatum,⁊ procedat prima opi.Et iſtam ſol. communiter approbant doc.in auth.ſi quis in aliquo,C.de eden.⁊ plures alie ſolu. poſſent dari ſecundum doc.ibidem vide per eos.

c ALEX. ¶Scriptura principalis.No.ꝙ exēplar dr ſcriptura prĩcipalis exēpli ſepius exēplati.Idē ad hoc no. adde omnino Bal. ⁊ Imo in l.cum proponebatur.ad fi.ĩ.eo.vbi etiam dicitur quid iuris quando due reperiuntur ſcripture originales ſuper eodem facto,qꝛ nulli creditur,⁊ quod no.in l.ſcripture.C.de fide inſtr. Adde etiam ꝙ ſi continet plus inſtrumentũ quam reperiatur in protocollo,non datur fides inſtrumento,vt declarat An.in c.dudum. de conuer.coniu.⁊ valet inſtrumentum,licet nullum reperiatur ꝓtocollum,ſecundum Bald.in ru.C.de fide inſtr.⁊ vide vnum quod no.in l.in fraudē.§.neque.de iur.fiſ.⁊ que dixi in d.l.ſi librari[9].Ad ꝑdicta adde no.in c.cum P.de fi.inſtr.Et ad Bart.hic, adde Lanfran.in c.quoniam contra.de proba.⁊ Maria Soc.in c.ij.arg.xiiij. ver.nona concluſio.de libelli oblatione.Adde cum reperiũtur diuerſa inſtrumenta de eadem re,cui magis ſit ſtandum,⁊ quid ſi inſtrumentum ſit diuerſum a protocollo,Bal.conſi.xliiij.Et quid ſi inſtrumenti non apparet protocollum,per eundem cōſi.cxxx.li.ij.

d ALEX. ¶Et ideo ſi.Vide Bar.in d.§.prohibet.⁊ in d.auth.ſi in aliquo.de eden,etiam vide que dixi poſt Bart.in l.j.§.ſi quis duob.ĩ.de ſecun.tab.⁊ no.in ca.quoniā.de prob.imo dixit no.B in l.ſi.C.de eden.poſt Bu.ꝙ ſi notarius perderet propter ... dia ſua protocolla,poteſt cogere illum,cui reddiderat inſtrumentum vt faciat ipſi copiam,que penes eũ ſtare debet.Et adde ꝙ ... cit ꝙ protocollum reperiatur in chartis quomodocunque ... bat tex.in auth.de tabel.⁊ protocolla dimittantur in chartis ... te potiſſime conſuetudine notarij per no.per Bal.in l.ij.C.ad ... leia.⁊ in d.rub.de fid.inſt.⁊ in c.cum dilectus de fid. inſt.bene ... tex.⁊ quod ibi no.in d.l.j.in prin.de ſecun.tab.⁊ ad Bar. hic ... Bal.in d.l.noſtram.de teſt.vide bonum dictum Bar.in prob...

LEX XLIX.

1 ☞Maritus ſi ſimpliciter legat vxori rem quam eſtimatam habuit in dote, vxor habebit rem actione ex teſtamento,⁊ actione de dote eſtimationem.

LIcinius. Alias,Lucius.Fructus ⁊ partus ... cepti conditione pendente, ad lega... rium non pertinent.h.d.Ratio huius legis patet ex ... mario.⁊ gl.ponit. ¶Quero quid ſi maritus legauit mancipia ... re:Reſp.gl.certe tunc haberet mancipia ⁊ eſtimationem.Fe...
1 tus editos poſt aditam hereditatem,quod no.multũ.† Mar... legat vxori ſimpliciter rem,quam eſtimatam accepit in dote ... xor habebit rem actione ex teſtamento,⁊ actione de dote ... eſtimationem.Contra hoc videtur caſus.ĩ.de dote prele.l.ij.§. ... dic vt ibi dixi.Op.ĩ.de pe.le.l.ſi.Gl.nō ſoluit.Dic ꝙ ibi ... vſuras voluerit augere legatum,quia filij nomine fenus ... Op.ĩ.eo.l.cum pater filie.dic vt ibi.

§.Bonorum. Curator qui bonorum poſſeſſionem pro demente accepit,⁊ agnouit ... tur ad legata cautione recepta.h.d. ¶Op.C.de cur.fur.l.ſi.§. ... Reſpond. vere interim non eſt queſita, niſi ad ſanam mentem peruenerit ⁊ comprobauerit:ſed habetur pro queſita,ideo legata ſoluuntur exacta cautione,quod intellige de ſucceſſione extranea. Nam hereditas patris,in cuius poteſtate erat, queritur vere.l.ſi. §.j.de cur.fur.ſecundum vnum ⁊ verũ intellectum.

LEX L.

MOrtuo. Quod ſupereſt mihi ex re debita, ... te moram perempta,nō debetur.h.d. ¶Op.quod ex re mea ſupereſt,meum eſt.l.ſi ... rei ven.So.intelligas ꝙ hic res legata non erat ... legatarij, qꝛ legata ſub conditione:vel quia non erat legata ... fecta.⁊ eodem modo dicit glo.in domo legata,⁊ poſtea de... Nota primo diſtinguendum,aut mihi debetur actione per... aut quia eſt mea,⁊ ſic eam petere poſſum actione reali. ¶... caſu re perempta,non debetur mihi aliquid,intellige quando ... rit illud quod principali[9] erat in re,vt ſpiritus vitalis vel ſenſitiua in boue,ſecus ſi principalis pars remaneret,vt domo deſtructa, area ſupereſt,quia illa debetur.l.ſi grege.§.tit.j.... probatur in l.peculium.ĩ.eo.Unde id quod glo.hic dicit ... deſtructa,non dicit bene, vbi vero rem poſſum petere ... meam,quod ſupereſt,meum eſt:ſiue competit actio realis ... §.j.ſiue perſonalis.l.ſi ſeruus.§.boue.de condi.fur.⁊ ... xi plene.

§.Sititio. Legatum, cuius eſtimatio debetur ... heredem tranſmititur, ſicut quali... gata debetur.h.d.

§.Labeo. Res,cuius commercium legatarius ... eius delictum non habet,non debetur ... eſtimatio:ſecus ſi legatarius habet eius cōmercium.heres ... d.Hunc §.habuiſtis examinatum in l.apud Julianum.§.ſi ... §.tit.j.⁊ in l.multum.ĩ.de ver.obli.

§.Si teſtator. Portio hereditatis deficiens ... ſcit cum onere pro rata.h.d. ¶ ... §.eo.l.Celſus.§.ſi.Sol.nominatim fuit onus vni iniunctum ...
* quod opus fieri debet a quolibet *inſolidũ.l.fideicommiſſa. ĩ.ti.j.So.vt in gl.dixi tibi ibi.

ADDITIO.

* CLAV.DE SEISS. ¶Inſolidum.Aliter intelligit ... l.ſtipulationes non diuiduntur.ĩ.de ver.obli.⁊ ibi vide ... Aqueſ.poſt Alex.

LEX LI.

VT heredibus. Heredibus ... donatar... poteſt ſubſtitui.h.d. ¶Opp, ꝙ etiam ... poteſt ſubſtitui donatario cauſa mortis, ... ſciendum.⁊ l.iij.§.ſi.Sol.Si ergo volo ſubſtituere ... tutus ſit donatarius cauſa mortis, oportet quod fiat ...

dicit tex. Sed ſi volo ſubſtituere vt ſtaret in puro nomine fidei miſſi, poſſum etiam ſine promiſſione, vt in cōtrarijs. Hoc exami[...]i ī l. j. de do. cau. mor. vbi Dy. ponit. ⁊ Cy. de. de do. cau. mor. l. j.

LEX LII.

Titius. Si legatur vna ex rebus alternatiue debitis, euentus ſolutionis declarabit an legatum valeat. h. d. Op. ꝙ heres[a] vtrunque debeat. l. ſi ſic. [...] cum l. ſeq. ſ. ti. j. ⁊ l. qui duos. ſ. eo. Sol. ibi erat electio teſtato[...] hic debitoris, vnde nihil poteſt imputari heredi in eligēdo: ibi [...]s. Op. ī. ti. j. l. fideicommiſſa. §. ſi rem. Sol. hic ſponte ſoluit, ibi [...]utum exegit teſtator. Vel hic fuit nomen legatum, ibi ipſa res.

ADDITIO.

LEX. ¶ Op. quod heres Adde Bar. in l. apud Iulianum. §. [...]itius. de leg. j.

☞ Relatiuum quantitatis coniunctum verbo futuri temporis [...]dubio non facit conditionem, ſecus eſt in relatiuo ſubſtantie.

Cum ita. [a] Relatiuum quantitatis coniunctum verbo futuri temporis, in dubio conditionem [...]n facit. h. d. ¶ Op. † relatiuum iunctum verbo futuri temporis [...]cit conditionem, l. Stichum. ſ. ti. j. Sol. hic in relatiuo quantita[...]s, ibi in relatiuo ſubſtantie. Pro hoc l. ij. ſ. de her. inſt. ⁊ l. Clemēs. [...] ſi. Rationem dixi in d. l. Stichum. facit ad hoc ſ. de contrahen. [...]mp. l. hec venditio. §. pe.

ADDITIO.

LEX. ¶ Cum ita. Adde Bar. in l. j. circa ſi. in ver. videamus de [...]latiuo. j. de cond. ⁊ dem. vbi hunc tex. poſt eum allegaui.

LEX LIII.

Si ita quis [a] Verbum poteſt, eſt extenſiuum, ⁊ ideo licet ſit preſentis tēporis, por[...]rigitur ad futura. h. d. Opp. ſ. eo. l. ſi ita ſcripſiſſet. Sol. hic propter naturam illius verbi poteſt, quod eſt extenſiuum, aſſi[...]at gl. etiā alias rationes de dictione poteſt. Dixi in l. Gallus. [...]rin. de li. ⁊ poſt. ⁊ de iniuſto teſt. l. j. in prin. ¶ Quero, vſque ad [...]antum tempus extendatur ſignificatio huius verbi, poteſt. [...]eſp. Dy. vſque ad tempus mortis, l. ſi. de op. leg. Et hoc induce[...] in ar. ad q. ſi dicatur in teſtamento, ſi non valet iure teſtamenti, [...]eat omni iure quo valere poteſt. De quo dixi in l. ſi ita. de aur. ⁊ [...]gen. lega.

ADDITIO.

LEX. ¶ Si ita quis. Adde quod no. Bar. in l. ſi ita. hic alle. ⁊ de [...]rbo preſentis temporis, an comprehendat futurum, vide Inn. [...]c. dilecti. de exc. ⁊ vide Bal. not. in l. eam quam. C. de fideic.

☞ Ciuiliter factum non ſufficit ad implementum conditionis. [...]ater inſtituto filio ſubſtituit, ſi deceſſerit ſine filijs ex ſe deſcen[...]entibus, ⁊ filius ingreditur monaſterium, ſubſtitutio euaneſcit, [...] ſic bona ad monaſterium debentur.

Conditio, ſi ſine liberis deceſſerit, fauore monaſterij habetur pro non ſcripta.

§. Is cui in tempus. Ciuiles filij cōditionem non implent. h. d. Vel aliter. Ad † implementum conditionis non ſufficit ciuiliter factum. h. d. Op. gl. de l. ſi mater. C. de inſt. ⁊ ſubſt. Sol. vt dixi in l. Gallꝰ. §. ⁊ quid ſi tantum. ſ. de lib. ⁊ poſth. Dyn. † inducit iſtā legē ad queſt. teſtator ſubſtituit filio, ſi deceſſerit ſine liberis ex ſe deſcendentibꝰ, demū filius rogatus ingreditur monaſteriū, queritur vtrum defi[...]ciat illa conditio, quaſi illa verba ex ſe debeant aliud operari, quā in eo caſu quo nō fuiſſent apposita: Dy. dt eſſe idē, qꝛ expreſſio eorum que tacite inſunt nihil operatur. Sed iſta conditio de ſe habebat eundē intellectū, qꝛ appellatio filiorum ſimpliciter facta, intelligitur de ex ſe natis, vt hic. ⁊ de cōd. ⁊ dem. l. fidecōmiſſum. Hāc queſtionem non proſequor hic, ſed examinabo eam in quodam cōſilio[a] iſtius tenoris, videlicet. Parmenſis, quidam filium inſtituit, ⁊ iuſſit ꝙ ſi decederet ſine filijs ex ſuo corpore natis, deueniat in Ioannem, demum dictus filius inſtitutus ingreſſus eſt monaſte[...]rium, ⁊ ibi deceſſit: queritur vtrum dicta bona perueniāt in dictū Ioannem, an ad dictum monaſterium: In illa queſtione licet fue[...]runt varie opi. doc. ⁊ diuerſimode ſcripta determinata reperiant[...], [e]go tamen hoc vltimū arbitror fore veriſſimum, ꝙ bona predicta [d]ebeāt ad dictū monaſteriū pertinere, ⁊ ſubſtitutioni pdicte locus [n]ō ſit. primo enī hoc tenet Dy. in hoc §. per talē rationē, appella[ti]o filiorū ſimpliciter facta intelligitur de ex ſe natis, vt hoc §. ⁊ de [c]ōd. ⁊ dem. l. fideicommiſſum, ſed expreſſio eorū que tacite inſunt, [n]ihil operat[ur]. l. iij. ſ. de le. j. de fidei. l. nō recte. ergo perinde eſt habē[d]ū, ac ſi non fuiſſet expreſſum, ex ſe natis. hoc autem non expreſſo, [n]on eſt dubiū ad monaſteriū pertinere, aut. de ſan. epiſ. §. ſed ⁊ hoc [p]reſenti. C. ad Tre. auth. niſi rogati. Secundo hoc tenet † Ric. ma. per talem rationem, illud fideicommiſſum, ſiue hec conditio reprobatur, ⁊ pro non adiecto habetur, non ideo quia monaſterium habeatur loco filij: ſed quia eſt impedimento vite contēplatiue, nam quis timēs ne bona ſua cogat[ur] reſtituere, ſi deceſſerit ſine filijs, im[-]pelleret[ur] ad matrimonium contrahendum, ⁊ remoueretur a voto religionis ⁊ caſtitatis. ideo Imperator hoc grauamen habuit p nō adiecto: hoc eſt qđ dicit tex. in d. §. ſed ⁊ hoc preſenti. Ibi dum dicit, tales conditiones inualidas, ⁊ pro nō ſcriptis eſſe. Sed iſta conditio ſic expreſſa eſt multo plus contraria vite contēplatiue, caſtitati, ⁊ religioni, ⁊c. Iſta refert ⁊ tenet Cy. in d. aut. niſi rogati. Tertio ego probo, ꝙ illud ꝙ relinquit[ur] cauſa dotis, de neceſſitate intelligit[ur] p matrimonio carnali. ſ. de iu. do. l. iij. ⁊ C. de do. ante nu. l. ſi. Pro introitu vero monaſterij non pōt dari dos, vt extra de ſimo. c. non ſatis. ⁊ tamen illa conditio. ſeu cauſa remittitur aliquo ingrediente monaſteriū, licet nō poſſet dici ꝙ ciuiliter impleat[ur]. d. §. ſed ⁊ hoc preſenti, ergo ⁊ ī caſu propoſito, licet nō poſſit dici impleta conditio ciuiliter, ꝙ filij dicant[ur] ex ſe nati, tamen monaſterio debent dicta bona remanere. Idē debet ⁊ poteſt dici de eo, ꝙ relinquit[ur] cauſa donationis propter nuptias, vt d. §. ſed ⁊ hoc preſenti. Quarto, inter monaſterium ⁊ monachū, non dicitur contrahi matrimoniū ſpirituale cum ſolus Abbas dicitur ſpōſus, vt plene no. de elec. c. quia propter. per Bar. ⁊ Inn. ſed ſi fideicommiſſum relinquat[ur] ſub conditione, ſi nuptias non contraxerit, ⁊ ille grauatus monaſteriū ingrediatur, non tenetur ad fideicommiſſum. Ad §. ſʒ ⁊ hoc preſenti. Apparet ergo ꝙ hec nō eſt ratio, quia videtur defeciſſe conditio fideicommiſſi, ſed ideo quia talis conditio, ⁊ tale grauamen pro non adiecto, ⁊ pro non ſcripto habetur, qꝛ vite cōtemplatiue cōtrariaretur, ſed ī caſu propoſito eſt huiuſmodi: ergo, ⁊c. Quinto ego video ꝙ ſi aliquid relinquit[ur] mulieri, ⁊ ipſa grauatur fideicommiſſo, ſi nupſerit, ꝙ tale fideicōmiſſuʒ preſtare non tenet[ur], etiam ſi nupſerit. l. quoties. de cond. ⁊ demon. Eſt ratio, quia per hoc nuptie impedirentur, quia timore illius grauaminis nō nube[-]
b ret. l. heres meus. §. ſi. de cond. ⁊ dem. multo magis[b] nō valet iſtud
* fideicommiſſum, quando eſt impeditiuuʒ* vite contēplatiue, que
2 longe melior eſt quam actiua, auth. de mona. in prin. ⁊ ibi no. col. j.

ADDITIONES.

a IOAN. FR. RV. ¶ In quodam cōſilio. Adde ꝙ eſt primū conſilium Bar. in ordine, inc. Parmenſis quidam, cui adde Cal. conſ. xliij. in ti. de teſta. ⁊ Ang. in conſ. lxxx. ⁊ conſi. ccxxxv. ⁊ And. Barb. conſi. xiij. ⁊ in d. cōſi. habetur quid in cōtractu ⁊ quid in ſententia.

b ALEX. ¶ Multo magis. Contra iſtam determinationem dixit expreſſe Iac. de Bel. in d. §. ſed ⁊ hoc preſenti. ⁊ ibi etiā Ang. Bal. in l. Deo nobis. de epi. ⁊ cler.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Impeditiuum. Iſtam opi. ſequitur ⁊ late probat Alex. conſi. cxxj. vo. j. ⁊ cōſi. xxxv. lib. iij. inc. ſuper cōtētis.

LEX LIIII.

1 ☞ Legatarius vt legatū conſequat[ur], dʒ eſſe capax tēpore mortis.
2 Qualitas que reddit perſonam inhabilem, ante omne iudiciū poteſt diſcuti.

Non oportet. Nō debet de habilitate perſone diſputari ſeparatim ab
1 alia lite. h. d. ¶ Quero, † quo tempore quis debeat eſſe capax, vt legatū poſſit cōſequi: Gl. dicit tribus temporibus: qđ eſt verum in hereditatibus, in legatis vero quando eſt inhabilitas in perſona, quam teſtator tollere nō poteſt, ſufficit ꝙ reperiat[ur] capax tēpore mortis, l. non intelligitur. §. qū autem. de iure fiſ. ⁊ de do. cau. mor. l. in mortis. Ita dicit Dy. ⁊ bene. Extra gl. op. ꝙ de habilitate perſone poſſit per ſe ſeparatim ab omni alia cā queri. l. de etate. ſ. de mino. ⁊ de ferijs. l. ij. ibi. vt etates probentur.
2 ⁊ l. cum te minorem, C. de prob. Sol. † ibi queritur de etate que eſt talis qualitas, que reddit perſonam inhabilem ad iudicium exercendum: vnde bene pōt de hoc queri ante omne iudiciū, hoc eſt, talis qualitas, que tangit merita cauſe. licet enī eſſet nō capax nō propter hoc erat inhabilis ad iudiciū exercēdū, ſʒ deficit iuſtitia ſua.

LEX LV.

1 ☞ Actio perſonalis hereditaria datur contra vnum ex heredibus inſolidum, etiam ad quantitatem fauore dotis.

Cum ab vno. Si legatū ab vno herede, relictum animo compenſandi cum debito, deficiat, ille heres illius debiti onus ſuſtinet, ⁊ debitum, quod quis inſolidum ſuſtinet, in totum cōputat in imponēda ratione Falcidie. h. d. ⁊ eſt ſingularis lex iſta,
1 quā no. ⁊ no. diligēter ꝙ in ſummario dixi. No. hic caſum, † ꝙ actio perſonalis hereditaria dat[ur] cōtra vnum ex heredibus inſolidum, etiam ad quantitatē, quod eſt ſingulare. Op. ſ. ti. j. l. ſeruo legato. §. ſi teſtator. ⁊ ī. ti. j. l. nomen. §. vni. ⁊ fa. ercíſ. l. ſi filia. ver. plane. ⁊ C.
a de pac. l. pacto ſucceſſorē. So. gl. tribꝰ modis. primo, ꝙ ſpeciale[a] ſit fauore dotis, ne mulier habeat neceſſe agere cū pluribꝰ perſonis, ⁊ iſta eſt vera. quā tenent Dy. ⁊ Cy. in l. pro hereditarijs. C. de he. ac. Secunda ſo. eſt, ꝙ in eū datur actio nō directo, ſed per obliquum: qꝛ ſi omnes heredes conuenirentur actione de dote, iſte conueniret[ur] ab alijs actione ex teſtamēto. Cōtra hoc facit tex. q dicit eū dotis actione teneri. Sed reſp. id eſt, actione ex teſtamento nomine

dotis. Hanc tenet Gul. in l. auus. ſ. de pac. qd eſt contra hūc text. in fi. qui non poteſt gloſſari, cum dotem totā ſoluat, vt es alienū, non vt legatū: tene ergo primā. Tertia ſol. redit in idem cum iſta, ⁊ eodem moꝛbo laboꝛat. ¶ Op. ad fi. ſ. de he. inſt. l. ex facto. ⁊ ad le. Fal. l. Reſennius. Solu. reſpectu mulieris eſt es alienū, ⁊ ideo quo ad ceteros legatarios, vt es alienum habetur in computatione Falcidie: quo ad heredes vt legatum habetur.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Pꝛimo quod ſpeciale. Et hoc expꝛeſſe fauoꝛe dotis tenuit etiam Bar. in l. debitoꝛum. C. de pac. ⁊ no. per Im. in l. ſeruo legato. §. ſi teſtatoꝛ. ſ. ti. j. ſed Bal. in d. l. pꝛo hereditariis. ver. quarto aliter dixit de intellectu huius l. no. per Bar. ⁊ doc. in l. continuus. §. fi. de ver. obl. ad fi.

LEX LVI.

SI cui fundus.

Ualet legatum rei vendende pꝛo iuſta eſtimatione. h. d.

LEX LVII.

1 ☞ Uerbum, video, poteſt referri ad omnem ſuum ſenſum.

SI mihi ⁊ Titio.

Habuiſti ſ. ti. j. l. ſi mihi ⁊ tibi in pꝛinc. dic vt ibi not. In tex. ibi, placere video. hoc ad intellectum mentis. non ad ſenſum coꝛpoꝛis refertur. ⁊ ſecundum Iac. de Are. ſimile in omnibus legibus, que incipiunt videamus. l. videamus. ſ. de in li. iur. ⁊ l. item apud Labeonem. §. ſi ſeruo quis ſic. de iniu. ⁊ l. videamus. de vſur. ⁊ ſimiles. ſecundum Iaco. de Are. facit quod iſtud dicere † video, poſſit referri ad omnem ſenſum. per quem repꝛeſentatur aliquid intellectui. ſecundum Iac. de Are. ⁊ doc. facit l. teſtium. C. ſ. de teſti. facit l. ij. §. idem Labeo. de aqua pluui. arcen.

1 ☞ Hereditas repꝛeſentat perſonam defuncti, non heredis.
2 Seruus hereditarius hereditate iacente repꝛeſentat perſonam defuncti, non heredis.

1 **§. Si eo herede.** Hereditas † repꝛeſentat perſonā defuncti, non heredis, h. d. Opp. de l. vſuſfructus. j. de ſtip. ſer. Solu. Aliud de vſufructu, qui requirit factum perſone vtentis. aliud in hereditate ſeu pꝛopꝛietate. vt ibi patet. Op. de l. hereditas in multis. de acq. re. do. Sol. aliud in hereditate relicta ſeruo. quam in legato: quia in ea querenda requiritur domini iuſſus. ſed hereditas iacens non poteſt iubere. d. l. hereditas in multis. de acq. re. do. Op. j. eo. l. debitoꝛ. §. ſeruo. So. vt ibi. Opp. de l. nouatio. de noua. vbi ſeruus repꝛeſentat perſonā
2 heredis. ¶ Sol. † iacente hereditate perſonam defuncti repꝛeſentat. vt hic, ⁊ l. moꝛtuo. de fideiuſ. ⁊ ea adita retro fingitur repꝛeſentaſſe perſonam heredis. l. heres quandoque. de acq. he. ⁊ l. ſi ex re. in fi. de ſtip. ſer. ⁊ l. omnis hereditas. ⁊ l. omnis fere. j. de reg. iu. que fictio non habet locum, niſi pꝛo ea parte pꝛo qua quis poteſt ſuccedere, vt hic patet. Op. ſi inſtituitur ille qui pꝛo parte eſt capax. ſequitur quod quis decedit pꝛo parte teſtatus. ⁊ pꝛo parte inteſtatus. contra ea que habentur in l. ius noſtrum. de reg. iur. dic vt no. in d. l. ius noſtrum. ⁊ C. de ſecund. nup. l. j. quod no. bene.

LEX LVIII.

1 ☞ Relictum ſub nomine dignitatis tranſit ad ſucceſſoꝛem quādo habet dignitatem per ſe: ſecus in conſequentiam alterius.
2 Dignitas, quam quis habet per ſe, eſt foꝛtioꝛ quam illa, quam qs habet per alium.
3 Relictum vicario non tranſit ad ſucceſſoꝛem, ſecus ſi relinquitur epiſcopo.

a
1 **QUod Pꝛincipi.** ᵃ Relictum ſub † nomine dignitatis trāſit ad ſucceſſoꝛē in dignitate, ſi dignitatem quis habet per ſe: ſecus ſi per conſequentiam alterius. h. d. Op. ſi legatarius decedit antequam cedat dies legati, non tranſmittit legatū C. de cad. tol. §. in nouiſſimo. Gl. dicit, ꝙ aliter cedebat dies olim, aliter hodie, quod non eſt verum, imo eodem modo, vt l. j. ij. ⁊ iij. j. quando di. leg. ced. ⁊ ex. l. j. C. de cad. tollē. colligitur ex lege Papia de qua ibi, que fuit quoddam ius medium, vt dixi in l. Celſus. ſ. eo. ti. Itē dicit gl. ꝙ iſtud eſt ſpeciale in pꝛincipe. Certe ſi Pꝛincipi eſt relictum ſub nomine dignitatis, nulla eſt ſpecialitas, l. annua. §. j. de annu. lega. ſed ſi eſt relictum ſub nomine pꝛopꝛio, tunc poteſt ꝑcedere gl. ¶ Op. j. ti. j. l. ex imperfecto, ⁊ l. cum heredes. C. qui teſt. fac. poſ. Gl. ſoluit. ibi quo ad ſolennitatem, hic quo ad tranſmiſſionem: ſed vt dixi, etiam quo ad tranſmiſſionem iſta lex continet ius commune, ſi ponimus relictum ſub nomine dignitatis, vt text. innuit. Op. j. l. pꝛox. nam Auguſta habet eadem pꝛiuilegia que pꝛinceps habet, vt l. pꝛinceps. ſ. de legi. Dicit gl. fallit hic, vel hic fuit ꝓ nō ſcripto. ſ. l. pꝛox. fuit caducū, vel quaſi. Tu dic ꝙ ſ. l. pꝛi. fuit relictum ei qui habebat dignitatem pꝛincipaliter, ⁊ per ſe: in pꝛo-
b xi. l. ſi Auguſte. ᵇ fuit relictum ei qui habebat dignitatem per aliū, l. femine. ſ. de ſena. ⁊ hoc tenet Pet. ⁊ Cy. refert. in l. cum here[...]
2 C. qui teſta. face. poſ. Ratio, † quia foꝛtioꝛ eſt dignitas, quam [...] habet per ſe, quam illa, quam quis habet per alium, l. j. ⁊ ij. ſ. de
c ſi. pꝛoconſ. ⁊ lega. Et ſic, facit ᶜ iſta lex, quod ſi relinquitur epiſ[...] ſub nomine dignitatis, tranſit ad ſucceſſoꝛem: ſecus ſi relinque[...] vicario, quia tunc non tranſiret in ſequentem vicarium.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Quod pꝛincipi. Ad materiam huius l. vide Ba[...] ru. C. de iure fiſc. in pꝛin. ⁊ quando relinquitur aliquid ſub no[...] dignitatis, vt epiſcopo, ⁊ ſimi. an tranſeat ad ſucceſſoꝛē. Add[...] per gl. in l. ⁊ qꝛ. ad fi. de iuriſ. omn. iud. ⁊ Bal. in l. hac conſult[...] in j. col. C. qui teſta. fac. poſ. ⁊ Bar. in l. ciuibus. de reb. dub.

b ALEX. ¶ In l. ſi Auguſte. Et facit hec l. ſi Auguſte, ꝙ ſi [...] quo vxoꝛi ſub nomine appellatiuo an tranſeat ad ſecundam [...] rem. Bal. quod non in l. fi. de indi. vidu. tol. per Bar. ⁊ Bal. in [...] quia. ad fin. ⁊ dixi poſt Bar. in l. qui liberis. §. hec verba. de v[...] pu. ⁊ Bal. in l. hac conſultiſſima in j. co. C. qui teſt. fa. poſ. per [...] c. quoniam Abbas. de offi. dele. vbi aliqua contra Bar.

c AND. BARB. ¶ Et ſic facit. Idem dic ſi committitur [...] cario ꝙ non extenditur ad ſuperioꝛem, vide ꝙ no. in c. fi. de o[...] le. vide etiam An. in c. quoniam Abbas. pꝛope ſi. de offi. de[...] no. dicit, idem ſi committitur cauſa non habenti dignitatem [...] ne pꝛopꝛio, per iſtum tex. alle. Pe. in l. ⁊ quia de iu. om. iu. ſ. [...] ſi eſſet commiſſa reſpectu tribunalis, foꝛte tunc poterit cog[...] re ipſe vicarius remotus ſi inceperat, ⁊ idem dicit de legato [...] pe in Spec. de le. §. ſupereſt. ver. ſed pone ꝙ dominus. ⁊ vide [...] pꝛealeg. loco. ⁊ vide Bar. in d. l. ⁊ quia.

LEX LXII.

IUlianus ait, ſi a filio.

Si fidei[...] miſſus [...] cit, legatum remanet penes legatarium, ⁊ ad hered[...] non tranſit, h. d. Et hāc legem declara, vt l. ſi quis T[...] tio. in pꝛin. ſ. eo.

LEX LXIII.

SI titio.

Si poꝛtio non grauata accre[...] contributio. ⁊ legata ſolida pꝛ[...] d. Querit gl. quid econtra ſi poꝛtio grauata accre[...] grauate, ⁊ hoc quod gl. dicit, eſt verum, ꝙ ille cui accre[...] grauata, tenetur ad illa legata non tamen fit contributio [...] geantur, pꝛopter poꝛtionem ſuam non grauatam. l. j. §. ſi co[...] dem. j. ad l. fal. quod eſt no.

1 ☞ Poꝛtio deficiens accreſcit cum onere ſuccedentibus [ab in]teſtato.
2 Poꝛtio nominatim grauati non accreſcit coheredi cum o[...]

1 **§. Iulianus.** Poꝛtio † deficiens accreſcit cu[...] ſuccedentibus ab inteſtato. h. d. [...] titu. j. l. j. §. fi. vbi vadit ſine onere. Sol. ꝙ hic ambos grau[...] ſol. videtur contra text. ibi, cum eſſent ab eo fideicommiſſa[...] Unde alij dicunt, ꝙ hic erant ambo in eodem gradu, vnde [...] ſuccedunt ex pꝛeſumpta voluntate defuncti: ibi erat vnu[...] gradu, alius in ſequenti, tunc ſequens non ſuccedit ex [...] tate defuncti, cum de eo defunctus nō cogitauit. Sed [...] op. ſ. de codic. l. pe. ⁊ l. ſi quis, cum teſtamentum nullum [...] detur fieri differentia, ſiue ſint in eodem gradu. ſiue in di[...] de gl. tenet pꝛimam ſol. Dy. tenet ſecundam. Nec obſt. d. [...] quis cum teſtamentum nullum, quia ibi teſtatoꝛ grauau[...] tes ab inteſtato, hic nominatim. Item in d. l. pen. ſuccede[...] pꝛeter ſpem defuncti, quia de eo non cogitauit: hic vero cog[...] de eo. Sed huic ſolu. obſtat, quia Iuriſconſultus pꝛobat [...] exemplum de ſubſtituto: ſed relicta nominatim ab inſtituto [...] tur a ſubſtituto, l. ſi plures. j. tit. j. ⁊ l. j. §. id ꝙ ex ſubſtitutione [...] l. fal. Dicendum eſt ergo, ꝙ ambe ſolutiones iniſte. ſint ve[...] licet ꝙ ambo erant in eodem gradu, vt pꝛobat litera que d[...] heredem eius. Item ambos nominatim grauauit, vnde acc[...] alteri cum onere ſuo, l. ſi duobꝰ. §. j. ⁊ l. ciuitatibus. §. Lucius
2 j. Secus ſi vnum † tantum grauauit nominatim, quia tunc [...] accreſcit cum onere, l. Celſus. §. pe. ⁊ ſi. ſ. eo. ⁊ pꝛobatur per ex[...] plum de inſtituto, ⁊ ſubſtituto vt dixi ſ. De hoc dicemus in l. c[...] pater. §. cum exiſtimaret. j. eo.

LEX LXIIII.

SI alienus.

Si per ſeruum non qu[...] ditas domino, ſed ſibi [...] netur ad onera domino impoſita. h. d. Opp[...] teneatur directo, cum pater, vel dominus teneatur [...] ſuus filij, vel ſerui. gl. ſol. innuit, quod naturalis oblig[...] tur in vtilem, ⁊ directam: quod videtur contra l. ſi eius. [...] Huius timoꝛe gl. loquitur dubitatiue, dū dicit vtile, vt [...]

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

quaſi dicat improprie loquor.quia naturalis non diuiditur in ectam ꝛ vtilem.Contrarium iſtud declara,vt dixi in l.cum filio nil.de leg.j.

LEX LXV.

Jheres. Si per heredem res legata ſine dolo con-ſumatur legatario per in factum actio-n ſuccurritur.h.d.Opp.ſupra de conditio.indebi.l.in ſumma.§. Glo.dicit,hoc ideo,quia commodum habuit a defuncto, ideo n diſtinguit ſciens,vel ignorans.De quo dixi in l. cetera. §.fi.ꝛ q.ſupra ti.j.ꝛ l.ſi ſeruum.§.de illo.j.de ver.obli.

LEX LXVI.

Verba enunciatiua inducunt probationem eorum,que in te mento ſunt geſta.
ideicommiſſum probari poteſt per coniecturas.
diſpoſitio teſtatoris per quot teſtes probari poſſit.

Am proponebatur. [a] Verba enunciati ua,†inducunt pro-ationem eorum que in teſtamento ſunt geſta h.d.Op. quod non nducunt probationem,l.Aurelius.§.fi.j.de lib.leg.ꝛ l.Lucius.§. j.ti.j.Sol.verba enunciatiua in vltimis voluntatibus inducunt probationem eorum, que geſta dicuntur in teſtamento, vt hic non eorum,que dicuntur geſta extra teſtamentuʒ. Op.de l.ex fa to etiam agitatum.ſ.de here.inſti.Sol.vt ibi. ¶ Quero,†dicitur ic[b] ꝙ fideicommiſſum,poteſt probari ex cõiecturis,que ſunt iſte oniecture?Gl.dicit hic ꝙ teſtator prius dixit ſe velle ſubſtituere: oſtea dicit per errorem ſe omiſiſſe.hoc ſufficeret.Item ſufficit ad robandum,ſi enunciatiue ſcripſit hoc in teſtamẽto,vt hic in tex. de gl.ꝛ no.eam.No.quod ſi teſtator antequam veniret ad teſta-entum,dixit ſe velle ſubſtituere,ꝛ poſtea non ſubſtituit,quod nõ eſumitur quod per errorem omiſerit,niſi ipſe poſtea dixerit ſe o iſſe:vel in teſtamento,vel in alia vltima voluntate dixerit ſe hoc iſſe.Contra hoc videtur ſupra de her.inſti.l.quoties.§.j.ꝛ quod ri in l.ſi quis in fundi vocabulo.ſ.titu.j.Solue vt ſtatim dicam. ¶ Quero,†per quot[c] teſtes debet hoc probari gl.dicit[d] * hic,qđ er ſeptem in teſtamento, per quinque in codicillis. Contra hoc idetur ſupra de teſtamẽ.l.heredes.§.ſed ꝛ ſi notam.Diſtingue,[e] uandoque quis vult probare diſpoſitionem teſtatoris,quando-ue diſpoſitio teſtatoris eſt certa: ſed vult quis probare erratum n aliqua qualitate, vel quantitate. Primo caſu, ſiue quis velit probare diſpoſitionẽ directo,ſiue per coniecturas,requirũtur ſep ptem in teſtamento,ꝛ quinque in codicillis,etiam ad probandum illas coniecturas,l.fi.C.de codicil.ꝛ ita loquitur gl.ij.ꝛ fi.hic. Se-cundo caſu ſufficit probatio per minorem numerum teſtium,d.§. ſed,ꝛ ſi notã,ꝛ ibi no.Item ſufficit teſtatorem probare dixiſſe,ante quam ad teſtamentum veniret,d.l.quoties.§.j.ꝛ dixi in d.l.ſi quis in fundi vocabulo.

ADDITIONES.

ALEX. ¶ Cum proponebatur.Et tene menti quod dicit Bal.in c.j.§.itẽ ſi vaſallus,ſi de inueſtit. cõtrouer.fuer.per hãc gl.vbi om nino vide,ꝛ no.etiam Ro.in l.admonendi.de iureiur.ꝛ Bal.in l.ij. C.de iureiur.ꝛ Bal.in l.ij.C.de ſecun.tab.ad fin.Et iſtum text.cum gl.inducit ſing.Bal.in c.j.§.ſi quis.ſi de inueſti.inter domi.ꝛ vaſal. lis oriatur,quod vbi lex requirit taxatum numerum teſtium ad a ctum fiendum quod nedũ,in factum per pauciores probari nõ po teſt,ſed nec etiam error facti,vt hic,licet Bar.hic aliter intelligat Et vide Bal.i l.ſi fortidianũ.C.de leg.ꝛ i l.error. C.de teſta.Adde tamen quod vbi non eſſet erratum circa ſubſtantialia inſtrumen-ti,probaretur error per duos teſtes ſecundum gl.in l. heredes pa lam.§.ſed ꝛ ſi notam.ſ.de teſt.ꝛ vide Bart.in d.l.error, ꝛ qualiter probetur error,vide no.per Barto.in l.quoties.§.tantundem,de her.inſti.ꝛ in l.ſi librarius in fi.de reg.iur.ꝛ ibi dixi ſecundum bal. in l.fi.C.de eden.hec lex eſt ſing.quod error inſtrumenti debet ple-ne probari.

AND. BAR. ¶ Quero dicitur hic.No. quod manifeſtum dicit id quod conſtat ex coniecturis, ꝛ ſi vſurarius pronuntiatus per coniecturas,dicitur manifeſtus ſecundum Bal. facit quod no.in c.cum in dioceſi,de vſur.ꝛ gl.in c.ij.eo.ti.

AND. BAR. ¶ Quero per quot.Et not.quod hic dicit Bal.ꝛ per tot teſtes probatur indicium,per quot probatur ipſa res, fa-cit gl.ſing.in l.fi.C.fami.erſci. Tu dic quod vnus teſtis de directo deponens ſuper maleficio facit indicium ad torturas. l. iij. C.ad legem Jul.maieſta.Bar.in l.fi.j.de queſtionibus.

ALEX. ¶ Gl.dicit.Iſtam gl.allegaui tibi in l.ſi librarius.de reg. iur. ad fin. Et de materia probandi voluntatem teſtatoris, ꝛ per quot teſtes,vide l.fi.ꝛ quod ibi gloſ.ꝛ Bal.C.famil.erciſ.vbi etiam per Bar.alle.etiam Bal.hanc gl.in l.ij.ver.ex his.C.de ſecun.tab. ꝛ in l.fi.C.de fideic.ꝛ ibi etiam in vlt.col.vbi vide,ꝛ cum Bar. con cordat Bal.Ang.ꝛ Imo.in l.quoties.in prin.iuncto §.j.ſ.de her. inſti.ꝛ ad no.pet Bar.hic,vide do.de Rota in deciſio.ccxxxvij.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Vide per iſtam gl.quod dicit Alex.in ru.j.de acq.poſ.vbi alle.alias quotas,ꝛ vide etiam per eundẽ cõſ. cxl.in ij.dub.volu.j.ꝛ aliquid ad eius limitationem per Felyn.in c. edoceri.de reſcrip.

e AND. BAR. ¶ Diſtingue.Et Bal.hic dicit,ſi due ſunt ſcriptu-re ad idem,ſed diuerſimode ſe habent.ſi fieri poteſt vna ad alterã reduci debet,per tex.in l.Sempronius.ſ.eo.Si autem non neutri ſtabitur.l.ſcripture.C.de fid.inſtru.niſi vna eſſet magis originalis quam alia,quia tunc ſtaretur originali.

LEX LXVII.

PEculium Si legatur vniuerſitas, augmen-tum,ꝛ diminutio contingens etiã viuo teſtatore,ad legatarium pertinet.h.d.iſtud prin-cipium.

1 Corpus quod vno ſpiritu conſiſtit ſi legatur,ꝛ perijt,non de betur quod ſupereſt.

2 Domo legata,ꝛ perempta area caſmate,vel impetu aque, cemen ta que remanerent,non debentur.

§.Quadrige Si legatur res ex pluribus corporibꝰ conſiſtens , ſi extinguitur quod ibi eſt principale,perit legatum.h.d.Op.ſupra proxim.vbi quicquid ſu-pereſt ex legato,debetur.Solu.dicunt quidam,qđ hic deceſſit ille equus qui demonſtrabat quadrigam.ſed gl.dicit,quod non curat quis equus de quatuor deceſſerit.Ad cõtrarium dico, quod quic quid ibi remanebat,retinebat nomen peculij,ꝛ familie:hic vero,v no perempto, deſinit eſſe nomen quadrige.Contra hoc videtur l. ſi grege.ſupra tit.j.vbi ſi ex grege remaneret vnus,ille debetur ſo-lus,tamen non eſt grex:ſed poteſt dici,licet vnus non ſit grex,re-tinet tamen nomen gregis, l.ſicut municipium.in fi.ſ.quod cuiuſ. vni.no.Hoc non placet,quia ſi,legatur domus,ꝛ remanet area,de betur area,licet non retineat nomen domus,d.l.ſi grege,ſ.ti.j. Di

1 cas ergo,ꝙ in corpore†quod vno ſpiritu conſiſtit,vt homo,bos, ꝛ ſimilia,eo perempto non debetur quod ſupereſt,vt l.mortuo. in princ.ſ.eo.Ratio,qꝛ perit pars principalis,ſcilicet ſpiritꝰ vitalis vt ibi dixi,ita in quadriga,ſi perit pars principalis.ſ. ille equꝰ qui demonſtrabat quadrigam ꝛ eam dirigebat,non debetur ꝙ rema-net:ſecus ſi alius equus deceſſerit:ꝛ ita vult dicere iſte tex.ita in a rea,nam domo deſtructa ſupereſt area,que eſt potentiſſima pars

2 domus,l.eum qui edes.j.de vſucap.Sed ſi periret † area,caſinate forte,vel propter abundantiam aque,tunc cementa, que remane-rent,forte non deberentur,argum.d.l.mortuo. ſupra eod. argum. huius.§.

1 Fideicommiſſum vniuerſale conſeruatur per authenticam ex cauſa.

2 Heres grauatus a teſtatore,vt hereditatem reſtituat poſt morteʒ ſuam,ſi hereditas vadit ad venietes ab inteſtato non tenetur ad fideicommiſſum,niſi inſtituto moriente.

a **§.Titio.** [a] Si legatum relinquitur ab vno ſub conditio-ne que ex eius perſona dependet,ſi legatũ tranſ fertur ad alium,non transfertur conditio.h.d. Op. hic dicitur,ꝙ dies cedit alteri adita hereditate contra,imo tale legatum eſt nul lum,l.poſt mortem.§.ſed ſi ſeruo.ſ.tit.j.Sol. hic non fuit relictum ſeruo,ſed Titio.Sed contra hoc op.quia preualet legatum liber-tatis,ꝛ legatum de ſeruo non valet d.l.ſi poſt mortem.§.fi.Sol.di cit gl.ibi quod fuit relicta libertas per fideicommiſſum , ꝛ hoc te-net Dy.ꝛ hoc videtur contra tex.hic,quando dicit, libertas com petit,ꝛ ibi,liber eſſe iuſſus,ꝛc.Unde Jac.de Are.dicit, quod fuit relicta libertas directe , ꝛ fatetur contrarium quod legatum non valet,ꝛ ponit quod hic legatum fuit factum ſeruo ſub eadẽ die, ꝛ conditione qua libertas,ꝛ punctuat hic in prin.poſt dictionem,le gatum.Si tenes primam,expone tex.vbi dicit,libertas competit. ſ.fideicommiſſaria.ꝛ vbi dicit,eſſe iuſſus eſt,intellige per fideicom

1 miſſum.Ultimo induco iſtam legem pro caſu ad q. ego tenui †qđ per auth.ex cauſa.C.de lib.prete.conſeruatur vniuerſale fideicom miſſum,l.ita tamen.§.quoties.j.ad Treb.ꝛ ſ.ſi quis omiſ.cau.teſt.

b l.ſi ſeruum.§.j.Pone ergo, [b] quod†teſtator grauauit heredem,vt

2 reſtituat per fideicommiſſum,poſt mortem ſuam hereditas venit ad venientes ab inteſtato.Certe non tenetur ad fideicommiſſum niſi illo inſtituto,moriente,vt hic.Facit l.iiij.j.de noua.ꝛ l.cum pa ter.§.ab inſtituto.j.eo.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Titio.Vide ad intellectum Imo.in l.ſi poſt mortem. §.fi.ſ.tit.j.

b ALEX. ¶ Pone ergo.Adde Bar.in l.ſi fundũ.ſ.de ac.emp.ꝛ in l.cum pater.§.ab inſtituto.in fi.j.eo.ti.

LEX LXVIII.

1 Legatum factum creditori,an valeat.

Meuius. Debitoꝛ partis fundi, ſi creditoꝛi ſub eadem conditione qua debebat legauit intelligitur aliam partem.non illam quam debebat legare.h.d.Pꝛimo,ponitur thema ꝛ queſtio.Secundo determinatio queſtionis. Tertio reſponſio ad vnam obiectionem,que fieret in contrarium.Quarto,reſpōſio.que fieret ad aliā Secunda ibi,voluntatis,Tertia ibi,ſane Quarta ibi,debitoꝛ autem.Op,quod in dubio non eſt veriſimile quod teſtatoꝛ grauauerit heredem ſuum duplici pꝛeſtatione,l.Titia.§.qui inuita.ſ.eo.ꝛ ĵ.ea.l.§.eum qui.Solu.ibi in eodem teſtamento,hic in diuerſis, vt tex.dicit.Sed op.quod heres,ꝛ teſtatoꝛ pꝛo eodem habētur quātum ad hoc,l.huiuſmodi.§.j.ſ.tit.j.Sol.ibi heres expꝛeſſe legauit illud qđ defunctus legauerat: ſed hec ſignificatio legati facta per heredem,poteſt aliud impoꝛtare,quam quod defunctus legauerat ſ.aliam partem,que ſignificatio accipitur, ne legatum ſit inutile.Opp.de l.qui bis.de verb.oblig.Glo.dicit expone, vt ibi. Tu dic,quod alia res eſt in ſecundo legato,quam in pꝛimo.Op.quod
1 †valeat legatum factum creditoꝛi,licet nō contineat plus,l.ſi creditoꝛi.§.j.ſupꝛa titu.j.Sol.fateoꝛ quod ibi non continet plus altero de quatuoꝛ modis,qui ponuntur Inſti.de act.§.plus.ſed continet plus quīto modo,quod declara,vt ibi dixi.¶Ultimo,vt iſta materia liqueat.hic Dy.ponit vnam diſtinctionem.Tu diſtingue aliter.Aut quis legat in quantitate,aut in ſpecie,ſi in quantitate diſtingue,aut legatum continet aliquod commodum , aut nō.l.ſi creditoꝛi.ſ.tit.j.Si in ſpecie,ꝛ tunc aut debetur mihi ex cōtractu, vt patet per illum modum.qui ponitur in l.iij.§.ſi rem.ĵ.tit.j.Aut erat mihi debita ab eo qui legabat ex illo teſtamēto,ꝛ tunc aut legat illud idem ꝙ debebatur,ꝛ non valet.l.huiuſmodi.§.j.ſ.titul.j. Aut legat aliud vere,vel pꝛeſumptiue,ꝛ valet legatum,vt hic: qꝛ videtur legare aliam partē.¶Quero,quid ſi heres non reliquiſſet totum fundum.ſed partem fundi ſub eadem conditione,an valeat.Reſpon.aut dixit partem ſimpliciter,ꝛ intelligit̄ de alia parte,vt valeat legatum.Aut expꝛeſſit partem ſibi debitam ex teſtamento Meuij,ꝛ non valet,vt pꝛobatur hic,ꝛ ĵ.pꝛoxi.§.

1 ☞Genus altero de tribus modis in iure accipitur.
2 Due cauſe lucratiue in eiuſdem perſona,ꝛ in eadem ſpecie,que vere ad oculum demonſtrari poſſent,non poſſunt eodem tempoꝛe concurrere,ꝛ quomodo intelligatur nu.13.
3 Genus repoſitū ſub vna demonſtratione,quando debetur perinde eſt ac ſi deberetur ſpecies.
4 Actio ſemel extincta non reuiuiſcit regulariter ꝛ quando reuiuiſcit,an ſit eadem cum pꝛima,vel alia.
5 Legatum factum de fundo ſimpliciter,adiecta certa demonſtratione valet.
6 Legatum quantitatis ſimpliciter,quantitate non adiecta,nō valet:ſecus eſt in legato quantitatis.
Partis appellatione valet dimidia.
7 Pꝛonomen hic,hec,hoc,licet ſit demonſtratiuū ad oculum pꝛo re coꝛpoꝛali,que eſt de pꝛeſenti:tamē etiam poteſt demonſtrare rē incoꝛpoꝛalem,que de pꝛeſenti intellectu concipitur.
8 Regula de duabus cauſis lucratiuis non habet locum,quando quantitas debetur vel illud quod in genere ſuo recipit functionē.
9 Homo pꝛout eſt genus,eſt quedam idea, ſeu imaginatio,que non eſt in commercio noſtro.
10 Legatum hominis in genere valet, ꝛ eſt conditionale , ꝛ nullus certus eſt in obligatione,ſed per ſolutionem determinandus.
11 Quodammodo,dictio,denotat impꝛopꝛietatem.
12 Datum pꝛo legato cauſa conditionis implende quando dicatur ex cauſa lucratiua,ꝛ quando ex cauſa oneroſa.
13 Lucratiue due cauſe,quando poſſint ſimul concurrere.
14 Lucratiua cauſa,ꝛ quaſi lucratiua,nō poſſunt concurrere ſimul, quo ad effectum ſolide exactionis.
Moꝛalis cauſa dicitur cauſa quaſi lucratiua,ꝛ ſimilis:vel ſi res magni valoꝛis pꝛo modico ematur.
15 Legatum dicitur cauſa lucratiua,etiam ſi fiat meritis pꝛecedentibus.
16 Obligatus ad fundum mulieri ex cauſa lucratiua , ſi dictus fundus a vero domino in doꝛem detur mulieri, ꝛ ſoluto matrimonio ad mulierem reuertitur, pꝛimus obligatus eſt liberatus.
17 Dos reſpectu viri eſt oneroſa,reſpectu mulieris lucratiua,ꝛ quādo habet effectum lucratiuum.
18 Dos data per patrem filie ſpurie,ſi ad eā reuertitur,venientes ab inteſtato poſſunt de iure ciuili eā reuocare,ſecꝰ de iure canonico.
19 Renūciari exceptioni,ꝙ due cauſe nō poſſint cōcurrere,non pōt.
20 Uerbum poteſt,cum aduerbio negatiuo, impoꝛtat neceſſitatem.
21 Dominus ſi recipit penſionem ab emphyteuta poſt triennium, an ius emphyteute reſtauretur.
22 Conſuetudo,ſi ſit ꝙ ſi vnus ex canonicis moꝛiatur ceteri lucrētur fructus pꝛimi anni,ſi vna pꝛebenda vacauit bis debētur fructus tantum vnius anni.
23 Statuto ſtante ꝙ poꝛtans bladum extra territoꝛium perdat animal,ſuper quo poꝛtatur,ꝛ condemnetur in decē:alio ſtatuto in maleficijs de nocte commiſſis pene duplicentur,quomodo puniatur extrahens frumentum de nocte. Et quid ſi plures homines diuerſo tempoꝛe ſuper eodem mulo extraxerunt,an quilibet teneatur perdere vnum mulum.
24 Acquiſitum ex pena,dicitur acquiri ex cauſa lucratiua.
25 Res ob delictum quando ipſo iure confiſcatur.
26 Statuto ſtante quod confitenti delictū diminuatur quarta pars, ſi pꝛimus ꝛ ſecundus ſunt confeſſi,ꝛ pꝛimus ſoluit res partes animalis,ſecundus non tenetur,niſi ad aliam quartam partem.

§.Duoꝛum. Iſte §.conſueuit reputari difficilis. cuius euidentia pꝛemitto , quod regula eſt,quod due cauſe lucratiue non poſſunt in eadem re cōcurrere Inſtitu.eod.§.ſi res.ꝛ ĵ.de.actio.ꝛ obligationi.l.omnes.ꝛ de
1 quoties.la ij.cum ſimi.Secundo†pꝛemitto,quod genus in iure ſumitur altero de tribus modis.Pꝛimo,genus accipitur pꝛo his que conſiſtūt pōdere,numero,vel mēſura,q̄ in genere ſuo recipiunt functionē,vt ſ.ſi cer.pe.l.ij.in pꝛin.ꝛ §.j.ꝛ de hoc genere nō tractat hic ī tex.ſed ego tangā ĵ.pꝛoſequēdo materiā.Scđo modo,accipitur pꝛo quotitate quadā:puta, ſi mihi debet̄ tertia,vel quarta,vel dimidia alicuius rei pꝛo indiuiſo,dicitur mihi deberi genus,vt pars her.pet.l.j.§.pe.ꝛ no.ĵ.ad Treb.l.deducta.§.nummis in ſi. gne gl.ꝛ no.ĵ.eo.l.vnum ex familia.§.ſed ſi vno.in gl.fi.Tertio modo,dicitur genus quod apud dialecticos dicitur ſpecies,vt homo vnde qui debet hominem ſimpliciter.eſt debitoꝛ generis,vt ſ. l.legato generaliter.ꝛ qđ ibi no.cuꝫ ſi.ꝛ de debito generis iſtis modis accipiendo,tractat iſte §. ¶His pꝛemiſſis omiſſa diuiſione Dy.ꝛ alioꝛum,iſte §.diuiditur in tres partes pꝛincipales.Pꝛimo loquit̄ de legato generis,id eſt quotitatis,facto adiecta certa demonſtratione,vt qꝛ legata eſt pars fundi,que Meuij eſt.Secundo loquit̄ de legato generis, id eſt, quotitatis, facto ſimpliciter, non adiecta certa demonſtratione.Tertio,loquitur de legato generis alterius,puta hominis in genere.Scđa ibi,ſed ſed ſi pars.Tertia ibi,non idem,ꝛ quelibet pars ſubdiuidit̄ in alias particulas,quas pꝛoſequoꝛ ponēdo caſuꝫ in terminis.Uenio ad caſum ſummarium
2 ꝛ h.d.Due†cauſe lucratiue in eiuſdem perſona,ꝛ in eadem ſpecie, que vere poſſent ad oculum demonſtrari,non poſſunt concurrere eodem tempoꝛe quo ad effectū ſolide exactionis.h.d.ꝛ ſunt quaſi omnia contraria.Uenio ad caſum in terminis,ꝛ pone pꝛopꝛietates.pꝛemitte tamen.ꝙ in pꝛima,ꝛ ſecunda parte, iſti teſtatoꝛes legauerunt rem alienam ſcienter,vel erat coniuncta perſona adeo ꝙ legatum valet,C.de lega.l.cum alienā rem.ꝛ no.ſ.eo.l. quocunqꝫ.in pꝛin.¶Dic ergo,ꝙ pꝛima pars ſubdiuidit̄ in duas, qꝛ pꝛimo ponit vnius queſt.determinationē.Secūdo,ponit determinationē alterius queſtionis deſcendentis ex pꝛima.Secunda ibi neqꝫ poſtea.Caſus patet per ſe.Et ratio pꝛimi dicti eſt,ne due cauſe lucratiue concurrant in eadem re.¶Ad ſecundā partē pꝛincipalem venio,ꝛ illa ſubdiuidit̄ in tres.Pꝛimo,ponit vnum dictum diuerſum a pꝛimo,in iure,ꝛ facto.Scđo.ponitur determinatio eiuſ nius queſtio.depēdentis ex dicto.Tertio,ponit̄ ratio pꝛimi dicti.Secunda ibi,atque etiā,Tertia ibi,neqꝫ plures.Pꝛima,ꝛ ſecunda pars eſt clara.¶In tertia ibi,neque plures,que eſt difficilis pars.§.pone caſum.Dictū eſt ſ.ꝙ qn̄ pars eſt legata ſimpliciter,ꝙ vna ſolutio nō tollit alterā actionē,ſed eadē pars poteſt iterū ſolui.¶Que eſt ratio,ꝙ poſſunt hic cōcurrere plures cauſe lucratiue: Rn̄det̄ ꝙ regula,ꝙ due cauſe lucratiue non poſſunt in eadē re concurrere,habet locū in eadē re,que poſſit ad oculum demonſtrari:ergo regula nō extendit̄ ad caſum quādo concurrunt in eadē re que non poſſit demonſtrari ad oculū. Pꝛobatur litera,neqꝫ plures,ꝛc.Nā plures in vno fundo communi pꝛo indiuiſo non obtinēt dominiū certe partis,que poſſit ad oculum demonſtrari.ſed ſolum iuris intellectu:quod eſt verum,non facta diuiſione coꝛpoꝛis.Nam ante diuiſionem non poteſt demonſtrari quando aliqua pars quam poſſis dicere,hec eſt mea,ꝙ ea etiam nō eſt ſocij:ſed poſt diuiſioneꝫ poteſt dicere hec mea,hec tua.ꝛ hoc vult dicere tex.iſte,ſecundum Jo.ꝛ Azo.qui ad eūdē finē tēdunt.ꝛ ſic ꝙ gl.hic in ver.hāc eandē.dicit,ꝙ quidā ſubaudiūt enim,quidam non,nec leuat,nec ponit.ſecundū Pe.ad tertiā partē accedo,ibi non idem.Et iſta ſubdiuiditur in tres particulas.Pꝛimo ponit dictum diuerſum a pꝛecedenti,in homine legato in genere.Secundo,illud extendit ad ſtipulationeꝫ.Tertio,aſſignatur ratio. Secunda ibi,eadem.Tertia ibi hominis.Et aduerte ꝙ in iſto ver.hominis enim.ponitur ratio dicti,non ratio diuerſitatis inter hunc caſum,ꝛ pꝛecedentē,illam enim non poſuit ſed tacuit tus,qꝛ eſt manifeſta.Nam illud debitum generis non poterat ad oculum demonſtrari:hic vero homo ſolutus,bene poterat ad oculum demonſtrari:ꝛ ideo nō pōt ſolui,ne concurrerēt due cauſe lucratiue:ꝛ iſta eſt ratio diuerſitatis. Sed in hoc ver.ponitur alia ratio, quare

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

are non pōt ſolui, que ſumitur ex alia regula, que dicit, ꝙ ea q̃
ponuntur ad obligationem, ſi in his non cōſiſtit obligatio, nec
lutio, vt j. de ſol. l. qui decem. §. Stichum. in prin. de ver. obli. l. ſi
o rei. Ad propoſitum, in legato generis omnes ſerui continent
antum ad ſolutio. ⁊ ille, cui ſolueretur, videretur ab initio fuiſſe
obligatione. Sed pone, tempore legati habeo quoſdam ſeruos:
his non poteſt conſiſtere obligatio ab initio: quia quod eſt meū
n poteſt fieri amplius meum, C. eo. l. proprias. ⁊c. ſ. ti. j. l. cetera.
, ergo nec ſolutio. Eadem ratio eſt in ſeruis, qui poſtea ceperūt
e mei, nam ceperunt non poſſe eſſe in obligatione, ⁊ ſic nec in ſo
tione, licet deſinant eſſe mei. Et hoc vult dicere iſte verſic. tamen
id ſit in obligatione, j. plenius declarabo. Expedita litera colli-
ge notabilia per teipſum.

¶ Venio Ad oppoſitiones, in quibus, tenebo hunc or-
dinē q̄ opponam ordinate, ad quālibet parti-
lam, declarando tex. ⁊ gl. poſtea opponam aliquibus modis ad
eclarationem materie, qualiter poſſunt concurrere due cauſe lu
ratiue. ¶ Primo opp. ad primum, hic legata fuit pars pro indi
ſo, ⁊ ſic genus, vt ſupra dixi. Sed quando genus debetur a duo
us, ex duabus cauſis lucratiuis, ſolutione facta ab vno, non li-
eratur alius: ſed facit quod illa ſpecies generis, que eſt ab vno ſo
nta, non poſſit ab alio ſolui, vt j. ver. non idem. hic autem dicit, ꝙ
ontingit liberatio. Sol. † quando genus debetur repoſitū ſub cer
a demonſtratione, tūc perinde eſt ac ſi deberetur ſpecies, vt ſ. tit.
l. talis. §. item ſi legetur. ⁊ l. ſed. ⁊ ſi certos. facit ſ. ſi cer. pe. l. certū.
d hic fuit appoſita certa demonſtratio, quia dixit, pars fundi q̃
Meuij eſt, ideo eſt perinde, ac ſi deberetur certa ſpecies: ideo con
ngit liberatio, ne due cauſe lucratiue concurrant. ¶ Secundo
op. regula de duabus cauſis lucratiuis, habet locum in rebus. q̃
n poſſunt ad oculū demōſtrari, vt j. ver. neq̄. ſed hic pars Me
j, non poteſt ad oculum demonſtrari: ergo ex virtute dicte regu
non contingit liberatio Sol. Dy. fatetur contrarium eſſe diffi-
le: ſed dicit, ꝙ aliter non poteſt dici. niſi ꝙ hoc hic operetur cer-
a demonſtratio, facta de perſona Meuij in legando, vt ſit perin-
e ac ſi ad oculū poſſit demonſtrari: ſed ibi fuit legata ſimpliciter
ne demonſtratione. ¶ Tertio, contra iſtam ſol. inſto, quia ſi hoc
ſet, ꝙ certa demōſtratio faceret rē haberi peride, ac ſi poſſet ad
culū demonſtrari: ſequeretur, ꝙ in ſequenti parte, eadē pars que
t ſoluta, ſolui non poſſet: q̄d eſt contra ver. atq̄ etiam. Probo cō
quentiaz. In ſequenti parte, licet res in legando nō fuerit demō
rata certa demonſtratione: tamen in ſoluendo fuit certa demon
ratio, quia ſoluit partem que fuit Meuij: ergo in ſolutione pōt
ici ad oculum demōſtrari, propter certam demonſtrationem ſed
es que in ſolutione poteſt ad oculum demonſtrari. iterum nō po
eſt ſolui, vt j. ver. non idem. ergo concluditur, ꝙ certa demonſtra-
tio non facit rem eſſe perinde, ac ſi poſſet ad oculuz demonſtrari,
⁊ nihil releuat, tunc cum rem legat. Tamen dico Dy. bene dicere.
Nam debes ſcire, ꝙ demonſtratio debet conſiderari tunc cū rem
legat, alias non. Videtis enim ꝙ quādo in legando deſignatur cer
ta ſpecies, de demonſtratione non curatur: q̄ ſiue vera, ſiue falſa,
valet legatū. Sed ſi nō exprimatur certa ſpecies, nec certa res, tūc
curatur de demonſtratione, vt per eam validetur, ⁊ certificet lega
tum, q̄d alias eſſet inutile. propter incertitudineʒ: ⁊ tūc falſa demō
ſtratio vitiat, vt j. de condi. ⁊ dem. l. demonſtratio, ⁊ ibi nota. in j. ⁊
iij. glo. ⁊ j. de leg. iij. l. nuper. Ita in propoſito in primo caſu, quan-
do res fuit demonſtrata in legando, debet, conſiderari demonſtra
tio etiam in ſoluēdo, quia expedit. Nam ſi nō ſolueretur pars que
Meuij eſt, non ſolueretur id quod debetur. Sed in ſeq. ver. fuit le-
gata pars ſimpliciter, vnde licet ſoluatur pars, que Meuij eſt hoc
non conſideratur, quia non expedit. Nam quecūq̄ pars ſoluatur
ſoluitur quod debetur. Reſp. ergo breuiter ad contrariū, ibi non
curatur demonſtratio, quia non expedit, ⁊ ideo nō videtur res ad
oculum demonſtrata: hic curatur demonſtratio, quia expedit, ⁊ vi
detur res ad oculum demonſtrata. ¶ Quarto contra iſtud opp.
videtur quod ex quolibet teſtamento cōſequar ſolidam rem, vt ſ.
ti. j. l. plane. §. ſed ſi duorum. Sol. Aut primo conſequor rem vere,
⁊ habet locū regula de duabus cauſis lucratiuis: quia cōtingit li
beratio ex alia, vt hic: aut primo conſequor ficte, q̄ primo conſe-
quor eſtimationem, ⁊ tunc regula nō habet locum, vt ibi no. ⁊ pro
batur Inſt. eo. §. ſi res. ideo dixi in ſummario, vere, ⁊c. Quinto op.
contra hoc, ⁊ videtur quod ſi primo conſequor eſtimationem q̄d
ex alia cauſa contingat liberatio, l. huiuſmodi. §. ſi Sempronius.
ſ. ti. j. Sol. vt ibi, quia que dixi habent locum in teſtamento vnius,
vel duorum, qui habebantur loco vnius. Ratio, quia non preſu-
mitur teſtatorem voluiſſe legatum duplicare, vt ibi no. ſecus in te
ſtamentis plurium penitus diuerſorum. Nec ob. huic ſol. l. quid er
go. §. j. ſ. ti. j. quia ibi teſtator reliquit a diuerſis heredibus, ⁊ expreſ
ſit quod quilibet teneretur ad ſolidam rem. Unde habet locum re
la perinde ac ſi eſſet relictum in teſtamentis diuerſorum. Habes
ergo claram iſtā particulā. ¶ Sexto op. ad ver. neq̄ poſtea: ⁊ vi-
detur, actio ſemel extincta reſuſcitatur, vt ſ. ſi ex noxa. cauſa agaꝛ,

l. ij. in fi. Sol. dicit gl. j. de ſol. l. qui res. §. aream. ꝙ hic eſt regula, Ce
tera ſunt ſpecialia vbi iuſta cauſa interuenit, ſed ſecundum Dy. in
l. contraria fuit iuſta cauſa. q̄ res non videtur perfecte fuiſſe eius
ex quo poteſt per reſtitutionem in integrū auocari. Alij dicunt, ꝙ
4 regula iſta nunquam fallit. q̄ actio ſemel extincta nō reuiuiſcit
a eadem numero. ſed alia vtilis. vel alia datiua, non natiua. Iſtorꝰ
opi. recitat Cy. C. ſi aduerſ. tranſac. l. ij. in prin. Contra iſta opi. non
eſt vera. per l. ſi cum quis. in fin. j. de furt. vbi dicitur, quod eadem
reuiuiſcit. An. Zaph. de Piſis dicit, ꝙ poteſt dici ꝙ illud eſt pro-
pter fictionem poſtliminij. Unde diſtinguit. aut reuiuiſcit ex cau-
ſa que habet tractum retro, aut non. Iſtud non placet. per l. defer
re. §. fi. j. de iur. fiſ. vbi videtur reſtitui eadem directa, etiam ex cau-
ſa que habet tractum retro per fictionem. Cy. in d. l. ij. §. ſi aduerſ.
tranſac. dicit, ꝙ reuiuiſcit eadē, ſed hoc eſt miraculoſe. ſicut homo.
nō reuiuiſcit, ſc̄dum cōmunē curſum nature, ſed miraculoſe, vt in
Lazaro, Io. xj. Iſtud dictū omnino diſplicet ſpecialiter ī materia
illa, C. ſi aduer. trāſac. Nā p̄ſupponit, ꝙ actio q̃ reſtituiꝛ ei, qui trā
ſegit cū minore. petita reſtitutiōe a minore. ſit eadē cū prima, hoc
eſt multū iniquū. Nā cū actio, que datur ipſo reſtituto, ſit vtilis re
ſciſſoria annalis, C. ex quibus cau. maior. l. ab hoſtibꝰ. ⁊ j. de actio.
⁊ obliga. l. in honorarijs, ver. ſed cum reſciſſa. ⁊ inſt. de ac. §. rurſus.
Iſta que datur ei aduerſus queʒ impetratur. ſi eſt eadem cum pri
ma erit directa, ⁊ perpetua: ergo haberet plus quā minor, contra
l. ſi iudex circumuento. ſ. de mino. Preterea eſt contra caſuʒ legis.
Nam actio, que reſtituetur ei aduerſus quem minor petit reſtitu-
tionem, eſt vtilis, vt ſ. de tu. ⁊ ra. diſtra. l. alterius. de euic. l. ſi cū vē-
ditor. §. ſi is. ergo no eſt eadē cū prima. Quid dicemus? Dico glo.
in §. areā. optime dicere. q̄ regula eſt ꝙ nō reuiuiſcit, vt hic, cete-
ra ſunt ſpecialia ex cauſa. Utrum autem ex caſibus ex quibus re-
uiuiſcit ſit eadem cum prima, vel alia. tunc diſtingue, Aut eſt ex-
preſſum in iure vtrū ſit eadē. vel alia. tūc ſto illi diſpoſitioni. Aut
non, ⁊ tunc aut reſuſcitat eā pretor mortuus. vel viuus, ⁊ tunc eſt
vtilis. vt d. l. ij. ſi ex nox. cauſa aga. ⁊ in toto titu. de mino. quib cau.
ma. ⁊ de cap. di. cum ſi. Aut reſuſcitat eā conſtitutio alia ciuilis, ⁊
tunc erit eadē cum prima, l. ſi cum quis. §. fi. de fur. ⁊ de iu. fiſ. l. de-
ferre. §. fi. ſic intelligo l. quamuis. §. quoties. ſ. ad Velle. Predicta
vera, qn̄ eſſet actio in totū extincta: ſecus ſi eſſet eliſa per exceptio
nem. quia tunc etiam pretor remouendo obſtaculum exceptionis
faceret primam actionem durare. vt no, in d. l. ij. ſi aduer. tranſac.

¶ Accedamus Ad ſecundaʒ partem principalē,
⁊ ad eaʒ primo op. dicitur hic, q̄d
5 pars fundi fuit legata ſimpliciter. ſed iſtud legatum † nō vꝛ valere,
qn̄ lego fundum ſimpliciter non adiecta certa demonſtratione, vt
habetur. ſ. de iure do. l. cū poſt. §. gener. ⁊ no. ſ. ti. j. l. legato genera
liter. Sol. dico, ꝙ fundus fuit demonſtratus certa demonſtratio-
ne, q̄ dicit, lego partem fundi Sempromani, vel fundi, qui eſt in-
ter tales fines, ⁊ non deſignata cuius pars legatur, q̄ tunc habe-
ret locum prin. legis: ideo hic dicitur, ꝙ pars fuit legata ſimplici-
ter, non autē fundus fuit nominatus ſimpliciter, ⁊ hoc ſentit glo.
parua que incipit, puta, ⁊c. ſuper verbo. legetur. ¶ Secūdo ad idē
6 op. † legatum quātitatis non valet, quātitate non adiecta, d. l. cuʒ
poſt. §. gener. ⁊ j. de ver. ob. l. ita ſtipulatus. no. ſ. eo. l. quidam in te-
ſtamento. ſed hoc quando pars fuit legata ſimpliciter, licet ſit ad-
iecta certa demōſtratio fundi, non tū eſt adiecta certa demōſtra-
tio quote quia nō eſt dictum, vtrū de dimidia, tertia, vel quarta, ⁊
ſic videtur ꝙ legatū non valeat. Sol. contrarium loquitur in lega
to quantitatis, hic in legato quotitatis: ⁊ in dubio appellatione
partis intelligitur de dimidia, vt j. de ver. ſig. l. nomē filiarum. §. j. ⁊
hoc dicit gl. Et pōt eſſe ratio, q̄ in quotitate ipſum totū eſt certū,
ꝙ nō contingit in quantitate ſimpliciter legata. ¶ Tertio op. ad
ver. atq̄ etiam. hic dicitur, hanc eandē partē, ⁊c. ſed contra iſtud,
7 † pronomen hic, hec, hoc, eſt demōſtratiuū ad oculū, l. nemo dubi
tat. in prin. ſ. de he. inſti. facit l. certum. ſ. ſi cer. pe. ſed pars pro indi
uiſo non poteſt ad oculum demonſtrari, ergo male dicit. hanc ean
dem, ⁊c. Quidam fatentur contrarium, q̄ male loquitur Iuriſcō
ſultus. Non enim debuit ponere dictionem hanc, ⁊ hoc ſentit glo.
in princ. Tu dic, quod bene loquitur Iuriſcon. q̄ pronomen hic,
hec, hoc, eſt demonſtratiuum pro re que eſt de preſenti, ⁊ hoc bene
fateor: tamen poteſt demonſtrare rem corporalem que eſt in con-
ſpectu, ⁊ certā rem incorporalem que de preſenti intellectu conci-
pitur. Unde dicit lex, hec actio, ⁊c. ſ. de edē. l. fi. ⁊ de calū. l. hec actio.
cum mille ſi. ⁊ tamen conſtat actiones eſſe inuiſibiles, ⁊ intellectua
les. Item dicit ſeruitutes ruſticorum prediorum ſunt he, ⁊c. vt ſ.
de ſerui. ruſti. predi. l. j. tamē ſunt incorporales, ⁊ inuiſibiles, vt inſt.
de re. cor. ⁊ incor. tamen ideo ponitur ibi ſignum demonſtratiuum
quia tunc de preſenti cōcipiebatur in intellectu. Ita in propoſito,
cum de illa parte ſoluta eſſet ſermo, ⁊ tunc in intellectu concipere
tur, merito poſuit hanc dictionem, hanc, demonſtratiuam de pre-
ſenti. ¶ Quarto op. ad ver. neq̄ plures, hic dicitur, ꝙ ideo non
habet locum regula, quia res non poteſt ad oculum demonſtrari.
Sed contra ſ. ti. j. l. non quocunq̄. §. fundus. vbi ſi vſuſfructus per

uenit ad me ex cauſa lucratiua, non poſſum poſtea eũ petere: tũ cõ
ſtat, ꝙ vſuſfructus eſt ius incorporale, ꝙ non poteſt ad oculũ de⸗
monſtrari, vt Inſtit, de re, cor, ⁊ incor. §. j. Sol. cũ ab initio aliquid
certa demonſtratione deſignatum eſt in obligatione, ſiue id poſſit
ad oculũ demonſtrari, ſiue non, ſemper habet locum regula, vt in
prin. noſtri §. ſed quando aliquid ſimpliciter debetur, tunc habet
locum illa diſtinctio vtrum poſſit ad oculum demonſtrari, vel
nõ, vt hic. Modo rũdeo. ꝙ in d. §. fund⁹. debebat̃ fundus. ⁊ ꝓprie⸗
tas ⁊ vſuſfructus cauſalis illi⁹ fundi, qui nõ eſt niſi vni⁹ ſoli⁹, ⁊ ſic
certa demonſtratione demonſtratus, vnde ſi vſuſfruct⁹ ille ad me
peruenit ex cauſa lucratiua, extinguitur obligatio ꝓpter regulã.
Sed ſi poneres caſum, ꝙ duo teſtatores ſimpliciter legaſſent mi
hi vſumfructũ vnius fundi, qui valeat centum, ⁊ vnus heres con
ſtituit mihi vſumfructũ in fundo Seiano, qui deſijt eſſe meus, al⸗
ter heres poterit in eodẽ fundo ſoluere mihi vſumfructum, quia
vſuſfructus non poteſt ad oculuꝫ demonſtrari, ⁊ ab initio nõ fuit
certus in obligatione, ⁊ ſic regula non impedit. In caſu ergo, in
quo vna ſolutio conſueuit tollere aliam obligationem ex cauſa lu
cratiua, ꝙ regulariter eſt, quando res certa ab initio eſt in obliga
tione. illa diſtinctio, vtrum res ad oculum poſſit demonſtrari, vel
non, habet locum: ſed in caſu: in quo vna ſolutio impedit eandem
rem ex alia cauſa ſolui, qđ eſt quando debitum eſt in genere, ⁊ tunc
diſtinctio vtrum poſſit demõſtrari ad oculũ vel non, bene habet
locum. ⁊ iſtud multum declarat iſtam materiam.

¶ Uenio Ad tertiã partẽ principalem, ⁊ ad eam primo
op. dicitur hic, non idem, ⁊c. imo videtur idem
qđ s. Nam ſicut ibi vna ſolutio non tollit aliam obligationem, ſic
hic. Sol. dicit gl. ⁊ bene, idem eſt ꝙ s. quantũ ad effectum tollende
obligationis, q² nec hic, nec ibi ſublata intelligit̃: ſed diuerſum eſt
quo ad effectũ impediende ſolutionis in eadem re, q² ibi ſimplici⸗
ter non impedit, hic ſic. Et eſt ratio, q² hoc põt ad oculũ demon⸗
ſtrari. Sed cõtra iſtam ſol. inſtatur de l. ſi quis duos. §. j. de ſol. vbi
8 eadẽ pecunia, que põt demonſtrari ad oculũ, põt ſolui. Sol. † quan
do debetur quantitas, vel illud qđ in ſuo genere recipit functionẽ,
tunc regula de duabus cauſis lucratiuis non habet locum, vt ibi,
⁊ probatur j. eo. l. Titia Seio. in prin. ⁊ ideo tex. Inſti. eo. §. ſi res,
dicit in eadẽ ſpecie, ⁊c. ⁊ ibi hoc no. in gl. ⁊ dixi in ſummario. ¶ Se
b cundo opp. [b] ad ver. eadem quoqꝫ. ⁊ videtur ꝙ ſi homo deſijt eſſe
meus, ꝙ ille idem iterum ſolui poterit, vt j. de ſolu. l. qui decem. §.
Stichũ. Iſtud contrarium eſt forte. Gl. hic, ⁊ ibi dat duas ſol. vna
eſt que eſt in fi. gl. ꝙ hic de rigore, ibi de equitate. Alia eſt ſol. ꝙ hic
debebat̃ homo in genere ex duab⁹ cauſis lucratiuis, ⁊ homo eſt ſo
lutus, ex vna cauſa, licet deſinat eſſe meus, non põt ſolui ex alia,
ne due cauſe lucratiue concurrant. cum ſit res q̃ põt ad oculũ de
monſtrari, ſed ibi debebatur mihi homo in genere ex vna cauſa tã
tum, ⁊ forte nõ lucratiua, ideo ſi vnus, qui erat meus ſtipulatio⸗
nis tempore deſinat eſſe meus, poterit mihi ſolui: q² hic non ha⸗
bet locũ regula de duabus cauſis lucratiuis. Iſtam ſol. tenet Dy.
⁊ Pe. ⁊ And. de Piſis. Iſta ſo. eſt expreſſe contra iſtum §. in fi. ſui,
vbi habes expreſſe, qđ in his ſeruis, qui ab initio fuerũt legatarij,
licet poſtea deſinant eſſe ſui non cõſiſtit ſolutio, etiam ex vna cau
ſa, ⁊ equiparat iſtos duos caſus eſſe ſuos ab initio, ⁊ effici ſuos ex
poſt facto. Quid dicemus? Dico doc. bene dicere. Nõ ob. hic finis
q² hic loquitur de rigore, d. l. qui decẽ. §. Stichũ. de equitate, vt in
alia ſol. glo. Concludo ergo, aut homo debet̃ in genere ex duabus
cauſis lucratiuis, ⁊ tunc ſi homo mihi ſoluitur ex vna cauſa lucra
tiua, licet deſinat eſſe meus, non poterit mihi ſolui ex alia, nec de
rigore, nec de equitate, vt hic: aut debetur mihi homo in genere ex
vna cauſa tantũ, ⁊ ſi ille, qui meus erat tempore ſtipulationis, de⸗
ſinit eſſe meus, ⁊ non poterit mihi ſolui de rigore, vt hic: ſed de e⸗
quitate ſic, vt in d. §. Stichũ. ⁊ ita credo. gl. ⁊ doc. itellexiſſe, alias
dicerent male Aſſigno rationẽ i caſu iſtius §. due ſunt regule im⸗
pediẽtes ſolutionẽ, ſ. regula de duabus cauſis lucratiuis: ⁊ regula,
q² in eo homine, in quo nõ cõſiſtit obligatio, ergo nec ſolutio, vt
dixi s. ponẽdo caſum: ⁊ iõ tex. itroducit ſpecialia duo cõtra duas
regulas. ideo etiã de equitate in eo nõ cõſiſtit ſolutio, ar. C. de do.
promiſ. l. j. ⁊ ꝙ ibi no. ⁊ s. de iu. do. l. cũ poſt. §. gener. ſed in d. §. Sti⸗
chũ, vna regula tm̃ impedit ſolutionẽ, ſ. q² in eo nõ poſſit cõſiſtere
obligatio. ideo de rigore nõ põt ſolui, vt hic: ſed de equitate ibi cõ
tra iſtã regulã diſpenſatur. ¶ Tertio op. videtur ꝙ etiã contra il
lam vnã regulam non admittatur diſpenſatio illa, vt de equitate
poſſit ſolui, d. §. Stichum. in prin. ⁊ de ver. ob. l. ſi duo. ij. reſp. Sol.
quedã gl. que eſt j. de ver. ob. l. ſi Stichũ. in prin. videtur dicere, ꝙ
in dictis legibus admittit̃ ſolutio de equitate, ſi ille qui erat ſtipu⸗
latoris tẽpore promiſſiõis, deſinat eſſe ſuus, ſed illa gl. cõmuniter
ibi reprobatur, ⁊ ſpecialiter per do. Ray. Nam eſt contra d. §. Sti
chũ. vbi eſt differerẽtia inter alternatiuã obligationẽ, ⁊ obligatio
nẽ generis: ſed dicta ſol. preſupponit idem eſſe in vtroqꝫ, ergo, ⁊c.
Sol. ergo, ibi loquitur in obligatione alternatiua, vt ſi promittis
mihi Stichũ, aut Pamphilum, cum Pamphilus eſſet meus, cõ

ſtat ꝙ vterqꝫ ab ipſis contrahentibus adijciebatur ad obliga[...]
nem: ſed in Pamphilo non conſiſtit obligatio, nec ſolutio, ne[...]
diſpenſat contra factum iſtorum contrahentium: ſed quodã[...]
loquitur in obligatione generis, in qua contrahentibus nihil [...]
ponitur ad obligationẽ: ſed ſolutione poſtea facta de Sticho [...]
fingit illum Stichum ab initio fuiſſe in obligatione, vt ſtatim [...]
cam: propter quam fictionem obſtat illa regula, ꝙ ſi in eo non [...]
ſiſtit obligatio, nec ſolutio, contra iſtam ſuam fictionem lex [...]
c cili diſpẽſat. l. Celſus. s. de arb. ¶ Quarto op. [c] ⁊ videtur, ꝙ [...]
ne legato in genere, nihil videtur legatũ, vt s. ti. j. l. cũ incertus [...]
autem dicitur, ꝙ ſingulos continet homines, ergo, ⁊c. Solu[...]
gl. ſi. in prin. ꝙ ſingulos continet homines, quo ad ſolutionem [...]
hic. Nullus autẽ eſt in obligatione, vt in lege contraria, ⁊ no[...]
cõdi. inde. l. cũ is. §. fi. Aliã opi. ponit gl. i l. ſi vnius. §. ſꝫ ſi gener[...]
ter. s. de pac. Iſta opi. nõ vr̃ vera, q² ſi nihil eſt in obligatione [...]
poſſet peti. Preterea, vr̃ ꝯ tex. j. de acce. l. ⁊ ꝓ iuſiurãdũ. §. ſi [...]
hominẽ. vbi dicit̃, ꝙ acceptilatione ꝑmittit̃ tota obligatio, e[...]
liquid erat in obligatione. Unde quidã ſuſtinentes primũ di[...]
cũt quod nullus homo ſpecialis eſt in obligatione, l. cuꝫ incer[...]
ſed eſt in obligatione ipſum genus: quod cõtinet ſingulos q[...]
9 ſolutionem, vt hic. Iſta eſt falſa reſponſio. Nam † vos debetis [...]
re, ꝙ homo prout eſt genus, eſt quedam idea, ſeu quedam [...]
natio, que non eſt in noſtro commercio, nec põt ſubijci do[...]
noſtro: ergo nõ cadit in obligatione, vt Inſti. de inuti. ſtip. [...]
Unde alij, vt Iac. de Are. dixerũt, ꝙ nullus eſt in obligatione [...]
re, d. l. cum incertus, ſed ſub conditione, ſi ſoluat̃, vt in eo cui [...]
tur exiſtat cõditio, in ceteris deficiat. Et pro hoc videtur tex[...]
⁊ a quib. l. iij. Hoc non eſt verũ, q² ſecundum hoc legatarius [...]
dens non tranſmitteret, ꝙ eſt cõtra l. heredes. §. ſi incerto. s. fa[...]
ercíſ. Item non poſſet agere pendente conditione ſolutionis [...]
dere diẽ. de ver. ſig. ꝙ eſt cõtra §. preterea. el ij. Inſti. de actio. [...]
l. iij. qui, ⁊ a quib. loquitur in fi. ſui, ſolum de legato optionis, ꝙ [...]
iſta tempora erat cõditionale: ſed hodie, aliud eſt, vt Inſti. eod. [...]
optionis, ⁊ licet illa l. iij. in prin. faciat mẽtionem optionis de lega[...]
tõ generis: tamẽ finis debet reſtringi, vt s. dixi. Uel vide aliter vt
10 ſtatim dicam. Quid dicemus? dic ꝙ † gl. hic in [...]
ꝙ nullus eſt in obligatione certus, nec determinatus ſed determi[...]
nandus per ſolutionem, adeo ꝙ ille, qui erat ſolutus fingitur ab
initio fuiſſe in obligatione, ⁊ hic eſt caſus d. l. cũ incertus. [...]
aduertatur, dicitur hic tamẽ ſingulos cõtineri: q² ſinguli poſſunt
ſolui, ⁊ ſic dꝫ intelligi. l. ſi vnus. §. ſed ſi generaliter. s. de pac. [...]
nent Pe. ⁊ And. de Piſ. ⁊ omnes quaſi. Item propter [...]
tudinem, que eſt ante ſolutionẽ, põt dici, ꝙ in d. l. iij. qui, ⁊ a [...]
11 dicitur iſtud legatum conditionale quodã modo. No. † verbum quo[...]
dammodo, ꝙ denotat improprietatẽ, vt j. de acq. poſſ. l. [...]
cuã, ⁊ ibi no. in gl. fi. ⁊ ſic etiam debet intelligi gl. que eſt j. de le[...]
ga. l. ſi Pamphilo. ⁊ l. homine legato, videlicet ꝙ legatũ ho[...]
in genere ſit conditionale. ſ. improprie, alias eſſent falſe glo[...]
rationes predictas.

¶ Expediti De oppoſitionib⁹ que directo [...]
§. pro declaratione noſtre materie [...]
regulam, que dicit, duas cauſas lucratiuas non poſſe con[...]
in qua fundatus eſt noſter §. Et op. primo, ꝙ male ſit fo[...]
regula, nam cã dicitur contractus, vel quaſi. Item ob[...]
inde deſcendit. Item actio, que ex obligatione deſcendit [...]
vt j. de exce. rei iud. l. ⁊ an eadẽ. §. actiones, ⁊ ibi no. quo[...]
do hic accipis cauſam, male dicit, nam cũ hec lex, ⁊ ſimil[...]
ꝙ vno debitore ſoluente alter liberatur, ergo vterque te[...]
ſic precesſerat contractus, ⁊ obligatio: ex cauſa ergo con[...]
due cauſe lucratiue. Sol. fateor contrarium, nam cõtractus [...]
gatio, ⁊ actio, ⁊ cauſa lucratiua concurrunt: non tamen quo a[...]
fectũ ſolide exactionis ex qualibet cauſa. Nam ſolutione fa[...]
vna tollit̃ alia, ⁊ iſto reſpectu dicitur, duas cãs lucratiuas [...]
ſe concurrere, ⁊ hoc dixi in ſummario. ¶ Scđo opp. ⁊ videtur [...]
poſſint concurrere quo ad effectum ſolide exactionis, vt j. de
obli. l. exiſtimo. in prin. ver. aut ſi hoc verum, ⁊c. vbi ſi res c[...]
debita ſub conditione ex cauſa lucratiua, ⁊ pendente condi[...]
mihi ſoluatur ſolida ex alia cauſa lucratiua, ſi deſinit eſſe mea [...]
ſtea conditio prime obligationis extiterit, iterum peta[...]
ſolida mihi ſoluatur, ⁊ ſic concurrunt due cauſe lucra[...]
ad effectum ſolide exactionis. So. eo. tempore nõ po[...]
re vt hic: diuerſo ſic, vt ibi. Nam ibi cum fuit ſoluta ex [...]
tione lucratiua, alia non erat nata, ſed pendebat con[...]
nit eſſe mea antequam exiſteret conditio: ⁊ ſic non [...]
eodem tempore concurreret: ita etiam eſſet in hac [...]
ta ex teſtamento vnius mihi ſoluatur, vno alio te[...]
nit eſſe mea eo viuo, iterum potero dictam rem pe[...]
ſtamento, vt hic dicit gl. huius §. licet ponat ſub [...]
non debuit dubitare: quia due cauſe concurrunt [...]
bus ſcđm Dyn. ⁊ eſt caſus in d. l. exiſtimo. licet ipſi non [...]

m ad hoc. ¶ Tertio contra id op. ꝛ videtur, ꝙ hec ſol. eſt cõtra
në rationem. Nam videtur debere dici totum contrarium, cum
dẽ res poſſit eſſe mea ex pluribus cauſis concurrẽtibus eodeꝫ
mpoꝛe, non autem ex pluribus cauſis non concurrentibus, l. in
merationibus, j. de ſol. ꝛ no. j. de acq. poſ. l. iij. §. ex pluribus. So.
eoꝛ. ꝙ vna res poteſt eſſe mea ex duabus cauſis lucratiuis cõ
rrẽtibus eodem tempoꝛe, per iura pꝛedicta. Nec per hoc infrin
ur regula, que habet locum quo ad effectum ſolide exactionis
vtraqꝫ cauſa ſed oppoſitio concludit quando eadem res ſemel
nta efficitur mea ex duabus cauſis, quod nõ eſt contra regulã
ſtrã. Nec dicas, ꝙ iſtud nõ reperitur ex duab' cauſis lucratiuis
do tibi caſuꝫ. j. ad leg. Fal. l. verbis. ij. reſp. vbi debebat quis ali-
id in diem Reipub. ex pollicitatione, ꝛ ſic ex cauſa lucratiua, ꝛ
auit illud idẽ Reipub. Certe ſi dies debiti extitit, ex vtraqꝫ cau
debetur, ꝛ ſi ſoluitur Reipu. efficitur ſua ex vtraqꝫ cauſa nec in
ngitur regula, qꝛ vna eſt ſolutio, ꝛ habent locum not. in d. §. ex
uribus, vbi Dy. videtur hoc tenere. ¶ Quarto op. ꝛ videtur ꝙ
dem tempoꝛe quo ad effectũ ſolide exactionis, concurrant due
auſe lucratiue, vt j. de actio. ꝛ obli. l. ſi is qui Stichum. Sol. dicit
l. ibi ꝙ ibi debetur ex duabus cauſis, quarum vna eſt lucratiua,
t legati, alia non lucratiua, vt ſtipulationes, hoc eſt diuinare, cõ-
ra tex. in l. ſi putatoꝛ, in fi. ff. ad l. Aquili. Pꝛeterea, debitum ex ſti-
ulatione ſimpliciter intelligit' ex cauſa lucratiua, arg. l. ſi ſtipula
tus, ſ. de vſu. ꝛ ope. li. l. Capanus. Unde Pet. tenet vltimam ſolu
onem poſitam in lege cõtraria, ſcilicet ꝙ regula habet locũ, quã
o due cauſe lucratiue concurrunt in eadem perſona ab initio: ſed
lege contraria ab initio habuit oꝛiginem in diuerſis perſonis, li
t ex poſt facto deueniatur ad vnam. Hanc ſol. credo veram, ꝛ p
tur per tex. legis contrarie, ꝛ ſ. ti. j. l. ſi ſeruus legatus. §. j. ꝛ ideo
mperatoꝛ Inſti. eo. §. ſi eadem res dicit, in eundem hominẽ, ꝛc. ꝛ
eo dixi in caſu ſummario, in eiuſdem perſona, ꝛc. Hanc opinio.
net Andr. de Piſis, alias An. zaphi. ꝛ Cy. h. d. C. de ne. geſt. l. qui
pille. Sed contra inſtatur foꝛtiter, quia hec ſolu. videtur con-
a caſum. l. ſi mihi ꝛ tibi, in pꝛin. ſ. ti. j. So. ſecundum Pe. ibi ab ini
o habuit oꝛiginem ex perſonis duoꝛum: non tamen quo ad effe-
um ſolide exactionis, nam impediebant ſe concurſu, vnde ſi ex
oſt facto deueniat ad vnum non variatur natura duarum obli-
ationum: ſed d. l. ſi is ꝛ l. ſi ſeruus legatus. §. j. loquitur quãdo ab
itio quelibet perſona poterat petere ſolidum. ¶ Quinto op. di
tur hic in lege, † ꝙ licet aliquid dederit cauſa conditionis implẽ
e pꝛo legato, ꝙ nihilominus dicitur lucratiua cauſa, vt j. ad le-
em Fal. l. ad veterani. §. j. ꝛ l. ſi fundus legatus. ꝛ no. per Iaco. de
Are. ſ. ſi quis omiſ. cau. teſt. l. licet. ſed alia lex dicit, ꝙ ſi res ſit mea
x cauſa legati, ꝛ dedit aliquid cauſa conditionis implende, ꝙ ex
lio teſtamento poſſum eam petere, vt ſ. ti. j. l. plane. §. ꝙ ſi rem, vl
ti. reſp. ergo dicitur, ꝙ due cauſe lucratiue in eadem perſona eo-
dem tẽpoꝛe cõcurrunt, quo ad effectum ſolide exactionis. Sol. di
co. ꝙ cum aliquid datur a legatario pꝛo legato, titulus dicitur lu
cratiuus ſimpliciter, ſed ſecundum quid dicitur oneroſus, vt not.
in d. l. ad veterani. §. j. ſ. ti. j. l. non amplius. in pꝛin. Eo ergo reſpectu
quo eſt oneroſus, vna ſolutio non tollit aliam obligationem ꝛ ſic
due cauſe concurrunt. ita loquitur. d. §. ꝙ ſi rem. ¶ Sexto opp. ad
pꝛedicta. ſ. ti. j. l. non quocunqꝫ. in pꝛin. ꝛ §. j. Sol. ibi res que per-
uenit ex vna cauſa lucratiua, non peruenit perfecte, ꝛ irreuocabi
liter, nam erat diſceſſura conditione adueniente. Sed de vno du-
bitatur, vtrum interim pendente conditione poſſit agi, an expec-
tetur conditionis euentus, ꝛ ſic deſinat haberi ex pꝛima ſolutio-
ne. Glo parua in ver. die cedente in d. l. non quocunqꝫ. in pꝛin. po-
nit vtranqꝫ opi. ꝛ ſe non firmat. Dy. tenet, quod agatur exiſtente
conditione vt pꝛobatur in ver. nam, ꝛ ſi ex ſtip. ea. l. non quocunqꝫ.
idem tenet Pet. tamen gl. in ver. non liberaretur, tenet contrariũ.
j. de ver. obli. l. inter ſtipulantem. §. ſi rem. Tu dic ſecundum Iaco.
de Are. Aut vult quis agere ex alia cauſa, vt conſequatur totam
rem ꝛ debet expectari conditionis euentus, d. l. exiſtimo. ꝛ ita lo-
quitur opi. Dy. aut vult agere, vt conſequatur eſtimationem du-
bij euentus, ꝛ tunc poterit agere ſtatim, ꝛ ſic pꝛocedit alia opinio
arg. de hoc ſ. famil. erciſc. l. item Labeo. §. ſi cum l. ſeq. ¶ Ut igitur
totam iſtam materiam colligas ſub quadam diſtinctione, ſcias,
ꝙ vna regula eſt, ꝙ due cauſe oneroſe poſſunt concurrere, l. nõ eſt
nouum. ſ. de actio. empt. Itẽ alia regula eſt, quod due cauſe, qua-
rum vna eſt lucratiua, alia oneroſa, etiã poſſunt concurrere ſimul.
l. ex pꝛomiſſione. j. de acti. ꝛ obli. ꝛ ſ. ti. j. l. plane. §. ꝙ ſi rem, ꝛ hec eſt
alia regula, de qua nihil ad pꝛeſens. Tertia regula eſt, ꝙ due cau-
ſe lucratiue non poſſunt ſimul concurrere, ꝛ de hoc eſt dicendum.
Iſta quidẽ regula, ſecũdũ diuerſos terminos, operatur diuerſum
effectum. Nam quando debetur genus, operatur effectum impe-
diende ſolutionis in eadem re, vt hac l. verſi. non idem. Sed quan
do debetur ſpecies, operatur effectum tollẽde obligationis, nam
ſolutione facta ex vna cauſa, tollitur obligatio ex alia, vt hic in
pꝛincip. ꝛ j. de actio. ꝛ obliga. l. omnes. Inſtitu. eo. §. ſi res. Aut ex-
go queris quando regula locum habet, quantum ad pꝛimum effe
ctum impediende ſolutionis, ꝛ quando debetur genus, ꝛ dic, aut
debetur tale genus, quod in ſuo genere recipit functionem, quia
in his conſiſteret mutuum, vt ſ. ſi cer. pet. l. ij. ꝛ tunc regula non ha
bet locum, vt j. de ſo. l. ſi quis duos. §. j. ꝛ j. eo. l. Titia Seio in pꝛin
ci. ꝛ quod no. in gl. in ver. rem. Inſt. eo. §. ſi res. Aut eſt tale genus,
ꝙ non recipit functionem, ꝛ tũc aut res ſoluta poteſt ad oculum
demonſtrari. ꝛ tunc habet locum regula, vt hic. ver. nõ idem. Aut
non poteſt ad oculum demonſtrari, ꝛ tunc non habet locum regu
la, vt hic, verſi. ſed ſi pars, ꝛ ver. neqꝫ plures. Nec diſtinguo vtrũ
fuerit adiecta certa demonſtratio, vel non: qꝛ tũc habetur vt pꝛo-
miſſoꝛ ſpeciei, vt ſ. dixi, ꝛ habebit locũ diſtinctio, quã faciã in pꝛo-
ximo caſu. Si vero queris de ſecundo effectu obligationis tollen
de quando debetur ſpecies, tunc aut ille cauſe concurrunt diuer-
ſo tempoꝛe, ꝛ non habet locum regula, vt j. de ver. obli. l. exiſtimo,
vt no. in hoc §. circa pꝛin. Aut eodem tẽpoꝛe, tunc aut ex vna cau
ſa fit ſolutio eiuſdem rei ficte, puta, qꝛ ſoluitur pꝛetium, ꝛ tũc aut
ille due cauſe lucratiue deſcendebãt ex teſtamento vnius, vel duo-
rum, qui habebantur loco vnius: aut ex teſtamẽtis pꝛoꝛſus duo-
rum. Pꝛimo caſu hꝫ locum regula, vt ſ. tit. j. l. huiuſmodi. §. j. ꝛ hoc
ſi relinquitur ab eodem. ſi a diuerſis ſecus. l. quid ergo. §. j. ſ. titu. j.
Secundo caſu qñ ex teſtamento pꝛoꝛſus diuerſoꝛum, ꝛ tunc non
habet locũ regula, vt inſti. e. §. ſi res aliena, ſ. tit. j. l. plane vbi, §. ſed
ſi duoꝛũ. Aut ſoluitur eadem ſpecies vere, ꝛ tunc aut ab initio ha-
buit oꝛiginẽ in pſona diuerſoꝛũ, aut vnius. Pꝛimo caſu, aut ambo
vocabant' ad ſolidam exactionem, ꝛ nõ habet locũ regula, vt j. de
act. ꝛ obl. l. ſi is qui. ꝛ ſ. ti. j. l. ſi ſeruus legatus. §. j. Aut ſibi faciebãt
partem, ꝛ habet locum regula, vt ſ. ti. j. l. ſi mihi, ꝛ tibi. in pꝛin. Se-
cundo caſu, quando habuerunt oꝛiginem in perſonã vnius, ꝛ tũc
aut vna illarum cauſarũ ſecundũ quid eſt oneroſa, ꝛ pꝛocedit con-
curſus alterius, vt ſupꝛa ti. j. l. plane. §. ꝙ ſi rẽ. ij. rñ. Aut omnino eſt
lucratiua, ꝛ tũc aut eſt res ex vna cauſa ſoluta reuocabiliter, ꝛ nõ
pꝛocedit regula: quia poterit agi ex alia, vel ſtatim, vel expectato
euentu, l. nõ quocunqꝫ. §. j. in pꝛin. ſ. ti. j. ꝛ ſ. dixi. Aut eſt ſoluta ir-
reuocabiliter, ꝛ pcedit regula, qꝛ ſemp liberatio fit ex aliqua cau-
ſa, nõ diſtincto, vtrũ poſſit ad oculũ demonſtrari, vel nõ, vt hic in
pꝛin. ꝛ ſ. ti. j. l. nõ quocunqꝫ. §. fundus. Inſtit. eo. §. ſi res. cum ſimil.

14 ¶ Expeditus † de contrarijs veniam ad aliquas q.
Et pꝛimo quero, vtrum cauſa lucra-
tiua, ꝛ quaſi lucratiua cõcurrant? Declaro, qꝛ debetis ſcire, quod
non ſolum eſt cauſa lucratiua, ꝛ oneroſa, de quibus dictum eſt ſ.
ſed etiam que vocatur quaſi lucratiua, vt eſt cauſa noxalis, ꝛ alie
ſimiles, vt j. de do. exce. l. apud Celſum §. ſi quis autem, verſi. cete-
rum. ſi noxe deditus. quod ibi not. Item cauſa damni infecti, que
equiparatur noxali, vt j. de damn. infect. l. pꝛetoꝛ. §. hoc edictum, ꝛ
no. per Dyn. eod. tit. l. ſi finita. §. ſi plures. Pone ergo, debes mihi
ſeruum alienum ex cauſa lucratiua, ſeruus eſt effectus meus ex
cauſa noxali, vtrum ſis liberatus? Uidetur quod ſic. Nam ſi ex
cauſa lucratiua ad me perueniſſet, eſſes liberatus: ſed cau-
ſa lucratiua, ꝛ quaſi lucratiua equiparantur, vt dictis legibus,
ergo, ꝛc. Pꝛo hoc videtur caſus ſ. de noxa. l. ſi alienus. ꝛ j. de fur.
l. quod dicitur. Contra videtur. nam quando cauſa ſecũdum quid
eſt oneroſa, non habet locum regula, vt ſ. tit. j. l. plane vbi. §. quod
ſi rem. ꝛ ſ. dixi. ſed iſta cauſa dicitur cauſa quaſi lucratiua, quia ſe
cundum quid eſt oneroſa. ergo, ꝛc. Pꝛeterea, euidentius hoc ap-
paret in alio exemplo. Si rem dignam magno pꝛetio, emam mo-
dico, dicitur quaſi lucratiua, vt not. in d. verſi. ceterum. Sed tunc
non eſt dubium quod inquantum dedi pꝛetium, durat actio ex a-
lia cauſa, d. l. plane vbi. §. quod ſi rem, ergo, ꝛc. Credo quod iſta ſe-
cunda pars ſit vera, nam qui hominẽ ex noxali cauſa accepit, mi-
nus accepiſſe videtur, quam qui hominem habet noxijs ſolutum,
hic videtur caſus, j. de do. cau. moꝛ. l. moꝛtis cauſa capimus. §. fi. ꝛ
de ſolu. l. qui decem. §. qui hominem. Et ideo qui nullum ſtichum
debebit, non liberabitur eo reſpectu, quia minus habet creditoꝛ,
per hec iura pꝛo hac parte allega. ſ. Sed ſi poneres talem caſum,
ꝙ quis liberetur ſoluendo ſeruum obligatum noxijs, vel domum
ruinoſam, tunc non eſſet dubium ꝙ contingeret liberatio. Ad cõ-
traria rñ, nam equiparatio pꝛocedit pꝛout eſt eadẽ ratio, que hic
ceſſat. Ad d. l. ſi alienus. ꝛ l. quod dicitur, ꝛ qꝺ ibi no. rñ. qꝛ ibi non
contingit liberatio, pꝛopter regulã de duabus cauſis lucratiuis:
ſed pꝛopter aliam regulam, que ponitur in d. l. ꝙ dicitur. ¶ Que-
15 ro ſecũdo, pone † ꝙ illud quod mihi debes ex cauſa lucratiua, alius
qui erat mihi obligatus naturaliter tantum, mihi dat, vtrum ſis li
beratus? Reſpõ. ſine argumẽtis, aut ille erat obligatus ex natura
li obligatione, qua benefacientibus benefacere debemus, de qua
loquitur ſ. de pe. hered. l. ſed ꝛ ſi lege. §. conſuluit. ꝛ tunc ſolutio eſt
donatio, ꝛ ideo eris liberatus, vt no. in d. §. conſuluit. hoc patet in
legato ꝙ fit ex pꝛecedentibus meritis, vt ſ. pꝛo ſoc. l. nec adiecit:
tñ dicitur cauſa lucratiua, vt hic, ꝛ d. §. ſi res. ꝛ l. apud Celſum. §. ſi
quis autem. Licet quidam dixerint legatum non eſſe cauſam lu-

cratiuam,quoꝛum opi.refert glo.ĩ.de actio.⁊ oblig.l.ſi is qui.⁊ ma
le:qꝛ contra predicta iura.Si vero erat obligatus naturaliter, vt
pupillus,cui mutuata erat pecunia,vel abſolutus a vero debito
per ſententiam,tunc talis ſolutio non diceretur donatio.l. hoc iu
e re.§.pe.ĩ.de don.⁊ ideo nõ eſſes liberatus.¶Tertio quero[e] ergo
16 ſum obligatus†mulieri ad fundũ ſibi dandũ ex cã lucratiua,nunc
dictus fundus eſt dicte mulieri a vero dño datus in dotẽ,demum
matrimoniũ eſt ſolutũ,⁊ fundus reuertitur ad mulierẽ, queritur,
vtrum ego ſim liberatus? Videtur ꝙ non,qꝛ fundus reuertit̃ ad
mulierem ex cauſa dotis, que reſpectu mariti dicitur oneroſa,vt
ĩ.de act.⁊ obl.l.ex promiſſiõe.ergo,⁊c. Pꝛo hoc vide tex.⁊ gl.ĩ.eo.
l.cum pater.ff.pr̃ filie. Cõtrariũ credo eſſe verũ,vos debetis ſcire,
17 ꝙ ſi aliquis dat dotẽ pꝛo muliere,†iſta cauſa dotis,reſpectu ma
riti dicit̃ oneroſa,qꝛ recipit pꝛopter onera matrimonij ſuppoꝛtan
f da,ſed qñ vadit ad mulierẽ,vadit ex cauſa lucratiua[f] qꝛ quo ad eã
eſt donatio,de hoc eſt tex.ĩ.de his que in frau.cre.l.fi.§.ſi a ſocero.
ver.at ſi neuter.⁊ no.ſ.ſol.ma.l.Meuia.§.fi.in vlt.gl.Si habet ex
cauſa lucratiua,ergo ero liberatus.Ad contraria reſpon.qꝛ dico,
ꝙ eſt oneroſa quo ad maritum tantum.Ad §.pater filie,reſpond.
qđ ratio ibi poſita in glo.non eſt bona,per predicta iura.Sed ra-
tio eſt ibi,qꝛ illa mancipia non erant conſtante matrimonio mu-
lieris,licet eſſet ſpes reuertendi ad eam,cum ergo non haberet,ve
re ceſſat regula de duabus cauſis lucratiuis.Sed ſi contingeret,
quod mancipia reuerterentur ad filiam ſoluto matrimonio,ante-
quam heres patris ſolueret eſtimationem mancipioꝛum, crederẽ
ipſum heredem liberatum,per ea que dicta ſunt,ſed dices ꝙ pre-
dicta ſunt cõtra caſum.C.de impo.lu.deſcri.l.j.§.lucratiuas.libꝛ.x.
vbi dicit,ꝙ licet dos reuertat̃ ad mulierẽ ex cã donationis, tamẽ
dicit̃ habere effectũ lucratiuum.Rñ.ꝙ non habet effectum cauſe
lucratiue,quantũ ad illã deſcriptionẽ, ſeu preſtationẽ quatuoꝛ fili
quarum,de qua loquitur ille titulus:alias ſecus,vt patet p predi-
18 cta iura.Et iſtud†eſt vtile ſcire[g] pꝑter patres,qui dotãt filias ſpu
g rias,nã videtur,ꝙ venientes ab inteſtato poſſint reuocare ab ipſa
muliere,qñ dos eſt reuerſa ad eam,cũ dos quo ad eã ſit donatio,⁊
ei donari non poſſit.l.j.C.de na.li.⁊ de inceſt.nup.auth.ex cõplexu,
⁊ in coꝛpoꝛe vnde ſumitur,ergo,⁊c.Sed iſtud foꝛte non pꝛocede-
h ret de iure Canoni.[h] quo iure ſpurij ſunt alendi,vt extra de eo qui
dux.in matri.quã pol.per adul.c.cum haberet.ergo eadem ratiõe
ſunt dotande,facit qđ not.Cy.de admi.tut.l.non omni. ¶Quar-
19 to†quero,vtrũ quis poſſit exceptioni que pꝛocedit ex illa regula
renũciare.Et videtur ꝙ ſic,per l.ſi quis in cõſcribendo.C.de pac.
cũ ſi.Itẽ videtur tex.ĩ.ti.j.l.nutu.§.j.vbi videtur,ꝙ volũtas teſta-
toꝛis tollat hanc exceptiõnẽ.Et pꝛo hoc facit gl.ſ.de tranſac.l.de
his.Contrariũ dico,nã ſi bene aduertamus,text.Inſti.eo.§.ſi res.
iſta exceptio non eſt introducta in fauoꝛẽ rei, ſed pꝛopter iuris ri
goꝛem,qui eſt,vt quod meũ eſt, amplius non poteſt fieri meũ, vt
pꝛobatur in l.quoties la ij.ĩ.de ſol.ergo nõ poteſt renunciari,l.ta-
metſi.ad Mace.⁊ ſ.ti.j.l.nemo poteſt.cum ſimi. Preterea.in d.§.
ſi res,dicitur duas cauſas lucratiuas cõcurrere nõ poſſe,ergo,⁊c.
20 ſed†verbũ,poteſt, cum aduerbio negatiuo, impoꝛtat neceſſitatẽ,
vt ĩ.de fur.l.non poteſt.⁊ not.per.Io. And. extra de re.iu.c.j.libꝛ.
vj.ſed ſi poſſet huic regule renũciari,eſſet in volũtate,quod eſſe de
bet de neceſſitate.Preterea,pꝛo hoc induco caſum.ſ.ti.j.l.quid er
go.§.ſi quis duos,vbi expꝛeſſe teſtatoꝛ voluit,quod vterque here
dum teneretur ad ſolidam rem,⁊ ſic voluit quod regula nõ habe-
ret locum,⁊ tamen non obſtante ſua voluntate habet locum regu
la,vt diſtinguamus vtrum ad legatarium pꝛimo perueniat eſtima
tio,aut res,vt ibi patet.Facit ĩ.de ope.lib.l. cerdonem. hoc etiam
videtur tenere gl.ſ.ti.j.l.huiuſmodi.§.j. Non obſt.l. nutu.§.j.qꝛ ibi
teſtatoꝛ alijs verbis vſus eſt,quod detur eſtimatio:ſecus ſi ſimpli
citer pꝛohibuiſſet regulam habere locum.Non obſt.gl.l.de his.qꝛ
vtrum ſit vera,ſunt opinio. ¶Vltimo,§.iſte,cum ſua materia in-
21 ducitur ad multas vtiles,⁊ quotidianas queſtio.Pꝛimo.†Dyn.
inducit hunc tex.qui dicit actionem extinctam non reſuſcitari,ad
queſtionem,ſi dominus poſt triennium recipit penſionem ab em-
phyteuta,vtrũ ius emphyteute reſtauretur? De quo dic, vt hic
per eum,⁊ habes in l.ij.C.de iure emphyteuti.per glo.⁊ pleniſſime
per Cy.ibidem in quarta queſt. ¶Secundo inducitur per Pe-
22 trum,†conſuetudo eſt in eccleſia Piſana, quod ſi vnus ex canoni
cis moꝛiatur,canonici lucrentur fructus pꝛimi anni:demum acci
dit,de vna pꝛebenda,ꝙ vacauit bis eo anno,vtrum debebant ha
bere fructus duoꝛũ?Et dicit Pet.quod vltra montes in quadam
eccleſia vbi fuit hec cõſuetudo, fuit determinatum quod fructus
vnius anni tantum deberent habere,ne due cauſe lucratiue eiuſ-
dem fructus concurrant, ⁊ hoc tenet An. Zaph. ⁊ quidam alij.
k ¶Tertio,ego induco in arg.ad alias queſtiones.[k] Vno ſtatuto
23 †cauetur quod ſi quis poꝛtauerit bladum extra comitatũ, quod
perdat animal ſuper quo poꝛtaretur,⁊ cõdemnetur in decẽ.Alio
ſtatuto cauetur quod in omnibus maleficijs commiſſis de nocte,
pene duplicẽtur.Modo pone,quidã ſuper mulo extraxit frumẽ-
tum de nocte,vtrum teneatur ad duos mulos.Certe non...
cauſe lucratiue concurrant.Nec diſtinguo, vtrũ pꝛimo ſolu...
vel eſtimationem, cum hic ſit debitũ ab eadẽ perſona.l. huiuſmo...
di,§.j.ſ.de leg.j.⁊ ſ.dixi.pꝛo hoc do caſum ĩ.eo.l.Lucius.§.im...
berẽ, vbi patet quod ſtatutum de penis duplicandis, habet...
in penis exiſtentibus in quantitate,nõ in ſpecie, vel coꝛpoꝛe...
l pone,[l] quod duo homines diuerſo tempoꝛe extraxerunt ſuper...
dem mulo,vtrum quilibet debebit perdere vnum mulũ. Et...
ex pꝛedictis patet ſolutio,quia aut pꝛimus ſoluit eſtimationem...
ſecundus tenetur ad mulum.Aut pꝛimus ſoluit mulum,⁊...
liberatur, per regulam de duabus cauſis lucratiuis. Sed al...
duo dicta videtur obſtare caſus,l.quicunque,C.de ſer.fugi...
blicatur ſpecies.Sed reſpondet, quod ibi lex hoc expꝛeſſe ſta...
24 alias ſecus.†Secundo videtur obſtare.Nã certe ſunt cauſe lu...
tiue que ponũtur C.de impo.lu.deſcri.l.j.§.lucratiuas.lib.x...
quas non eſt illud,quod acquiratur ex cauſa pene, ergo,⁊c.S...
m dico,[m] quod illud quod acquiritur ex cauſa pene, habetur...
lucratiuo,vt C.de modo mulcta.l.mulctarũ,ibi compẽdia...
batur ex ratione l.in ſumma.⁊ l.quod placuit,infra de iure fiſ...
pe.fiſ.credi.pꝛeferri.l.j.lib.x.⁊ eſt tex.auth.de nup.§.ſi vero al...
vbi illud ꝙ perdit ille,qui dedit cauſam diuoꝛtio dicitur alt...
lucrum.Pꝛo hoc C.de ſacroſan.eccle.l.iubemus.ij.§.ſane.Et...
patet ad ſenſum,qꝛ per hoc fiſco nihil abeſt.Nõ ob.§.lucrat...
qꝛ illud eſt verum quantũ ad illã pꝛeſtationem quatuoꝛ filiq...
Tertio videtur obſtare,qꝛ regula habet locum in eo qui eſt...
toꝛ ſpeciei,⁊ ſic ſpecies eſt in obligatione,vt hic,⁊ l.omnes de...
⁊ obli.cum ſi.ſed ille qui poꝛtat contra deuetũ,amittit ſtatim...
miſſa.ĩ.de publica. ⁊ ſtatim habet fiſcus dñium, ergo delinque...
nõ dicitur debitoꝛ,cum non ſit obligatus,vt inſti.de act.§.j...
n in iſto caſu regula non habet locum. Reſpon.ꝙ non publica...
25 tim,ſed expectatur ſententia.Nam debes†ſcire.ꝙ lex quãdoque...
mit ꝙ ipſo iure confiſcet̃,tunc hꝫ locũ d.l.cõmiſſa.Quãq; nõ exp...
mit ⁊ tũc aut vtitur verbo pꝛeteriti tempoꝛis, puta.ſit pꝛiuatus...
⁊ tũc etiã intelligitur ipſo iure. Aut vtit̃ verbo futuri tempoꝛis, vt...
pꝛiuetur,vel amittat,⁊ tunc aut eſt ibi verbum, mox, vel ſtatim, ⁊...
idẽ ꝙ ipſo iure,alias expectatur ſententia.Hoc pꝛobatur C.de ſa...
cro.eccle.l.iubemus.§.economus.in gl.ſuper verbo...
thẽ,de inceſt.nup.§.j.in gl. ſed nunquid. Cũ ergo hoc ...
expꝛimat,nec vtatur verbo pꝛeteriti tempoꝛis, non confiſcat̃ ipſo
iure.Preterea,poſito ꝙ ſic eſſet, ſecundus poꝛtans ſuper eodem
animali,non teneretur ad aliud animal,per illã regulã ꝙ res mea
26 nõ poteſt fieri amplꝰ mea. ¶†Tertio,ex pꝛemiſſis inſurgit...
queſt.ſtatuto cauetur,ꝙ cõfitenti diminuatur quarta pars pe...
Modo pꝛimus,⁊ ſecundus ſunt cõfeſſi,⁊ pꝛimus ſoluit fiſco...
partes animalis, nũquid ſecũdus tenebitur ad integras tres...
tes.Videtur ꝙ ſic,nam quilibet tenetur ad tres pꝛo indiuiſo...
deſignata certa demõſtratione, que non põt ad oculum de...
ſtrari,ergo regula non habet locũ, vt hic.Solu.dico ꝙ ſecu...
non tenetur,niſi ad aliã quartã partẽ,quã fiſcus nõ habet.N...
bes ſcire,quod iſte §.habet locum,quando illa pars pꝛo indi...
que debet̃ duobus,bis reperitur in eadẽ re Nam quelibet...
dimidia,qꝛ vna res habet duas dimidias,ſed vnũ animal h...
in quatuoꝛ partes,nõ habet bis tres partes. Oſtendo p...
ſi eadem res eſt mihi legata in teſtamento diuerſoꝛum,...
bet imminet Falcidia, an quilibet heredũ tenet̃ ad tres...
Certe nõ,ſed ſolum ad illam partem, que ad legatarium p...
uenit.Iſtud videtur Iuriſconſultus velle in ſimili,ſi bene ...
mur,ſ.ti.j.l.non quocunqꝫ.§.fundus.in fi.§.vbi ſi fundus...
donatus vel legatꝰ,⁊ partẽ emi,pars mihi donata, vel lega...
pꝛo indiuiſo:vnde licet pars,quã habeo ex cauſa lucratiua,...
ad oculum demõſtrari:tamen nõ petam totum fundum.Nam...
tus non poteſt bis reperiri: ſed petam id ſolum quod mihi ...
ſcilicet id ꝙ habeo ex cauſa oneroſa , ad quod facit quod di...
iiij.op.ſecũde partis huius §.Nullas ergo huius ſubtilitates...
quã inutiles ſpernatis.Videtis enim hãc materiã vtilem,⁊ quo...
tidianam.Eſt ergo ſecundum conſiliũ Pauli iuriſconſul.effica...
ter aduertendũ,vt ĩ.de lib.leg.l. legaui in pꝛin. Deo gratias...
Hic §.fuit repetitus per me Bar. de Saxo ferrato minimum...
legum doctoꝛes,nunc Infoꝛtiatum legẽtem in alma ciuitate P...
ſarum,ſub anno domini,M.ccclj.de menſe Iunij,⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX.¶Non reuiuiſcit.Quando actio ſemel extincta...
ſcat,pꝛopter hoc vide no.q.quã ponit Bar.ĩ.eo.§.in pꝛin...
ſi.vlti.§.iſte.
b ALEX.¶Secundo op.Adde Bar.in l.j.in pꝛin.ĩ...
c ALEX.¶Quarto op.Quid ſit in obligatiõe genera...
Bar.in l.ij.§.j de verb.obliga.
d ALEX.¶Sed de vno dubitatur.Adde Barto.in d.l.non quo
cunque,⁊ ibi Roma.

L E X. ¶ Tertio quero. Sed an ſufficiat quod res ſit mihi lega ,ſi non ſum nactus poſſeſſionem, ad hoc vt non poſſim agere alia cauſa lucratiua, cum dominium rei legate, transferatur re a via, vide Paul. de Caſt. in l. inter ſtipulantē. §. ſi rem. de verb. l. quod no. per illum tex. in ver. nactus.
L E X. ¶ Cauſa lucratiua. An titulus dotis dicatur lucrati is, vel contra, vide quod dicit Bar. in l. cum pater. §. pater filie, ſra eod.
L E X. ¶ Utile ſcire, Uide Bart. in l. fina. §. ſi a ſocero, que in audem creditorum.
L E X. ¶ Jure Canonico. No. ꝙ hodie tenemur alere noſtros ios ſpurios, contra videtur tenuiſſe Bar. in l. vxorē. §. pater na ralis, de legat. iij. ⁊ adde Bal. in l. mater. C. de iure dotium.
L E X. ¶ Ultimo §. iſte. Uide Bar. in l. ij. C. de iure emphy.
L E X. ¶ Ad alias queſt. Et vide Bar. in l. ſanctio. j. de pen.
L E X. ¶ Sed pone. Uide Bar. in d. l. ſanctio, circa fin.
L E X. ¶ Sol. dico. Adde text. in l. ſi minoris ad fin. de admin. at. Et id quod queritur ex ludo, an dicatur ex cauſa lucratiua, ide Bal. in l. j. in fin. C. ſi quid in fraud. pa. Et not. qd ſi aliquid abetur pꝛo pꝛetio illicite ſoluto, dicitur haberi ex cauſa lucrati a, vt no. Bar. poſt gl. in l. j. §. fi. cum l. ſequen. ſ. ſi quis omiſ. cau. teſta. quod no. ⁊ ibi ſcripſi.
A L E X. ¶ Non publicatur. Adde Barto. in l. Imperatoꝛ. j. de ure fiſci.

§. In fundo. Si res legata traditur nō perfecte, actio ex teſtamento adhuc durat ad ipſam, hoc dicit. No. Iſtum modum eſtimandi, ſeu examinandi iſtā em dotalem. Simile ſ. fami. erci. l. Meuius. §. fi. No. ꝙ ſoluta re, dhuc durat actio ex teſtamento. Dixi in l. huiuſmodi. §. ſi edes, tit. j. Oppon. quod detur actio in factum, l. ſi heres. ſ. eod. Sol. t in gloſſ.

☞ Diſpoſitio generalis an ⁊ quando deroget ſpeciali ⁊ ecōtra.

§. Eum qui. Diſpoſitio generalis ſequens, derogat ſpeciali pꝛecedenti, que cadit inter grauatos, hoc dicit. difficilis §. eſt. ¶ Op. ſ. ti. j. l. ſi tibi homo. §. j. pꝛo ter quod hic §. legitur pꝛincipaliter duobus modis. Pꝛimo, qd ic fuit legata ſpecies hereditaria, ⁊ ideo ille heres pꝛimus, qui olus fuit grauatus nō tenetur, niſi pꝛo parte ſua,[a] l. ſi fundū ſub onditione. §. ſi libertus. ſ. tit. j. ⁊ no. hic in pꝛima gl. Alij ergo, qui poſtea fuerunt grauati in codicillis generaliter, tenētur pꝛo portionibus ſuis.[b] Et ideo bene dicit tex. ab omnibus non querere, id eſt, a quibuſdam ſic, ⁊ a quibuſdam nō: qꝛ ille qui ſoluit iam liberatus eſt pꝛo parte ſua, pꝛo partibus vero alioꝛum queritur dominium. Sed lex contraria loquitur, quando erat legata res non hereditaria, ⁊ ideo pꝛimus grauatus tenebatur inſolidū, vnde ſoluendo totam eſtimationem liberat ſe, ⁊ alios: ⁊ ſic ab alijs nihil queritur. Et iſtam tenuit Dyn. ⁊ Jacob. de Aret. ⁊ hanc pſequitur hic gl. j. ⁊ gl. iij. in pꝛin. vſqꝫ ibi, ſed videtur, quod nec pꝛo partibus, ⁊c. ibi incipit pꝛoſequi aliam lecturam quod hic fuit legata res, etiam non hereditaria, ⁊ ſic pꝛimus heres tenebatur in ſolidum. ¶ Sed tunc opp. de l. ſi tibi homo. §. j. ſ. de leg. j. vbi alij non tenentur. Timoꝛe huius, iſta lex variatur duobus modis. Uno modo ſecundum Dy. vt loquatur ante traditionem factā, ⁊ dico quod concoꝛdat cum contrario, vt exponamus hic, ab omnibus non querere, ideſt a nullo querere, quia negatio poſt poſita facit equipollere ſuo contrario, l. legitimos. §. an ergo ⁊ pꝛouocare. ſ. de legi. tut. ⁊ iſta eſt vera in ſe. ¶ Secundo modo legitur hic in gl. vt dicamus, fateoꝛ quod ceteri heredes non tenebuntur ſoluere, nec poterat ab his vendicari, vt in contrario: ſed hic ſponte ſoluerunt, vnde pꝛo partibus alioꝛum tranſit dominium, non pꝛo parte eius qui pꝛimo ſoluit eſtimationem, imo qui eſtimationem totam ſoluit pꝛo partibus alioꝛum repetet tanquam indebitum. Sed opp. quod etiam pꝛo parte eius qui ſoluit eſtimationē, tranſeat dominiū, ſi ponimus eū cōſenſiſſe traditioni. Erroꝛ eīm nō impedit dominij trāſlationē, toto ti. de cōdi. inde. Fatetur gl. ꝙ trāſit, ſed reuocabiliter, vide eā. Op. ꝙ videat̃ ſepius legare, qū legat in teſtamento, ⁊ codicillis, l. quinquaginta. ſ. de pbat. Sol. ibi quantitas legabatur, hic ſpecies. Op. ꝙ ſolū pꝛimus ſingulariter grauatus teneatur, non obſtante clauſula generali poſita in codicillis, vt ſ. eod. l. legatoꝛum. §. qui plures. Soluit gl. ibi ſpecialiter fuerunt rogati plures, vnde clauſula generalis poteſt verificari in eis: hic ſpecialiter fuit rogatus vnus, vnde clauſula generalis nō poteſt adaptari vni ſoli. Que ſol. eſt bona, licet etiam alio modo poſſit ſolui, ſcilicet quia ibi in codicillis nō fuerunt grauati omnes, licet omnes fuerint ſcripti: tamen iſta, que hic ponit̃, eſt notabilioꝛ. ¶ Op. ⁊ videtur ꝙ ille ſolus teneatur, qui ſpecialiter eſt grauatus, l. Titia. §. Lucius. ſ. eo. Pꝛo cuius† declaratione aduerte, qū diſpoſitio generalis, ⁊ ſpecialis procedit circa perſonas grauatas, ſic dic: aut pꝛecedit generalis, ⁊ ſequitur ſpecialis, ⁊ per illā receditur a generali, ⁊ ſolus ſpecialiter grauatus tenetur, d. §. Lucius. Aut pꝛecedit ſpecialis, ⁊ ſequitur generalis, ⁊ tunc aut legatur quātitas, aut ſpecies. Si quātitas, vni per aliam non derogabitur, ſed ſepius debet̃. l. ſi pluribus. §. j. ſ. e. ⁊ ſ. tit. j. l. ſeruo alieno. §. ſi quis a pꝛimo, ⁊ hoc not. aut legat̃ ſpecies, ⁊ tunc aut eſt ſpecies hereditaria, ⁊ ſpeciali per generalē non derogatur, qꝛ cū pꝛimus tenebatur pꝛo poꝛtione hereditaria tantum per clauſulam generalem, alij tenebuntur pꝛo poꝛtionibus ſuis, vt hic, ſecundum pꝛimam lectu. Aut legatur ſpecies nō hereditaria, ⁊ tunc ſpeciali pꝛouiſioni per generalē derogat̃, non vt minus debeatur, qꝛ tota res debetur, ſed alio modo. Nā pꝛimus ſpecialiter grauatus non tenebitur, niſi pꝛo parte ſua hereditaria: tn̄ niſi eſſet clauſula generalis teneretur inſolidum, vt hic ſecundum ſecundam lect. ⁊ d. l. ſi tibi homo. §. j. ſ. tit. j. Fallit ſi verba generalia poſſent reſtringi ad ſpecialia, vt ſi plures eſſent ſpecialiter grauati, l. legatoꝛum. §. j. ſ. eod. ⁊ hoc no. in gl.

ADDITIONES.

a A L E X. ¶ Eum qui pꝛo parte ſua. Et vide Bar. in l. continuus. §. fin. de verbo. obl. ad fin.
b A L E X. ¶ Pꝛo poꝛtionibus ſuis. Et vide plene no. per Bar. in l. ſi pluribus. §. j. ſ. eo. ⁊ in d. l. ſi tibi homo. §. j.

1 ☞ Teſtatoꝛ ſi rē pꝛopꝛiam alteri obligatam legat, ⁊ in ea recuperanda ſit neceſſarius magnus ſumptus, heres tenetur ad ſumptus: alias cedendo actionem liberatur.
4 Uſuſfructus non dicitur tertia, nec quarta pars fundi, ſed conſiſtit in parte integrali.
5 Tradens rem, que alteri debet ſeruitutem dicitur tradere poſſeſſionem vacuam.
6 Tradens rem ſeruientem, non dicitur tradere poſſeſſionē liberā.
7 Jus ſeruitutis quomodo dicatur eſſe in fundo.

§. Fundo. Heres tenetur, ſi fundus traditur diminutus in iure vſuſfructus, vel pignoꝛatus, vel ab alio poſſeſſus: ſecus ſi alteri ſeruiat. Item non valet legatum rei mee pꝛopter ſeruitutem alij debitam. hoc dicit. Pꝛimo loquitur quando mihi legatur res aliena in qua deficit ius. Secundo, quando mihi legatur res mea, in qua ius aliquod deficit: ſecunda ibi, ſi autem. Item pꝛima ſubdiuiditur in quatuoꝛ. Pꝛimo, quando deficit ius vſuſfructus. Secundo, reſpondet cuidam obiectioni. Tertio, loquitur quando res eſt pignoꝛata, vel ab alio poſſeſſa. Quarto, loquitur quando deficit ius alterius ſeruitutis. Secunda ibi vſuſfructus eīm. Tertia ibi, enimuero fundo. Quarta ibi, nō idē.
1 ¶ Uenio ad caſum in terminis, †quē pone ſic. Heres tradidit mihi fundū legatum, tamen in eo alius habebat vſumfructū, queritur qualiter mihi legatario cōtra heredē conſulatur? Rn̄d. ꝙ ille vſuſfructus, qui deficit, petēdus eſt ab herede actione ex teſtamēto. h. d. In tex. ibi, fundo legato, ſubaudi, ⁊ tradito ab herede, ſequitur, nihilominus petendus eſt. ſ. vſuſfructus. nec enim poteſt referri ad fundum ſalua ratione recti ſermonis. ¶ Uenio ad ſecundā partem, in qua ſic foꝛmo caſum. Dictū eſt, ꝙ vſuſfructus, qui deficit, eſt petendus, huic videtur obſtare, qꝛ quando in re legata ſoluta, deficit aliquod ius, tunc adhuc ipſa res legata petit̃, non illud quod deficit, vt l. huiuſmodi. §. edes. ſ. ti. j. ⁊ ſ. ead. l. §. in fundo. Ad hoc reſpondet iuriſconſultus, fateoꝛ ꝙ conſiſtit legatū in iure rei, non in parte quota, tm̄ vſuſfructus eſt tale ius, ꝙ cōtinet emolumentū rei, ⁊ ideo dicitur pars dominij, qꝛ ex vſufructu, ⁊ pꝛopꝛietate conſtituit̃ plenū dominiū: cōtraria ergo loquuntur, qū deficit aliquod ius ſeruitutis, vel aliud, ꝙ rei emolumentū, vel vſumfructū nō cōtineat. h. d. ¶ Uenio ad tertiā partē, ⁊ foꝛmo ſic caſum. Quid ſi heres tradidit mihi fundū pignoꝛatū, vel fundū ab alio poſſeſſum, ⁊ ſic poſſeſſionē nō vacuā, an legatarius ob hoc poſſit agere? Reſpon. Juriſcō. ⁊ dicit, ꝙ ſic. Et aduerte diligenter, quod Juriſconſultus non dicit, ꝙ agatur vt luat̃, vel ꝙ poſſeſſio vacuetur: ſed dicit ꝙ agitur ob hoc, hoc eſt, actione ex teſtamēto, ad ipſam rem, vt hoc conſequatur. ¶ Uenio ad quartam partē, que incipit, non idē. ⁊c. Dic ſic, pone ꝙ heres tradidit mihi fundū legatū, q debebat ſeruitutē alteri fundo, an pꝛopter hoc poterit cōueniri a legatario? Reſp. ꝙ non. h. d. ¶ Uenio ad ſecūdā partem pꝛincipalē, pone, teſtatoꝛ legauit mihi fundū meum, qui ſeruiebat fundo ſuo, an legatū valeat, ⁊ videat̃ mihi per hoc relinquere liberationē ab illa ſeruitute? Reſp. ꝙ non. h. d. ¶ Ad pꝛimā partē op. ⁊ videt̃, ꝙ lꝫ vſuſfructus ſit alienus, nō poſſit conueniri heres, qꝛ teſtatoꝛ videtur legare ius quod in re habebat. l. ſi domus. §. fi. ti. j. Huius timoꝛe iſta lex legit̃ duobus modis. pꝛimo, qū teſtatoꝛ legauit fundū ſuum. ſecūdo, qū legat alienū, ⁊ hoc tāgitur hic in gl. parua, que incipit. ſ. teſtatoꝛis. Si intelligis in fundo alieno, hoc eſt, non teſtatoꝛis, neque heredis, intelligas in caſibus in quibus, valet legatum rei aliene, vt ſ. ti. j. l. apud Julianum. §. fi. ⁊ l. cum rē alienam. C. eo. Unde cū heres teneatur facere fundū plene legatarij, ⁊ teneatur de euictione, vt l. ſi domus. §. j. ſ. ti. j. procedit iſte §. ſine ſcrupulo. Nec ob. ꝯꝛiū, qꝛ hic nullū ius habebat in re, ſed legauit rē alienā. Itē pōt intelligi in fundo alieno, id eſt, non teſtato

ris ſed heredis:⁊ tūc ꝓcedit ſine ſcrupulo,q̄ heres dꝫ dare pfec-
te,vt ĩ.l.pr.§.ſi rē.Tertio pōt intelligi in fundo teſtatoris,⁊ vſuſ
fructus erat alienus.ſ.heredis.Tūc etiā ꝓcedit ſine ſcrupulo, vt
s.e.l.is cuius.⁊ ĩ.e.l.cū filius.§.dominus. Quarto nō pōt intelli-
gi,ꝙ fundus erat defuncti,⁊ vſuſfructus alteri⁹ quā heredis, tūc
obſtat cōtrarium,q̄ teſtator videtur legare ſolū ius quod habet.
Sed quidā reſpōdent,ꝙ fallit hic in vſufructu, qn̄ cōtinet emolu
a mentū rei,ne alias legatū ſit inutile.Certe nō eſt[a] inutile legatum
ꝓprietatis:vnde iſta lec.nō ꝓcederet, niſi poneres teſtatorē dixiſ
ſe expreſſe,ꝙ fundus integer preſtaret.¶Opp.ꝙ nō debeat peti
vſuſfructus,ſed ipſe fund⁹,l.huiuſmodi.§.edes.s.tit.j.Ad hoc re
ſpōdet iuriſcōſult⁹ hic ĩ tex.vt dixi ponēdo caſū in ſc̄da parte.ꝙ
tū declarabo meli⁹,ĩ.p queſtiones.¶Venio ad ver.enimuero fū-
do.Op.ꝙ heres nō teneat luere fundū p l.ſi res obliga.s.ti.j.So.
hoc pōt intelligi primo ĩ fundo alieno,⁊ tūc ꝓcedit ſine ſcrupulo,
q̄ tunc heres tenet pfecte facere rē legatarij,⁊ tenet de euictione.
Itē poteſt intelligi in fundo hr̄dis,⁊ ſimiliter ꝓcedit clare eadem
ratiōe,ſed ſi intelligamus in fundo teſtatoris obligato extraneo,
tūc iſta lex dꝫ intelligi ſecundū diſtinctionē,d.l.ſi res obligata.s.
tit.j.vt loquatur hic in illis caſibus in quibus luitio ſpectat ad
heredem:ſed ſi ponamus qd̄ fundus teſtatoris erat obligatus he
redi,tunc dꝫ intelligi ſecundū ea que dixi in l.ſi ſeruus Titij.s.tit.
j.¶Op.hic dicitur, ꝙ heres debet tradere vacuam poſſeſſionē,
vt gl.innuit hic,dū alle.l.ij.§.j.s.de actio.emp.ſed cōtra imo nō te
netur tradere vacuā,l.ſi domus.§.fi.s.ti.j.Rn̄.ſi quidē teſtator le
gauit rē alienā ſcienter, tunc iſte §.procedit ſine dubio,q̄ heres
2 tenetur facere rem perfecte legatarij. Sed ſi poneres,† ꝙ teſta-
tor legaret rem ꝓpriā, quā alius poſſideret, tunc videret legare
ius ꝙ hꝫ in re,d.l.ſi domus.§.fi.⁊ tunc heres liberatur cedendo
actionē ſi quā hꝫ,l.apud Julianum.§.ſi Titius.s.titu.j.Fallit in
caſu:ſi pro recuperāda poſſeſſione eſſet neceſſarius magnus ſum
ptus:tūc pertinet ad heredē:ſicut dicim⁹ in ſeruo legato,qui erat
in fuga ex longinquo,l.cum ſeruus.s.ti.j.per rationem poſitā in l.
ſi res obligata.s.tit.j.Venio ad verſ.non idem.¶Op.ꝙ propter
ceteras ſeruitutes heres teneatur,l.ſeruo legato.§.ſi fundus.s.ti.
j.Sol.ibi legauit fundū:vti optim⁹ maximuſqꝫ eſt,hic ſimpliciter
⁊ iſte paſſus declaratur.ĩ.e.l.cum filius.§.dn̄s.¶Venio.ad ſecun
dam partē principalē.Op.ꝙ propter iſtas cauſas valet legatum
rei mee,q̄ videor legare ius ꝙ habeo in re.l.ſi tibi homo.in prin.
s.tit.j.Soluit gl.ꝙ iſtud refertur ſolū ad ſeruitutes:⁊ ad ius vſuſ
fructus:q̄ moriente legatario,redibat ad proprietatem abſqꝫ le
gato:ſed ſi eſſet talis vſuſfruct⁹ q nō rediret:tūc valeret legatū:d.
l.ſi dom⁹.§.fi.s.ti.j.Ad idē op.de l.apud Julianū.§.ſi Titius.s.ti.
j.Huius timore gl.hic diſtinguit plene,⁊ clare: vide eam,⁊ ſigna.
3 ¶Quero,in prima parte huius §.qualiter† formatur libellus,⁊
ad quid concluditur:Gl.dicit,ꝙ in primo caſu petetur vſuſfruc-
tus,in ſecūdo,⁊ tertio petetur fundus, vt per hoc aduerſarius
adhuc cogatur luere,vel poſſeſſionem vacuā tradere. Vide gl.in
verb.cōtinet que incipit,ſcilicet,vſumfructum, ⁊ iſtud eſt verum,
⁊ hoc dicit aperte tex.vt dixi ponendo caſum. Contrarium tenet
gl.in l.eū qui ita.§.pe.ĩ.de ver.ob.ibi dicitur fundus petetur, vt
habeat vſumfructū,⁊ pro illa videtur caſus in l.ſi ita ſtipulatus
Titius.de ver.ob.vbi dicitur,ꝙ fundo ſoluto, ſine vſufructu, in
nullo contingit liberatio.Dy.tenet iſtam gl.in d.l.eum qui ita.§.
pe.reprobata illa.Ad §.Titius.reſp.qd̄ licet nō cōtingat libera-
tio,in aliquo tū illud qd̄ deficit,tantū dꝫ peti.Simile in l.ſi nō ſor
tē.§.ſi decem.de cōdi.indeb.Sed cōtra Dy.⁊ gl. videtur tex.hic,
q̄ dicit,qd̄ vſuſfructus nō cōſiſtit in parte.ſ.quota.Nō enim cōſi-
4 ſtit in parte tertia,vel quarta.Nō em̄ † vſuſfructus pōt dicit ter-
tia vel quarta pars fundi:ſed cōſiſtit in parte integrali, q̄ ex pro
prietate nuda,⁊ vſufructu conſtituitur plenū dominium, l.recte
dicimus.ĩ.de verbo.ſign.⁊ qd̄ ibi no.melius quā alibi. Itē contra
eos videtur,ꝙ vſuſfructus nō eſt in obligatione, l.⁊ per iuſiuran
dum.§.illud.ĩ.de accept.ergo nō eſt in petitiōe.Rn̄.⁊ dico,ꝙ imo
eſt in obligatione,l.ſi a reo.ĩ. de fideiuſ.Ad §.illud.rn̄.vt ibi dixi.
Teneo ergo gl.hic poſitā,⁊ opi.Dy.per caſum hui⁹ §.⁊ per tex.
b in d.l.eum qui ita.§.pe.⁊ ibi dixi. ¶Quero, aliquis[b] tradit rem
5 † que dꝫ alteri ſeruitutē,vtrū videat tradere poſſeſſionē vacuam:
Hic eſt caſus ꝙ ſic.Nā primo dicit, ꝙ heres tenet tradere poſſeſ
ſionē vacuā,poſtea dicit quod non tenet heres,ſi tradit rē ſeruā.
Pro hoc videtur tex.s.de euic.l.qd̄ ad ſeruitutes,cōiuncta l.iij.in
6 prin.s.de ac.emp.¶Sed† quero, pone quod in inſtrumento eſt
promiſſum tradere poſſeſſionem liberam,⁊ vacuam,ſi tradit ſer-
uientem,fateor quod videtur tradere vacuam,vt dixi: ſed an vi-
deatur tradere liberam,puto quod non,q̄ per ſeruitutem aufer
tur aliquid de iure rei.ita quod libere,⁊ habere, ⁊ poſſidere nō li-
cet.l.ſtipulatio iſta.§.j.ĩ.de verbo.obli.Preterea,cōtra eum qui ſi
bi aſſerit ſeruitutem deberi,datur interdictū vti poſſide.l.ſi duo.
§.ſi vicinus.s. vti poſſide. Sic ergo apparet, qd̄ per hoc turbat
poſſeſſionem,⁊ ſic non eſt libera.Etiā hoc videtur expreſſum in l.

vim facit,in fi.ĩ.de vi,⁊ vi arma. Sed contra hoc facit, quod
dicitur in vlt.gl.ſcilicet quod ius ſeruitutis eſt extra rem, ergo
hoc poſſeſſio rei non dicitur minus libera, ſed reſponſio pate
7 ex ſequen.queſtio.¶Quero ergo,† vtrum ius ſeruitutis dica
eſſe in fundo:Gl.hic dicit,quod non. In contrariū videtur, [...]
dam.infec.l.eorū.facit ſupra,de noxa,l.in noxalib.⁊ hoc dicit [...]
de Are.Tu dic,quod ſeruitus in fundo dominante,eſt ius [...]
debetur iſta ſeruitus,⁊ in eo ex hoc aliquid plus ponitur, l.[...]
aliena.in fin.de nego.geſt.ſed in fundo ſeruiente non eſt aliq[...]
ius poſitiuum,ſed priuatiuum,q̄ per hoc illi fundo, ⁊ iur[...]
detrahitur,l.ſtipulatio iſta.§.j.de verborum obliga.⁊ proba[...]
l.arbor.§.fin.s.commu.diuid. Et ideo, ſi lego tibi fundum [...]
ſeruientem,non videor legare liberationem ſeruitutis, q[...]
nullum ius habeo quod ponat aliquid in me: ſed ius illud e[...]
fundo meo dominante,quem fundum tibi non lego.

ADDITIONES.

a AND. BAR.¶Certe non eſt.Et contra hoc dicit Jo.de [...]
in c.paſtoralis.de do.⁊ vide que ibi dixi,q̄ tenui contra eum.
b ALEX.¶Quero,aliquis.Vtrum tradens rem, que dꝫ [...]
ſeruitutē dicatur tradere poſſeſſionem vacuam,vel liberam [...]
de Bar.in l.iij.§.j.ff.de act.emp.in l.vim facit.ff.de vi,⁊ vi [...]
Bal.in l.fi.C.de pac.inter.emp.⁊ ven.⁊ Ang.in l.in conuent[...]
bus §.ſi quis vacuam.ff.de verbo.obl.in c.cum Joannes.[...]
de fide.inſtru.Quid autem de pacifica poſſeſſione,vide per [...]
de Leaza.clem.gratie.de reſcrip.

§. A municipibus.

Municipibus pote[...] [vſu]ſfructus reſeruari, poteſt extingui.h.d. ¶Quero, quibus modis poſſum amit[tere] vſumfructum.Dic,⁊ reſpondeas,vt habes in gl.

LEX LXIX.

1 ☞ Juſſus reſtituere vni ex certis cum morietur, ſufficit qu[od]
eligat,⁊ vſqꝫ ad mortem poteſt variare.
2 Verbum,relinquo,trahitur ad vltimam voluntatem.
3 Pauperes electi per executores,in quos bona debent diſtribui,
habent actionem ex teſtamento,non ex electione.
4 Legatarij ex primo teſtamento quantum ad heredem habentur
vt creditores.
5 Eligere pauperes habens,ſufficit quod dicat,eligo.
6 Gabella non ſoluitur de inſtrumento electionis.

a **VNum ex familia**[a] Diuidit in partes ſex ⁊ quelibet [...]
legatur pro §.per partes legam.Secunda ibi.ſi [...]
dia.Tertia ibi,ſed ſi vno.Quarta ibi,ſi duos.Quinta ibi [...]
fundum.Sexta ibi,rogo.⁊c.Et eſt materia de eo qui [...]
reſtituere vni ex certis,⁊ vſqꝫ ad §.ſi rem.proſequitur [...]
riam multum ſolenniter,⁊ iſtud principium hoc intendit.[...]
1 † reſtituere vni ex certis cum morietur,ſufficit ꝙ eligat ⁊ v[...]
mortem poteſt variare.hoc dicit.Iſtud principiū ponit tres
⁊ ſol.ipſarum ⁊ rationem ſolutionum. Secunda ibi.⁊c.T[...]
ibi,vtrum ergo.¶Et ad euidentiam totius legis gl.premitt[...]
quidam teſtator qui vocatus eſt Sempronius,fecit heredē [...]
tium,⁊ eum rogauit de reſtituendo fundum Herodianum [...]
familia,cum morietur.Iſta verba colliguntur ĩ.ead.l.[...]
poſſumus dicere,ꝙ teſtator dixit,ꝙ vni ex familia [...]
2 quat,vt colligitur ĩ.ea.l.§.ſed ⁊ ſi fundū.Ex eo em̄† [...]
relinquat intelligitur cum morietur, q̄ verbum relinquo tra
3 hitur ad vltimam voluntatē,l.j.in fi.ĩ.de tab.exhiben.¶[...]
ſi teſtator iuſſit bona diſtribui inter pauperes p executores [...]
ꝙ pauperes electi nullā habent actionē ex electione, ſed [...]
4 mento primo.¶No.ſecundo,† ꝙ legatarij ex primo teſtam[ento]
quātum ad heredem,habentur vt creditores,l.j.C.de bo.aut[...]
iu.poſ.¶Tertio no.ꝙ talis electio pōt mutari.¶Op.ad [...]
quod heres non habet neceſſe eligere.vt ĩ.e.§.rogo.Reſp.[...]
bet neceſſe preciſe,ſed eo non eligente, omnes de familia ad[...]
tuntur: ſed ſi vult vnum preferre, habet neceſſe eligere,[...]
¶Opp.dicitur hic,heredem debere eligere cum morietur.C[on]
tra,imo ſtatim cum poteſt, l.cum quidam.s.cod.Sol.hic fuit [...]
ctum,cum morieris,reſtituas,ibi ſimpliciter vel hic fuit [...]
relinquas, quod intelligitur per vltimam voluntatem.[...]
¶Oppo.dicitur hic,quod fruſtra legat.contra.ĩ.cod.l.[...]
fundum.Sol.poteſt legare, vt habeat vim electionis.[...]
5 trario:non vim legati,vt hic.No.† ergo diligenter,quod [...]
bus committitur electio pauperum, ⁊ diſtributio, [...]
dicant,tales eligo:nec eſt neceſſe quod dicant,conc[...]
6 dixerint,non vitiatur.† Ex hoc appare:,[b] quod ex [...]
b electionis non debet ſolui gabella, cum ex eo nullum [...]
tur pauperi electo,ſed ex teſtamento primo.¶Opp.[...]
quam elegit,non poſſet mutare voluntatem,vt s.cod.l.[...]
rū.§.ſtichum,⁊ l.huiuſmodi.§.ſtichum.s.ti.j. Sol. hoc ideo, [...]
elegit ante tēpus:ſecus ſi eſſet iuſſus reſtituere ſimpliciter, [...]

c ſtatim electo queretur ius, nec variari poſſet, vt in cõtrarijs. a tene, ⁊ bene.

ADDITIONES.

EX. ¶ Unum ex familia. Sed quid ſi electio facta eſt incer- per executorem. vide Bal. in l. ſi quis ad declinandam de epiſ. e. ⁊ Bar. in l. quidam. de rebus dubi.

MA. ¶ Ex hoc apparet. vide Alex. cõ. xxxvj. in iiij. vol. Pau. ſi. x. in vlt. colũ. in vlt. dubi. in ij. vol. Bar. cõſ. xxvj. in ij. vol. j. ea. ſi falcidia. in prin. vide quid dicat Bart. conſi. clxxxvij.

EX. ¶ Solui gabella. De inſtrumento ex quo nullũ ius que- ir, nõ debet ſolui gabella. Facit ad idem. l. ſi ſeruo. de her. inſti. dde no. per Bar. i l. ſi pupillus. j. ad l. fal. ⁊ que dixi poſt Bar. ab emptione. ff. de pactis: ſed an inter aſcendentes, ⁊ deſcen- ites debeat ſolui gabella, ⁊ quid in contractu donationis, vi- no. Bar. in l. j. C. de impu. luc. deſcrip. lib. x. ⁊ adde ꝙ Cy. in l. fi. ed q̃ noſtra. C. cõ. de leg. dicebat ꝙ ſi non tenet alienatio, non bet ſolui gabella. quod ſequitur Bal. in c. j. in fi. prin. de na. feu. vna addit. ⁊ que dixi ad predicta in l. iij. §. ſi rem. de leg. iij. ⁊ ſi de ntractu depoſiti nõ debet ſolui gabella, ego depono, vt vadas o me Romam, an de hoc pacto debeat ſolui gabella? per Bal. a rubrica. C. depoſi. in vij. queſtio. Adde ꝙ de contractu nullo nõ ebet ſolui gabella, Roma. conſi. lxxvij.

☞ Adunantia generalis ſi eligit illum, quem Priores nomina runt, nominatus ſtatim cenſetur electus ab adunantia.

Teſtator ſi reliquit centum diſtribuenda ad pias cauſas, prout ecutor elegerit, ⁊ eligat fabricam eccleſie, epiſcopus de tali lega non habebit quartam.

igere habens pauperes. poteſt eligere in vltima voluntate.

igere qui habet, non eliget digniorem, vel proximiorem, vel uperiorem.

§. Si de falcidia.

a Proſequitur eandẽ materiã. ⁊ hoc dicit. Electus non capit teſtamento eligentis, ſed eius qui iuſſit reſtitui: ⁊ ſecundum il- ad Falcidie ratio non minuitur, ⁊ vno electo ceteri excluduntur. oc dicit. Primo. ſoluit vnam queſti. ⁊ ponit duas rationes ſolu- onis. Secũdo, ſoluit aliam, ⁊ annectit rationem. Secũda ibi, ita ne †. No. ꝙ electus videtur nominatus in primo teſtamento, ꝙ ſt not. ad multa. Adunantia generalis ſi eligit illum quem prio- es nominauerunt, certe electus, videtur ab adunantia ſpeciali- er nominatus, vt hic. ibi. ac ſi nominatim. ⁊c. ⁊ l. item eorũ. §. ſi de urioẽs, ſ. quod cuiuſq; vni. Et Dy. inducit[b] ad queſti. ſcire de- etis, quod epiſcopi debent habere quartam de relictis ad pias cauſas, niſi ſint relicta ad certos, ⁊ determinatos vſus, vt ad fa- ciendam eccleſiam, vel ſimilia, vt extra de teſta. c. ſi. Pone modo,[c] ꝙ teſtator reliquit † centum diſtribuenda ad pias cauſas, prout executor elegerit, ⁊ executor eligat fabricam eccleſie, certe epiſco- pus perinde non habebit quartam, ac ſi in primo teſtamen- to eſſet illa cauſa a teſtatore expreſſa, vt hic, ⁊ l. aſſe toto. ſ. de he- red. inſti. ⁊ l. inſtitutio talis. de cond. inſt. ⁊ l. ſanctio legum. j. de pe. ¶ Op. quod heres non habet neceſſe eligere, vt j. ead. l. §. rogo. Sol. vt dixi. ſ. in prin. legis. ¶ Op. hic innuit, ꝙ iſta electio facit legatum conditionale. cõtra, Inſti. e. §. optionis. Sol. ibi in optio ne rerum, hic in electione perſonarum. Dixi in l. cũ quidam. ſ. ti. j. ¶ Op. De quolibet legato detrahitur falcidia, l. j. j. ad l. fal. ergo, ⁊ de iſto. Reſp. quantum ad primum teſtatorem, iſte electus ca- pit vt legatarius, ideo vt ex illo detrahet Falcidia: quantum ad ſecundum, capit. vt creditor, vt ſ. prox. ⁊ C. de bo. auth. iud. poſſ. l. j. ideo ex illo nõ detrahitur Falcidia. ¶ Ultimo ex hoc §. no. duo. † Primo, ꝙ talis electio põt fieri in vlt. voluntate, vt colligitur hic, ⁊ in ſeq. §. ⁊ ſic patet ꝙ non requiritur preſentia perſone elec- ti, vt j. eo. l. cũ pater. §. donationis. dixi ſ. e. l. j. in queſti. quã diſpu- taui, que incipit, filium adultum teſtator inſtituit. ¶ Secũdo no. † quod nõ hʒ neceſſe eligere digniorem, vel proximiorẽ, vt in ver. itaq; ſic ille, cui committitur electio pauperum, non habet neceſ- ſe eligere pauperiorem. Dixi in l. cum quidam. ſ. eo.

ADDITIONES.

ALEX. ¶ Si de Falcidia. tex. alle. Bal. in l. ⁊ q̃. de iuriſ. om. iudi. in prin. ⁊ Bal. in l. more maiorum. eo. ti. in queſtione ij.

AND. BAR. ¶ Et vide Bar. in conſ. incip. caſus talis eſt, xlvij. vbi conſuluit quod ſi teſtator legat pauperibus, nõ debetur por- tio epiſcopo, ergo non debetur ſi legauit pauperibus, quos ele- gerit Titius. vide ibi ⁊ alleg. hic Cy. ⁊ alios.

ALEX. ¶ Dyn. inducit. De quartis debitis epiſcopo de lega- to ad pias cauſas, per Bal. in authen. ſimiliter. C. ad. l. fal.

CLAV. DE SEISS. ¶ Adde Abb. in c. in cauſis. de electio.

ALEX. ¶ Pone modo. Adde Guidon. de Suzar. in d. l. ſi quis ad declinandam. ⁊ quod ibi Bal. de epiſcopis ⁊ clericis.

☞ Teſtator poteſt legare rem a ſe debitam heredi.

§. Sed ſi vno.

Si vnus ex certis inſtituatur, ⁊ fun dus extraneo legetur, ab eo vendica bitur, deducta portione heredis. hoc dicit. Hic Juriſcõ. determi- nat duo dubia circa eandẽ materiã. ⁊ ſic habet duas partes. Se- cunda ibi, verum. Op. hic dicitur, ꝙ inſtituendo heredem non vi detur eligere, cõtra. j. ea. l. §. ſed ⁊ ſi fundum. ⁊ j. prox. §. Sol. vt di- cam in d. §. ſed ⁊ ſi fundum. ¶ Op. hic dicitur, quod ſit compenſa tio. cõtra q̃ cõpenſatio eſt debiti, ⁊ crediti inuicẽ cõtributio, qᵭ hic non eſt, ſic ob. l. j. ſ. de compen. Gl. fatetur, qᵭ hic nõ eſt ꝓprie compenſatio, ſed retentio. Uel dic, qᵭ cõpenſatio dicitur facta a teſtatore, qui inſtituendo vnum heredem, videtur voluiſſe cõpen ſare cum eo illam partẽ fundi, quam poſſet petere a legatario, pro pter quod opponitur ſibi doli excep. ſi ipſe agit, ⁊ etiam ſi legata rij cõueniantur ab alijs coheredibus ex perſona ipſius, opponet doli excep. ſecundum gl. vt ſ. de pac. l. ſi tibi. §. pactum. ⁊ j. eo. l. §. ſi
1 rem. ¶ † No. ꝙ ſicut teſtator poteſt legare rem heredis, vt d. §. ſi rem ita poteſt legare rem a ſe debitam ipſi heredi, vt patet hic.

1 ☞ Juſſus reſtituere vnam rem vni ex certis, poteſt plures ex illis certis eligere.

2 Diſtribuere qui debet bona inter pauperes, poteſt particula- rem diſtributionem facere.

3 Eligere quando quis videatur inſtituendo.

§. Si duos.

Si plures ex certis inſtituantur, ⁊ pars fundi extraneo relinquatur, illa vendica-
1 bitur excepta parte, que inſtitutis cõpeteret. h. d. ¶ † No. qᵭ ille[a]
a qui eſt iuſſus reſtituere vnã rem vni ex certis, põt ex illis certis plures eligere, qᵭ eſt mirandum, cũ teſtator dixerit vni reſtitui, vt patet ex gl. que eſt in prin. legis, ⁊ ex tex. qui dicit, vnũ ex familia, ⁊c. ꝓbat j. prox. §. ¶ Secũdo no. qᵭ põt diuidere rem, ⁊ ſi in par- tẽ aliquẽ eligat, ⁊ in partẽ negligat, valet electio, qᵭ patet q̃ here des videnť electi ꝓ parte, ⁊ pro parte legata extraneo, videť ne-
2 glectũ. Et ſic ptʒ † qᵭ iſti, qui debẽt diſtribuere bona inter paupe res, poſſunt facere diſtributionẽ particularẽ, ⁊ ſi in parte faciũt,
b in parte negligunt valet. ¶ No. qᵭ inſtituẽdo[b] quẽ hr̃dem, videť
3 quis eligere. Et ſic facit, † quod ſi quis eſt iuſſus poſt mortẽ ſuã, bona diſtribuere inter pauperes, qᵭ illũ, quẽ inſtituit, videatur eli gere in pauperẽ: qᵭ putarẽ verũ ſi hoſpitale quoddam, vel paupe rem inſtitueret: ſecus ſi aliũ forte filiũ, vel ſimilẽ hominem diuitẽ:
c q̃ tũc nõ eligeret ex his quos teſtator voluit. ¶ Querit gl.[c] qua liter ad partem relictã extraneo, illi de familia admittantur? Gl. dicit, qᵭ primo admittãtur, qui ſunt in proximiori gradu, l. peto, §. fratre, j. eod. ⁊ ex illis preferetur, qui petendo preocupat, ſi alij negligant, vt dixi in l. cum quidam. ſ. eo. ¶ Ultimo gl. opp. de §. ſo luto in auth. de nup. ⁊ non ſoluit. Sol. iſtud regulare, illud ſpecia- le, vt no. ſ. de acq. here. l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Not. ꝙ ille. Alle. Lud. no. cccxviij. ſed quid econtra, ſi teſtator loquitur per verbum pluralis numeri, vide Bal. in l. fin. de op. leg. ⁊ pro primo no. hic vide caſum in l. cum quidam. de le. ij. ⁊ Roma. not. cccxxix. adde an inſtituendo quis videatur eligere, Bal. conſi. ccclvj. ij. libro.

b ALEX. ¶ No. ꝙ inſtituendo. Et hoc idem alle. Bal. in conſi. in- cip. mihi ſecunda facie videbatur ꝙ iſta. ⁊c.

c ALEX. ¶ Querit gloſſ. Adde quod no. Bartol. l. cum quidam, ſupra eodem.

1 ☞ Juſſus relinquere quibus voluerit poteſt vnuʒ eligere, ⁊ cui voluerit, poteſt plures eligere.

2 Executor, cui eſt commiſſa electio inter pauperes, ſi eligit aliquẽ pauperem, vt poſt mortem eius alteri pauperi reſtituat, vel det aliquid, valet talis diſtributio.

a §. Sed ⁊ ſi fundum.

a Eligens non poteſt ele- ctũ grauare, vt alteri re- ſtituat: niſi ei tantundem relinquat, ⁊ tunc etiam poterit ab extra neo vendicari, ſi dominus iuſſerit, ne exeat de familia. h. d. Primo ſol. vnam q. ⁊ ponit limitationem. Secundo ſol. aliam, ⁊ ponit illa
1 tionem ex ea. Secunda ibi, ꝙ ſi talia verba. ¶ No. † illa verba, cui voles, aut quibus voles, que intelligo ꝙ ſint diſiunctiua legis, nõ teſtatoris. q. d. ſi teſtator dixerit, relinquas cui voles, ſiue quibus voles, ⁊ ſic ſi dixit, quibus voles, põt vnum eligere. qᵭ no. probať ſ. eod. l. cum quidam. facit qᵭ dixi ſ. proxi. §. q̃ ſi in ſingulari dixit, cui voles ⁊ poteſt plures eligere: ergo eadem ratione ſi dixit, qui- bus voles, poteſt vnum eligere. In contrarium facit. j. de an. leg. l. iij. §. qᵭ ſi ita. ¶ Opp. hic dicitur, ꝙ licet quis electus ſit rogatus de reſtituendo alteri, eſt ſatiſfactum voluntati defuncti. cõtra de §. ſed ſi vno. ſ. ead. l. Gl. mag. ſoluit pluribus modis. Iſta eſt vera, ꝙ hic ſpecialiter eligit vnum ſibi fundum prelegãdo, ideo fundus vadit ad eũ ad aliqᵭ tempus, licet ſit rogatus de reſtituendo: ſed ſ. quendam vniuerſaliter heredẽ inſtituit, ⁊ fundum alteri dire- cto legauit, vnde fundus nullo momẽto fuit heredis, ⁊ ſic in eo nõ põt videri electus. ¶ Op. ꝙ quis poſſit grauari vltra quam ſibi
2 relinquatur, vt j. eo. l. Imperator. §. j. So. vt ibi. ¶ † Quero, execu tor, cui commiſſa eſt electio, ⁊ diſtributio bonorũ inter pauperes,

eligit aliquem in pauperem in vno fundo, hoc pacto, ꝙ poſt mortem reſtitueret cuidam alteri, vel ꝙ daret certam quantitatē alteri poſt mortem, an iſtud onus valeat? Hic videtur caſus ꝙ nō. ⁊ eſt verum, ſi poneremus illum alium, cui debet reſtitui non eſſe de numero pauperū: ſicut hic videbatur dare ei, qui erat extraneus, non ei qui erat de familia: ſed ſi eſſet de numero pauperum, puto ꝙ valet. Sicut enim poteſt diuidere rem inter heredes, vt ſ. proxi. ita poteſt diuidi inter pauperes, l. miles ita. §. ⁊ qꝛ diximus, ſ. de teſt. milit. ¶ Venio ad ver. ꝙ ſi talia verba. Op ꝙ heres heredis liberetur dando fundū cū onere ſuo. vt ſ. tit. j. l. ſi a ſubſtituto. §. heres. Sol. Hic teſtator, qui legauit, ſciebat conditionē fundi. Sed cōtra hoc op. ſi teſtator habebat aliquod ius in re, licet ſit tale ꝙ morte deberet extingui, illud ius tantū videt legatū, l. Sticho, de vſufr. leg. l. quod in rerū. §. j. ſ. tit. j. ⁊ l. vxor. C. de leg. Solu. Dy. videtur dicere hic, ꝙ cōſtat ꝙ teſtator ſciuit, ⁊ cogitauit fundum debere reſtitui vni ex familia, quod aliquantulum repugnat litere. qꝛ videtur loqui in dubio dum dicit, oneratum intelligi, ⁊ ſic videtur loqui in caſu dubij. Potes ergo dicere, ꝙ hic familia vendicat propter factū hrdis, qui dat extraneo, ⁊ licet heres hoc facit iuſſu teſtatoris. nō excuſatur, quin teneat. l. qui duos. ſ. e. ⁊ l. nō quocunqꝫ. §. qui Caium. ſ. ti. j. ¶ Opp. ꝙ illi de familia ſtatim poſſunt petere, non expectata morte heredis, l. cum pater. §. libertis. j. eo. Sol. Dyn. hic ideo, qꝛ heres dedit ex neceſſitate ſibi impoſita a defuncto. probatur j. eo. l. peto. §. prędium. ⁊ ibi dicam.

ADDITIO.

a ¶ Sed ⁊ ſi fundum. Pro concordia aduerte ꝙ ſatiſfactum non videtur menti teſtatoris propter illa verba in teſtamento appoſita ſcilicet ꝙ ſit executor vltime voluntatis ad diſtribuendum inter pauperes Chriſti, eligendo vnum per ipſum executorem, licet pauperrimum, quaſi comprehēdatur numerus pluralis. Ita Alex. in l. qui quartā. §. ſi quis. ff. de leg. j. alle. Bar. cōtrariari. Nā in l. j. ff. de opt. leg. videtur concludere ꝙ non poſſit eligere vnum, cōtrarium alle. tenere in hac l. vnū ex familia. §. ſed ⁊ ſi fundū. Tu dic ex mente Alex. ⁊ Paul. de Caſt. ⁊ aliorum doc. quos ipſe alle. in d. §. ſi quis. Bar. in hoc §. ſed ⁊ ſi fundum. nō firmat pedem, vel ſecundo, Bar. in d. l. j. loquitur quando maior charitas erat in diſtributione plurium, quam vnius, ⁊ procedat conſ. Pau. de caſt. cxlv. Qñ vero maior charitas eſſet in eligendo vnū quam plures ⁊ maxime qñ apparet de mente teſtatoris ita eſſe, tunc procedat opi. Bar. in hoc §. ſed ⁊ ſi fundum. Vel, ⁊ tertio ſol. ſecūdū ipſum Ale. qui dat aliam ſol. dando vnum nouum intellectum ad d. l. j.

1 ☞ Iuſſus diſtribuere inter pauperes ſi decedat antequam diſtribuat, omnes pauperes admittentur.

§. Rogo. Iuſſus cum morietur eligere, poteſt donec viuit eligere, ⁊ ante nullus admittitur, ſed eo nō eligente, omnes h. d. ¶ Op. ꝙ nō eſt verum quod ſit datū vni, vt patet ex prin. §. Sol. non eſt datū vni certo, ſed vni eligendo. ideo ſi nullus eligitur, omnes vocant. ¶ Quarto qualiter omnes vo-
1 cātur? Reſp. vt ſ. ead. l. §. ſi duos. ¶ † Quero, iuſſus eſt aliquis bona diſtribuere inter pauperes, decedit antequam diſtribuat, vtrum omnes pauperes admittantur? Reſp. iſta lex loquitur quando quis iuſſus erat reſtituere vni ex certis: ideo ſi aliquis eſſet iuſſus diſtribuere inter pauperes vnius hoſpitalis, vel vnius viciniе, tunc omnes illi admittentur. Si vero inter pauperes ſimpliciter, tunc epiſcopus ſuccedit, l. nulli, C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ in auth. de eccle. titu. §. ſi autem, qui hoc facere.

a **§. Si rem.** [a] Si teſtator legat rem heredis vt ſuam, valet legatū. h. d. ¶ Quero, quid ſi teſtator legat rem, quam habet communem cum herede? Reſp. tota debetur vt j. eo. l. cū filius. §. dominus. ¶ Quid ſi legat rem quam debet heredi? Reſp. idē, qꝛ tota debet. ſ. ead. l. §. ſed ſi vno. ¶ Quid ſi legat rem quam debet heredi pro parte, ⁊ pro parte extraneo? Reſpond. pro parte heredis tantum debetur legatario, vt d. §. ſed ſi vno ⁊ §. ſi duos. ſ. ead. l. ¶ Vltimo gloſ. ſignat contrarium de l. ſi domus §. j. Solue vt ibi no.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si rem. Vide quādo legatur res communis, adde in l. ſerui electione. §. j. ⁊ ij. ſ. ti. j. Et ad iſtum tex. vide no. per Imo. in l. ſi heredis ſeruus. de leg. j.

§. Si omiſſa. Licet verba fideicōmiſſi ſint defectiua tamen debetur, ſi ex mente colligitur. h. d. Exemplum ponit gl. multis modis, tu tene ſecundum.

§. Item Marcus. Verba enunciatiua futuri euentus ad grauatū directa fideicommiſſum inducūt. h. d. Supra dixi de verbis defectiuis, hic de verbis enūtiatiuis futuri euētus. ¶ Op. j. de vſufr. l. generali. Sol. ibi fuerūt verba ad honoratū directa: hic ad grauatum. Videbitis per gl. in l. peto, j. eo. ¶ Op. j. e. l. cum pater, §. mando. Sol. ibi fuerūt verba cōſultatoria, hic nō. ¶ Op. ſ. e. l. Titia cum teſtamēto, in prin. Sol. ibi fuerūt verba enūtiatiua de futuro euēſa propter aliud: hic principaliter ꝑpter ſe. ¶ Op. de l. Iulian. §. ex his. j. tit. j. Sol. vt ſ. dixi in ſolu. cōtrarij l. generali. quod ...

LEX LXX.

1 ☞ Donatio facta ꝑ virū vxori non venit in reſtitutionē fidei...
a **SEquens queſtio.** [a] Ea que quis cap... ret, alio herede ... ſtēte. nō vt ex vltima volūtate. in fideicōmiſſum gener...
b non veniūt. h. d. ⁊ eſt caſus multū ſing. [b] ¶ Op. quod veniat in fi-
c deicommiſſum. l. cū virū. C. de fideic. Sol. Aliud in iſtis dona-
1 nibus. † que licet morte cōfirmentur, nō veniūt in fideicōmiſſ... vt hic. Ratio. qꝛ nō capiūtur ex teſtamēto, nec cōfirmantur ... ditione hrditatis. ſed ex ſola morte, ⁊ ideo eſt ſpecies tertia ...
* rēs a donatiōe inter viuos, ⁊ a legato, * vt no. in l. res. C. de do. ... vir. ⁊ vx. ſed l. cū virū, loquitur in legatis, ⁊ fideicōmiſſis. q ex teſta... mēto debent. vt in gl. ibi. ⁊ per doct. dixi in l. Marcell. §. quid... ad treb. ¶ Op. hic dicit, ꝙ res donate ſunt extra cauſam bono... Cōtra, qꝛ dominiū nō exiuit de bonis defuncti ergo eſt in bo... l. rē in bonis. j. de acq. re. do. Sol. Dicūt quidā, hic loquitur ... bus que nō ſunt prohibite donari, ꝙ eſt cōtra iſtā legē in fi. ... alij dicūt ꝙ ſunt extra cauſam bonorū ideſt ſunt ſeparate a bo... ⁊ ideo magis pōt dicit, nō eſſe ex bonis, quā in bonis vt. j. vi... rap. l. ij. §. in hac. ⁊ Inſt. vi bo. rap. §. fi. ⁊ hoc poſſet tolerari. ... cūt. ꝙ nō dicitur eſſe in bonis, qꝛ retro trahitur, vt gl. dicit. ... nuit ꝙ cōfirmatio donationū. trahit retro quo ad dominiū ...
d no. in l. ſub cōditione. j. de ſo. Veritas eſt. ꝙ nō trahitur retro ... ſi quod ad vſum fructū. l. donationes. C. de do. int. vir. ⁊ vx. ... C. de inoffi. do. vnde quātū ad cōtrariū principale, potes dic... ꝙ tales ſunt extra cauſam bonorum, ſcilicet que capiuntur ex ... tima voluntate. Nam ex precedenti donatione capitur, confirma... ta morte. nō aditione, vt dixi. ¶ Vltimo not. ꝙ Azo in l. filium quem habentē. C. famil. ercif. poſuit caſum contra iſtā legem ... Dy. dicit. ⁊ Cy. ibi refert. Secundo no. ꝙ gl. j. ti. j. l. iij. in prin. ... contra caſum huius l. in fi. ¶ Quero, quid ſi has donationes te... ſtator confirmauit expreſſe, an vxor capit vt ex teſtamento, an ex donatione morte confirmata, dixi in l. ſi quando. in prin. ...

ADDITIONES.

a AND. BAR. ¶ Sequēs queſtio ⁊ vide Alex. in l. ... cauſa mor. ⁊ vide caſum ſin. in l. j. ff. de his qui ſine ma... ue. ⁊ vide d. meum in l. ſi. de do. cauſa mortis, Bar. in l. ... eo. Ang. in repe. in l. quanquam. C. de fideicō. Bar. in l. poſt ... tum. §. pe. de his quibus vt indi. ⁊ do. meus alle. glo. fin. in l. ... fa. er. licet pro illa glo. eſt hic caſus. licet ipſe non alleg. hic.
b ALEX. ¶ Et eſt caſus valde ſingularis. Et ita eum allega... in l. ij. §. filium. in fin. j. pro hered.
c ALEX. ¶ Op. veniat. Et qualiter iſte donationes veniant ... deic. vide in l. Marcellus. §. quidam ad treb. ⁊ doc. maxime ... in l. filium quem habentē. C. fa. erc. ⁊ ad iſtam l. vide gl. ⁊ Bar. ... ſi mulier in princ. j. tit. j. ⁊ dum Bar. hic dicit ꝙ donatio inter coniuges. que morte confirmatur. non requirit aditionem heredis: adde tex. ibi ⁊ Bar. ⁊ Bal. in l. j. C. de do. inter. vir. ⁊ vxo.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Et legato. Et ideo non habe... ſtatutum loquens de donatione. nec etiam loquens de ... conſuluit in pulchro caſu Alex. conſi. xxvj. circa med...
d ALEX. ¶ Non trahitur retro. Vtrum donatio inter ... vxorem morte confirmata trahatur retro. ⁊ ad quid, ... lis ſcriptura. ſ. tit. prox. ⁊ dixi poſt Bar. in d. l. ſub condi...

LEX LXXI.

1 ☞ Verba diſpoſitiua, licet ſint defectiua in eo quod non appa- ret perſona grauati, inducunt fideicommiſſum.
2 Verba teſtatoris quando ſunt defectiua reſpectu perſone cui debet dari, intelligitur tunc quod teſtator voluerit heredi inſtituto prouidere.
4 Verba diſpoſitiua ſeu preceptiuā, ad quemcunque relata, diſpoſitionem inducunt.
Verba enuntiatiua futuri euentus, vel deprecatiua, ad grauatum relata, inducunt diſpoſitionem.

PEto. Verba diſpoſitiua, ſeu preceptiua, ad grauatum vel honoratum directa, fideicōmiſſi ... tionem inducunt. h. d. Prima gl. huius legis po...
1 ſionem, vide eam. ¶ † No. ex prima parte. ꝙ verba diſpoſitiua li- cet ſint defectiua in eo ꝙ non apparet perſona grauati, inducunt fideicommiſſum, ⁊ videtur grauatus heres. Simile ...
2 uus legatus. §. qui margaritam. ¶ No. ſecundo, † qu... verba ſunt defectiua reſpectu perſone cui debet dari ... teſtator prouidere hrdi inſtituto. Simile j. de ſta. lib. ... in l. labeo. ⁊ l. qui pecuniam. e. ti. ¶ Tertio no. ꝙ ſi nō ... teſtamento, cui poſſit intelligi prouiſum, intelligitur de herede ab
3 inteſtato. † Et ex predictis apparet, quod Iuriſconſul...

milia.§.ſi omiſſa.vſq; huc.proſecutus eſt eandem materiam: q2 primo dixerat de verbis diſpoſitiuis,ſeu defectiuis, que habẽt defectũ ex parte verbi.Secũdo.dicit de verbis enũciatiuis. ¶Ter tio hic dicit, de verbis diſpoſitiuis defectiuis, ex parte perſone eius a quo relinquitur,vel eius cui relinquitur. ¶Opp.j.de vſu. ⁊ leg.l.generali.in prin.Sol.dicit gl.quedam ſunt† verba diſpoſitiua,ſeu preceptiua,⁊ illa ad quecunq; referantur, diſpoſitionẽ inducũt,vt hic. ¶Quedã ſunt verba non diſpoſitiua,ſed magis enuntiatiua futuri euentus,vel deprecatiua,⁊ illa,ſi referãtur ad grauatum,inducunt diſpoſitionẽ,l.vnũ.§.fi.ſ.eo.Si vero referantur ad honoratum,nõ inducunt diſpoſitionẽ,d.l.generali.in prin. de gl.⁊ not. ¶Oppon.j.e.l.cũ pater.§.pater qui filio. Solu. vt ¶Op.ꝙ quãdo verba non cõtinent,cui voluerit prouidere, valet diſpoſitio.l.filiuſfa.§.diui.ſ.ti.j.Dicit gl.hic tacite videt̃ prouidiſſe,ne videat̃ decedere pro parte teſtatus, ⁊ pro parte inteſtatus.Iſta ratio nõ eſt bona,q2 cum ipſe heres inſtitutus habeat reſtituere nõ poteſt videri decedere pro parte teſtatus, ⁊ pro parte inteſtatus,ſiue reſtituat,ſiue nõ.†Dic ergo ꝙ in.§.diui,fuerunt verba que continent cõmodũ,ſeu prouiſionẽ eius,ad quẽ diriguntur,⁊ conſiliũ,ſ.ne alienet:vnde in dubio videtur dictũ gratia eius,non alterius:hic vero ſunt verba, que continent grauamen eius,ad quẽ dirigant̃,⁊ ſic nõ poſſunt intelligi[a] prolata gratia eius,ſed alterius,ſcilicet coheredum,vel venientium ab inteſtato.Facit j.eo.l.cum pater.§.mando. ¶Vltimo iſtum tex.induco †ad queſtio.lex dicit.quod donatio facta filio in premium emãcipationis,nõ computatur[b] ſibi in legitimam,niſi dicatur,l. ſi qũ. in fin.C.de inof.teſt.⁊ l.etiã.j.de bo.li.Dixi in l.in quartã.j.ad l.fal. contigit,ꝙ quidã donauit filio ꝑ parte ſua aliquid,an ex hoc ꝙ dixit,pro parte ſua.videat̃ velle,ꝙ ſibi cõputetur in legitimã. Tex. hic videtur quod ſic.in ij.reſp.facit de bon.lib.l.etiam.§.penul.

ADDITIONES.

ALEX. ¶Non poſſunt intelligi.Adde Bar.in d.l.quoties.§.ſi non.ſ.de here.inſti.in fi.j.col.

ALEX. ¶Non computatur.Vtrum datum in premiũ emancipationis filio,computetur in legitimam:adde Bal.in l. humanitatis.C.de imp.⁊ pro vltimo dicto Bar.hic,eſt tex.expreſſus. ⁊ Bar.in l.ſcimus,i prin.C.de inof.teſt.⁊ Bal.in c.ſi pater.in vl. de teſt.in vj.adde Pau.de caſt.conſi.ccl.⁊ vide quod not.dicit hic in lect.per text.iſtum in verſi.pro parte tua.⁊ deinde vide Ol. conſi.xvj.⁊ Bal.conſi.ccccxxiiij.iij.li.adde repetentes in l. in quartam.verſi.vij.j.ad l.fal.

☞ Res prohibita alienari,ex cauſa neceſſitatis alienatur.
Res prohibita alienari,alienatur propter es alienũ teſtatoris.
Cautela vt res prohibita alienari,alienari poſſit.
Alienatio facta per heredem de re prohibita alienari, non reuocatur herede viuente,nec ſi aliquem de familia inſtituit heredem.

§. Predium. †Res prohibita poteſt alienari ex cauſa neceſſitatis.h.d. ¶Op.quod fundo alienato propter es alienũ nunquam fiat reuocatio,l.filiuſfa.§.diui.ſ.ti.j.Reſp.ibi†fuit facta alienatio propter es alienũ defuncti, hic propter es alienum heredũ. ¶Op.ꝙ ſtatim facta alienatione reuocetur,vt j.eo.l.cum pater.§.libertis.Sol. ibi fuit voluntaria alienatio,hic neceſſaria.Et ſic habes diſtinguere, aut eſt alienatio voluntaria,aut neceſſaria.Si neceſſaria,aut propter es alienum heredis,aut teſtatoris, vt patet ſ.Et†ex hoc ſumunt quidam[a] fraudem, ꝙ ſi res ſit prohibita alienari, ꝙ ſupponant aliquos qui fingant ſe creditores,⁊ ingrediantur poſſeſſionẽ ex primo,⁊ ſecundo decreto,ne incidant in penã,d.§.diui. ¶Quero de intellectu huius §.ibi,quod exterus heres, ⁊c.gl. legit tribus modis,tene vltimam,quam tenet Dyn.⁊ eſt not.lec. Ex qua habes, †quod ſicut herede viuente non poteſt reuocari, ita nec eo mortuo,ſi heredem fecit vnum de familia, ⁊ ſic debet intelligi quod habuiſtis in l.vnũ.§.ſed ⁊ ſi fundũ.verſi.ꝙ ſi talia.ſ.eod.⁊ ibi dixi.

ADDITIO.

ALEX. ¶Sumunt quidam No.limita.ad auth.res que.C.com. de leg.Et adde no.per Bal.in l.ij.in fi.ſi aduer.ven.pig.⁊ no.Bal. in auth.ei qui.C.de bo.autho.iu.poſ.Bar.in l.pater.in prin. j.tit. j.⁊ in.l.filiuſfamilias.§.diui.ſ.ti.j.

☞ Relicta a tutore videntur a pupillo relicta,⁊ valet legatũ, licet tutoris datio,non.
Tutor datus a matre filio inſtituto,confirmatur cum minore inquiſitione,quam quando filius non eſt inſtitutus.
Tutoris datio in teſtamento imperfecto,non tenet.

§. Mater [a] Relicta† a tutore videntur relicta a pupillo,⁊ ideo valent, licet tutoris datio nõ ſortiatur effectum.h.d.Primo,ponit vnum dictum de matre.Secũdo, illud probat per ſimile de patre. Tertio, ꝙ dixerat de tutore extendit ad curatorem.Quarto, quod dixerat, quãdo tutele datio non valet ab initio, extendit ad caſum, qñ deficit ex poſt facto. ¶Quinto,ex predictis ponit vnã illationẽ.Secunda ibi,nã ⁊ ſi Tertia ibi,idem in.Quarta ibi,nec intereſt. Quinta ibi,hac deni que.Not.tex.ibi,ſufficit enim.⁊c. ¶Op.ꝙ mater poſſit dare tutorem filio vt teneat ipſo iure,vt hic,⁊ l.pater.ſ.de teſt.tu.⁊ l.mater.
2 C.de teſ. tu. Bl.ſol. Tu†dic clarius.mater nõ poteſt dare tutorem filio,vt teneat ipſo iure,vt hic:ſed debet confirmari. Sed in hoc eſt differentia,q2 ſi mater inſtituit filium,cõfirmatur cum minori inquiſitione,quãdo nõ inſtituit cũ maiori,vt dictis legib. ꝓbatur,⁊ hoc tenet Dy. ¶Ad ſecundam partem op. ſi teſtamentum patris non valuit,ergo legata extraneis non debẽtur, l.hac cõſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſt.Sol.dicunt quidam,ꝙ hic fuit inſtitutus vnus ex liberis,⁊ legata fuerunt facta alicui ex li-
3 beris,⁊ hoc ſatis poteſt ſuſtineri. Et ſecundum hoc † habes hic caſum,ꝙ in teſtamento imperfecto non valet tutoris datio, ne priuilegium filij preiudicet tutori,qui eſt extraneus:licet contrarium innuat gl.in l.qui a patre.ſ.de confir.tu.tangitur in l.ij.C.de confir.tu.⁊ in d.§.ex imperfecto.Alij dicunt,⁊ iſta tenetur, quod hic teſtamentum non valebat quo ad tutoris dationem:q2 dedit eum filio emancipato,vel dedit quem dare non poterat, ſed quo ad alia teſtamentum erat validum.

ADDITIO.

a ALEX. ¶Mater.Et ille §.facit ad queſtionem ſecundum Bal. hic,de qua in l.ſi vrbana.de condictio.indebi.
POMA. ¶Vide quid dicat Bar.conſi.xxv.

1 ☞ Iuſſus teſtatoris de relinquendo in familia, intelligitur de familia teſtatoris.
2 Heredis inſtitutio,quando habeatur pro alienatione.
4 Emancipatus quando dicatur de familia.

a **§. Fratre.** [a] Res alienata extra familiam contra prohibitionem teſtatoris,reuocatur per omnes de familia,ordine ſucceſſiuo:ſed primus cauet de reſtituendo ſequen-
b tibus:⁊ ſi cautio[b] omittatur.nõ condicitur res,ſed caſu veniente vendicatur, ⁊ ſufficit quem fuiſſe in familia tẽpore teſtamẽti. h.d. Primo ponitur thema.Secundo ponuntur ſex q. ⁊ earũ ſolutiones per ordinẽ.partes j.patebũt.Prima pars ponit thema,ideo
c non habet contraria. ¶Sed quero,[c] cũ teſtator† iuſſit in familiã
1 relinqui ſimpliciter,de qua familia intelligitur: Reſpõ.de familia ipſius teſtatoris in dubio,l.cum acutiſſimi.C.de fideic. ⁊ ita tenẽt Dy.Pet.⁊ omnes. ¶Venio ad ſecundã partẽ, hic habes ꝙ inſtituendo extraneum heredem,videtur alienare.Cõtra, j.ti.j.l.pater.§.fundum.Quidam dicũt,ꝙ licet ſit alienatio ꝓhibita,tamen dominium in heredem tranſit,qꝺ eſt falſum, per iſtam legem que
d permittit vendicationẽ illis de familia.Dic ergo, [d] ꝙ ibi ideo eſt,
2 q2 alienatio fuit tm̃ prohibita in vita,hic ſimpliciter. ¶†Et ideo pro huius declaratione,⁊ aliorum que ſunt in gl.ſi querit̃,vtrum heredis inſtitutio habeatur pro alienatiõe: Dic,aut lex,vel teſtator alienationem permittit,aut prohibet.Si permittit,permiſſus inſtituẽdo,videtur alienare in caſum permiſſum. C.de ſecũ.nup.l. ſi quis prioris.§.certum.⁊ ſ.e.l.vnum ex familia.§.ſi duos. ¶Secundo caſu quando prohibet,aut eſt facta prohibitio ſimpliciter, aut limitatiue. ¶Primo caſu,non intelligitur prohibita trãſmiſſio ad heredẽ teſtamẽtariũ,vel legitimũ.l.j.ſ.de fun.do.⁊ j.de acq. re.do.l.quedam.Ratio,q2 non põt quis facere quin decedat, ⁊ heredem habeat.Et aduerte ꝙ iſtud membrum non cõgruit vltime voluntati,q2 ſi in ea eſſet facta ſimpliciter prohibitio,non valet.l. filiuſfami.§.diui.ſ.tit.j.⁊ l.pater.§.Iulius Agripa.j.titu.j.ſed congruit prohibitioni legis,vel contrahentis.Secundo caſu,quãdo prohibitio non eſt facta ſimpliciter,ſed limitatiue,dic aut limitatio eſt facta circa modum,vt q2 prohibitum eſt quem alienare doloſe,vel in fraudem,⁊ non videtur prohibita tranſmiſſio ad heredem,quia in ea ceſſat dolus.l.ex hoc edicto.§.alienare.ver.ſed heredem.ſ.de ali.iud.mu.cauſ.fact.Aut prohibitio limitata, eſt facta reſpectu temporis,vt quia prohibitus eſt alienare in vita,⁊ non prohibetur in morte,ideo poteſt heredem inſtituere.d.l. pater.§.fundum.j.tit.j.Aut prohibitio eſt facta limitatiue reſpectu perſone.in quam non debet fieri alienatio,⁊ tunc videtur prohibita tranſmiſſio iure hereditario in illam perſonam,vt j.eodem.l.codicillis.§.matre.l.ſi quis ita.§.ea lege.j.de verbo.oblig.⁊ ibi dixi. Aut prohibitio eſt facta limitatiue reſpectu perſonaruʒ,in quas poteſt alienari,⁊ vltra eas eſt prohibitio facta generalis,vt in caſu iſtius §.tunc aut trãſmiſſio fit ad heredem extraneum ex teſtamento,⁊ videtur prohibita alienatio,vt hic.Aut ad heredem legitimum,⁊ non videtur prohibita,vt j.eod.l.cum pater.§.cum in-
e ter.⁊ hoc tenet glo.j.in ſolu.l.pater.§.quindecim.[e] j.ti.j.Idem tenetur communiter dicta l.pater.§.fundum.ita tenent Dy.⁊ Iac.de Are.Ex his ſunt ſoluta contraria que fiunt in gloſſ.contra iſtam partem. ¶Venio ad tertiam partem ſcilicet ad verſi.quid ergo. Hic dicitur quod proximus quiſque vocatur, contra.ſ.eo.l. cum ita.§.fina.Solu.Ibi aliqui fuerunt nominati, vnde preferuntur: hic ſimpliciter familia. ¶Venio ad quartam partem ſcilicet ad ver.nec tamen.Op.⁊ videtur,ꝙ poſtquam primus vendicauerit

res ſit facta alienabilis in quemcunque.l. pater. §. quindecim.ĩ. tit.j.Gl.ſignat iſtud contrarium ad ſecundam partem, ſed ibi nõ bene cadit,ſed hic pꝛopꝛie.Dic ergo.quod ibi fuit pꝛohibitus alienare quilibet pꝛo parte ſua,vnde pars que ſibi obuenit a ſocio, illã poteſt alienare,qꝛ non eſt pꝛohibitus:hic vero facta fuit ſimpliciter in rem.ſcilicet ne domus alienetur . ſed vt in familia relin
3 quatur.Aliud†ergo eſt dicere.pꝛohibeo ne alienes,vel ne Titiꝰ alienet,tunc cũ ſit perſonalis.ſi res tranſiret ad alium ſemel licite,de cetero poteſt alienari:ſed quando pꝛohibitio eſt in rem. tũc pꝛohibitio ſemper durat,vt hic.¶ Uenio ad quintum,ſcilicet ad verſi.quod ſi cautio.Opp.quod poſſit condici.l. hoc ſenatus. §.i. de vſufruc.earũ rer.que vſu conſu.Gl.ſoluit,pꝛimo,quod hic poterat conſuli alio modo:ibi non.quod non placet, qꝛ etiam ibi alio modo cõſulitur,vt ibi patet.Solue ergo ſecundo modo,quod hic non intereſt,qꝛ foꝛte nunquam eſt habiturus: ibi ſic.quod declaratur.ille a quo vendicabatur,erat extraneus:vnde in nullum caſum eſt habiturus ipſe.cum non ſit de familia:ꝛ cautio que debebat pꝛeſtari . erat pꝛeſtanda ſeruo publico. in fauoꝛem familie: vnde non poteſt condicere.Illi vero de familia,quoꝛum intereſt, non poſſunt vendicare,qꝛ pꝛimus vendicauit,ꝛ non habet ab eis ſed ab alio poſſidente.Item illis de familia poteſt eſſe conſultum alio modo ſcilicet ex titulo vt legatoꝛum nomine caueatur, per officium iudicis.¶ Uenio ad ſextam partem,ſcilicet ad verſi.ſed ſi domus,Op.cautio que non poteſt committi , non debet interponi.l.hec ſtipulatio.§.diuus.vt lega.nomi.caue.Quidam dicũt, quod hic eſt ſpeciale.Dicunt alij,ꝙ hic poteſt committi : ꝛ quod hic dicit,ꝙ ille erat vltimus.intelligo ꝙ alius eſſe ſperabatur:vel alius erat in equali gradu.Uel dic,ꝙ nullus erat in veritate . ſed dubitabatur.an eſſet.Circa iſtam partẽ queritur que ſit iſta cautio?Gl.dicit ſuper verb.cautionem.dic vt in gl.¶ Uenio ad vlti
4 mam partem†ſcilicet ad verſi.ſi quidam.ꝛ op.ꝙ emancipatus nõ eſt de familia.l.tutelas.ſ.de capi.dimi.Sol. Quidã dicũt , imo eſt hodie,cũ ſublata ſit differẽtia emãcipationis.Tu dic,ꝙ non erat de familia tunc, ſed tpe teſtamẽti erat,l.ſi cognatis.ĩ.de reb.dub.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ Fratre.Iſtum tex.alleg.Bal.in l.non ſolum.§.moꝛte. de op.noui.nunciatio.in pꝛin.
POMA.¶ Uide quid dicat Barb.conſ.xxvij.in j.vol.in verſ.venio ad ſecundam partem ꝛ in verſic.pꝛimo caſu.vide Alex. conſi. clv.in ij.volumine.
b ¶ Cautio.Adde quod dicit ſe obtinuiſſe Paul.de Caſt.hic ſuper ſtatuto Patauino diſponente,quod appellans debeat cauere de reſtituendis expenſis,aliter pꝛoceſſus factus non valeat , qꝛ debet.intelligi ſi petatur.
c AND.BAR.¶ Sed quero. Et vide eũdem in l. ſi cognati. ff. de reb.dub.ꝛ conſuluit Parme quod vocando domum de Cantelis, intelligitur de illis qui ſunt de agnatione teſtantis.
d POMA.¶ Dic ergo. Uide Romanum in ſi.conſ. xvij. ad finem.
e ¶ Quindecim.Adde Paul.de Caſt.con.ccxxxiij.

LEX LXXII.

Operatoꝛ. Legatarius tenetur cedere fideicommiſſario actionem.vel rem ſi habet.hoc dicit.Hanc legem declara,vt ſ.tit.j.l.fideicommiſſum.

a **§. Si centum legatis.** [a]Oneratus in quantitate, non poteſt vltra grauari quam ſit illa,ꝛ eius vſure,ſi onus in quantitate conſiſtat:ſecus ſi in ſpecie pꝛopꝛia . hoc dicit . Hunc § . declarabo. ĩ. pꝛox.Dy.dicit quod iſte caſus non eſt alibi.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Si centum legatis.No.quod non poteſt quis grauari in plus,quam perceperit a defuncto,fallit in caſu multũ not.in l.ſi mihi ſtichus.ſ.ti.j.quando teſtatoꝛ legauit vni rem , ꝛ illum in alia re grauauit,qꝛ per acceptionem legati tenebitur in alia re,licet plus valente.facit eo.ti.l.plane.§.ſi cui.Item per viam cõditionis poteſt quis in plus grauari , quam ſit emolumentum quod percipit.Ita intelligitur.l.ciuitatibus.§.ſi.ſ.ti.j.alleg.§. pꝛoxi.ſecus in vim modi.l.Plautius.ꝛ ibi no.ĩ.de condi.ꝛ demon.
POMA.¶ Uide Pet.de Anc.in materia in ſimili caſu in conſil. clxvj.incip.in themate pꝛeſuppoſito.verſi.iſtis pꝛemiſſis , in verbo,certum eſt autem.

1 ☞ Oneratus in quota,non poteſt grauari in alia quota, vltra vires relicti.
2 Lucri ratio.quod honeſte,ꝛ licite percipi poteſt,eſt habenda.
3 Commodum qui conſequitur ex aliquo negotio,pꝛopter hoc non poteſt grauari.
4 Grauari in plus,quam honoꝛetur quando quis poſſit.

1 **§. Cum quidam.** †Oneratus in quota,nõ poteſt grauari in alia quota,vltra vires relicti.h.d.Reaſſume §.ſi centum.ſ.pꝛox.in pꝛin. Dicitur,quod habetur ratio vſurarum,queritur quid erit hodie cũ v
2 ſure ſint in totũ pꝛohibite.Reſp.debet haberi ratio eius lu[cri] quod poteſt honeſte,ꝛ licite participari ſecundum foꝛmam [...] veſtras.extra de don.inter vir.ꝛ vxo.¶ Uenio ad verſ.nec [...] da in d.§.ſi centum.quem verſi.dicit.Dyn.non eſſe alibi. ꝛ ve[...]
3 dicit ita expꝛeſſe , ſed rationem eius habemus , Si enim†ex [ali]quo negotio conſecutus eſt cõmodũ.pꝛopter hoc non poteſt [gra]uari.qꝛ habuit a foꝛtuna,nõ iudicio teſtatoꝛis, vt l.ſed ſi ſic [...] j.facit l.ſocium qui in eos.ſ.pꝛo ſoc . Item ſi penam euaſit [...] euitauit damnum,pꝛopter hoc non poteſt grauari. Simile[...] qui euitat damnum expenſarum.l.iij.§.ſi rem. ĩ.tit.j. ¶ Ue[nio ad]
a verſ.hoc ita,d.§.ſi centum.ꝛ op.de iſto §.cum quidam.[a] Sol[...] fuit legata quantitas pecunie,ꝛ grauatus in ſpecie certa.ꝛ [pro]pꝛia. Unde tantum videtur eſtimaſſe rem ſuam. nec poteſt [igno]rantiam pꝛetendere:ſed in hoc §.cum quidam.fuit relicta qu[ota] cuius valoꝛem poterat pꝛobabiliter ignoꝛare,ideo non im[putatur]
4 ſibi.†Huius occaſione gl . hic enumerat caſus in quibus [...] quis in plus grauari,quam honoꝛetur,quam vide ꝛ ſigna.Ta[men] diſtingue.aut relinquitur quantitas. aut ſpecies certa [aut] quota.Pꝛimo caſu.aut grauatur in quantitate,ꝛ nõ poteſt [...] grauari quam ſit illa quantitas,ꝛ commodum vſurarum.vt [...] §.ſi centũ.Aut grauatur in ſpecie,ꝛ tunc aut in ſpecie pꝛop[ria] poteſt in plus grauari,ꝛ ſibi imputet ſi agnouit.vt in d. ver[ſ.hoc] ita.ꝛ l.ſi minoꝛ.ſ.de minoꝛ. Aut in ſpecie aliena redimenda [...] non tenetur expendere vltra quam ſit legatũ.etiã ſi agnou[it] ſi non ſeruus.in pꝛin.ĩ.ad l.Fal. Si vero legatur ſpecies.tun[c] legatur ſimpliciter.aut alternatiue.Pꝛimo caſu non poteſt [...] grauari quam ſit pꝛetium illius ſpeciei cum fructibus.l.cu[...] bus.§.ſi.ſ.tit.j.ꝛ l.filius.§.apud Marcellum . ¶ Secundo c[aſu] quando alternatiue,tunc poteſt grauari quantum valet illa [...] que pluris eſt,etiam ſi minoꝛẽ agnouerit,l.plane.ij.§.ſi cui.[...] ¶ Tertio caſu pꝛincipali,quando quota relinquitur alicui.[...] aliquid vniuerſale quod contineat debita ꝛ credita.tunc aut [que]ris vtrum poſſit grauari per teſtatoꝛẽ vltra valoꝛem ipſius q[uo]te,ꝛ non poteſt,vt hic,in §.cum quidam . Aut queris vtrum [...] cui relinquitur , poſſit grauari ex natura ipſius rei relicte, v[...] poꝛtio hereditaria eſt damnoſa,ꝛ poteſt grauari quatenus om[nia] nia debita agnoſcere. Idem ſi legatur Calendarium.vel menſa,[...] vt hoc §.ꝛ l.cũ pater.§.mẽſe,ꝛ l.cũ filius.§.lucio.ꝛ l.[...] marito.ꝛ §.hoc quidam.ĩ.eod.

ADDITI[O].

a AND.BAR.¶ Cum quidam.Et vide Ludo.Ro.in conſil.[...] pꝛo Bar.hic vbi ſoluitur nomine pꝛopꝛio de pecunia [...]. Uide eundem in l.diuus.ĩ.ad l.fal.

1 ☞ Pꝛetium,ꝛ res comparata ex pꝛetio, in vniuerſalibus ſucce[dit] dit loco rei.
2 Heres quando habet vnam rem pꝛo alia , an tunc illa ve[niat in] petitionem hereditatis, vel reſtitutionem.
3 Onus pꝛobandi,quod vna res ſit empta ex pꝛetio alteri[us cui] incumbat.

a
1 **§. Cum autem.** [a]Pꝛetium, †ꝛ res compa[rata ex] pꝛetio.ſuccedit loco rei in v[niuer]ſalibus.hoc dicit.¶ Op.ꝙ pꝛetium loco rei non ſuccedat.[...] ter.C.de rei ven.Sol.ibi in iudicijs ſingularibus:hic in v[niuerſa]libus.ita no.ſ.de peti.here.l.ſi ꝛ rem ꝛ pꝛetium. Facit [...] gni.l.labeo.§.j.ꝛ ibi dixi.¶ Op.de l.ſed ꝛ ſi lege.§.j.ſ.[...] Sol.dicit gl.hic emitur nomine hereditario.ibi ſuo.[...] placet,qꝛ hic loquitur ſimpliciter. Itẽ qꝛ in dubio v[...] quis pꝛopꝛio nomine.l.ꝛ magis.ĩ.de ſol.Pꝛetera hic [...] in caſu dubij:quod apparet, qꝛ ſuper dubio pꝛeſumit.[...] diminuiſſe nõ videtur, ꝛc.Si enim emiſſet nomine here[ditario] pꝛo cõſtanti poneret quod nõ diminuit,non vteretur [...] videtur,quod refertur ad caſum dubij.Pꝛeterea iſta ſol.[con]tra l.idem ſeruandum.ĩ.pꝛox.que cum iſta continuatur.[...] creditoꝛibus pꝛopꝛijs,quod nõ poteſt fieri nomine heredi[tario]. Pꝛeterea quod d.l. ſed ꝛ ſi lege.§.j. diſtinguat , aut emit no[mine] pꝛopꝛio,vel hereditario,non poteſt eſſe verum.Nam ibi lo[quitur] in bone fidei poſſeſſoꝛe , qui ſe heredẽ putabat: vnde here[ditas] iam eſſet confuſa cum ſuo patrimonio. l. ſed ſi plures.§.[...] vulga.ꝛ pupil.ſub.vnde indubitanter nomine pꝛopꝛio emit,
2 hic cadit talis diſtinctio. ¶ † Pꝛo declaratione huius ma[terie] que ſubtilis eſt,ꝛ quotidiana.diſtingue,quando heres habe[t] rem pꝛo alia re,vtrum veniat in petitionem hereditatis,[vel reſti]tutionem. Dic aut loquimur in poſſeſſoꝛe hereditatis,[aut in ve]ro herede rogato de reſtituendo.Pꝛimo caſu, ſi quidem [bone] fidei poſſeſſoꝛ,aut ad eum peruenit aliquid directo,[...] tractu habito ſuper re hereditaria,vt qꝛ vendidit,[...] tium:vel permutauit rem vnam pꝛo alia , ꝛ habuit [...] tunc indiſtincte hoc venit in petitionẽ,ꝛ reſtitution[em heredita]tis vt ſ.de peti.here.l.ſi poſſeſſoꝛ. §.ait ſenatus.ꝛ l.[...] ti . adeo quod ſi vellet ipſam rem hereditariam reſtitu[ere...] quod pꝛo ea habuit,retinere non poſſet,l. ſi ꝛ rem, ꝛ pꝛetium [...]

i.heredi. Aut ad eum peruenit non directo ex ipſo contractu,
per circulum,qꝛ primo vēdidit rem,⁊ habuit pretium: deinde
pretio aliā rem comparauit,tunc quod poſtea comparauit,nō
etur reſtituere,ſed pretiū quatenus factus eſt locupletioꝛ,d.l.
⁊ ſi.§.j.de peti.here. Simile in eo quod emit ex re pupillari, qꝛ
citur pupilli:ſecus in eo quod emitur ex pecunia habita de vē
one rerum pupilli,l.titium.§.altero.ſ̄.de admi.tu.⁊ C.commu
vtriuſqʒ iud.l.ſi patruus. Si vero eſſet male fidei poſſeſſoꝛ,tūc
ad eum peruenit immediate ex contractu habito ſuper re he
itaria,vt qꝛ vendidit,⁊ habuit pretium:vel ex pecunia heredi
ia cōparauit rem,⁊ tunc aut hoc fecit ſponte, non ꝙ hoc eſſet
eſſariū,vel expediens hereditati,⁊ eſſet in electione petitoꝛis,
d veniat in petitionem hereditatis,vt ſ̄.de peti.hered.l.ſi a do
io.§.ſi predo. Aut erat expediens,vel neceſſariū hereditati, ⁊
ic venit illud in petitionem,⁊ reſtitutionem,quod ad eū perue
ex contractu habito ſuper re hereditaria, Litem veniunt. in
n.de peti.here. Si vero ad eum peruenit per circulum,vt quia
s hereditarias vendidit,⁊ ex pretio aliquid comparauit, tūc ꝙ
parauit,in petitionem hereditatis nō venit, arg.d. §.altero.⁊
l.ſi patruus,ſed tenebitur,quaſi dolo deſierit poſſidere. Secun
o vero caſu,quando loquitur in vero herede rogato de reſtituē
o,tunc aut fuit rogatus ſimpliciter,aut quicquid ſupererit. Pri
io caſu,aut iuſte ignoꝛabat ſe grauatum,⁊ idem ꝙ in bone fidei
oſſeſſoꝛe dictū eſt,vt ſolū teneatur ad illud, ꝙ ad eū peruenit,l.
§.ſi.ī.e. Aut ſciebat ſe grauatū,⁊ alienauit, tūc idem ꝙ ſ̄.dixi in
ale fidei poſſeſſoꝛe,l.ſi heres inſtitutus.§.j.ī.ad treb.l. mulier.§.
d em̄.ī.e.ad treb.⁊ ſ̄.de fideic.hered. pet.l.j. ⁊ quod not.ī.ad tre-
l.l.marcellus.§.res que ab herede.⁊ per gl.⁊ per Dy. Secundo
ſu,quādo fuit rogatus reſtituere quicquid ſupererit, ⁊ habet
cū iſte §. Nam aut conſtat,quod fecit animo interuertendi fidei
mmiſſum,⁊ de iure antiquo habet locū l. Titius rogatus.ī.ad
eb.hodie ſufficit vt ſeruet quartam,auth.contra cum rogatus.
ad treb. Aut conſtat ꝙ non fecit tali animo,⁊ ſine dubio venit
reſtitutionem,arg.huius §. Aut dubitatur quo animo fecit, ⁊
nc ſi ex pretio aliquid cōparauit,vel aliquid vtile ſibi fecit, ⁊ in
ubio nō videtur facere animo diminuēdi fideicōmiſſum,*alias
cus,hic eſt caſus: ⁊ ſic apparet quod eſt caſus proꝛſus diſtinc-
s a d.l.ſed ⁊ ſi lege.§.j. ¶ † Quero, dicitur hic quod de pretio
rum vēditarum aliquid comparauit cui incumbat onus pro-
andi quod ex illo pretio ſit comparatum:tex.in l.ſi.C.de pig. vi-
letur velle,quod quando quis comparat ſibi, videatur in dubio
omparaſſe ex illa pecunia quam cōſtat ad eum perueniſſe, quod
ſt notandum.[b] ⁊ ideo no.bene. ¶ Quero,[c] in.l.idem ſeruandum.
icitur,non em̄ abſumit,ꝙ in coꝛpoꝛe,⁊c.quid eſt hoc dictū. Dicit
Dy.quod tantū retineri videtur in patrimonio, cum tanto mi-
nus dicebatur primo habere,quod erat creditoꝛibus obligatus,
que expoſitio congruit ad caſum huius legis tantum, ſed refe-
rendo ad omnia.ſ̄.dicta,dic quod tantum in patrimonio poſuit,
quantum diminuit.poſuit autem redimendo,vel ſe liberando.

ADDITIONES.

¶ Cum autem. Adde videndum Io.and.in addi.ad Spec.in tit.
de emp.⁊vendi.§.tertio loco.in verſ.ſi autem habens ius in fidei-
commiſſo.

CLAVD. DE SEISS. ¶ Diminuendi fideicommiſſum. Vide
in materia Alex.conſi.lvj.⁊ lvij.in vltimo dubio.volu.iij.

¶ Notam. Adde ſecundum Pau.de caſt.in l.ſi.§.in computatio
ne.C.de iure del. ſi tempus ⁊ quantitas patiantur, alias ſecus,
per l.fina.ff.de exer.⁊ vide Ro.conſ.cccclxvj.

ALEX. ¶ Quero. Et per hoc declarat Bald. in l.vbi adhuc. in
vlti.colum.de iur.do.quando fructus dicantur conſumpti.

LEX LXXV.

☞ Partus non dicitur haberi ex cauſa lucratiua,qꝛ mater ca-
rioꝛ emitur.

Expenſe facte cauſa querendoꝛum fructuum, deducuntur om-
ni caſu.

Valoꝛem rei ex officio iudex debet eſtimare,etiam ſi non ſit pro-
batum in iudicio.

SI quod ex pamphila. Partum dici-
tur quis habe-
re eo titulo quo habet matrem.h.dicit. ¶ Op.ſ̄.de euict.
l.vacce.⁊ l.ſi pregnās.vbi partus nō videtur emptus. Sol.partū
vere † non emit,ſed matrem carioꝛem propter partum non vide-
tur habere ex cauſa lucratiua. Op.ī.ad l.fal.l. in lege falcidia pla
cuit.vbi propter partum non dicitur ancilla emi carioꝛ. Solu.vt
ibi. ¶ Quero,quid ſi aliquis emit matrē non pregnantem:gl.hic
videtur dicere ſecus,licet Rog.dubitet,vt patet ex j. ⁊ ij.gl. Pu-
ta tū,ꝙ ſi mater fuit empta non pregnans, ꝙ debeat haberi ra-
tio ſumptuum factoꝛum,ad hoc vt partus haberetur:vt qꝛ ancil
la tanquā pregnans non potuit operari.nullus † eſt em̄ caſus,in
quo hec deductio expenſarū factarū cauſa acquirēdoꝛū fructuū
3 nō fiat,l.fund⁹.in prin.ſ̄.fa.er. ¶ Vltimo no.† ex ſi.legis,ꝙ licet
a in iudicio nō ſit ꝓbatū de valoꝛe rei.iudex ex officio ſuo[a] dʒ eſti-
* mare.*facit.ī.ꝙ vi aut clam.l.ſemp.§.i hoc iterdicto.⁊ ꝙ ibi no.p
doc.ī l.j.C.de ſent.que ꝓ e.ſi̇n q. qualiter intereſſe probetur, in fin.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Officio ſuo. No.iudicē ex officio ſuo poſſe valoꝛē rei
eſtimare.ſi valoꝛ nō probatur vide Bar.in l.vinū.ſi cert.pet.⁊ no.
An in l.pretia rerū.ad l.Fal.⁊ vide Bar.in l.j.vlt.q. ⁊ que ibi dixi
poſt eū.C.de ſent.que pro eo ꝙ intereſt proferuntur. ¶ Adde qd
ſi iudex adeatur ex vrbanitate ad eſtimandū valoꝛē rei. qui elec-
tis eſtimatoꝛibus dicit per ſententiā diffinitiuam, adiudicamus
talia bona Titio.que ſentētia erit iſta: Pet.de anc.cōſ.cccxxxiiij.
adde tu vltra hec ad Bar.hic Alex.de Imo.in conſi. cxxxiij. in j.
vo.⁊ adde ꝙ Abb.dixit in c.cū cauſam,de teſt.⁊ poſt eum Bene.
Ca.ibi prout refert Mar.So.in c.ij.de li.ob.art.ij.q.v.prin. verſi.
ſerto infertur quod etiā.⁊ in c.dilecti in gl.iij.de fo.com.per dicta
Bar.hic dicūt,ꝙ iudex male facit abſoluēdo reū, qꝛ certū inter-
eſſe nō ſit probatum,qꝛ iudex dʒ eſtimare per ſe,vel per alios pre
ſtito ſibi iuramento.alle.c.ſi.extra,quod me.cau.⁊ fuit opi.Io.cal.
quod eſt no.ſecundū ipſos,⁊ ſubdit prefatus Mar.in d.c.ij.quod
ſi per aliquā cauſam impeditiuam iudex non poteſt ſumere aliam
declarationē quod tunc nō debet reum abſoluere.ſed debet con-
demnare in id quod intereſt,probandum in executione.ar.no.per
Bar.hic,⁊ in l.ſemper.§. hoc interdictum. ī.ꝙ vi aut clam.⁊ in l.
ſi.C.de ſen.que pro eo ꝙ intereſt.ad ꝙ etiā adducit tex.in c.audi-
tis:de proc.vbi quod quando quantitas eſt incerta,tamen ſentē-
tia certa fertur,ſed non mandatur executioni.donec fuerit certifi
cata. Faciunt etiā ſecundū ipſum no.per Bar.⁊ Bal. in l.ij. C.de
reſc.ven.⁊ Bal.in l.ſi.C.de iu.dom.imp.⁊ idem arbitrantur prefa
ti doc.dicendum de fructibus,reditibus ⁊ prouentibus,⁊ ſimili-
bus,quando probantur , ſed non probatur certa quantitas per
predicta.que omnia no.quia ſepe in practica occurrere poſſent.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Eſtimare. Et hoc etiam parte non pe
tente:vt per Roma.conſi.cclxxj.in primo dubio.

LEX LXXVI.

TItio. Prolongatio diei legatoꝛum facta ſimplici-
ter, refertur etiam ad ea, que diem habent.
hoc dicit. ¶ Oppo.de l.talis ſcriptura.ſupꝛa titu.primo.
Solu.vt ibi in §.j.

LEX LXXVII.

NIles. Non refert cum quo quis loquatur, qū ver-
ba diſpoſitiua proferūtur.hoc dicit.dic vt ſ̄.
eodem l.peto.in prin.

1 ☞ Prelegata non veniunt in ſubſtitutione vulgari.
2 Prelegatum quis non debet habere totum, licet non ſit heres.
3 Conditio,ſi heres non erit,impletur in actu moꝛiendi:ſed condi-
tio tacita,ſi repudiauerit,non.

1 **§. Pro parte.** Prelegata † non veniunt in ſubſtitu-
tione vulgari.h.d.⁊ eſt bo.caſus. huic
2 concoꝛd.ī.ti.j.l.Sextiliam.No.† ꝙ licet quis non ſit heres,nō de-
bet habere totum prelegatum. Ad hoc opp.ſ̄.ti.j.l.qui filiabus.
§.fin.gl.hic.⁊ in l.filio.ſ̄.ti.j.ſol.pluribus mod. Veritas eſt,ꝙ pre-
legata quatenus eſt in poꝛtione hereditaria,videnť prelegata ſub
conditione,ſi hereditatē non adierit,⁊ ideo ſi repudiat,dʒ habere
a poꝛtionem[a] in qua ab initio conſiſtit legatum,vt pro parte cohe-
redū,⁊ aliam,in qua ab initio non conſiſtit legatum,qꝛ repudian-
do extitit cōditio eo viuo. Sed ſi decedit antequam repudiet pro
parte hereditaria,non pōt ad heredē tranſmittere, qꝛ non extitit
3 conditio eo viuo,ita loquitur hic. Sed contra hanc opi.iſta † con
ditio,ſi heres non erit,impleť eo viuo,⁊ in actu moꝛiendi exiſtēte:
vnde debet ad heredem tranſmitti.l.ſi.quādo di.le.ce.⁊ l.ab omni-
bus.§.cū quidam.ſ̄.ti.j. Sol.hic ineſt tacita cōditio,ſi repudiaue-
rit,non,ſi heres nō erit,⁊ ita non impleť eo moꝛiente, qꝛ nūquam
repudiauit,⁊ ita hic tenet Dy.vnde vbicūqʒ diciť per glo.ꝙ ineſt
conditio,ſi non adierit,intellige.id eſt,ſi repudiauerit. Op.iſta cō
ditio eſt tacita,ergo non impedit tranſmiſſionē.l.conditiones que
extrinſecus.ſ̄.de cond.⁊ demō. Sol.hic ineſt tacite ex volūtate de
functi. Item dependet ex voluntate legatarij:⁊ ideo quāquam ſit
tacita,impedit tranſmiſſionem,ſicuti expreſſa.l.ſi ita.§.illi ſi volet.
ſ̄.ti.j. Opp.de l. Titia.§.j.ſ̄.eod. Solue vt in glo.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Habere poꝛtionem. Adde quod dixi poſt Bar.in d.l.
conditio.per Ang.⁊ Imo.in l.ſi.de condi.inſti.

LEX LXXVIII.

CVm filius. Si teſtamentū rūpitur pro par-
te,prelegata nō debenť:ſicut nec
legata extraneis:libertates debentur, ⁊ preſtantur inſo-
lidum:pro ſeruitute actio datur inſolidum, ſed pro parte obſtat

exceptio, niſi partis eſtimatio offeratur. h. d. ſecundum Dyn. Ad prin. op. ꝙ quis nō poteſt decedere pꝛo parte teſtatus, ⁊ pꝛo parte inteſtatus. l. ius noſtrum. ī. de reg. iur. Sol. verum eſt ab initio, ſed ex poſt facto ſecus, l. circa. ſ. de inoffi. teſt. ¶ Op. quod etiam rupto teſtamento per querelam, legata valeant, auth. ex cauſa. C.
1 de libe. pꝛeterit. Sol. fateoꝛ, † ꝙ iſta lex hodie coꝛrigitur, ita tenet hic gl. que incipit, ſcilicet in totum, ⁊ in gl. fi. huiꝰ pꝛin. quā no. Idē no. in l. Papinianus. §. ſi ex cauſa. de inoffi. teſt. ⁊ l. v. eo. tit. ⁊ l. iure noſtro. ſ. de teſt. tut. licet quidam contra. per l. titia, de inoffi. teſta. Cy. refert opi. in auth. ex cauſa. Ego teneo iſtam gl. per tex. in coꝛpoꝛe. qui dicit, ne liberi falſis accuſationibus condemnentur, ⁊c. ⁊ ſic loquitur in caſu, quo quis eſt exheredatus cauſa inſerta, licet nō vera. ¶ Venio ad ſecūdam partem. ⁊ op. ⁊ videtur ꝙ libertates non cōpetant inſolidū, niſi quis pꝛeſtet partē eſtimationis ſerui, l. iudicare. de excep. rei iudi. Sol. gl. fatetur, ꝙ debet pꝛeſtari pars eſtimationis ſerui. Alij aliter dicunt. vt no. in l. cū duobus. C. de inoffi. teſt. Sed op. qꝛ ſi eſſet verum, hic nulla eſſet differentia inter libertates. ⁊ ſeruitutes, quod eſt cōtra iſtū tex. Sol. vt ſtatim dicam. ¶ Venio ad tertiā partē. ſ. ad ver. quod nō erit. Pꝛimo quero. de intellectu eius. Gl. legit duob. modis. Pꝛimo, ꝙ referatur ad pꝛin. ⁊ ſic eſt plana. ſecundo, ꝙ referatur ad pꝛoximum. ⁊ tunc ob. contrarium quod. ſ. pꝛoxi. feci. qꝛ non videt̄ differentia inter ſeruitutē, ⁊ libertatē. Pꝛo cuius declaratione, ſcias ꝙ ſi totum teſtamentū valeret, libertas ſtatim competeret, ⁊ etiā ſeruitus ſine noua conſtitutione. Sicut eñ transfertur dominiū, ita ſeruitus conſtituitur. l. ſi partē. §. j. quēadmo. ſerui. ami. ⁊ l. j. de ſerui. leg. ſed qū teſtamentū rumpitur pꝛo parte, libertas ipſo iure cōpetit eodem modo, licet ſeruus pꝛeſtare cogatur eſtimationis partē per officiū iudicis, d. l. iudicare. ſed ſeruitutes ipſo iure non cōpetunt: ſed actio perſonalis pꝛo ſeruitute competit inſolidū: ⁊ hoc vult dicere iſte tex. ¶ Op. ſeruitutes ex poſt facto poſſunt cōſeruari pꝛo parte. l. pꝛo parte. ſ. de ſerui. Sol. poſtꝙ teſtamentū reſcinditur, fingitur ab initio nō valuiſſe, ⁊ per conſequens
a ſeruitutem nullo tempoꝛe conſtitutam. ¶ † Quero pꝛacticā huius partis? Dicit gl. ſi heres cōueniretur ad integrā ſeruitutem, tunc habet neceſſe conuenire cū filio, vt patiatur imponi: quod ſi non facit, condemnatur ad intereſſe. hoc nō placet Dy. qꝛ eſt cōtra iſtum tex. non enim condemnatur ad intereſſe, ſed liberatur dando partem eſtimationis. Iſta inter ſe multum differunt, quia intereſſe poſſet multum aſcendere. pꝛacticam ergo ponit tex claram. ⁊ bene: qꝛ heres conuentus ad ſolidam ſeruitutem poteſt ſe liberare dando partem eſtimationis, vel conueniat cum filio, vt det integram ſeruitutem recepta parte eſtimationis. ¶ Vltimo no. iſtum tex. qui dicit, partis autem eſtimatio, id eſt, pars eſtimationis, qꝛ ſeruitus diuiſionem non recipit.

1 ☞ Legatarius hereditatis debet ſuſtinere commoda, ⁊ incommoda.
2 Legatum hereditatis quando dicatur vniuerſale, ⁊ quando particulare.
3 Fructus medio tempoꝛe percepti non debentur legatario hereditatis.
4 A legatario hereditatis, quando deducantur debita hereditatis a defuncto ſoluta.
5 Pecunia exacta a defuncto, quando reſtituatur legatario hereditatis.
6 Heres, ⁊ legatarius hereditatis, debent adinuicem pꝛeſtare cautiones.

1 **§. Lucio titio.** Legatarius † hr̄ditatis debet ſuſtinere cōmoda, ⁊ incommoda illius. h.
2 d. ⁊ eſt bonus §. ⁊ ſepe de facto accidit. ¶ † Quero, vtrūᵃ legatū
a hereditatis dicat̄ vniuerſale, vel particulare? Rñ. aut quis legat hereditatē ipſius legātis, ⁊ videtur fideicommiſſum vniuerſale, l. mulier. § ſi. ad treb. Aut quis legat hereditatem quam habuit ab alio, non ſuā, ⁊ tunc nō eſt fideicōmiſſum vniuerſale, vt j. ad treb. l. cogi. §. ſed ⁊ ſimiles. ver. ⁊ quāuis. quod eſt ea ratiōe, qꝛ teſtatoꝛ, vel adiuerat, vel legando adijt, ⁊ ſic confunditur cū ſuo patrimonio, l. ſed ſi plures. §. filio. ſ. de vulga. ⁊ pup. Unde amodo non eſt hereditas illius pꝛimi defuncti pꝛopꝛie loquendo, ⁊ ſic Treb. nō habet locum, d. ver. ⁊ quamuis. Et ex hoc ſequitur, ꝙ dies hereditatis legate cedit a tempoꝛe moꝛtis, ſicut alterius rei ſingularis legate: ꝙ eſt mirandū, cū hoc eſt tale legatū, quod poteſt habere incommodū: vnde videretur eadē ratio, que in hereditate, ſed tñ
3 cōtrarium eſt hic, vt vidiſtis. ¶ † Quero, quid de fructib. medio tempoꝛe perceptis, vtrum debeantur huic legatario? Reſp. non
4 vt j. l. pꝛoxi. §. filia. niſi eo modo quo j. dicam. ¶ † Quero, quid ſi defunctus ſoluit debita hereditaria, an ab iſto legatario debeant deduci? Reſp. non, quatenus poteſt cū perceptis fructibus compenſari, l. lucius. §. que marito. j. eo. ſecus ſi nō poſſet cōpenſari cū fructib. vt j. de condi. ⁊ dem. l. quib. dieb. §. j. ⁊ ꝙ ibi no. ⁊ ſic intelligo legē iſtā, que dicit ad legatariū non tranſire onera, que nō perſeuerant vſqꝫ ad moꝛtem. ſ. ſi onera ſunt extincta de fructib. ...
b lias naturaliter: ſecus ſi eſſet ſolutū de pꝛopꝛio teſtatoris. l. qui con-cubinam. §. cū ita. j. tit. j. ¶ Quero. quid ſi teſtatoꝛᵇ exegit ... an illa pecunia reſtituetur huic legatario? Hic text. videtur ... nō, dum dicit. ſicut vice mutua pꝛeſtabuntur actiones. que ... ſtari poterūt. q. d. ſi ſunt extincta, nō debentur ei, ꝙ puto verum ... extincta ſunt. ⁊ teſtatoꝛ locupletioꝛ nō eſt factus: ſecus ſi in ſuum patrimonium conuertiſſet, vt ſ. eo. l. Imperatoꝛ. §. fin. cum le-
6 ſequen. ⁊ d. l. qui concubinam. §. cum ita. j. tit. j. ¶ † Quero vtrum debeant inuicem pꝛeſtare cautiones? Reſpō. quod ſic, ſcilicet ... legatarium qui ſubiuit omnia onera hereditatis, vt j. l. pꝛoxi. ... menſe ⁊ d. l. qui concubinam. §. cum ita. ⁊ econuerſo. per here- ... cauebitur legatario. de dando ſibi quicquid ad eum peruenerit ex dicta hereditate, l. ij. in pꝛinc. ⁊ §. perueniſſe. ſ. de heredita. vel actio. vendi.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Vtrum. Vtrum legatum hereditatis ſit vniuerſale ... ita tenet Bal. in l. ex legato. C. de lega.
b AND. BAR. ¶ Teſtatoꝛ. Et vide Ang. in l. diuus. C. de pe- ... here. ⁊ Archid. xj. q. j. c. qꝛ res.

§. Dominus. Heres non poteſt retinere vſumfructum, vel partē rei legate: ſecus in ceteris ſeruitutibus. h. d. Ho. quod dixi in ſummario. ¶ Op. ſ. ... legatū. §. fundus. Sol. Diſtinctio huius §. tollit contrariū, q2 a-
a liud in vſufructu. vt hic: aliud in ceteris ſeruitutibus. ᵃvt ibi. ... concoꝛdat cum ij. reſp. ¶ Op. de l. iiij. j. de vſufr. leg. Sol. ibi legauit pꝛopꝛietatem, ꝙ intelligit̄ de nuda: hic legauit fundū. ¶ ... ſi habet teſtatoꝛ in re partē, illā ſolū videt̄ legare. l. ſerui electio. in fin. ſ. tit. j. Sol. Illud verum, qū alia pars erat extranei: hic alia pars erat heredis. ꝙ eſt no. ¶ Quero, qd ſi pars erat hr̄dis ... ta. Reſp. idē vt dixi in l. vnū. § ſi rē. ſ. e. ¶ Quero. hic loquitur in fundo legato ſub cōditione, qd ſi fuerit legatū pure? Reſp. idē ... ſ. e. l. is cuiꝰ. ⁊ ibi not. hoc eñ patet ex ratione poſita in fine huius §. quādo pars erat heredis, in qua non cadit confuſio, quod no.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Seruitutibus. Vide Bar. poſt gl. in l. ... ſi pactus. ſ. de pactis. ex no. dictis poſt Bar. in l. ... ſ. ti. j. Et adde Bar. in l. vnum § ſi rem. ſ. e. ⁊ eſt ſing. ... dum Ang. in l. ſerui electio. §. fin. ſ. ti. j. ⁊ ibi etiam ... Bar. ⁊ illum limitat.

1 ☞ Falſum non videtur quod iuuatur pꝛimoꝛdio veritatis.
2 Dictio ex, licet denotet cauſam pꝛoximam, ponitur etiam pro dictione, pꝛopter.

1 **§ Heres meus.** † Nō videtur eſſe falſum q ... tur pꝛimoꝛdio veritatis ... mo. ponit dictum ſeu thema. Secūdo, reſp. annectendo ... quod falſa demonſtratio non vitiet legatum. Tertio, ...
2 liam rationem ibi, nec in totum, ⁊c. † Pꝛo cuius declaratione ... bes ſcire, quod de natura dictionis ex, eſt denotare cauſam ... mam, l. nō dubium. C. de legi. ⁊ l. eo tempoꝛe. in fi. ſ. de pe. ... go teſtatoꝛ dixerit ſibi deberi ex teſtamento, non videbatur ... referri ad id quod ex ſtipulatione debetur occaſione ... ſic illius debiti teſtamentum eſt cauſa pꝛima. ⁊ remota ... xima, qꝛ dictio, ex, poteſt poni pꝛo dictione pꝛopter ... di contrarietatem, vel abſonum intellectum, l. j. C. ... ro. Iuriſconſul. dicit hic, quod dicta cauſa non eſt ... qꝛ dictio, ex, pōt intelligi vt denotet cauſam pꝛimariam ... tam. ¶ Op. ſ. ti. j. l. ſi ſic. §. j. ⁊ ſ. e. l. ſi ita ſcripſiſſet. Sol. ibi ... fuit extinctum. hic vero fuit tranſlatum in aliam obligationem. ¶ Op. quod non inſpicimus oꝛiginem obligationis, l. j. §. ... de condict. ſine cauſa. Sol. ibi cauſa obligationis ... cauſam. hic venit de vna cauſa ad aliā. ¶ Op. j. de cap. l. ... §. codicilli. Sol. ibi non inſpicitur tempus, quo codicilli ... ti, qꝛ pꝛopꝛie illud non dicitur tempus oꝛiginis codicillorum ... inſpicitur tempus facti teſtamēti, a quo codicilli cōfirmantur ... ibi patet. ¶ Op. de l. j. de her. vel ac. vendi. Gl. non ſoluit ... eſt contra. ¶ Op. de l. iij. §. idem ſcribit. ſ. de pecu. Sol. Ibi ex mutatione tituli mutatur ratio legis. nam per iudicium dicitur ... ſi contractum cum filio de peculio, quod in oꝛigine actionis ... non erat: ſed hic ex mutatione tituli non contingit mutatio ... tatis defuncti, per rationes hic poſitas in text. De hoc ... tutoꝛ. j. de fideiuſ.

§. Seruus. Si aliquo caſu libertas impediatur ... poꝛe quo cedit dies legati, ... tum. hoc dicit. ¶ Op. C. ad ſylla. l. pe. Sol. Fallit ibi ... poſitam in tex. ¶ Quero, que ſunt iſte cauſe, que impediunt libertatem ſerui. Dic vt in gl.

1 ☞ Natura cōparatiui eſt relinquere foꝛmā poſitiui in ...
2 Verbum plus, appoſitum per teſtatoꝛem in legato, imponit ... bitrium boni viri, ⁊ poterit modicum arbitrari.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

uder arbitratur. quando qui debet arbitrari, non arbitratur. erum plus, in teſte nihil operatur.

Pater. Qui legat vni ex certis plus, videtur omnibus legare, ⁊ exceſſum in illo in heredis arbio ponere. h.d. No. †ꝙ de natura cōparatiui eſt relinquere foꝛ poſitiui in extremo. ⁊ iſta eſt ratio quare omnibus videt̃ relic ¶ † Secūdo no. ꝙ ſi teſtatoꝛ dicat alicui plus dandū, nec po verba que ſapiant liberā voluntatē, vel arbitrium boni viri, letur in dubio intelligere de arbitio boni viri, vt hic, in tex. Di enim[a] hic, plus tribuas, nec dixit, quantū volueris vel quan n putaueris, vel quātum arbitratus fueris, vel aliquid ſimile: amen refertur ad arbitrium boni viri, vt patet ex tex. qui dixit, itrium filie datur, quod eſt notandū. ¶ Quero vſqꝫ ad quam antitatem poteſt arbitrari. Reſp. modicum, l. hec adiectio. ȷ̃. de . ſigni. ¶ Quero, † quid ſi non fuit arbitratus. Bl. ponit opi. itas eſt, quod ſtabitur arbitrio iud. qđ patet ex tex. dum dicit itrium filie datur, ⁊c. vt l. j. ſ. e. ¶ Ultimo iſte §. † inducitur ad eſtionē de teſte,[b] qui dicit Titium poſſediſſe xij. annis, ⁊ plus quo per gl. in l. ab hoſtibus. §. ſed quod ſimpliciter. ſ. ex qui. u. maio. ⁊ per Bul. in l. ⁊ ſi poſt tres. ſ. ſi quis cau. Ueritas eſt, uod illa verba, ⁊ plus, nihil releuant in teſte, qꝛ iudicem certum on reddunt, l. cum furti ſupꝛa de in litem iurando. ⁊ ibi dixi.

ADDITIONES.

LEX. ¶ Dixit enim. Facit quod no. Bar. in l. iij. in pꝛinci. ȷ̃. de le. ¶ Et ad Bar. hic, adde Alex. de Imo. in conſ. lxxxij. in fi. in o. ⁊ ibi de verbo videtur, quod impoꝛtat liberum arbitrium.

LEX. ¶ De teſte. Uide Bar. in l. cum furti. ſ. de in liti. iur.

Non iure. Ille, per quem non ſtat quo minus tutela ſuſcipiatur non pꝛiuatur legato. Circa hoc dic, vt in executoꝛe, qui noluit officium aſſumere, dixi in l. j. ſ. eo. De hoc in l. Neſennius. §. fi. cum l. ſequen. ſupꝛa exen. tuto.

Qui Mutianam. Qui venit cōtra cautionem Mutianā, tenetur tituere rem cū fructibus. hoc dicit. De hoc dic plene in l. Mune. de condi. ⁊ de.

☞ Cumulatio actionum plurium non admittitur, quando electione tolluntur.

Actiones quare plures que electione tolluntur non cumulātur.

Actio perſonalis, ⁊ rei vendicatio quare electione tolluntur.

Actio eligenda ex pluribus debet eligi tempoꝛe dati libelli.

Heredes vnius teſtatoꝛis, quando ſunt plures vna actione con a vnum, alia contra alium agi poteſt.

§. Uarijs. Quādo ſunt † plures actiones que electione tolluntur, non admittitur cumulatio. h.d. Ad tex. ibi, vti non poteſt, dic, petēdo partem per vnam actionē, partem per aliam, ⁊ ad hoc tendit pꝛima ratio: vel petendo totū per vtrāque actionem, partem per aliam ⁊ ad hoc tendit ſecunda ratio, ibi, non em̃, ⁊c. ¶ Op. in auth. de fideiu. §. ſed neqꝫ. Sol. intelligas hoc de pluribus actionibus pꝛincipalibus, vt pꝛopo nendo actionem ex teſtamento, ⁊ rei vendicationem: ſecus ſi pꝛo poneret perſonalē, ⁊ hypothecariā, ꝙ poteſt, vt no. in cōtrario, ⁊ no. per Dy.[a] in c. nullus. de reg. iur. lib. vj. ⁊ dixi in l. fundi ⁊ l. fundū. ȷ̃. de excep. ¶ † Quero que eſt ratio, quod iſte actiones non poſſunt ſimul pꝛoponi? Reſp. ꝙ partim petitur ab vna, partim ab alia. Et ratio eſt, qꝛ legatū nō pōt diuidi, vt in tex. ſic videt̃, qđ ſi eſſent plura legata, legatarius non pꝛohibeatur vtranqꝫ pꝛoponere pꝛo diuerſis reb. Sed ſi pꝛo vna re pꝛoponeretur vtraque actio ſimul: tunc cumulatio nō admittit̃, qꝛ electione tollunt̃, vt in tex. ¶ Sed quero[b] vnde hoc ꝙ electione tolluntur? Reſpon. † tenendo gl. que eſt Inſti. eo. §. noſtra autē. Ratio eſt euidēs, qꝛ eligendo rei vendicationem, nō hꝫ actionē perſonalē, cum pꝛo re pꝛoꝛia nō detur actio perſonalis, niſi contra furē, l. fi. ſ. vſufr. quemadmo. caue. ſicut alias eligendo perſonalem, nō habet rei vendicationem, vt no. in d. §. noſtra. Sed ſi teneremus opi. quoꝛundam Modernoꝛū, quā Cy. refert in l. ij. C. communia de leg. ſcilicet ꝙ te actiones concurrant oꝛigine, eſt ratio, qꝛ ſic cōſtitutum eſt vt eres cogatur eligere, vt hic dicitur in tex. ¶ Quero, † qñ dꝫ eligere. Reſp. tempoꝛe dati libelli: dicit gl. in l. edita. C. de eden. Fal in l. j. §. qꝛ autē. ſ. quoꝛū leg. per rationē que ponit̃ in l. ꝙ in here §. eligere. de trib. ¶ Quero, quid ſi ſunt plures heredes vnius gatarij? Reſp. idem l. huiuſmodi. §. fi. cū l. ſeq. ſ. tit. j. l. j. dic vt ibi. † Querit gl. quid ſi ſint duo heredes vnius teſtatoꝛis, an poſ cōtra vnū ꝓponi vna actio, cōtra aliū alia. Et tenet ꝙ ſic, qđ ato verū, qꝛ per l. xij. tab. illa actio eſt diuiſa cōtra illos heredes, pꝛo hoc facit. ȷ̃. iud. ſol. l. iam tamen. §. pe. ⁊ quod ibi plene dixi.

ADDITIONES.

ALEX. ¶ Per Dy. Sed Dy. tenuit contrariū in regula, nullus pluribus. de re. iu. in vj. ⁊ vide Bar. in l. edita. C. de eden.

ALEX. ¶ Sed quero. Adde quod no. Bar. in l. ſi heredis. ȷ̃. ti. j.

a **§. Repetendoꝛum.** [a] Dānata memoꝛia teſtatoꝛis, repetuntur legata ſoluta. hoc dicit. ¶ Qualiter autem fiat pꝛoceſſus, vel condemnatio alicuius, cuius memoꝛia damnatur. Bl. dicit in §. per contrarium. Inſti. de here. que ab inteſtato, dixi. in l. qui a latronibus. §. j. ſ. de teſtamen.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Repetendoꝛum. Iſtum tex. alle. Bal. in l. decernimus. C. de ſac. ſan. ec. quod tyrannus non poteſt teſtari.

LEX LXXIX.

Cum pater filios. Si debet retineri ſpecies, ⁊ pecunia, ſpecies de tota hereditate deducitur, pecunia de parte reſtituentis tantum. hoc dicit. Pone ſic caſum in terminis, Pater inſtituit filium, ⁊ vxoꝛem, ⁊ rogauit vxoꝛem, vt reſtitueret filijs, retento ſibi fundo, ⁊ centum. Certe pꝛedium deducetur de tota hereditate, ⁊ pecunia deducet̃ de parte ſua. hoc dicit. Quero, quis, eſt effectus eius inueſtigationis? Reſpō. in poꝛtione debita iure falcidie nō imputatur, niſi id quod quis habet iure hereditario, l. id autem. ⁊ l. in quartā, ⁊ l. quod autem. ȷ̃. ad l. fal. vnde de fundo, medietatem quam habet iure hereditario, ſibi tantum imputabit in quartam: de pecunia ſibi totā imputabit in quartam, cum totam haberet de parte ſua, ⁊ ſic iure hereditario: quod ſecus eſſet ſi eam deberet recipere de communi: quod dic, vt dixi in d. l. in quartam. Et ſi queris, quare aliud in pecunia, quā in fundo, tex. dicit in l. deducta. §. numis. ȷ̃. ad tre. ⁊ ibi videbitis. ¶ Op. ⁊ videtur, quod totam ſummam capiat a coherede, qui videtur per hec verba grauatus, l. poſt emancipationem. §. j. ȷ̃. tit. j. Sol. Grauatus videtur, quod patiatur ipſum de parte ſua deducere, ⁊ ſic ipſe minus percipiat de parte ſua. ita dicit gl. ⁊ bene.

1 ☞ Fideicommiſſum poteſt imponi donationi cauſa moꝛtis.

Falcidia detrahitur ex donatione cauſa moꝛtis, ⁊ ea detracta fideicommiſſum intrinſecum minuitur.

2 Onus ad integrum impoſitum quis tenetur, ſi id, quod remanſit in hereditate, vel legato ſufficit ad onus integrum.

1 **§. Eoꝛum quibus.** † Donationi cauſa moꝛtis poteſt fideicommiſſum imponi, ⁊ ex ea detrahitur Falcidia, qua detracta fideicōmiſ. intrinſecum minuetur: ſecus ex intrinſeco. h.d. Huius §. materiā expedit gl. ȷ̃. de cond. ⁊ demon. l. Plautius, ⁊ ad treb. l. facta. §. ſi titius. ⁊ ibi ſunt gl. magiſtre. tāgit̃ in l. penales. §. fi. ȷ̃. ad l. fal. ¶ Quero, quid in onere extrinſeco, ex alia cauſa quam alimentoꝛū? Bl. dicit idē ⁊ bene, l. ſi mihi ſtichus. ſ. ti. j. ⁊ l. Plautius ȷ̃. de cond. ⁊ demō. ¶ Quero, quid vult dicere tex. in fi. qui dicit de maioꝛe pecunia pꝛeſtari non dubie integra voluit. Bl. ad huius declarationē eſt facta, tñ eſt magis obſcura quam tex. ideo gl. ſic intellige, quando ab initio onus fuit maius, quā emolumētum, neceſſe habet onus ſuſtinere. Idem ſi ex poſt facto eſt maius, qꝛ emolumentū fuit defalcatum per Falcidiam. Tamen hoc nō eſt verum generaliter, niſi quando onus eſt extrinſecum. ita vult dicere gl. hoc nō eſt ve
3 rum, † Nam ita demum tenetur quis ad integrū onus, ſi illud qđ remanet, ſufficit ad integrum onus impoſitū, l. liberto. §. j. de an. le. ⁊ l. maritum. §. a liberto. ȷ̃. ad l. fal. ſecundū Dy. ⁊ Iaco. de Are. Expone ergo tex. ſic, de maioꝛe pecunia, ſubaudi, quam eſſet res legata: qꝛ pꝛopter rem legatam de toto patrimonio legatarij voluit pꝛeſtari alimenta: non tamen de re, vel pecunia, donata, vel legata, ſecundum Iac. de Are.

1 ☞ Mater non poteſt donare filijs vulgo queſitis.

2 Stipulatio poteſt conferri in voluntatem ſtipulantis.

§. Mater filijs. Legatario eidemqꝫ debitoꝛi nō ſolum actio competit, ſed excep
1 tio. h.d. ¶ No. † ꝙ mater nō poteſt donare filijs vulgo queſitis: ꝙ intellige, vt nota. C. ad oꝛfic. l. ſi qua illuſtris. ⁊ Inſti. ad oꝛfic. §.
a nouiſſime. ¶ Quero, vtrum[a] iſti filij legatarij ſeu donatarij poſſint dicere, nolumus acceptare. Uidetur quod non, qꝛ ſemel ſtipulando videtur irreuocabiliter acceptare. Idem not. in l. ei cui. de do. cauſa moꝛ. quod intellige verum, niſi ab initio fuerit ſtipula
2 tus ſub conditione, ſi volet. Poteſt † enim conferri ſtipulatio in voluntatem ſtipulantis, l. Senatus. §. legatū. ſ. ti. j. l. a titio. in fi. ⁊ ibi no. ȷ̃. de verbo. obli.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Quero, vtrum. Et iſta gl. videtur pꝛobare not. ꝙ per penitentiam donatarij non reuocetur donatio cauſa moꝛ. quod no. ⁊ eſt ſin. gl. ſecundum Pau. de ca. in. l. ij. ſ. titu. j. ⁊ ibi eam alle. poſt Imo. ⁊ ſcripſi poſt Bar. in l. ij. in pꝛinc. ȷ̃. de do. pꝛele. ⁊ hanc gl. dicit eſſe elegantem Ro. in l. j. ſ. de acqui. her.

§. Surdo. Legati onus, ⁊ emolumētum, queritur etiā ignoꝛantibus, hoc dicit. ¶ Op. ſ. tit. j. l. ſi tibi homo. §. cum ſeruus. Sol. ficte queritur a tēpoꝛe moꝛtis, vere a tempoꝛe adite hereditatis: ſed commutabiliter a tempoꝛe moꝛ

tis,incommutabiliter a tempore agnitionis, l. ei qui. ꝛ quod ibi
no.ſ.de condi.inſti.

1 ☞ Jus eligendi non perditur per deportationem.Excõmuni-
catus poteſt eſſe arbitrator.
2 Fratres minores licet non poſſint eſſe executores teſtamenti,ta-
men pauperes eligere poſſunt.
Religionis per ingreſſum nõ cedit dies fideicommiſſi, niſi ingreſ-
ſus ſit quis religionem fratrum minorum.

a **§. Hereditatem.** [a] Mutatione ſtatus nõ perdi-
tur ius eligendi,ꝛ mors ciuilis
1 non facit conditionem exiſtere,ſed naturalis.h.d.†No.ꝙ per de
portationem non perditur ius eligendi.quod facit ad queſtio. ꝙ
excõmunicatus qui equiparatur deportato poſſit eſſe arbitrator,
de quo dixi in l.ex facto.§.ſi quis rogatus.j.ad tre.vbi eſt idẽ tex.
b ¶ Secundo no.[b] quod†licet fratres minores nõ poſſint eſſe exe
2 cutores teſtamẽtorum.tamẽ eligere pauperes[c] poſſunt,ſicut hic,
c ille qui in iudicio eſſe nõ poteſt,vt deportatus,qui perdit omnia,
que iuris ciuilis ſunt,poteſt pauperes eligere:quod dixi plene in
3 libro meo Minoricarum. ¶ † Tertio not.[d] ꝙ ſi quis ingreditur
d religionẽ, licet habeatur pro mortuo ciuiliter, propter hoc non
cedit dies fideicommiſſi ſibi iniuncti.cum deceſſerit:ſed debet ex-
pectari mors naturalis.d.§.ſi quis rogatus.ꝛ l.ſtatius.§.Corne-
lio.de iure fiſci.ꝛ ibi per Dy.quod licet ſit verum in alijs religio-
ſis.qui aliquid poſſunt habere in communi,tamen non procedit
in fratribus minoribus,qui non poſſunt habere in communi:vn-
* de quantum ad hoc,habentur pro mortuis.* quod plene dixi in
iiij.lib.Minoricarum.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Hereditatem.Contra hoc videtur caſus in l.verba.
j.de verbo.ſigni.ꝛ ibi Bar.
b AND. BAR. ¶ Secundo not.Et not.q: Bart. videtur ſibi eſſe
contrarius.vide que dixi in c.tua nobis.de teſt.
c ALEX. ¶ Eligere pauperes.Uide Bar.in l.a filio.j.de ali. ꝛ ci-
ba.le.ꝛ quod ibi dixi.ꝛ vide no.queſtio.Bal.de effecto monacho,
in l.fi.§.fi.C.communia de leg.
d ALEX. ¶ Tertio no.An per ingreſſum religionis habeat locũ
fideicõmiſſum iniunctum alicui cum deceſſerit, ꝛ vide quod not.
Bar.in l.intercidit.j.de condi.ꝛ demon.ꝛ gl.no.ꝛ ibi doc.in l.ſi cũ
dotẽ.in prin.in gl.magna.ſol.mat.Facit quod no.in l.ex ea parte.
§.in inſulã.de verb.obl.ꝛ in l.gallus.§.ꝛ qd ſi tantũ.de lib.ꝛ poſth.
ꝛ ſcias quod mors ciuilis nunquam equipollet naturali, niſi qñ
hoc eſt iure expreſſum. glo.eſt no.xvj.q.j.c.placuit lo.ij.in ver.mor
tuus eſt.ꝙ no.perpetuo.ꝛ eſt gl.in c.ſuſceptũ.de reſc.in vj.ar.l.fi.C.
de his qui ve.eta.imp.cũ ſi.ꝛ vide Inn.in rub.extra de teſta.ꝛ in l.
j.ſ.de teſta.Bald.in auth.ſi qua mulier.in j.col.C.de ſac.ſan.ec.ꝛ
Bal.no.in l.j.C.de ſac.ſan.eccl.in repe.ꝛ vide bon.gl.in cle.ne Ro
mani.de elec.ꝛ Jo.de Imo.in c.ſi epiſcop⁹ de ſuplen.neglig.prela.
in vj.per aliquos in c.cũ ſis.de conue.coniu.ꝛ ad no.per Bar.hic,
vide no.in d.auth.ſi qua.ꝛ cũ Bar.hic,cõcordat Paul.de Leaza.
in q.incip.ſubſtitutus in j.dub. Adde an mors ciuilis equiparetur
naturali.Oldr.conſil.cclxxxiij.ꝛ Petr.de Anch.conſi.cccxcvij.
* CLAV. DE SEISS. ¶ Mortuis.Adde Alex.conſil.xiij.in §.
dubio.volu.iij.

§. Qui dotale. Qui legat pretiũ rei,videtur legare a-
nimo cõpenſandi cũ re.h.d. ¶ Opp.
ꝙ emptor teneatur ad fideicõmiſſum,l.ſi pecunia.in fi.ꝛ l.ſi ſeru⁹.
§.qui margaritam.ſ.ti.j.Sol.Huius timore hic §. legitur duob⁹
modis.Primo,ꝙ emptor non ſoluit totũ debitũ,ꝛ tunc procedũt
due prime ſol.poſite in gl. ¶ Secũdo,intelligitur ꝙ totũ pretium
ſoluit,q: tñ fundus erat vẽditus minus iuſto pretio, ideo teſta-
tor iuſſit emptorẽ ſoluere reſiduũ.ꝙ nõ poteſt,ꝛ tũc ꝓcedit iij.ſo.
gl.que eſt vera. ¶ Op.dicitur hic,ꝙ mulier oblato pretio repellitur
doli exceptiõe.Cõtra,imo debet habere vtrunq;, l.j.§.ſciendũ.de
rei vxo.act.Rñd.hoc ideo,q: maritus dixit,amplius ei pretium,
ꝛc.ꝛ ſic videtur reliquiſſe animo compenſandi : ſecus ſi ſimplici-
ter reliquiſſet.

1 ☞ Solutio facta mandatario reuocato ſcienter, videtur facta
cauſa donationis:ſecus ſi ignoranter,ꝛ nu.6.ꝛ.7.

1 **§. Meuio.** Qui ſoluit†cõtemplatione mandati reuoca-
ti ſciẽter,donare videtur : ſecus ſi ignorãter.
2 h.d.Uel aliter,ꝛ ſic,Mandatũ ſimplex.† cuius effectus cõfertur
poſt mortẽ,reuocatur morte,ſi mãdatarius ſciuerit:ſecus ſi igno
rauerit.h.d.ꝛ eſt difficilis §.In tex.ibi,cepiſſe nõ videretur ꝛc. Dic,
ſcilicet ex donatione inter viuos a Meuio in eũ collata,ſcienter
ſoluẽdo poſt quam cognouit mandatũ reuocatũ.Pro declarãdo
iſto §.ſciendũ eſt,ꝙ legitur quatuor modis.trib. in gl. quarto ex-
tra gl.Nã põt qs donare alteri cauſa mortis trib.modis. ¶ Pri
mo,ſi donãs cũ donatario nihil facit,ſed ſolũ mãdat donãs debi
tori ſuo,ꝙ donatario ſoluat. ¶ Secũdo,quãdo donãs promittit
donatario per ſtipulationẽ,vel pacto nudo cauſa mortis:poſtea

mandat debitori vt donatario ſoluat. ¶ Tertio, quãdo do
non cõtrahit cũ donatario,ſed mãdat debitori vt ꝓmittat
vult donare cauſa mortis:differt iſta tertia a prima.q: mãd
promittat:ibi mãdat vt ſoluat.Itẽ differt a ſecũda.q: hic do
ſe obligat donatario,ibi nõ.Prime due tangũtur in prima g
tia ponitur in vltima gl.Examinemus ergo iſtas lec. ¶ S
ſm primũ modũ.Op.ꝙ tale mandatũ nõ reuocetur morte
ro nõ remunerãdi.§.fi.ſ.mandat.ꝛ j.de do.cau.mor.l.mortis
ſa.§.Titia.Sol.in cõtrarijs mandatũ fuit collatũ poſt mor
vero mandatũ de ſoluẽdo,fuit factũ ſimpliciter,licet cõfer
mortẽ.Sed tũc op.q: ſi hoc eſſet qñ debitor ſoluit ignora
deberet reuocari:q: totũ eſt indebitũ:cuius cõtrariũ dicit
vnde ꝓpter hoc oẽs recedũt a prima lec.que lectura,ꝛ ei
batio colligitur ex prin.prime gl.ibi alioquin nõ video qua
ꝛc.ſic expone alioquin.ideſt ſi donator nihil ꝓmiſiſſet don
ſed ſolũ mãdaſſet debitori,ꝙ legatũ ſolueret. ¶ Legitur ergo
do modo ſcilicet ꝙ donãs ꝓmiſit donatario per ſtipulatio
3 in prin.prime gl.Sed tũc opp.† ꝙ nõ ſit neceſſaria ſtipula
a quis argentũ[a],C.de don.Fateor,ꝙ hodie ſufficeret pactũ
no.Doc.tenẽt in l.vl.C.de do.cau.mor.hoc etiã tangitur in ſe
cũdo op.ꝙ tale mãdatũ nõ reuocetur morte.l.ſi vero nõ re
di.in fi.ſ.mã.ꝛ l.mortis cauſa capimus.§.Titia.de do.ca
Sol.dicit gl.ibi mãdatũ cõferebatur expreſſe poſt mortẽ:
citer,ſed effect⁹ cõferebatur poſt mortẽ:quo caſu media vi
vt ſi perueniat ad notitiã mãdatarij, mandatũ ſit reuoc
4 gl.alias ſec⁹.†Et ſic diſtingue tres caſus,aut mãdatũ cõ
vita,aut poſt mortẽ,aut cõfertur in vita.ſed effect⁹ poſt mo
hoc feci vnũ mẽbrũ diſtinctiõis qualiter mãdatũ reuoce
ij.§.pe.j.de don.Cõtra predicta op.ignorãtia mãdatarij p
natario:q: ſi ignorat,valet donatio, alias ſec⁹: ꝙ eſt ſ l.
mũ.ſ.de iu.ꝛ fact.igno.Gl.fatetur cõtrariũ,ꝛ dicit,ꝙ hoc eſt
le,ꝛ ſpeciale.Hoc colligitur ex gl.pe.in fi.ꝛ gl.fi.in prin.Cõclu
lect.ꝙ ſi donatari⁹ eſt ſciẽs,reuocatur mãdatũ, ꝛ donatio poſt
tẽ:ſec⁹ ſi eſt ignorãs.hoc nõ placet,q: mors nõ eſt cauſa reuo
di donationẽ cauſa mortis,ſed cõfirmãdi,l.j.ꝛ l.ſi mortis.j.de
cau.mor.ꝛ l.nõ ois.ſ.ſi cer.pe.Nec ob.ſi dicis ꝙ mãdatũ reuo
q: p hoc nõ ſequitur ꝙ ſit reuocata donatio.q̃ iam ꝑfecta erat p
5 miſſionẽ factã a donãte donatario.Unde ſi iſta ꝓmiſſio reuo
cantur,nõ ſequitur ergo reuocatur principale,l.ſi cui legatũ
ſ.tit.j. ¶ Unde hui⁹ timore forte Azo legit tertio modo
ui⁹ debitor ꝓmiſit pecuniã cauſa mortis Titio iuſſu
qui etiã iuſſit ſolui.Iſta lec.Azo.nõ eſt vera:q: ſi ꝓmiſſio
ta.ꝛ ſic iſte donatarius hꝫ actionẽ,de cetero mãdatũ
morte,l.fin.in prin.j.de ſo. ¶ Lego ego iſtũ §.quarto modo
cordat cũ ſecũda lec.in facti narratione,ſed diſcordat
poſitione.Pone ergo,ꝙ creditor donauit Titio
cã mortis deinde iuſſit Meuio debitori ſuo, vt ipſi T
ret,demũ mortuus eſt creditor donãs.Certe donatio
ta,ꝛ in hoc differt ab alijs lecturis ſed mãdatũ eſt
hoc cõcordat.Si ergo Meu⁹ debitor ſoluit, an
6 an poſſit repeti.diſtingue vt in tex. ¶ Not.ꝙ ille q
7 mãdatũ reuocatũ,nõ liberatur. ¶ Scdo no.†ꝙ ex hoc
ſumptio donationis:ſicut ecõtra qui ſoluit ei, cui⁹ mã
uocatũ.ꝛ ſciẽs,videtur donare, l.ſi procurator falſo.
cau.ꝛ ibi no.ꝛ l.ſi nõ ſortẽ.§.qui filio.ſ.de cõd.inde.Op
uit creditori creditoris liberatur,l.ſi opera.j.de do.
ſolutã.de pig.ac.l.ſi liber homo.de neg.geſt.Sol.hic ſol
platione mãdati,ꝙ ſciebat reuocatũ:ibi ſoluit gerẽdo ne
creditoris ſui.Cũ em̃ ſoluit contẽplatione mãdati reuoca
ſuũ negotiũ,ꝛ nõ facit animo gerẽdi negotiũ hr̃dis.cũ
8 tũ reuocatũ,ideo videtur donare,ꝛ per†cõſequens liberat
op.ꝙ heres ſolutionẽ factã a ꝓcuratore reuocato põt
tam,l.ꝓcurator ad exhibendũ.§.j.j.rẽ ra.ha.Sol.fateor
habere ratã,ſi vellet,quãtũ ad exceptionẽ:vt ſi ille don
let iterũ agere,nõ poſſet:nõ quãtũ ad actionẽ,ꝙ heres p
tere vt hic in ij.reſp.ꝛ l.diſpẽſatorẽ.j.de ſol.Sed videtur
ſentis.C.ſi cer.peta.Sol.vt dixi,hic debitor nõ ſoluit ani
tiũ gerẽdi hr̃dis.ꝛ huic lect.videtur Dy.applaudere in qua
tione parua,quã ponit ſuper gl.fi.dum dicit, ꝙ ignorãtia
ris nõ ꝓdeſt donatario:ſed ei prodeſt, q: donans non reuo
¶ Op.ꝛ videtur ꝙ dominiũ per iſtã ſol, nõ tranſiuerit
riũ,l.ij.§.ſed ſi quis donatur⁹.ſ.de do.Sol.dic mãdatarius
pecuniã alienã mãdato reuocato:hic ſoluit propriã
re.§.ſi quis dederit.j.de do.Querit gl.an ille,qui ſoluit
petere? Reſpondet.ꝛ bene,ꝙ nõ.q: videtur donare.
raſſet,q: tunc poſſet repetere. ¶ Quero,in quo eſt
iſta lex per l.ſi quis argentũ.C.de do.Rog.dicit
ſi hodie non reuocetur morte : quod Hug.
in gl.ſciuit,nõ debet eſſe,niſi:ſi habes niſi,debes
Aduerte quod hec lex non eſt mutata per d.l.ſi quis argentũ

i in hoc, quod hodie ſufficeret promiſſio pacto nudo.[b]

ADDITIONES.

LEX. ¶ Argentum. An l. ſi quis argentum. C. de do. habeat rum in do. cau. moꝛ. gl. quod ſic. ſed an ſit vera, vide. Jmo. in l. in ibus ꝗ. de do. ſed ipſe vacillauit in l. j. de don. cau. moꝛ. ꝛ ibi late o. videtur tenere de iuris ſubſtantialitate gl. eſſe falſam, licet in nſulendo non recederet ab opi. gl. ꝛ antoꝛũ viroꝛũ. ſecũdo glo. nc allegat Bar. in d. l. j. de do cã. moꝛ. ꝛ late per Jmo. in l. ex cau de re iu. ſed Ang. in q. inc. Hoſt. alle. gl. hic ſing. in hoc, ꝛ ipſam uitur Bal. in l. executoꝛem. C. de exec. rei iu. ꝛ in l. j. C. de do. cau moꝛ. ꝛ in l. ſi donatiõis. C. de cõtrahẽ. emp. Quid in donatione te nuptias vide gl. ꝛ Bal. in l. j. C. de do. ante nu. ꝛ hanc gl. limi vt per Bal. in authen. ex teſtamento. C. de colla. Bal. in l. ij. de j. iſtam ſequitur, ꝛ in l. ſicut. in fi. C. de act. ꝛ ob.

LEX. ¶ Pacto nudo. Sed videtur caſus quod etiã de iure oꝛum ſufficiat pactum nudum in dona. cauſa moꝛtis. in l. quod bonis. in prin. ꝗ. ad leg. Fal.

☞ Res que ſubiacet reſtitutioni, poteſt legari, ꝛ ſic teſtamento lienari.

Legatũ de re futura aliena poſt moꝛtem valet, ꝛ debeť eſtimatio.

§. Cumpater.

Poꝛtio deficiens defertur ſubſtitutis, ꝛ coheredibus, cũ onere ſuo. h. d. ¶ No. † quod res que ſubiacet reſtitutioni, poteſt legari, ꝛ ſic poſt alienari per teſtamentum. Contra C. communia de le. authẽ. s que. Dicit gl. quod hoc videtur hodie coꝛrigi. Dy. tenet con a, quod hodie non coꝛrigatur: qꝛ hic non dicitur, quod iſta pre ia debeantur filio exheredato in vita filij: ſed quod heres cogaur redimere illa pꝛedia, ꝛ dare filio exheredato: nõ quod illa fio cogatur dare, vt patet ex litera. Valet † ergo, ſicut legatũ rei iene tempoꝛe teſtamenti, vel future[a] aliene poſt moꝛtem teſtato s, l. vnum ex familia. §. ſed ꝛ ſi fundum. ſ. eo.

ADDITIO.

¶ Vel future. Adde tu Jmo. hic, Bart. ꝛ Jmo. ꝗ. eã. l. §. pater fie. ꝛ Alex. in conſi. ix. in ij. vol.

☞ Pꝛelegato facto etiam coniuncte perſone, nõ debetur euictio iure actionis.

Pꝛelegatum ſi cui euincitur, ei ſuccurritur ope exceptionis, ſi aij ſimiliter eſt pꝛelegatum.

Diuiſione facta a teſtatoꝛe vnus ex heredibus non tenetur alteri de iure actionis, ſed ope exceptionis.

Diuiſione facta a partibus, vel a iudice, alter tenetur alteri de euictione, iure actionis.

§. Euictis.

Jn pꝛelegato vni nõ debetur euictio: ſecꝰ ſi pluribus pꝛelegatur. h. d. ſecũdũ doc. ꝛ eſt ſing. caſus. ¶ No. † quod in pꝛelegato quãquã facto cõiuncte perſone, nõ debeť euictio iure actiõis. No. ꝙ † ei, a quo euincitur pꝛelegatũ, põt ſuccurri ope exceptionis, ſi alijs eſt ſimiliter pꝛelegatum. No.[a] † quod, qñ diuiſio fit a teſtatoꝛe, vnus ex hꝛ̃dibus nõ tenetur alteri de euictione iure actionis, ſed ope exceptiõis. ¶ Ad pꝛimam op. de l. rem cum aliena. C. eo. Sol. hoc eſt ſpeciale, ne creſcat inuidia inter fratres. Jta ſol. gl. hic, ꝛ ibi Doc. oẽs dicũt, nõ video que ſit differẽtia iter fratres, ꝛ alios cohꝛ̃des cõiunctos. Cũ dicũt, ꝙ hic loquiť qñ ille cui relinquebať, erat legatariꝰ ꝛ heres: ibi legatariꝰ tãtũ. Et eſt ratio, qꝛ licet hic euincať legatũ, remanet hereditas: ibi ſecus. Jtẽ aduerte, ꝙ hic videtur ſolũ loqui qñ legatur res aliena a teſtatoꝛe poſſeſſa, quam credebat ſuam: Secus ſi legatur res aliena ab extraneo poſſeſſa, qꝛ tunc debet redimi de cõmuni, d. l. cũ alienã rem que in hoc non reperitur limitata. Op. ſ.[b] ti. j. l. non quocunqꝫ. §. j. So. vt ibi. ¶ Op. de l. qui concubinã. §. ſi heres. ꝗ. ti. j. Sol. ibi in legato generis: hic ſpeciei, vt dixi ſ. ti. j. l. ſi domus. §. j. ꝛ ibi plene diſtinxi. ¶ Ad vltimum no. op. ꝛ videtur quod iure actionis poſſit agi de euictione, l. ſi fratres. C. communia vtriſ. iud. Sol. hic quando diuiſio eſt facta a teſtatoꝛe: ibi quando a partibus, vel a iudice. quod no. Et ratio, qꝛ diuiſio teſtatoꝛis habet vim pꝛelegati, † ſed diuiſio facta a partibus, vel a iudice habet vim permutationis, ꝙ nota, qꝛ §. iſte eſt ſingularis.

ADDITIONES.

ALEX. ¶ No. Et vide p Jm. in l. ſi domꝰ. §. de euictiõe ad fi. ſ. ti. j. ꝛ iſtis adde caſũ in l. heres pcepto. ꝗ. ad tre. ꝛ vide omnino Bal. in d. l. cũ alienã. ꝛ limita iſtum tex. niſi pꝛelegatũ veniret cõputandum in legitima, quo caſu ſemper tenetur heres de euictione. Caſus eſt hic in l. ſcimus. in prin. ꝛ ibi hoc Bal. C. de inoffi. teſt.

ALEX. ¶ Op. ſ. vide Bar. in l. qui rome. §. duo fratres in vl. q. de ver. ob.

§. Pater certam.

Si teſtatoꝛ iubet heredem dotem filie ſtipulari, intelligitur ea moꝛiente in matrimonio, non ea ſuperuiuente. Jtẽ ſermo ſimpliciter platus intelligiť p pꝛima vice. h. d. ad prin. concoꝛd. ſ. de pac. do. l. iij. ad fi. cõcoꝛ. ꝗ. de vb. ſig. l. boues. §. hoc ſermone. ¶ Ad fi. op. de l. ſi ſic. ij. de verb. obl. Dicit Old. ꝙ ibi ſunt verba negatiue concepta. que extenduntur ad omne tempus: hic affirmatiue concepta. quod dic vt colligiť ex his que dixi in d. l. ſi ſic. ¶ Quero, que eſt ratio in prin. §. Bl. in verb. voluiſſe. dicit duplex. Pꝛima, fauoꝛe dotis, l. ij. ſ. de pac. do. Secũda, qꝛ debitũ iure nature debet habere ſine onere, l. quoniã in pꝛioꝛibꝰ. C. de inoffi. teſt. Sed certe ſi iſtã vltimã rationẽ inſpiceres, iuſſus teſtatoꝛis, quod heres dotem ſtipularetur, non valeret, quo ad legitimã. Jtẽ iſte § non procederet hodie, qꝛ debet habere legitimam iure inſtitutionis. Eſt ergo attendenda ſola ratio pꝛima, cum hic ponatur qꝺ filia erat exhꝛ̃data. Unde nõ dꝫ habere legitimã iure inſtitutiõis. Et intellige, ꝙ hodie debet inſeri cauſa exheredationis legitima.

1 ☞ Reſtitutio que fit ante moꝛtem non pꝛeiudicat pauperibꝰ ſuperuenientibus, cum illa debeat fieri poſt moꝛtem.

§. A filia.

Cui committitur electio perſone cũ moꝛietur non poteſt ante tempus cũ effectu eligere. h. d. Pꝛimo, ponit dictũ. Secũdo, duas rationes. Secũda ibi, ꝓpter incertũ. Tertia ibi, nam in eum. Op. ſ. eo. l. vnũ ex familia. in prin. Sol. Jſta intelligi debet ſecundum illam, qꝛ electio valet, niſi reuocetur: quod intellige, ſi ille electus reperitur viuus tempoꝛe moꝛtis: alias ſecus, l. filiuſfa. §. diui Seuerus. ſ. ti. j. ¶ Oppo. de l. poſt moꝛtem. C. de fideic. Sol. ibi reſtitutio debebat fieri vni tantum, vnde ei poteſt reſtitui ante: hic debebat fieri reſtitutio vni ex pluribus. Unde poſſibile eſt, ꝙ ille electus tempoꝛe moꝛtis nõ vi
a uebat.[a] vt dicto. §. diui Seuerus. Eſt etiã aduertendum ꝙ ſi quidem illa eſt reſtitutio fideicõmiſſi vniuerſalis, ante tempus non transferuntur actiones per Trebellianũ, vt dixi in dicto §. diui Seuerus. ꝛ l. ſed ꝛ ſi ante. ꝗ. ad Treb. Si vero eſt reſtitutio fideicõmiſſi particularis, tũc valet, ſi in ea perſeueretur vſqꝫ ad moꝛ
b tem, vt dixi. Nota bene[b] iſtam legem in hoc §. contra illos † qui
1 bona que debent reſtitui poſt moꝛtem pauperibus, ea ante reſtituuntur: quia talis reſtitutio non pꝛeiudicat pauperibus ſuperuenientibus poſt reſtitutionem, vt hic: quod eſt notandum.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Non viuebat. Ad hoc vide vnam queſtionẽ per Ro. in conſi. cccclij. inci. circa pꝛimum dicendum videtur quod quamuis domine Urbane, ꝛc.

b ALEX. ¶ No. bene. Ang. tenet oppoſitũ in l. poſt moꝛtẽ. C. de fideicom. vide Bal. in repet. l. j. ſ. e. ꝛ adde Pet. de Anch. in conſil. cxcv. inci. in Chꝛiſti nomine amen. circa pꝛimum dubium eſt pꝛimo inquirendum ꝛc. in ſecundo pꝛincipali dubio, ꝛ vide Jo. and. in l. recuſare. §. ſi quis alio loco in fin. ꝗ. ad Treb. Adde que poſui in dicta l. poſt moꝛtem.

§. Fidei heredum.

Manumiſſi ex cauſa fideicõmiſſi, continẽtur appellatione libertoꝛum teſtatoꝛis. h. d. Opp. de l. pater. §. j. ꝗ. ti. j. ꝛ l. ij. de ali. leg. Soluit glo. ibi fuerunt manumiſſi iudicio heredis: hic iudicio teſtatoꝛis. hoc dicit.

§. Fidei tue.

Jn fideicommiſſo relicto per verba generalia veniunt etiam poſtea legata. hoc dicit. Opp. de l. vxoꝛi. §. vxoꝛi. ꝗ. ti. j. Sol. ibi in donatione facta inter viuos, hic in pꝛelegatis. vidiſtis clarius in l. ſequens queſtio. ſ. eo. Opp. ꝗ. ea. l. §. pe. vbi oꝛdo ſcripture attenditur. Sol. Dicit Dy. ꝗ. de ſol. l. nec cum. hic quando voluntas eſt certa, non curamus de oꝛdine. Certitudo autem apparet eo quod reliquit fideicõmiſſum per verba generalia. Contraria loquuntur quando verba ſunt dubia. De hoc, an oꝛdo ſcripture debeat ſeruari, dixi in l. ij. §. prius autem. ſ. de vulg. ꝛ pup. Oppo. ꝗ. ad Trebel. l. Lucius. §. maritus. Sol. vt ibi.

§. Volo pꝛedia.

Filius naturalis in ſeruitute conceptus excludit ſubſtitutum. hoc dicit. De hoc plene infra, ad Trebellianum. l. ex facto. §. ſi quis rogatus.

1 ☞ Dilatio data ad aliquid faciendum quod eſt nullum, non impedit proceſſum.

§. Curatoꝛis.

Fruſtra legatur debitũ creditoꝛi a debitoꝛe. Jtem dilatio in tẽpus nõ perfecte etatis, creditoꝛis fauoꝛe facta pꝛeſumitur. h. d. Op. ꝙ a debitoꝛe poſſit legari. l. ſi pecunia. in fi. ſ. ti. j. Solu. Poteſt legari, ſcilicet alteri, quam futuro creditoꝛi. ita loquitur hic. Opp. qꝺ valeat legatum propter dilationem, que datur debitoꝛi. l. cum tempus. de reg. iur. Sol. dicit gl. no. hic dilatio non affert commodum duplici de cauſa. Pꝛimo, qꝛ fideicommiſſum nullum, ergo dilatio
1 nulla. quod no. † qꝛ ſi iudex dat dilationẽ ad aliquid faciendum ꝙ eſt nullum, illa dilatio proceſſum non impedit. Scꝺa ratio eſt. qꝛ cum iſta dilatio ſit de toto tẽpoꝛe etatis imperfecte, videtur appoſita fauoꝛe fratris heredis, ꝛ ideo ei poteſt renunciare, ꝛ ante tẽpus petere. Facit ſ. eo. l. ſi ita. §. Pegaſus. ꝛ ſ. de vſuris. l. in fideicommiſſi. §. cum Pollidius.

§. Ab inſtituto. Relicta ab inſtituto. videnť repetita a ſubſtituto. Op. de l.ſub conditione,ſ. de here.inſti.Sol.Conditio.que reſpicit inſtitutionē,non videtur repetita in ſubſtitutione.vt ibi: ſecus in cõditiõe appoſita legato vel fideicõmiſſo,vt hic. Op.ſ.ti.j.l.ſi quis a filio, ꝛ l.ſi cui,§.j.Sol.in repetione que fit per teſtatorem, non videtur repetita cõditio,vt ibi dixi:hic in repetitione , que fit per legem, ¶ Quero,cuius mors hic expectatur? Quidam dicunt,ſubſtituti.ꝛ exponunt hic inſtituti.id eſt,ſubſtituti.Alij contra,quod inſtituti.ponitur hic proprie.Gl.non firmat.Sed iſta vlti.eſt vera, Primo.per tex.iſtud cauillando eum.Secundo,per l.peculium. in fi.ſ.eo.ꝛ facit ad queſtio.quam ibi dixi.

1 ☞ Legatum vniuerſitatis iuris valet, etiam ſi incommodum contineat.
2 Legatarius vniuerſitatis cauet heredi de indemnitate.
3 Legatum vniuerſitatis equiparatur emptioni.
4 Legatum poteſt habere incommodum.
5 Legatum factum de taberna intelligitur de loco, non de mercantia,ꝛ quando veniat.nu.7.
6 Legans mercantiam, videtur legare vniuerſitatem creditorum, debitorum.
8 Apotheca pannorum legata,non venit mercantia.
9 Apotheca pannorum legata cum omnibus que ibi ſunt,veniunt ſolum res,ꝛ non debita ꝛ credita.
10 Legatum factum de menſa,non comprehendit locum.

1 **§. Menſe.** Legatum † vniuerſitatis iuris valet, etiã ſi incommodũ contineat. h.d. No.§. iſtum qui habet ſingularem materiam.No.ꝙ dixi in ſummario.Vidiſtis ſimile in l.cum filius.§.Lucio.ſ.eo.vbi legatur hereditas, que ſimiliter eſt nomen iuris.Facit l.qui filiũ. ĩ.ti.j.vbi legať Calendariũ.
2 ¶ No.† ꝙ illa,cui legať hec vniuerſitas iuris,dꝫ cauere hr̃di de
3 indemnitate.Dixi in d.§.Lucio.¶ † No.ꝙ tale legatũ equipara
4 tur emptioni vniuerſitatis iuris.¶ Vltimo no.† ꝙ legatum põt habere incommodũ.Ad iſtud op.de l.Imperator.§.pe.ſ.e. Sol. vt patet ex diſtinctione ibi poſita.Op.ꝙ qui legat mẽſam, videatur legare locum,non vniuerſitatẽ debitorũ, ꝛ creditorum, l. qui
5 tabernas,ſ.de cõtrahen.emp.Sol. Aliud eſt legare tabernã,† ꝙ eſt nomen loci:aliud eſt legare menſam,ꝙ eſt nomẽ vniuerſitatis iuris,vt hic,ꝛ l.ſi ventri,§.in bonis.ĩ.de priui.credi. Et in vſu dicimus,talis habet tabernã,vel taberna illa eſt bona,nec loquimur
6 de loco.idẽ † puto ſi teſtator dicit,lego mercantiam meam.Hãc diſtinctionem,vtrum ponatur nomẽ quod ſignificet locũ, vel mercantiam,facit Iuriſconſultus,ĩ.de fun.inſtru.l.taberne. Sed contra predicta op.ſ.de pig.l.cum tabernam.in prin. vbi appellatiõe
7 † taberne continetur mercantia.Preterea.in vſu videmus cũ dicimus,talis habet bonam apothecam,vt intelligamus de mercã
* tia.* nõ de loco.Sol.Verbum.taberna, habet ſe equiuoce tã ad locum,quam ad mercantiam.ſeu negotiationẽ, ꝛ in dubio videť quis legare locum,d.l.qui tabernas. fallit in d.l. cum tabernã.in prin.Ratio,qꝛ in pignoribus nullum vertitur preiudicium debitoris,ſi verba latius intelligãtur,nec enim in plus, vel minus tenetur:ſecus in venditione ꝛ legato:vel ibi ideo intelligitur de negotiatione,qꝛ nullum ius habebat in loco neqꝫ dominij directi, vel vtilis vel conditionis,vt ibi patet ſecundum diuerſas lectu.
a ¶ Quero quid ſi[a] teſtator dixit,† lego tibi apothecam meã pan
8 nariam,ſeu pannorũ? Reſp.non videtur legata mercantia:ſed illa verba,pannorum,ſeu pannariã,videntur magis adiecta cauſa de
9 monſtrationis loci,d.l.qui tabernas. ¶ Quero † quid ſi teſtator dixit,lego tibi apothecam meam pannorũ.cũ omnib.que ibi ſunt, an videatur legata ipſa mercantia? Reſp.nõ vt ſub nomine vniuerſitatis,debita ꝛ credita debeantur legatario:ſed videnť relicte res corporales,que ibi ſunt,l.predijs.§. pater.ĩ.tit.j.ꝙ no. Debet ergo dicere,cum omnibus que ibi ſunt,cum debitis, ꝛ creditis:ꝛ debet vti verbis vniuerſalibus.lego tibi mercantiã.vel men
10 ſam meam,ꝛ ſimilia.¶ † Quero,vtrum legando menſam,videať legare locum? Gl.dicit,quod non.Facit.ĩ.tit.j.l.librorum.§.chartis.vbi ſi legatur bibliotheca librorum.ita ꝙ teſtator ſentit de libris,non cedit armarium.ꝛ ille §.eſt multum vtilis ad illam materiam,ſcilicet quando teſtator vtitur nomine,quod poteſt intelligi de loco,ꝛ mercantia,quod inſpiciatur mens teſtatoris.

ADDITIONES.

* CLAVD.DE SEISS. ¶ Mercãtia.Vide concordantias per Alex.conſi.clxij.vol.ij.

a ALEX. ¶ Quid ſi.No.quando teſtator dixit, lego apothecam meam ꝛ ſequitur Bal.in l.in legatis.C.de leg.ꝛ vide Bart. in l.librorum.§.pe.ĩ.ti.j.ꝛ in l.nam quod.§.j.de pe.leg.ꝛ Bal.in l.predia. C.de fideicõmiſ.ꝛ Imo.in c.indicante.de teſta.

1 ☞ Legatum rerum dotalium valet tanquam legatum rei aliene,vnde eſtimatio debetur.
2 Due cauſe lucratiue in eadem re diuerſis temporibus concurrere poſſunt.

§. Pater filie. Si legat pater filie res, quas de[...] in dotem filie,debetur eſtimatio [...]rũ,ꝛ earum,que ex his nate ſunt,ſi ſunt dotales: idem ſi res [...]te legentur vxori,hoc dicit,ſecũdum gl.No.iſtum nouum ca[...] ꝛ bene.Dy.legit aliter,ſcilicet quod mancipia filie nõ fuerun[t] ta in dotem:ſed pater ei donauit,quando eam maritauit,ꝛ [...]ne procedit ſimilitudo de rebus donatis vxori ad res dona[...]lie,vt vtroqꝫ caſu donatio cõfirmetur, ꝛ retro trahatur qu[...] fructus.vnde partus debentur. Dixi in l.ſequens queſtio.ſ.[...] Op.ſecundũ lect.gl.quod iſti partus ſunt viri,l.fructus.ſ.[...] ergo nõ preſtãtur vxori.So.Dicit gl.ꝙ ei preſtabitur eſtima[tio]
a qꝛ teſtator põt legare rem alienã.Sed cõtra hoc[a] op.ſ.e.l.[...] §.qui inuita.vbi non eſt veriſimile teſtatorẽ voluiſſe grauar[e] dẽ duplici preſtatione.Sol.ibi teſtator legauit dotẽ,tũc ho[c] tũ hꝫ tale cõmodũ,ꝙ filia nõ tenetur conferre,l.ea demũ.ꝛ l.[...]tre.C.de collat.nõ aũt a coherede amplius cõſequitur,d.§.[...]
1 uita.Sed † hic teſtator legauit res dotales,nõ dotẽ, ꝛ ideo [...] tanquã legatũ rei aliene,vnde eſtimatio debetur,vt hic,ꝛ c[um] ſolueretur matrimoniũ filia recuperabit a viro, ſecũdum gl. idẽ tenet Ia.de are.ꝛ Ol.ꝛ dixi in l.huiuſmodi. §.cũ pater.ſ.[...] Refert ergo an pater leget res an dotẽ.Idẽ videtur in quã[...]ſ.ꝙ refert an leget pater centũ,que dedit in dotẽ,an vero d[os] fuit centũ,ſm predicta.Ratio diuerſitatis eſt,qꝛ dos eſt no[men iu]ris,vnde nõ põt referri ad aliud,niſi ad illud ius,res vero ſu[nt a]liud a dote,licet ſint dotales,vt dixi ſ.in rub.ſol.mat.¶ Op[...] intro gl.ex predictis ſequiť,ꝙ in eadem re cõcurrũt due cauſe [lu]cratiue,ſ.qꝛ filia habebit ab herede patris,ꝛ etiã a viro ſoluto [ma]trimonio.Soluit gl.ꝙ prout hꝫ a viro ex cauſa lucratiua,vide[...] Iſta ſol.nõ euacuat cõtrariũ,imo facit illud difficilius.Nam [...] nõ hꝫ a marito ex cauſa donationis:ſed videť habere a patre [ex] cauſa lucratiua,l.ſi.§. ſi a ſocero.ver. at ſi neuter.ĩ.de his que [in] frau.cre.ꝛ ſic in eadẽ re ab eodẽ concurrunt due cauſe lucratiue. So.hic mulier primo cõſecuta eſt eſtimationẽ ab herede patris,
2 ꝛ poſtea rẽ a viro,ꝙ nõ eſt prohibitũ. Vel aliter,† hic due cauſe lucratiue concurrunt in diuerſis temporibus,quod nõ eſt prohi[...]bitum,vt dixi in l.Meuius.§.duorũ.ſ.eo. probatur[...]
* ĩ.de verbo.obl.¶ Op.extra glo.* cum patri cõpeteret [...] res dotales,videtur legare ius quod habebat in re,vel [...] ſ.tit.j.l.ſi domus.§.fina.ꝛ l.apud Iulianũ.§.ſi Titius.Sol.[...] ideo,qꝛ morte patris illud ius conſolidatur in filia,l.j.§.[...]mus.C.de rei vxor.actio.ergo non videtur pater filie illud [...] cum ſibi debeatur:ꝛ ideo puto ꝙ ſi pater fuiſſet ſtipulatus [...] dotem.ita ꝙ in filia nõ deberet cõſolidari,tũc legatũ vide[...]tare , vt pater videatur legare ius quod pro illis reb.hꝫ [...] ſpem actionis de dote,quam hꝫ ſoluto matrimo.¶ Opp[...] gl.C.e.l.filia.Sol.ibi pater primo legauit,ſecũdo dotauit [...]tra,vt dixi in d.l.huiuſmodi.§.cum pater.ſ.tit.j.Opp.extra [...] pater legauit mancipia que in dotem dedit, ergo referun[tur] verba ad tẽpus date dotis,nec in legato veniũt que po[ſt nata] ſunt,ſ.e.l.Meuio.§.a me.Sol.poſſumus dicere,ꝙ iſta [...]ba teſtatoris ſed legis.vel dicẽdo ꝙ ſunt verba teſta[...]ret contrarium.Sed poſſumus legere alio modo,[...]dum Dyn.quod hic pater donauit,non autem in do[...] ideo continetur partus,qꝛ donatio talis retro trah[...] fructus:ꝛ hec eſt ſatis bona lec.ſed tenendo opi.gl.[...] eſſe,qꝛ partus ſunt tales.Nec obſt.d.l.Meuio.§.a me,[...]latione ad tempus date dotis,legatum ampliatur, ideo [...] refertur:hic ex tali ratione legatum minueretur.¶ Opp.[...]rem,§.ſorori.ĩ.tit.j.Sol.vt in gl.Op.de l.mora.in princ.ſ.[...] Sol.vt in gl.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Sed contra hoc. Singulare dictum eſt hic, [...] Barto.in l.huiuſmodi.§.cum pater.ſ.titu.j.ꝛ quod not. B[al.] l.filia.in princip.C.de leg.ꝛ expreſſe Bald. poſt Old.in d.§. [cum] pater ꝛ vide Roma.in conſi.ſuo incip.videamus primo qua[...]ris de centum ducatis ipſius mercantie.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Opp.extra gl.Vide ad hoc ſingula[...]ter Roma.limitantem in conſi.ccliij.

§. Hereditatem. Per ſimplicem diuiſionem [non] tollitur ius fideicommiſſi [...] tenetur quis de periculo rerum,vltra quam tener[...] dicit.Oppon.ꝙ per diuiſionẽ ſit renunciatũ fidei[commiſſo]
a Rome.§.duo fratres.[a] ĩ.de verbo.obl.Sol.Hic §.[...]mo,quod iſti erant rogati de reſtituendo extraneo,[...] ſic diuiſio eorum non tollit fideicommiſſum relictũ extraneo [...]bium erat hic,ꝙ ille cui nomina obuenerunt in partẽ, [...]

i predia: vnde cum predia ſuperſint, videbatur iſtũ teneri inquã
um pro portione hereditaria ſua ad heredem tranſtulerit, ⁊ illa
omina videnꝛ habita loco cuiuſdam pretij: ſicut hic teneretur ſi
em vendidiſſet, ita ⁊ modo. Ad hoc reſpondet Iuriſconſultus,
de periculo nominum, non tenetur, nec diuiſio ſimilis eſt vendi
oni: ſed diuiſio eſt quedam permutatio communionem diſcer-
ens. Ex hoc ſequitur, ꝙ quicquid habes a coherede meo, vt pu
nomina, vel aliud, ſuccedit in locum partis quam habebam ꝑ
diuiſo in toto, l. Imperator. in fi. cum. l. ſequen. ſ. eo. ⁊ ideo ſicut
nte diuiſionem non tenebatur de periculo: ita poſt diuiſionem
e eo quod ſibi obuenit in partem. Et hoc vult dicere tex. Secun
a poteſt legi, quod hic erant rogati de reſtituendo inuicem, ⁊
nc obſtat contrarium de d. §. duo fratres. Sed dic, quod hic
uit ſimplex diuiſio: ſed ibi fuit dictum ſe nihil facturos contra
iuiſionem, ſecundum Dyn. Uel aliter: Ibi fuit male iudicatum,
t ibi dixi.

ADDITIO.

ALEX. ¶ Fratres. Uide Bar. ibi, in j. ⁊ ij. queſtio.

§. Filia mea. Qui legat hereditatem ſibi queſitam non videtur legare fructus, quos ipſe
conſumpſit. hoc dicit. De hoc dic, vt in l. cuꝫ filius. §. Lucio. ſ. eo.
quod nota.

☞ Dictum reſtringitur per rationem.
Teſtator habens filios ex diuerſis matribus, ſi iuſſit quod equa
liter inter ſe diuidant, ⁊ vnus habet predium dotale, hoc non ve-
nit in diuiſionem.

§. Dulciſſimis. [a]* † Dictum reſtringitur per ra-
tionem. hoc dicit. Op. ſ. e. l. Impe
rator. §. fi. ⁊ l. ſeq. Sol. hic propter rationem annexam reſtringitur
gatũ. Facit ſ. de calum. l. hec actio. ⁊ de acqui. poſſe. l. Pompo-
nius §. ſi is qui. cui adde cõcord. ibi, ⁊ c. intelligẽtia. extra de verb.
ſignifi. ¶ Induco[b] hunc §. ad queſtio.[c] † teſtator habebat filios
ex diuerſis vxoribus, ⁊ ab vtraꝗ dotes habuerat, ⁊ in teſtamen-
to dixit, iubeo filios meos tempore diuiſionis equaliter diuidere.
Ex hoc inſurgit dubiũ, qꝛ vnus ex filijs cuius mater habuerat in
dotem predium, ⁊ pecuniam, volebat illud predium: alius contra
dicebat, quod debebat equaliter diuidi. Dixi, ꝙ illa verba, equali
ter diuidant, non porriguntur ad predium quod eſt vnius pro-
prium, vt hic: ⁊ probatur in l. magis puto. §. fi. cum l. ſeq. de reb. eo.
Sed hoc operabitur, vt ſi dos erat in pecunia tempore diuiſio-
nis, aliquis fratrum non vtatur perceptione, ſecundum formam
l. ſi filie. §. ij. ſ. fa. erciſ. Si vero teſtator vult, ꝙ diuidant omnia e-
qualiter, etiam predia: hoc debet exprimere, vel dicere quod om-
nia inuicem communicentur, vt j. eod. l. fi. §. Lucius. ⁊ infra ad
Treb. l. Lucius. quod nota.

ADDITIONES.

CLAVD. DE SEISS. ¶ Adde Barba. in l. cum acutiſſimi. C.
de fideicõ. vbi dicit, qđ etiam illud dicitur expreſſum, qđ compre-
henditur ſub ratione. alle. l. ſi venditor. ſ. de religioſ. ⁊ multa de ra-
tione legis vide per Fely. in c. j. in j. col. de re iudic.

ALEX. ¶ Dulciſſimis. Iſtum tex. limita per l. pater. §. fundum.
infra tit. j.

¶ Induco. Et vide Bar. in conſi. inci. quidam habens bona cõ-
munia. ⁊ ad Bar. hic, adde d. meum Soc. in conſi. cxxxv. in j. colũ.
in princ. alias conſi. cxxxvij.

ALEX. ¶ Hunc. §. ad q. No. quando teſtator habet filios ex di-
uerſis vxoribus ⁊ iuſſit eos equaliter diuidere, dic vt hic per eum
ſecundum Imol. Quid autẽ ſi teſtator dixit, debeãt ſtare, ⁊ mora
ri communiter. vide Bar. in conſi. inc. quidam habens bona com
munia.

☞ Clauium traditio in dubio cenſetur facta cauſa cuſtodie. ⁊
nu. 3. vbi quando ad dominij tranſlationem.
Actus numero idem ſecundum diuerſam intentionem, opera-
tur diuerſos effectus.
Clauibus traditis ſi iuſſit aſſignari, an importet dominij tranſla
tionem, vel poſſeſſionis.

§. Pater pluribus. † Traditio clauium,[a] ⁊ aſ-
ſignatio rerum, in dubio
preſumitur cauſa cuſtodie, ſi titulus habilis nõ precedit ad domi
nij tranſlationem. hoc dicit. ¶ Opp. de l. clauibus ſ. de contrah.
emp. ⁊ l. j. C. de don. Gl. dicit, refert quid dator clauium agat. In
gl. ſi. parua ſuper ver. fore. ⁊ ſic dicit Old. ¶ Not. † ꝙ idem actus
numero, ſecundum diuerſam intẽtionem agentis, operatur diuer
ſos effectus, qꝛ ſi intendit transferre dominiũ, transfert: alias ſe-
cus. ¶ Quero, † quid in dubio? Gl. hic in verb. cuſtodie. dicit, ꝙ
ſemper preſumit in dubio cauſa cuſtodie. ꝙ no. multũ. Iſta gloſ.[b]
quantũ ad caſum huius §. placet, qꝛ tex. eſt hic. Et eſt ratio, qꝛ fi-
lios in dubio equaliter diligit, l. iſti quidẽ, ſ. ꝙ met. cau. Itẽ, qꝛ iſta
filia erat maior, ideo apud eã dꝫ eſſe maior cauſa cuſtodie. l. ii. ſ. de
ſi. inſtr. Sed in eo ꝙ dicit gl. ſemper idẽ eſſe. hoc non placet, qꝛ eſt
cõtra caſum l. dotis fructꝰ §. fin. ⁊ l. ſe. ſ. de iu. do. vbi in dubio vide
tur dare animo transferendi dominium: ſed hic aut precedit titu-
lus habilis ad tranſlationẽ dominij, ⁊ tũc loquiꝛ lex cõtraria: aut
4 non, ⁊ procedit iſta. gl. ¶ Ult. no. iſtum §. † in eo ꝙ dicit, aſſignari
iuſſit. Nam poſſet dubitari vtrũ importet tranſlationẽ dominij,
vel poſſeſſionis, vel quid. Et hic tex. videtur, ꝙ non ſignificet trã-
ſlationem dominij, quod diximus in l. ſi conſtante. ſ. ſol. matri. in
iiij. q. prin. que tractat de repetitionis effectu. in ij. q.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Traditio clauium. Quid operetur traditio clauium
dixi in l. clauibus hic allega.
b ALEX. ¶ Iſta gl. Quando ſimplex traditio intelligatur facta
animo transferendi dominium, adde Bar. late in. l. ſub conditio-
ne. circa fin. j. de ſolu. ⁊ Bar. in l. j. j. pro do. ⁊ ad Barto. hic, vide
Are. in c. examinata de iudi.

§. Cum imperfecta. Oratio imperfecta per-
ficitur ex precedenti, vel
ſequenti, ſi congrue fieri poteſt. hoc dicit. Tene menti qꝛ facit ad
multa.
1 ☞ Iuramentum habet vim clauſule, quod valeat omni modo
quo valere poteſt.

a **§. Filius matrem.** [a] Iuramentũ teſtatoris, vel
heredis, hꝫ vim repetitio-
b nis[b] ab inteſtato. h. d. Et intelligi põt iſte tex. dupliciter, vel ꝙ di-
xit teſtator legata dari, ⁊ hoc iurauit ꝙ darenꝛ. Uel dixit heredi,
ꝙ iuraret dare legata, qꝛ licet teſtamentũ nõ valeret, tñ iuramẽtũ
iſtud hꝫ vim repetitionis ab inteſtato: ⁊ ſic debebunꝛ legata a ve
1 nientibus, ab inteſtato. ¶ No. † ꝙ iuramẽtũ* importat iſtã clau-
* ſulam, ꝙ illud ſuper quo interponitur, valeat omni modo quo va
c lere poteſt.[c] Dixi in l. ſi quis pro eo, in prin. de fideiuſſoribus.

ADDITIONES.

a ¶ Filius matrẽ. Pro cõcordia, aduerte ꝙ caſus huiꝰ l. cũ pater.
§. filiꝰ matrẽ. nõ hꝫ locũ, qñ teſtator iurauit, ſed ſolũ mãdauit he-
redẽ iurare, ſm Bar. in l. ij. C. cõmunia de leg. Ꝯrari tñ alle. in hoc.
§. filius matrẽ. Tu dic in hoc §. filius matrẽ. cõtrariũ nõ tenet ex
pediendo hũc §. ſed ſolũ ſum mãdo, ſecũdũ intellectũ gl. dicẽdo ita
poſſe ſummari, ſed nõ refert ſe in ſummario ad hãc determinatio
nẽ, licet hic dicat ſummãdo iuramentũ teſtatoris, vel heredis ⁊c.
ecce ꝙ nõ dicit ꝙ teſtator mãdauit heredem iurare de directo,
qꝛ potuit iurare ſua ſponte, etiam ſecundũ verba Bart. preter ea
Bar. loquitur vbiꝗ in diuerſo ſine, in d. §. filius, vt intelligatur re
petitum ab inteſtato. in dicta vero l. ij. vt ſit differẽtia inter verbũ
directum, ⁊ obliquum. Uel etiam an cum iuramẽto vel ſine ad exi
gendum legatum, ⁊c.
b ALEX. ¶ Repetitionis. Not. ꝙ iuramentum habet vim repeti-
tionis ab inteſtato. ⁊ dum Bar. hic dicit ꝙ iſte tex. intelligitur tã
de iuramento heredis quam teſtatoris, ipſe cõtrarium tenet in l.
ij. C. communia. de legat. ⁊ adde ꝙ per iſtum tex. ⁊ illum, not. dixit
Barto. in l. ſi quis maior. C. de tranſa. ⁊ quod not. voluit Bald. in
l. j. C. com. de lega. ⁊ quod not. Barto. ⁊ quod ibi in l. eam quam C.
de fideicommiſſ.
* CLAV. DE SEISS. ¶ Iuramentum. Item habet hoc iuramẽ
tum effectum caſus expreſſi ſecundum Bald. in l. j. in ij. queſtion.
commod. quod limitat Roma. conſi. cccccxvij. in penul. col.
c ALEX. ¶ Poteſt. Quomodo intelligatur, vide Imo. in ca. cum
contingat. x. membro in iij. q. de iureiur.

§. Mando. Uerba que preferuntur in modum conſilij,
non importãt neceſſitatem. h. d. Gl. opp. ⁊
ſoluit duobus, modis. Dic vt in ea.

1 ☞ Unus ex certis quando non eligitur, admittuntur qui non
ſunt indigni.

1 **§. Rogo.** † Si non eligitur vnus ex certis omnes admit-
tuntur qui non ſunt indigni. h. d. Primo decla-
2 rando text. † quero, fideicommiſſo relicto per verba hic poſita, ſi
mater neminem elegerit, qui admittuntur? reſpon. illi qui merue-
runt multum, vel parum: ⁊ illi qui non demeruerunt multũ vel pa
3 rum, vt hic in tex. Quero, † quid ſi aliquos elegerit, an illi ceteris
preferanꝛ? Reſpon. aut elegit omnes qui meruerũt, ⁊ alij qui non
meruerunt, neqꝫ demeruerunt, non admittentur: ſed ſi elegit ali-
quos ex his qui meruerũt, ⁊ aliquos non, tũc illi, qui meruerũt,
vendicant partes ab heredibus, vt hic, in ver. eos autem, a cõtra
rio ſenſu. Nec ob. l. cum quidam. ſ. eo. qꝛ ibi teſtator dixit, quos di-
gnos putaueris, ſimpliciter, hic vero expreſſe habuit reſpectũ ad
4 merita. ¶ † Quero, quando[a] mater nullum elegit, omnes qui non
a offenderunt, admittuntur, vt hic: ſed dubitatur qualiter admittã
tur, an qui plus meruit plus habeat, an oẽs equaliter? Tex. hic vi
detur ꝙ omnes equaliter, ⁊ etiam gl. quod probatur: qꝛ etiam illi,
qui non meruerunt, nec demeruerunt, admittuntur. Si ergo di-

ſtributio fieret ſecundū merita, illi nihil haberent. Sed cōtra hoc facit ſ. eo. l. cum filius. §. pater, vbi matre non eligente remanet in arbitrio iudicis. Sol. illa verba, vt quiſq; de te meruerit, tollunt contrarietatem. Diſtingue ergo, aut teſtator iuſſit diſtribui inter filios, habito reſpectu ad merita teſtatoris, aut habito reſpectu ad merita eorum reſpectu heredis: aut ſimpliciter. Primo caſu, herede non eligente, remanet arbitrio iudicis qui eligat. d. §. pater. Secundo caſu, videtur teſtator elegiſſe perſonam heredis, ⁊ ideo non eligente, extinguitur arbitrium, vt hic. Tertio caſu, idem, l. cum quidam. ſ. eod.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Quero quando. Et vide multū no. Bal. in l. eam quā. C. de fideicommiſ. poſt Imo. hic.

§. Donationis

Quādo ſunt verba diſpoſitiua, nō refert cū quo quis loquatur, ſed in quem voluntatis intentio dirigatur. hoc dicit. concor. ſ. e. l. miles. in prin. ⁊ l. peto. in prin. ⁊ ibi dixi.

1 ☞ Veniens contra voluntatem defuncti in eo quod eſt cauſa fideicommiſſi, ab eius petitione repellitur.

2 Fratribus rogatis inuicem reſtituere ſi ex duobus, vnus alienat partem ſuam, ⁊ alius ſuam, ſuperuiuens admittitur ad petitionē fideicommiſſi.

3 Alienatio facta contra voluntatem defuncti tenet, donec reuocetur.

4 Conſentiens alienanti admittitur ad reuocationem eorum que poſtea alienantur.

5 Clauſula, rato manente pacto, operatur in fauorem illius, qui promiſſa ſeruauit.

6 Pater ⁊ filius ſi ſimul agant, alter alteri videntur conſentire.

7 Duo ſi fecerunt pacem, poſtea ſe inuicem offendunt, alter non accuſat alterum: ſed ſi vnus primo, ⁊ alius ſecundo, ſecundus accuſat primum.

§. Libertis.

a 1 [a] † Qui venit cōtra voluntatem defuncti in eo quod eſt cauſa fideicōmiſſi, ab eius petitione repellitur. h. d. In prima parte, alienauerūt oēs vno excepto. In ſecūda, oēs ſimul, nullo excepto. In tertia, primo vnus, poſtea alius. In quarta nullus, ſed deceſſit vltimus extraneo herede relicto. Secunda ibi, alioquin. Tertia ibi, ceterum.

2 Quarta ibi, at ſi nemo. ¶ Quero primo. † pone duo fratres roga

b tos inuicem [b] de reſtituendo, ⁊ vnus alienat partem ſuam, ⁊ alius ſimiliter: ⁊ moritur primus, vel ſecūdus, an admittet̃ ſuperuiuēs ad petitionem fideicommiſſi? Gl. no. dicit ꝙ ſic. Nec ob. iſte §. q2 alienando facit expreſſe contra voluntatem teſtatoris: ſed in themate propoſito teſtatoris expreſſe nō prohibuit alienationē, ſed lex prohibebat. Pro iſta gl. facit. ĩ. de iure pa. l. ſi libertus minorē. Itē facit ſ. de inoff. teſt. l. etiā. ⁊ ĩ. de his qui vt indig. l. poſt legatū. §. pe. vbi ille, qui impugnat teſtamentū, perdit ea que ei ex teſtamento querunt̃, nō que aliunde, vt donata cauſa mortis. Itē hic ille, qui alienat perdit ea, que ſibi deberētur ex alienatione, nō ea

3 que ſibi debentur fratre moriente. ¶ Querit gl. vtrū alienatio interim teneat. Et dicit ꝙ ſic. De hoc habetis glo. cōtrarias, quas

4 recitaui in l. ſeruo legato. §. j. ſ. ti. j. dic vt ibi. ¶ Querit gl. † quid ſi

* aliquis nō alienauit, ſed alienanti cōſenſit, * an admittatur ad reuocationem eorū, que poſtea alienauerunt? ⁊ dicit ꝙ ſic, q2 nō venit cōtra voluntatē defuncti, alienādo, ſed ſuo fauori renunciat. ¶ Vltimo gl. ſignat arg. contra l. codicillis. §. inſulam. ĩ. eo. ⁊ non ſoluit. Dic vt dixi in l. ſi fundū per fideicōmiſſum. in princ. ſ. tit. j.

5 ¶ Dy. inducit iſtum. §. ꝙ † ſi emphyteuta nō ſoluit penſionē, ⁊ dominus vult eū repellere: ⁊ ipſe emphyteuta dicit, ego volo ſolue

c re penā. [c] ⁊ retinere emphyteuſim, ex illa clauſula, rato manente

d pacto, [d] ꝙ non audiatur. Nam illa clauſula operatur ei qui ſeruat ꝓmiſſa, nō ei qui venit cōtra, vt hoc §. Gloſ. determinat hoc, in l.

e qui fidem. ſ. de tranſ. ¶ Ego induco [e] ad queſtio. lex dicit, † ꝙ filiꝰ

6 nō pōt agere ſine conſenſu patris, l. cum nō ſolū. §. neceſſitate. C. de bo. que lib. quid ſi pater ⁊ filius agāt ſimul? Certe videt̃ alter al

f teri cōſentire [f] arg. huius §. facit. l. Titiꝰ. in prin. ſ. quibus mo. pi.

7 vel hy. ſol. ¶ Itē induco ad aliud, † duo fecerunt pacem ſimul, poſtea ſe inuicem offendūt, nec apparet quis primo, ⁊ quis poſtea,

g queritur, an alter alterū poſſit accuſare de pace rupta. [g] Videtur

h ꝙ nō, [h] q2 pacem ſimul inuicem ruperunt. Sed ſi vnus primo, ⁊ alius ſecūdo, tunc ſecūdus poteſt accuſare primū de pace rupta, non primus ſecundum, vt hac lege, in verſi. ceterum.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Libertis. Vide quid per iſtum tex. dicat. Oldra. cōſi. cxxxiij.

b ALEX. ¶ Inuicem. No. de rogatis adinuicem de reſtituendo, ſi alienant, ⁊ quando prohibetur alienatio ſi alienetur in conſortem, vide no. per Bal. in c. j. in fi. de alie. feu.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Conſenſit. Secus ergo ſi prohibitio nō tenderet in fauorem conſentientis, q2 tunc ita punitur, ſicut ille, qui contrauenit, ſecundum Are. conſi. lxvj.

c ALEX. ¶ Soluere penam. No. ꝙ qui ſoluit penam non dicitur [illegible] ſeruare voluntatem defuncti, ⁊ vide Bal. in l. petens. C. de pac. [illegible]

d ALEX. ¶ Pacto. Vide Cyn. in l. ij. de iure emphy. ⁊ quod no. [illegible] Bartol. in d. l. qui fidem, de tranſa. Bald. ⁊ ibi tex. in l. cum pro[illegible] ponas. la ij. C. de pac. ⁊ de tranſac. l. cum proponas. ⁊ not. gloſ. [illegible] c. fi. de locato.

e AND. BAR. ¶ Ego induco. Et vide que no. ad Bal. in l. em[illegible] ri. C. de euic.

POMA. ¶ Ego induco. Vide Alexan. in l. is qui heres. §. [illegible] in ij. no. ff. de acqui. hered. ⁊ in l. ſi conſtante. in prin. §. ſi vxor. [illegible] ma. Panor. conſi. lxxxviij. in j. vol. aliquid per Alex. conſi. [illegible] vol. Pan. conſi. x. j. dubi. in. ij. vo. ⁊ conſi. cxxvj. in ij. vol. Fel. in [illegible] Bertholdus. de re iudi.

f ALEX. ¶ Conſentire. Hoc ſequitur Imo. hic. Tu tamen [illegible] Bal. in l. ſi furioſi. C. de nupt. ⁊ quod not. Ange. in l. ab emptione [illegible] ſ. de pa. ⁊ hoc dictū tene menti. ⁊ idem videtur tenere Bal. in [illegible] qui heres. §. neq; filius ⁊ ibi etiā Ang. ⁊ Imo. ſ. de acqui. here. [illegible] ſequitur Bvl. in l. fi. C. ad Mace. ⁊ quod ibi dixi. ⁊ Bal. in l. fi. [illegible] in fi. ſ. de his qui ſunt ſui vel. ⁊ Bald. in addi. Spe. in tit. de pa[illegible] Jo. And. in re. qui tacet. in mercu. ⁊ facit quod no. Bal. in l. ſi con[illegible]ſtante. §. ſi maritus, ſolu. matri. ⁊ Bald. in l. ſi liqueat. C. de in[illegible]do. Et dictum Bar. hic ſimpliciter refert, ⁊ ſequitur Pau. de [illegible]ſtro in conſi. lij. inci. in Chriſti nomine amen. ſuper. j. dubi. licet [illegible]rint diuerſe opi. in vlt. verbis, ibi, itē induco ad aliud ſi duo p[illegible] miſerunt ſe non offendere, poſtea in ſimul ſe offendūt quis te[illegible]tur: ⁊ vide Bar. in l. ſi ſeruū. §. ſequitur. de verb. obl. ⁊ Bar. in l. quad. pau. fe. di. ⁊ ibi late dixi, ⁊ vide tex. in c. conſtitutus. de pe[illegible] l. Iulianus. §. offerri. ⁊ l. qui pendentem. de act. emp. ⁊ Bald. in l. cum proponas. la ij. C. de pac.

g POMA. ¶ Pacem. Vide Alexā. in l. ſemel mora. in j. col. ff. ſol. matri. Feli. in c. dilecti filij. de excep. ⁊ nunquid iſti poſſunt petere [illegible] vide Alexan. late poſt Bartol. in l. j. §. cum arietes, ſi quad. pau. fe. dicatur.

h ALEX. ¶ Videtur quod non. Et dictum Bartol. hic, ſequitur Pau. de Caſt. in l. ſi ſeruum. de verbe. obl.

§. Cum inter

Filius liberte cōnumerat̃ in familia libertorum. hoc dicit. Op. filius liberte non eſt de familia, l. pronūtiatio. §. fin. ⁊ l. ſeq. de verbo. ſigni. er[illegible]go non eſt de familia teſtatoris. Dicunt quidam, quod hic filius liberte, erat ſimiliter libertꝰ: ſed ſi ita eſſet, hoc nō haberet dubiū. Unde dicit gl. quod hic loquitur in filio liberte, nato [illegible] re vnde eum in ſeruitutem poteſt reuocare, ideo continetur appellatione libertorum. Et in hoc reſidet gl. Sed certe, ſi hoc [illegible] verum, iſta lex nullum haberet dubium. Unde dic aliter, ꝙ filius liberte eſt extraneus quo ad teſtatorem: tamen q2 eſt [illegible] legitimus liberte, ab inteſtato, non videtur fieri contra voluntatem ſi ad eum vadit fundus. Nec obſtat ſ. eo. l. peto. §. fratri [illegible] ibi extraneum inſtituit in teſtamento: hic extraneus ab inteſtato ſuccedit, vt ibi tangitur in glo. ⁊ ibi dixi: ſecundum hoc debet [illegible] §. aliter ſummari, ſcilicet qui decedit aliquo ex familia ſuccedente ab inteſtato, non videtur alienare. hoc dicit. ad idem [illegible]

a no. in l. pater. §. fundum. ĩ. ti. j. ⁊ iſta eſt verior lectu. [a]

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Verior lectu. Vide Bart. in l. ſi ita. §. [illegible] de verb. oblig.

1 ☞ Legata an debeantur quando aliquis ſuccedit preter ſpem defuncti.

§. Cum exiſtimaret.

Si ille, quem defunctus putabat ab inteſtato ſucceſſurū, in ſolidū ſuccedit pro parte: legata ab eo nominatim relicta preſtabunt̃ pro parte libertatis in ſolidū. h. d. Op. [illegible] iſta conſobrina teneatur in ſolidū, l. poſt emancipationē. in p[illegible] ti. j. Gl. dicit hic de equitate, ibi de rigore. Tu dic, ibi ſucceſſit [illegible] parte, ſicut teſtator putabat, licet non eodē modo quo putabat: hic vero ſuccedit pro parte, ⁊ teſtator putabat in ſolidū. Op. [illegible] gata indiuidua nullo modo debeantur, l. pe. ſ. de iur. codi. Sol. [illegible]cit gl. hic equitas, ibi, rigor. quod declara vt no. in contrarijs. [illegible] legata indiuidua, quādo aliquis preter ſpē teſtatoris aufert [illegible]tem nullo modo debentur regulariter, vt in cōtrarijs. Fallit in li[illegible]bertate, ⁊ in hoc eſt equitas hic. ⁊ idem in l. qui grau. ſ. de iu. codi. Op. ſecūdum Dy. d. l. cum filius. ſ. eo. ⁊ l. ſi quis teſtamento facto [illegible] in prin. ĩ. eo. Sol. ibi loquitur in legatis relictis a ſcriptis, [illegible]

1 in relictis a venientibus ab inteſtato. Ad hoc opp. [illegible] relicta a venientibus ab inteſtato, nō debeantur [illegible] te, l. j. in fi. ĩ. ti. j. Sol. ibi ſucceſſit alius in totū preter [illegible] cti: hic vero ſucceſſit pro parte alius vna cum eo, quem [illegible] ſucceſſurū putabat. Et ideo quando alius ſuccedit preter ſpem defuncti, vtrum legata debeantur, ⁊ qualiter, diſtingue, [illegible] ta ſunt relicta a ſcriptis, aut a veniētib. ab ĩteſtato. Si a ſcriptis, [illegible]

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

n teſtamentum reſcinditur in totũ. aut pro parte. l. ſi quis teſta-
ento. ĩ. eo. ⁊ l. cum filius. in prin. ſ. eo. Secundo caſu, quãdo a ve
entibus ab inteſtato, aut ſunt relicte ſimpliciter, aut nomina-
m ab aliquo. Si ſimpliciter, tunc debentur a quolibet ſucceden
ab inteſtato. l. ſi quis cum teſtamentum nullum. ⁊ l. ab inteſta-
. ſ. de iure cod. Si nominati, ⁊ tũc aut ſuccedit ille, a quo teſta-
r reliquit nominatim tantum, aut alius prorſus, aut filius vna
m illo. Primo caſu debentur legata ab eo ſine dubio, vt in toto
. de iur. cod. Secundo caſu aut alius erat equalis gradu cũ no-
inato, ⁊ tunc debent legata, l. ſi Titio ⁊ Meuio. §. Julianus. ſ.
ti. ita dicit Dy. Tu in hoc paſſu dic vt dixi in d. §. Julia. q: non
quit in legatis relictis nominatim. Si vero erat in alio gradu,
uã nominatus, tunc debentur, l. j. in fi. ĩ. ti. j. Tertio caſu, qñ ſuc-
dit nominatus vna cum alio, tunc aut ſuccedit cũ alio ſecundũ
defunctus putabat, ⁊ tenetur ad integra legata. l. poſt emanci
ationem. ĩ. tit. j. Si vero ſuccedit ille alius preter defuncti volun
atẽ, aut loquimur in legatis diuiduis, ⁊ debentur pro parte qua
ccedit legatarius, vt hic, ⁊ l. pe. ⁊ l. ſed cum ea. de iu. cod. Aut lo
uimur in legatis indiuiduis, ⁊ tunc nihil debetur, l. pe. de iu.
od. Fallit in libertatibus, vt hic, ⁊ l. qui graui. de iu. cod. ⁊ l. ſi pa-
er. de fideicom. lib. Ita eſt diſtinctio Dy. modica mutatione fac-
ta, vt vidiſtis ibi. Ulti. ſuper gl. fi. ibi, ſed cur non preſtatur ab v-
troqꝫ, ſicut fideicom. dic, imo vult dicere, cur non diuiditur ſicut
fideicommiſſum, ⁊ ad hoc ſequitur reſponſio.

§. Pater qui filio.

Si fideicommiſſum inuicẽ datum, continet tantundẽ
n quotitate ⁊ quantitate, non valet. Item eſtimatio teſtatoris
nullã neceſſitatem inducit. hoc dicit. Op. ꝙ ex iſtis verbis induca
ur fideicommiſſum, l. peto. in prin. ſ. eo. Sol. Hoc ideo, q: eſſet ri-
diculum. Tantum enim daret vnus quantum acciperet. Simile
. ti. j. l. ab omnibus. §. ſi Attio. alias Titio. vl. reſp. Ad ſecundum
uod hic dicitur, quod eſtimatio teſtatoris nihil operetur, con-
or. l. ſi fundum. §. ſi libertus. ſ. tit. j.

☞ Debitum poteſt cum fructibus compenſari, nec fraus pre-
ſumitur.
Debitum compenſatur cum Falcidia, ⁊ fraus preſumitur.
Excludens fraudem non dicitur fraudem facere.
Falcidia hodie prohiberi poteſt per teſtatorem.
Dictio ne, quandoqꝫ modum. quandoqꝫ conditionem inducit.

§. Titio fratri.

Si teſtator grauat heredem, in eo ꝙ ſibi heredi debebat, ⁊ debitum cũ
fructibus cõpenſat, fraudẽ facere nõ videtur: ſecus ſi debitum cũ
Falcidia compenſaret. h. d. Primo, ponit quãdo teſtator vult de
bitum a ſe compenſare cum fructibus. Secundo quando vult cõ
penſare cũ falcidia. Secũda ibi, plane. Itẽ prima ſubdiuiditur, q:
primo ponitur thema ⁊ queſtio. Secundo, reſponſio. Tertio, ra
tio reſponſionis. Secũda ibi, cũ fructibus. Tertia ibi, quoniam.
¶ In tex. ibi. reſtitueret. dic, ſubaudi, queritur an tale fideicõmiſ-
ſum quãtum ad hereditatẽ Seij valeat: ⁊ ad hoc reſpõdet ſtatim
ibi cũ ex fructibus ⁊c. (In tex. ibi, quoniam ratione compenſatio
nis fiende de fructib. hereditatis Meuiane, ad hereditatẽ Seia-
nam.) Sequitur ſecũda pars in ver. plane. ⁊ iſta pars diuiditur.
Nam primo ponitur thema ⁊ queſtio. Secundo, reſpõſio. Ter-
tio, ponitur quedam iniquitas ex reſponſione reſultãs. Quarto,
contra illam iniquitatẽ prouidet. Quinto, reſpondet cuidã obie-
ctioni, que poſſet fieri in contrarium. Secunda ibi, Falcidiã. Ter
tia ibi, ſed iniquitatem. Quarta ibi, prudentius. Quinta ibi, nec
videbitur. ¶ (In tex. ibi, dolo feciſſe, vt per hoc teneatur illo edi
cto, ſi quis omiſſa cauſa teſt. ⁊c. Dy.) ¶ In tex. ibi, retineat. Dic
queritur, quid dicta verba importent: Ad ꝙ reſpõdet ſtatim, q:
debitum cũ Falcidia cõpenſatur. ¶ No. † ꝙ debitũ poteſt cũ fru
ctib' cõpenſari, nec preſumitur fraus. Facit ſ. ti. j. l. filius. §. apud
Marcellũ. ⁊ ſ. e. l. Imperator. §. j. ¶ Secundo no. † ꝙ debitũ cõ-
penſatur cum Falcidia tamen videtur fraus. ¶ Tertio not. † ꝙ
qui fraudem excludit, nõ dicitur facere fraudẽ. concordantie ſunt
in gl. Op. ⁊ videtur ꝙ quis poſſit grauari in plus quã ad eũ per-
uenit, vt ſ. eod. l. Imperator. §. i. in fi. §. Bl. non ſoluit. Dy. dicit, ꝙ
ibi quantitas legatur, ⁊ in propria ſpecie quis grauatur: hic autẽ
grauatur in hereditate que loco quãtitatis habetur, d. l. Impera
tor. §. cũ quidã. Op. ꝙ fructus nõ extenuant debitũ, q: ſicut debet
habere hereditatem Seij, ita fructus eius poſtquam dies fidei-
cõmiſſi ceſſit, l. in quartam. ĩ. ad le. Fal. Sol. intellige hic de fruc-
tibus perceptis ex hereditate Meuij teſtatoris, deductis fructi
bus de hereditate Seij, ita intelligit gl. j. ponendo caſum. Op. ꝙ
etiã fructus hereditatis Meuij non cõputẽtur, q: ſunt percepti
iudicio teſtatoris, d. l. in quartã. So. hoc ideo, q: teſtator hoc vo-
luit. ¶ Ad ſecundã partẽ op. ꝙ teſtator nõ poteſt prohibere fal-
cidiam iure iſto, l. quod de bonis. §. j. ĩ. ad l. fal. Sol. fateor, niſi per
iſtũ modum, videlicet iubendo debitum compenſari cũ falcidia.
Cõtra dicitur hic, quod hoc eſt iniquum, op. q: iſta iniquitas to-
leratur. l. ſi debitor. ĩ. ad leg. falc. Sol. fateor, ſi heres adit heredi-
tatem, ⁊ non prouidit ſibi eo modo quo hic dicitur. Sed aduer-
4 te. q:, vt puto hoc remediũ hodie nõ haberet locũ: † q: cũ teſtator
poſſit prohibere Falcidiam de iure, authẽ. ſed cum teſtator. C. ad
l. fal. ⁊ authen. de here. ⁊ Fal. §. ſi vero expreſſim prohibendo, nõ
committit fraudem. Unde ſi quis omitteret ex teſtamẽto, vt ha-
beat ab inteſtato, incidit in edictum, ſi quis omiſ. cau. teſt. ⁊ hoc
quo ad Falcidiam: quo ad quartã debitam iure nature, remanẽt
iura antiqua. ¶ Quero, qualiter iſta compenſatio fit in Falcidia.
Reſp. dico, ꝙ fit ꝑ cautionẽ Mutianã, ꝙ gl. reprobat, q: cautio
Mutiana habet locũ in conditionibus de non faciendo: hic au-
tem nõ fuit conditio, ſed modus, q: iſta verba, ne fideicõmiſſum
5 retineat, inducunt modum. ¶ No. iſtã gl. † ꝙ per dictionẽ, ne, in-
ducitur modus. In cõtrariũ eſt l. qui abſenti. §. j. ĩ. de acqui. poſſe.
⁊ ibi de hoc per Dy. Ego autem dico, ꝙ dictio, ne, quandoqꝫ in-
ducit modum, quandoqꝫ conditionem, vt dicit tex. in l. cum tale.
§. Titius. ĩ. de condi. ⁊ demon. dixi plene in l. quibus diebus. §.
Termilius. e. ti. ¶ Quero, hic dicitur, ꝙ Falcidia compenſatur
cũ debito, de falcidia quorum bonorum hoc intelligitur: Azo di-
cit, de falcidia hereditatis Meuiane, quia Falcidia hereditatis
Seiane capitur vt debitum, licet Rog. dixerit contrarium, vt in
gloſſ. aduerte tamen quia Falcidia hereditatis Seiane, que de-
bebatur ipſi Meuio teſtatori, computatur in hereditatem
Meuij.

1 ☞ Diſiuncta poſita inter perſonas, inter quas cadit affectio
ordinata, nunquam reſoluitur in coniunctam.

1 §. A te peto.

† Diſiunctio poſita inter perſonas, in-
ter quas cadit affectio ordinata, nõ re-
ſoluitur in coniunctam. h. d. Op. ꝙ non inſpiciamus ordinem, vt
ſupra ea. l. j. §. fidei tue. Sol. ibi conſtabat de mente teſtatoris, hic
nõ. Op. diſiunctiua poſita inter perſonas honoratas, reſoluitur
in cõiunctam l. pe. C. de verb. ſigni. Sol. hic cadit inter perſonas,
inter quas non cadit affectio ordinata ibi ſecus.

1 ☞ Venditio fundi, quando eſt certus, valet, licet fines omittã-
tur a notario.

§. Vicos.

Valet legatum licet nõ fuerit adiecta quali-
tas, quam teſtator adiecturum ſe dixit. hoc di
1 cit. † Nota quod licet[a] fines omittantur a notario: tamẽ valet ven
a ditio, ſi fundus eſt certus, l. demõſtratio. ĩ. de cõdi. ⁊ demon. ⁊ l. cũ
ſeruo. §. fi. de cõtrahẽ. emp. Oppo. quod tale legatum non valeat,
l. Titia. in prin. ſ. eo. Sol. hic legatum fuit expreſſe, ⁊ perfecte re-
lictum, licet fuerit omiſſa quedam qualitas: ſed in l. contraria lega
tum ab ipſo initio fuit imperfectum, ⁊ incertum. Op. de l. quoties.
§. tantũdem. ſ. de her. inſti. Solue vt ibi. Ultimo iſtum tex. allegat
Imperator in l. pe. C. de inſti. ⁊ ſubſti.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ No. quod licet. Adde Bar. in d. l. demonſtratio. ⁊ que
ibi dixi, ⁊ Bar. in l. cum virum. C. de fideicommiſ. ⁊ Ang. in authẽ.
de reſtitu. fideicommiſ. in fi. ⁊ Jo. and. in Spec. de lib. conce. §. inter
alias. ver. iuxta.

LEX LXXX.

1 ☞ Cauſa iuſta in parte, non tollit moram in alia parte.
2 Actore petente plus debito, reus non condemnatur in expenſis,
niſi actor offerret ſe recipere partem, que non eſt in controuerſia.

1 Qui ſolidum.

Juſta † cauſam in parte, non
tollit moram in alia parte. h.
d. ⁊ eſt caſus no. Opp. ratione partis indebite quis ex
cuſatur a mora ſuper toto. l. in ff deicommiſſi in prin. ſ.
de vſu. Sol. duobus modis. Primo, ꝙ ibi heres opponebat Fal-
cidiam, nec propter hoc confitebatur aliquam partem debitam: ⁊
poteſt eſſe ꝙ per Falcidiam totum legatum ſubuertitur. l. j. §. hec
verba. ĩ. ſi cui plus quam per l. Falci. hic vero partem debiti con-
a fitebatur.[a] Uel aliter dico[b] quod ſi aliquis obijcit exceptionẽ pro
b parte, niſi dicat petitor, ſe paratum recipere aliam partem, nõ vi
detur reus in mora. d. l. in fideicommiſſi. in prin. Secus ſi actor di-
cat da mihi aliam partem, que non eſt mihi in controuerſia, vt in
tex. iſto. ⁊ eſt ratio, q: ſi petis totum, non teneor tibi offerre partẽ,
quia non eſt veriſimile ꝙ eam velit recipere. l. tutor. §. Lucius. ſ.
c de vſur. ideo habes neceſſe exprimere, quod detur tibi pars.[c] Fa-
2 cit, † quod ſi aliquis petit plus debito, ſuper toto habeo iuſtam
* cauſam litigandi, niſi dicas te paratum recipere partem, que non
d eſt in controuerſia: ⁊ ſic in expenſis litis non condemnabor: * ⁊
* etiam facit[d] ad multa alia*.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Confitebatur. Aliqui dicunt quod Bart. eſt ſibi con-
trarius in l. j. §. ſi ſtipulanti. in fi. de verbo. obligatio. ad iſtud quod
hic dicitur.
b POMA. ¶ Dico. Pro declaratione vide Bart. in l. non poteſt
videri. ff. de re iudi. vide Rapha. in conſi. v. Alexand. in l. diuus. ff.
ad legem Falcidiam.

c ALEX. ¶ Detur tibi pars. Vide Bal. in auth. generaliter C. de
epi. & cle. in ver. iuxta hoc queritur. in l. eos. §. cautio. ſ. de ap. & l.
properandum. §. ſiue autem alterutra. j. col. C. de iud. & ibi Sal. &
ibi vide Bal. & Sal. in l. edita. in ver. quero modo. de eden. & Bal.
in l. j. C. de plus peti.
* CLAV. DE SEISS. ¶ Non condemnabor. Adde Paul. de
Caſt. in l. aduerſus eos. C. de vſu. & fruct. legat.
d ALEX. ¶ Facit. Vide Bar. in l. ſtipulationes non diuiduntur.
in vltimis verbis ſuis. de verbo. obli.
* CLAV. DE SEISS. ¶ Adde Alex. in l. qui Rome. §. duo fra-
tres. ſ. de verbo. obliga.

a **§. Cum poſt mortem.** [a] Legatario debetur
eſtimatio ipſius rei,
vel partis que ad heredem loco rei peruenit. h. d. quod not. Not.
tex. ibi, pro modo eſtimationis, &c. & hoc allegat gl. in queſtio. not.
in l. ſi ex falſis. in vl. gl. magna. C. de tranſac.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Mortem. Et de intellectu huius §. vide doc. in l. iij.
C. quod met. cau.
1 ☞ Iuſta cauſa litigandi excuſat ab expenſis.
2 Iuramentum calumnie non excuſat ab expenſis.
3 Tutore male litigante, poteſt ipſe, & etiam pupillus condemnari
in expenſis: & contra quem fiat executio.
4 Procuratore temere litigante, quis condemnetur in expenſis.

§. Etiam. Reſpublica propter morã tenetur ad vſuras,
propter temeritatẽ ad impẽſas litis, licet ha-
beat regreſſum contra adminiſtratorem. Idem in pupillo, & tu-
1 toribus. h. d. ¶ † No. quod qui[a] habet iuſtam cauſam * litigandi
a excuſatur ab expenſis: ſecus ſi iniuſtam. Et per hoc poteſt reſpon
* deri ad queſtio. Glo. querit, † vtrum ſacramentum[b] de calumnia,
2 excuſet ab expenſis: Gl. quod ſic. in auth. generaliter. C. de epiſ. &
b cle. & in cor. de iudi. §. oportet. & in l. properandum. §. ſiue autem al
terutra. C. de iud. Veritas eſt, quod ſacramentum calumnie excu
ſat a calumnia, non a temeritate, ſeu ignauia. l. j. in princ. ſ. ſi mu.
vent. nomine. & l. iij. §. j. ſ. de iureiu. & ibi per Gul. & ſ. ad ſenatuſcõ.
Turpi. l. j. §. j. ſed expenſe litis veniunt propter temeritatem, etiã
c ſi eſſet calumnia[c] vel dolus, vt hic, & l. eum quem temere. ſ. de iud.
3 ergo iuramentum non excuſat ab expenſis. ¶ † Quero, tutor
d [d] male litigauit, quis condemnabitur in expenſis, an tutor pro-
prio nomine, an pupillus, an tutor tutorio nomine? Tex. hic di-
cit, quod cõdemnabitur pupillus, vel reſpublica, & in eos fiet exe
cutio, licet habeat regreſſum contra adminiſtratorem. In contra
trarium eſt tex. quod tutor debeat condemnari, in l. nõ eſt ignotũ. C.
de admi. tuto. Credo quod vtrunque poteſt fieri, vel hoc vel illud, per
iſtas leges. Puto tamen, quod eo caſu quo dixi executionẽ fieri cõ-
tra pupillũ, vel rempublicam, quod liberetur cedendo actionẽ. l. fi. ſ.
de admi. tu. Facit ad predicta. l. ſi dolo. ſ. ſi quis omi. cau. teſt. & ibi
4 dixi. ¶ Quero, † quid de procuratore calumnioſe, vel temerarie
litigante, vtrum ipſe cõdemnetur, an principalis dominus in ex-
penſis? Dixi in l. j. §. ſi procurator. ſ. ſi quis ius di. non obtem. Spe.
tangit in ti. de exec. ſenten. §. ſequitur. ver. ſed quid ſi procurator.
(Et ibi dicit, quod Clemẽs Papa determinauit executionẽ fiendã cõ
tra procuratorem, & nõ cõtra dominũ, per l. j. §. ſi procurator. ſ. ſi quis
ius dic. non obtem. Aduerte, quãdoque fit cõdemnatio expenſarũ
propter malũ factũ: quandoque propter omiſſum: quia nõ eſt factum
quod fieri debuit. primo caſu, fateor eſſe verum quod dicit Spec. quia
iſtud nõ venit in generali mandato, quod calumnioſe litiget. l. iij. §. ſi
procurator. ſ. quod quiſque iur. Secundo caſu, ſcilicet quando procurator
omiſit, quandoque omittitur quod erat explicandũ a domino, & tũc con-
demnationis expenſarũ vſurarũ, & ſimilium. fit executio in domi-
num, vt hic in prin. quia fideicõmiſſum eſt omiſſum ab executione,
quod debebat Reſpub. & eſt ratio, quia poſtquã non eſt factum, per
ipſum dominũ eſt cõmiſſum, & hoc dicit tex. in ſimili, in l. ſi procu-
ratorem. §. ſi tutores in fi. ſ. manda. quandoque procurator omit-
tit facere illud quod incũbebat ſibi procuratori, nõ domino: vt puta,
poſtquã erat dominus litis effectus poſt litem conteſtatã, fuit in
aliqua cõtumacia, propter quã debet in expenſis cõdemnari, tunc
procurator cõdemnabitur, vt in d. l. j. §. ſi procurator. ſ. ſi quis ius
dicenti non obtemp. & ſic intelligo dictum Specul. & iſtud tene
menti, quia poteris ex hoc cõdemnationes facere in perſona pro-
curatoris procuratorio nomine, vel non, vt ex predictis habes.)

ADDITIONES.

a No. quod qui. Vide etiam practicam papi. in forma, in gl. in ver.
ius patronatus, & Are. ſing. cxx. & de iſta cauſa vide per Alex. cõſ.
cxix. in ii. vo. & conſi. cxv. in vlti. col. in iiij. volu.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Iuſtam cauſam. Adde notab. verba
Bal. in l. eos. §. fi. C. de appel. excuſat etiam iuſta cauſa litigandi a
pena hominis, a pena legali, & a mora, & intereſſe. vide Are. conſi.
cl. & latius Alex. cõſi. cx. & vol. ij. & in l. qui Rome. §. fi. de ver. oblig.
b ALEX. ¶ Sacramentum. Vtrum ſacramentũ calumnioſum
excuſet ab expenſis. de quo etiam per Ang. in d. §. oportet. &
in d. l. ſi autem alterutra Bar. latius. in d. l. j. ad Turpil.
c ALEX. ¶ Ceſſet calumnia. Et hic videtur tex. quod minor
poſſit reſtitui aduerſus moram per eum commiſſam. de quo
Bal. in l. in minorum. in fi. C. in quib. cau. in integ. reſt.
d ALEX. ¶ Quero tutor. Et vide Bartol. in l. ſi procurator
cond. inde. & in l. j. §. ſi procurator. ſ. ſi quis ius dic. non obtem.
Bar. in l. edita. in pe. q. C. de eden. & latius in l. iiij. in princ. ſ. de
iud. & quod ibi dixi. l. ſi dolo. ſ. ſi quis omiſſa cau. teſta.

§. Predium. Vltimus de familia predium alie-
prohibitus. eius petitionem ad ex-
neum heredem tranſmittit. hoc dicit. Opp. §. eod. l. peto. §. fra-
Sol. duobus modis. Primo, quod hic nullus alius de familia
manſerat. Simile ſ. l. prox. §. libertis. in fi. Vel dic, quod ex-
ſucceſſit huic filio ab inteſtato, vt filius matri, qui poteſt di-
traneus quia in poteſtate non eſt. l. j. §. extraneum. C. de rei vx.
& tunc etiam ſi alij ſupereſſent ille extraneus admitteretur,
proxi. §. cum inter.

a **§. Si creditor.** [a] Qui vocantur ad fideicom-
ſum, predio alienato, non re-
ab eo, qui emit a creditore teſtatoris. hoc dicit. Quero, vtrum
tra heredem, qui nõ ſoluit debitum, poſſit haberi regreſſus:
dam in tex. habent, contra emptorem, quidam habent, contra
redem, & ſecundum hanc videtur caſus, quod contra heredem
hil poſſit dici. Gl. tamen, dicit hoc eſſe verum, niſi heredi
imputari cur non ſoluit: quam glo. no. pro eo quod dixi in l.
obligata. ſ. ti. j. Dy. tamen ſupplet hic, quod heredi ſolum im-
tur in tribus caſibus, qui ponuntur in d. l. ſi res obligata.
tem intelligo iſtam gl. quod in omni caſu, quo fundus erat ob-
tus pro debito defuncti, poſſit imputari heredi, cur non ſo-
quia facto ſuo priuat legatarium re. arg. ſ. eo. l. qui duos. & per
in l. apud Iulianum. §. heres. ſ. ti. j. dixi in d. l. ſi res. ſ. de leg.
tenet gl. hic, non violando ipſam. quod no.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si creditor. Vide tex. & Bal. in l. ij. C. cred. vendi. pi-
gno. impe. non poſſe.

LEX LXXXI.

Qve fideicommiſſum. Quia rogatus
ris patitur alium vti re ſibi debita, nõ cadit a debito. hoc
dicit. Oppon. de l. ſi patronus. de his que in frau. pat. Gloſſ.
hic, vno modo. Dyn. aliter. quod dixi in leg. Clodius. ſup.
qui. hered.

LEX LXXXII.

1 ☞ Dominium rei legate recta via tranſit in legatarium.
2 Agnitio legati illud operatur in legatario, quod aditio
heredem, & quando iſta equiparatio ſit bona.

1 **Legatum.** † Dominium tranſit in lega-
recta via, ſicut in herede ad-
2 do. Vel aliter. Quod † operatur aditio quo ad her.
illud operatur agnitio legati quo ad legatarium. hoc
quod iſta non ſit bona equiparatio, vt l. cum pater §.
Sol. fateor, quod non eſt per omnia bona. Nam heredit
ritur regulariter ſine aditione: legatum vero, querit
tamen commutabiliter, quia ſi vult repudiare, videtur
queſitum: & hoc reſpectu equiparauit hic Iuriſconſultus
cut poteſt repudiari hereditas ita legatum: & ita poteſt
hereditas ſicut legatum. ſed ſi non agnoſcatur, vel repudia-
tur, tunc differunt. Oppon. quod dominium non tranſit re-
ta via. l. legatum eſt. §. fi. ſ. titu. j. & l. Papinianus. de ſeruitu.
lu. vt in qualibet earum not. Oppon. vt in gloſſ. Et ſolue,
vt in ea.

LEX LXXXIII.

Si quis teſtamento. Legata relicta
ſcriptis ven-
tibus, ab inteſtato non debentur. hoc dicit. Oppon.
de iniuſt. teſta. l. poſthumus. Sol. ibi teſtamentum fuit ruptum
poſt confirmatum iure pretorio. Oppon. C. de libe. preter.
ex cauſa. Soluit gl. quod hodie iſta lex corrigatur, rupto teſta-
mento ex cauſa preteritionis, vel exheredationis, vt legata va-
leant. Tenent ergo gl. ſimpliciter, quod ſiue teſtamẽtum ſit rup-
tum preteritione poſthumi, ſiue iam nati, ſiue filij emancipati
ne in poteſtate, quod legata debeantur, quod intellige,
l. poſthumus. ſ. de iniuſto teſta. & l. filio preterito.

LEX LXXXIIII.

1 ☞ Res ſi deuenit ad eum caſum, a quo non potuit
non vitiatur, quando caſus ſuperueniens tendit ad eundem
ctum cum diſpoſitione.

Debito

Debitoꝛ decem. [a] Quando ſuperuenit cauſa tendens ad eundẽ effectum, licet ea exiſtente, diſpoſitio ab initio non valuiſſet, diſpoſitio non vitiatur. h.d. Pꝛimo, ponit dictum. Secundo circa il[lu]d determinat duo dubia. Tertio, dictũ pꝛobat per ſimile de do[te] pꝛelegata. Quarto, pꝛobat per reductionem ad inconueniens. [Se]c[un]da ibi, nec tollitur. Tertia ibi, ſic ⁊ ĩ dote. Quarta ibi, alioquĩ. [O]p. ꝙ nõ ſit in legato niſi ſolum interuſurium medij tempoꝛis, l. ſi quis creditoꝛi. ĩ. ad l. fal. Sol. quãtũ ad hoc vt poſſit defalca[re] pꝛocedit contrariũ: quãtũ ad hoc vt poſſit peti, pꝛocedit lex iſta [vt] ſentit gl. que incipit, j. vſura. Op. ad ver. ꝙ ſi viuo. Inſti. eo. §. [e]cõtrario. Sol. dicit gl. hic eſt inutile, ſcilicet ſine vtilitate pecu[ni]aria, tamẽ valet vt poſſit peti actiõe ex teſtamẽto, ⁊ iſta eſt vera. [V]el dic, ꝙ illud eſt ius nouum, iſtud vetus. Dicit gl. iſtud eſt ꝯtra [v]erbis. ĩ. ad l. fal. tene ergo pꝛimã. Op. res vitiatur, ſi deuenit ad caſum, a quo non potuit inchoari. l. pluribus. §. ⁊ ſi placet. ĩ. de [ve]r. obl. Sol. regula illa non pꝛocedit, qñ caſus ſuperueniens ten[di]t ad eundem effectum cum diſpoſitione. ita loquitur hic. Dixi [in] l. contraria. ⁊ per Dy. in c. actus legitimi. de reg. iur. lib. vj.

ADDITIO.

[A]LEX. ¶ Debitoꝛ decẽ. De materia huius legis habetur ple[n]e per Bar. poſt gl. in l. iij. §. ex pluribus. ĩ. de acq. poſſ.

§. Si pꝛimo ⁊ ſecundo Si plures ſiñt ſubſtituti, quilibet te[n]etur ad legata relicta ab inſtitutis, in quoꝛum loco ſuccedunt. h.d. In tex. dum dicit, heredibus, inſtitutis. Dic, ⁊ ſi heres non eſſet [pꝛ]imus, fuit ſubſtitutus quartus, ⁊ ſi heres non eſſet ſecundus, [fu]it ſubſtitutus quintus. Dy. dicit ibi ĩ tex. ſubſtituti, ſcilicet quar[tu]s ⁊ quintus. Dicit tex. ab vtroque, hic reſpondet, ⁊ ibi, ſubſtitu[ti], ſcilicet quarto ⁊ quinto.

§. Seruo alieno, Seruo eius, qui eſt capax poteſt relinqui quod eidẽ ſeruo [fa]cto libero, relinqui poſſet, licet non eo modo. h.d. Pꝛimo ponit [pꝛi]mũ dictũ. Secundo, reſpondet cuidam obiectioni. Tertio, ponit [bo]nã regulam. Iuliani. Quarto, cõtra regulam foꝛmat duo argu[m]enta cõtraria, ⁊ ſoluit. Quinto, ex pꝛedictis ponit vnam illatio[n]em. Sexto concludit ad pꝛimum caſum. Secunda ibi, cum enim. [T]ertia ibi, ⁊ ideo. Quarta ibi, calũnioſa. Quinta ibi, ex illo. Sex[t]a ibi, ita non mirũ. In pꝛima parte caſus eſt facilis. In ſcđa parte [ſi]c foꝛma caſum. Cõtra pꝛedicta faciunt omnes leges que dicũt, in [le]gato facto ſeruo, inſpicit̃ capacitas, ⁊ incapacitas domini. Ad [h]oc reſpondet Iuriſconſultus q̃đ eſt verũ in genere, ꝙ opoꝛtet do[mi]nũ eſſe capacẽ, ſed non requiritur in ſpecie, ꝙ res legata ſeruo [p]oſſit legari domino, qꝛ ex perſona ſerui cõſiſtit legatũ adeo ꝙ ip[ſ]e liber factus caperet pꝛo ſe. h.d. Tertia pars eſt clara, ꝙ iſtud de[m]ũ põt relinqui ſeruo, ꝙ ei poſſet relinqui ſi eſſet factus liber. h.d. Venio ad quartã partem, ſcilicet ad ver. calũnioſa. in qua foꝛmat caſum contra regulã iuris. videtur ꝙ ſi relinquuntur ſeruo decem annua quandiu ſeruiat, valet legatũ: ⁊ tamen liber factus capere nõ poſſet. Ad hoc reſpõdet Iuriſcõſultus, ꝙ iſta obiectio eſt calũnioſa, ⁊ cõtinet fallaciaꝫ accidẽtis, qꝛ fit mutatio de quid, in quale. Nam Iulia. dicit, ꝙ id demũ põt ſeruo relinqui, quod facto libero capere poſſit: nõ aũt, dixit ꝙ taliter p̃t relinqui ſeruo qualiter libero, ⁊ econuerſo. Ad quod tendit ratio facta in cõtrariũ. Decem enim relicta poſſet capere liber, niſi fuiſſet adiecta illa qualitas in legato. Vel poſſemus aliter dicere, ⁊ ſic ſecundum gl. foꝛmãdo obiectionẽ. vt ſ. ⁊ reſponſio fiat ſic. Dictũ Iuliani loquitur quando relinquitur aliquod legatũ q̃đ poteſt cedere ad vtilitatem ſerui: ſꝫ iſtud nõ eſt huiuſmodi, qꝛ ſolũ concernit vtilitatẽ domini, ergo nõ eſt cõtra Iulianũ. ¶ In tex. ibi. nã ⁊ hoc legatũ. ſcilicet de quo locutus eſt Iulianus, ſequitur in tex. ex perſona ſerui, vires accipit. Dic, hoc eſt, ſi ex perſona ſerui acquiratur domino, ⁊ ſi liber fieret acquireret ipſi ſeruo: ſed legatũ de quo obijcitur ſolũ perſonã domini reſpicit, ⁊ iſta lec. tãgit̃ in gl. ſuper ver. accipit. in fi. ¶ In ver. alioquin. ponit̃ ſecunda obiectio contra Iulianũ, ſcilicet de ſeruo qui nõ põt effici liber, ergo domino acquirere nõ põt. qꝛ ſibi ſeruo nõ põt relinqui, qꝛ liber capere nõ poteſt, ſm reg. iur. Dicit Iuriſconſultꝰ ſi calumnioſe intelligeremus dictũ Iuliani, repꝛehẽdere [m]us leges hoc dicentes, ꝙ per talem ſeruum queratur domino, ſubaudi, ſed intelligẽdo recte ille leges bene dicũt. Ad contrariũ reſpõde, qꝛ obiectio negat cõtingentiam quam Iulianus ponit. Dicit em̃, ꝙ illud poteſt ſeruo relinqui, quod liber capere poſſet ſi contingat ꝙ liber fiat. Iſta obiectio ponit caſum in quo non põt contingere, ꝙ ſit liber, ⁊ ſic non faciat aliquid contra Iulianũ. Sequitur in tex. ⁊ ideo iſta ⁊ alie partes ſunt clare. Opp. ad pꝛin. ĩ. de re. Cato. l. j. Sol. vt ibi. Non enim habet locum regula Catoniana, quando legatum nõ valeret ab initio pꝛopter perſonam legatarij. Op. ad reg. Iuli. ĩ. ti. j. l. fideicommiſſa. §. ſi ſeruo. vbi non poteſt legari ſeruo illud. quod poſſet capere factus liber. Gl. dicit ꝙ regu. Iuliani non eſt vera in omni re, ⁊ in omni tempoꝛe. Tu dicas regulam eſſe veram in omni re, ⁊ in omni tempoꝛe. quod apparet. quia diffiniendo dixit, ⁊ ponendo regulam. Sed intellige eũ, quod legatum factum ſeruo valeat. vt ſibi acquiratur. ſi contingat eum fieri liberum: ⁊ ſi hoc non contingeret, tunc non valeret, ſi domino acquiri non poſſit, vel ipſi ſeruo. Sed in lege contraria. non contingit ſeruum fuiſſe liberũ. ideo legatum nõ valet: ſi contigiſſet, valeret. Opp. de l. ſi mihi ⁊ tibi. §. regula, ſ. ti. j. Sol. vt ibi. Vltimo gl. allegat bonam legem pꝛo re. Iuliani, ſcilicet, l. ⁊ ſi maxime. ĩ. de ſer. lega.

LEX LXXXV.

Latinus. Conditio adiecta fideicommiſſo, intelligitur repetita in ſubſtitutiõe facta circa idem de ea perſona. h.d. Op. dicitur hic, ꝙ fideicommiſſum non videtur repetitũ a ſubſtituto. Contra de l. licet. ſ. ti. j. Sol. hoc ideo, quia eadem perſona eſt ſubſtituta, ⁊ eidem fideicommiſſum eſt relictum d. l. licet in fi. Item quia eſſet repugnantia, ꝙ vna ⁊ eadem perſona eſſet inſtituta, ⁊ ſibimet deberet fideicommiſſum: ⁊ ideo eligit alterum, l. recuſare. §. Titiꝰ. infra ad Trebel.

LEX LXXXVI.

Si quis ſeruo. Si libertas per fideicommiſſum debita retardetur, nihilominus ipſa ⁊ fideicommiſſum pecuniariũ debebitur. h.d.

LEX LXXXVII.

a **Creditoꝛem.** [a] Si debitoꝛ legat creditoꝛi, in dubio non intelligitur animo compẽſandi. h.d. Iſtam materiam declara vt in l. ſi cum doteꝫ. §. ſi pater. ſ. ſoluto matrimonio.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Creditoꝛem. Vide Bar. ĩ l. huiuſmodi. §. cum pr̃. ſ. ti. j.
* CLAV. DE SEISS. ¶ Ad intellectum gl. hic vide Alex. conſi. cxxxv. in j. col. vol. ij.

LEX LXXXVIII.

a **Caius.** [a] In legato generali non continentur nomina debitoꝛum. h.d. Op. ſ. tit. j. l. ſeruum filij. §. eum qui chirographum. Dicit gl. ſolue vt ibi. Dic, quod ibi legauit chirographum ſpecialiter: hic generaliter legauit omnia, que in domo ſunt. in quo legato non venit chirographũ. Secus ſi vniuerſaliter legaret menſam vel Calendarium, l. cum pater. §. mẽſe. ſ. eo. ⁊ l. qui filium. ĩ. ti. j. ⁊ per Cy. C. locati. l. certi iuris. in iiij. queſtio. quod not.

ADDITIO.

a ¶ Caius. Et per iſtum tex. decidit Bald. qui not. in l. ij. C. que res pig. obliga. poſſ.

* **§. Titius.** [a] Diuiſio gratia vberioꝛis culture diuerſos fundos non facit. h.d.

ADDITIO.

a ¶ Titius. Facit ad hoc quod no. Bal. in l. licet. C. de acq. poſſe. in ver. vlterius adde no. per Bal. alias Bar. in l. j. ĩ. de rebus dubi. ⁊ Ang. in d. l. licet, adde no. per hunc tex. in l. iij. in pꝛin. ĩ. de acq. poſſ.

LEX LXXXIX.

1 Regula, quod due cauſe lucratiue non poſſunt in vna re concurrere, non habet locum in legato quantitatis.
2 Legata mina frumenti, quando intelligatur de ipſo frumento, ⁊ quando de ipſo vaſe.
3 Iuſſus rem comparare, an ſit obligatus ad factum, an vero ad quantitatem.
4 Teſtatoꝛ quando iuſſit rem comparari, ⁊ ſic factum eſt in obligatione, eſtimatio ſuccedit in duobus caſibus.
5 Teſtatoꝛ iubens rẽ emi, in dubio intelligitur de pecunia heredis.

1 **Titia Seio** † In legato quãtitatis non habet locũ regula de duabus cauſis lucratiuis. h.d. ſcđm vnã lec. ſcilicet ſecundũ illã, ꝙ fuit legata teſſera frumentaria, hoc eſt, frumentũ ꝙ eſt eſt ad mẽſurã vnius teſſere. Huic lec. cõcoꝛ. ĩ. de ſol. l. ſi quis duos. §. j. Scđo modo legit̃. ꝙ hic fuit legatũ vas, cũ quo mẽſuratur, nõ quantitas, que menſuratur, ⁊ ſecundum iſtam. h.d. Qui iubet rem alteri comparari, non videtur rem legare, ſed eſtimationem: ⁊ ideo re habita ex cauſa lucratiua, actio non extinguitur. h.d. Huic lect.
a magis applaudit litera. No. tamen [a] ex iſta † diuerſitate, quod ſi te-
2 ſtatoꝛ legat minam frumenti, intelligitur de frumento, non de ipſo vaſe. Sed ſi legaret coꝛbem, vel minam frumentariaꝫ, tunc poſſet eſſe dubiũ, vt colligitur ex lecturis hic poſitis. Credo tamẽ, quod
3 tunc magis de vaſe intelligeretur ſecundum lecturã illam. † Op. ſi iuſſit comparari teſſeram, factum eſt in obligatione, non quantitas, l. fideicõmiſſa §. ſi. ĩ. ti. j. So. quandoque legatur ſpecies, ⁊ tũc ipſa eſt in obligatione ⁊ petitione, vt ſ. ti. j. l. ſi domus. §. cũ alicui. ꝙ intellige vt dixi. ſ. eo. ti. l. Luciꝰ. ⁊ ſ. ti. j. l. plane. §. ꝙ ſi rẽ. Quan-

doq; legatur pretiũ rei, & tũc eſtimatio tm̃ eſt in obligatione. l. fundum Cornelianũ. j. de noua. & l. ſi alij. in fi. ſ. de vſuf. Quãdoq; legatur factum, ſcilicet ꝙ teſtator iubet rem cõparari, & tunc ipſum fa
4 ctum eſt in obligatione. l. fideicommiſſa. §. ſi rẽ. j. ti. j. † Sed eſtimatio ſuccedit in obligatione in duobus caſibus, intelligo in iſto facto, quando iubetur res comparari. Primo, poſt mortẽ heredis, vt l. patronus. in prin. j. ti. j. Secundo, quando illud factum deſijt poſſe impleri, qꝛ illa res, que debet emi eſt effecta legatarij vt hic.
5 † Quero, teſtator iubet emi, de cuius pecunia intelligitur? Reſpõdeo, in dubio de pecunia heredis, vt hic, & l. his verbis. §. fi. ſ. ti. j. & l. Stichus. eo. titu. & l. ſed & ſi ſuſceperit. §. j. ſ. de iudi.

ADDITIO.

a AND. BAR. ¶ No. tamen. Et vide Pe. in c. indicante. de teſtam.
1 ☞ Priuilegium finitur finita cauſa priuilegij.
2 Vxor rebellis ſi ex forma ſtatutorum non poteſt ſtare in ciuitate, ea effecta vidua poterit ſtare.
3 Interpellatio ſola ſufficit ad conſtituẽdum quem in mora, & quãdo: & quod neceſſe non ſit dicere, & peremptorie.
Inſtantia ſi ex forma ſtatuti pereat termino quinq; menſium, niſi ſteterit per actorem, ſufficit actorem ſemel interpellaſſe iudicem, vt non ſtet per eum.

a
1 **§. Vſuras** [a] † Finita cauſa priuilegij finit̃ priuilegiũ & ad moram ſufficit vna interpellatio. hoc dicit. Opp. priuilegia debent eſſe perpetua. l. falſo. C. de diuer. reſcri.
b Sol. vt no. per Dy. in c. decet. extra de re. iur. li. vj. Inducit̃ p[b] Iac.
2 de Are. ad q. † dicit ſtatutum, ꝙ vxores rebelliũ[c] nõ poſſunt ſtare
c in ciuitate, an ſi remanſerint vidue, poſſint reuerti? Hic videtur ꝙ
* ſic. * qꝛ finita cauſa odij, videtur finiri odiũ. Facit ſ. de poſt. l. cui
3 eorũ. §. affinitates. ¶ † Vltimo nota.[d] ꝙ ſufficit ꝙ ſemel quis inter
d pellet, vt hic, & l. mora. in prin. ſ. de vſur. & ibi gl. ſuper verb. repetẽdi. & j. quod vi aut clam. l. prohibere. §. illud. & qđ ibi no. Fallit ſ. de pign. act. l. ſi conuenerit. Per hoc apparet ꝙ in proteſtatione, ſeu interpellatione, non teneatur quis dicere, & peremptorie, cum que
e libet interpellatio ſit perẽptoria[e]. Sicut dicimus in dilationib[f]
f que dantur ad probandum. l. in pecuniarijs. ſ. de ferijs. † Itẽ per
4 hoc dixi, ſtatutum eſt hic ꝙ inſtantia pereat quinq; menſibus, niſi per actorem non ſteterit. actor interpellauit ſemel iudicem ꝙ proferret ſententiam, certe ſatis eſt vt perpetuo videatur ſtare per iudicem, vt hic, nec habet actor neceſſe ſingula die interpellare iudicem, vt hic. Facit l. male agitur. C. de preſcrip. xxx. anno.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Vſuras. Et glo. j. hic reprehendit Bal. in l. fi. §. preterea. C. de iur. do.
b AND. BARB. ¶ Inducitur. Et vide Bal. in l. filium. de his qui ſunt ſui vel alien. iur. & in l. ij. C. de epiſ. & cle. & Ang. in l. cui eorum. ff. de poſth. & in l. cum acutiſſimi. C. de fideic. & in l. voluntas. eo. tit.
c ALEX. ¶ Vxores rebellium. Et vide in l. quoties. in prin. & quod ibi no. C. de pri. ſcho. lib. xij. Tu vide Bal. in l. cum acutiſſimi. C. de fideic. & l. voluntas. eo. ti. ſed contrarium ipſe tenet in l. ij. C. qui ad li. perue. non poſſ. & vide que habes in l. ſed ſi hac. §. parentes. de in ius. vocan.
* CLAV. DE SEISS. ¶ Videtur quod ſic. Adde Alex. in l. j. §. j. j. de no. oper. nuntia.
d ALEX. ¶ Vltimo. no. & vide Bar. & quod ibi ſcripſi poſt eum in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi Pretori. de oper. noui. nun.
POMA. ¶ Vide Pan. conſi. vij. in vlt. col. in ij. dub. in ij. vol. Fe. in c. cum M. Farrarienſis. ver. ſeptima concluſio, & in c. ex literis. ver. xxj. col. j. de conſti.
e ALEX. ¶ Sit peremptoria. No. ꝙ quelibet interpellatio intelligitur peremptoria. ita & in terminis datis ad probandum, facit quod no. Bar. de ver. peremptorie. in l. ſi finita. §. Iulianus. de dã. infe. circa prin. vbi dicit ꝙ quotieſcunq; in actu non requiritur neceſſaria ſententia Iudicis, ſimpliciter citatio habet vim peremptorij. & vide Ange. & Imo. in l. j. §. hec ſtipulatio. j. ſi cui pluſquam per l. falc. Facit quod no. Bar. in l. qui Rome. §. coheredes. de ver. obli. Idem in denuntiatione fienda venditori, quia ſufficit vna ſecundum Inno. in c. cum nobis olim. de elec. & ſequitur Bald. in c. j. de mili. va. qui contu. eſt. & Inn. in d. c. nobis. & adde Bar. in extraua. ad reprimendum. in ver. in termino. & Imol. in d. §. Iulianus. & Bal. in auth. item nulla communitas. de epiſ. & cle. Bar. in l. mora de vſu. & quod ibi dixi contra Bar. & Bal. in auth. ſi appellatione. C. de temp. app. qui tenet aliter, ad fi. & in dubio videtur perire ad defectum actoris: ſed vt hoc non preſumatur, vide cautelam poſitam in l. fi. C. de adul. ſcilicet vt offerat apud acta, &c. Adde ꝙ vnica interpellatio ſufficiat: Abb. conſi. vij. ij. li. & ꝙ ſufficiat ſemel interpellare iudicem, ſequitur Pau. de Ca. conſi. xxvij.
f POMA. ¶ Dilationibus. Vide Fel. in c. cauſam. de prob. & Ale. in l. vinum. ff. ſi cer. pet.

a **§. Seia libertis.** [a] Fideicõmiſſum relictũ ab [...] ex heredibus qui vltimus de[...] ſerit, facit videri, heredes inuicem ſubſtitutos, h. d. ſing. caſus [...] Op. de l. vel ſingulis, ſ. de vul. & pup. Dicit gl. ꝙ hoc non eſt ex [vi]gore illorum verborum, qui vltimus deceſſerit, ſed quia pre[...] fundum non alienari. Dyn. dicit, quod iſta ſubſtitutio intelli[...] ex vigore illorum verborum, qui vltimus deceſſerit. & ſecun[...] iſtam ſententiam probatur in tex. ibi, in ſecunda tamen adiec[...] Et ad contrarium reſp. Dy. quod d. l. vel ſingulis, loquitur in [ſub]ſtitutione directa, in qua non ſubſtituitur quis, niſi in here[...] vltimi decedentis: hic loquitur in ſubſtitutione fideicommi[...] in qua vltimo decedens grauatur in toto fundo. (Et ſic ibi [...] tutio pupillaris, que fit perſone, que eſt prouiſio: non proui[...] do, non ſequitur, ꝙ alijs prouidere voluerit: quia poteſt v[...] dere & non alij: hic in fideicommiſſaria ſubſtitutione que [...] uamen, & ſic potius eſt facta ſubſtitutio in rem, quam p[...] quod not.)

ADDITIO.

a POMA. ¶ Seia libertis. De intellectu huius legis, vide [...] Ale. in l. pater filiam. §. fi. ff. ad l. Fal. & per eum in l. pen. C. de [...] Barb. conſi. xiij. inſerto in conſilijs Alex. in iiij. volu. & vide [...] iſtum tex. alleg. per Alex. in l. cum filiofamilias, ad fi. ff. de leg[...]
1 ☞ Donatio inofficioſa qualiter reuocetur.
2 Donatio per ſuperuenientiã liberorum, reuocatur ipſo iur[e ...] ficioſi querela non propoſita.
3 Donationes, quando diuerſe diuerſis temporibus ſunt fa[cte ...] vltima tantum fuit inofficioſa, an omnes reuocentur.
4 Filius cuius portio fuit extenuata per donationem inoffic[...] ſi fuit heres inſtitutus, & hereditatem agnouit, agit ad ſupp[le]mentum.
5 Donationem inofficioſam iuratã filius reuocare poteſt per q[ue]relam, iuramento non obſtante.
6 Donatio facta monaſterio, per ſuperuenientiam liberorum, an in totum, vel vſque ad legitimam reuocetur.
8 Donatio ſimpliciter facta, an & quando reuocetur per ſuperuenientiam liberorum.
10 Donatio que eſt reuocata per ſuperuenientiam liberorum, ipſis mortuis, non reconfirmatur.
11 Donatio ſi eſt facta, & iurata non reuocare, ſi liberi poſtea naſcantur, tale iuramentum non impedit reuocationem.

§. Imperator Alex. Donatio inofficioſa [...] lata in filium, vel [...] vſque ad legitimam reuocatur. h. d. & iſte §. & ſequens trac[tant] materia inofficioſe donationis, & non alibi principaliter [in] libro Pandectarum. Op. ꝙ non reuocetur in dimidia, ſed [...] legitimam. C. de inofficio. donatio. l. ſi totas, & l. ſi liqueat. [...] Huius timore ſunt opin. Prima Azo. qui dicit. ꝙ reuocat[ur] ad vltimam. per dictas leges, & C. de inof. teſt. auth. vnde ſi [...] & hic exponit pro dimidia, ſcilicet legitime, vt hic i gl. Iſta [...] non eſt vera, nam plus iuris habet in bonis filius, quam pat[ronus] l. ſi quis legatum. §. fi. j. de falſis. & ibi notatis. Sed patro[...] cat in totum. l. ſi libertus. §. pe. j. de iure patronatus. [...] dum Petrum. & ideo Hugo diſtinguit, aut donatio [inofficio]ſa re & cõſilo, & reuocatur in totum, vt hic. Aut fuit [...] tantum, & reuocatur, vſque ad legitimam. d. l. ſi totas. [...] ſi parens. Iſta diſtinctio non videtur vera, quia etiam [...] eſt inofficioſa re tantum, reuocatur in totum, l. ſi vnquam. C. de re[...]uocan. donatio. Unde Dy. diſtinguit, aut pater donauit ant[e nati]uitatem filiorum reuocare volentium, aut poſt. Si ante, [...] natur alicui ex liberis, aut extraneis. primo caſu, reuocat[ur ...] legitimam, l. ſi totas. ſecundo caſu, reuocatur in totum. d. l. ſi [vn]quam. C. de reuocan. don. Si vero donauit poſt natiuitatem [libero]rum reuocare volentium, & tunc Dy. tenet diſtinctionem [Hugo]nis, ꝙ aut eſt inofficioſa re. & conſilio, aut re tantum. Iſta [diſtin]ctio Dy. non placet. Nam reuocatio, que fit per l. ſi vnquam. [C. de] reuo. do. diſtat multum ab illa, que fit per titulum, de inoffic[...] & per reſcriptũ Principis, de quo hic loquitur, nam illa, que [fit per] l. ſi vnquam. fit ex voluntate donantis, qui ignorans ſe habere [libe]ros, donauit: per quod tacite videbatur in voluntate [...] ri ſibi naſcerentur, poſſit reuocare, & hoc ſaltem ex iuris p[reſum]ptione. Sed reuocatio, que fit per titulum. de inofficio. do[n. fit con]tra voluntatem defuncti, qui voluit filijs preiudicare [...] tuit, nec illa fit, niſi propoſita querela. Item in ſecu[...] quando Hugo dicit, aut donatio eſt inofficioſa re [...] cat in totum, eſt contra caſum legis. ſi liqueat. C. de inofficio. do[...]natio. vbi eſt inofficioſa re & conſilio, & non reuocatur [...]
1 debitum bonorum ſubſidium. ¶ Diſtingue ergo ſic: Aut queris de reuocatione, que fit ex preſumpta voluntate donantis, propter liberos ſuperuenientes: aut de reuocatione, que fit ex tit. de inofficioſ[...]

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

dona. Pꝛimo caſu, aut collata fuit donatio in libertum, vel
traneum, ⁊ reuocatur in totum l. ſi vnquam. C. de reuocan. do-
io. Si vero in filium, reuocatur vſque ad debitum bonoꝛum
ſidium, l. ſi totas. C. de inoff. dona. licet gl. ibi non vſque quaqꝫ
e intelligat. Secundo caſu, aut donatio fuit collata in vnum
beris, ⁊ reuocatur vſque ad debitum bonoꝛuʒ ſubſidium, etiā
it inofficioſa re ⁊ conſilio,[a] ſi liqueat C. de inofficioſa donatio
Aut fuit collata in extraneum, ⁊ tunc aut illi filio, qui vult re-
are, fuit aliquid relictum, ⁊ agit tantum ad ſupplementum le-
ne, l. omnimodo. C. de inoffi. teſta. ⁊ no. in l. j. ⁊ in l. ſi. C. de inoff.
a. Aut ſibi non fuit aliquid relictum, ⁊ tunc aut donatio fuit
ficioſa re ⁊ conſilio, ⁊ reuocatur in totum, l. ſi libertus. §. pe. de
pat. Aut fuit inofficioſa re tantum, ⁊ reuocaretur vſqꝫ ad de
m bonoꝛum ſubſidium, ita debet intelligi. l. j. ij. iij. ⁊ iiij. l. ⁊ cum
ationibus. C. de inoffi. do. ¶ Querit gl. † an iſta donatio reuo
ur ipſo iure, vel querela pꝛopoſita? ⁊ remittit ad no. i l. ſi totas.
e inoffi. do. Tu dic, quod reuocatio, que fit ex pꝛeſumpta vo-
tate donantis, per l. ſi vnquam. fit ipſo iure adeo ꝙ res poteſt
dicari. ⁊ poſſeſſio condici, vt ibi no. Sed reuocatio, que fit per
de inoff. dona. non fit niſi pꝛopoſita querela, d. l. j. ⁊ quod ibi no.
de inof. do. ¶ Querit gl. † quid ſi diuerſis tempoꝛibus donauit,
vltima tantum eſt inofficioſa, an omnes reuocentur? Dic vt in
. hic, ⁊ in d. l. j. C. de inoff. dona. ⁊ ibi per doc. ⁊ alia circa materiaʒ
officioſe donationis, dic vt ibi per gl. ⁊ doct. ¶ † Vltra eam ta-
n, ⁊ ea que tanguntur per eos, quero, quid ſi hic filius, cuius
tio eſt extenuata per donationem, fuit heres inſtitutus, ⁊ here
tatem agnouit, an poſſit agere ex titulo de inoff. do. Reſp. agere
teſt ad ſupplementum, vt no. in d. l. j. C. de inoffi. do. Pꝛo hoc C.
uid in frau. patro. l. j. ⁊ ij. vbi patronus licet ſit heres, poteſt re-
care in fraudem alienata. Pꝛo hoc C. de rei vendi. l. cum a ma-
e. ⁊ l. ſcimus. §. in computatione. in gloſſ. magna. C. de iure delib.
† Quero, mater[b] ⁊ pater[c], qui donauit inofficioſe, iurauit non
nire contra, an filius poteſt agere querela? Reſp. quando con-
actus infirmatur ratione alterius, nunquam iuramento contra
entium confirmat, quia eſſet in alterius diſpendium. vt extra de
ac. c. quamuis. de iureiu. c. licet, lib. vj. ſed hic donatio inofficioſa
firmatur fauoꝛe filioꝛum: ergo, ⁊c. ¶ † Quero, dixi, ꝙ donatio
cta vni ex liberis, non reuocatur, niſi vſqꝫ ad legitimam, d. l. ſi to
s. quid ſi donatio[d] eſt facta vni monaſterio[e], an pꝛopter liberos
peruenientes reuocetur in totum, vel vſqꝫ ad legitimam? Decre
m dicit, ꝙ non habet neceſſe reddere, niſi legitimam: ſed ſi vult,
oteſt reddere totum, xvij. q. iiij. c. vl. ⁊ allegat gl. C. de epiſ. ⁊ cle. l. ſi
uis ad declinandam. ¶ Quero, vtrum[f] l. ſi vnquam. C. de reuo.
o, † poſſit renunciari, vt puta, dono bona mea, ⁊ volo ꝙ pꝛopter
ſuperuenientes liberos non poſſit reuocari? Reſp. poteſt quantū
ad illam reuocationem, que debet fieri ipſo iure, per d. l. ſi vnquaʒ.
ſed non quantum ad reuocationem fiendam per ti. de inof. don. qꝛ
fit donatio in fraudem filioꝛuʒ. Pꝛimo pꝛobo, Reuocatio, que fit
per l. ſi vnquam. fit ex pꝛeſumpta voluntate donantis pꝛopter libe
ros, ⁊ d. cap. vlt. ſ. alle. dicit de muliere, que filios non habebat, nec
habere ſperabat. Vnde ſi expꝛeſſe voluit, ꝙ in caſu exiſtentium fi-
lioꝛum non poſſit reuocari, ille leges non habent locum.[g] ¶ Que
ro † quid ſi in dubio[h] quis donauit, ſimpliciter, poſtea habuit li-
beros, an ille qui donauit, habeat neceſſe pꝛobare, quod non cogi
tabat ſe habere filios, an alius cui donauit, habeat neceſſe pꝛoba-
bare quod voluit iſtam donationem valere, etiam exiſtentibus libe
ris? Iſtud vltimum vr̄ pꝛobari, quia maſculum ⁊ feminam natura
pꝛoduxit, vt liberos pꝛocrearent, l. maximum. C. de liber. pꝛeter. ⁊ l.
j. ſol. ma. Dixi cum de facto haberē, quod tres ſunt caſus. Quan-
doqꝫ quis cogitat expꝛeſſe ſe habiturū filios[i] ⁊ non habet locum
d. l. ſi vnqꝫ. Facit l. tale pactum. in fi. ſ. de pac. Quandoqꝫ quis do
nat, ⁊ non cogitat de hoc, vtrum ſit habiturꝰ filios, vel non: tunc
ſi liberi ſuperueniant, habet locum l. ſi vnquam. Quandoqꝫ quis
credit ſe non poſſe habere filios, ⁊ tunc habet locū d. c. vl. ſ. alle. qd
dicit, nec ſperaret ſe habere filios. Sed ille non cogitat ſic, vel nō
putat ſe habiturum filios, cum habuit animum indifferentem, nec
ad aliquam partium cogitauit. pꝛo hoc j. de fur. l. falſus, §. ſi iactū.
¶ † Quero, l. ſi vnqꝫ.[k] loquitur de eo, qui donauit omnia bona ſua
vel partem bonoꝛum: quid ſi donauit vnam rem,[l] an habeat locū
d. l. ſi vnqꝫ. Reſp. ſic, nam l. ſi vnqꝫ. loquitur in omnibus bonis, vel
parte bonoꝛū: ſed pars bonoꝛū eſt idē ꝙ certa res, qꝛ nō continet
debita vel credita, l. non amplius. §. fi. ſ. ti. j. maxime in contractibꝰ
inter viuos, l. mulier. in pꝛincip. ſ. de iure dot. ⁊ hoc quando dona-
tio eſt facta extraneo: ſecus ſi vni filio, vel loco pio, qꝛ nō reuocare
tur, niſi excederet * debitum bonoꝛuʒ ſubſidium, per ea que dixi ſ.
¶ † Quero, pōe,[m] filij ſunt nati, ⁊ ſic donatio eſt reuocata ipſo iu
re, demū incontinenti ſunt moꝛtui, an iſta donatio reconfirmetur.
Iſtum paſſum reperio tactum per Mart. de Fano. ⁊ videtur, ꝙ
confirmetur, l. poſthumus. de iniuſt. teſta. ⁊ l. femine. in fi. C. de ſecū.
nup. pꝛo hoc omnes leges, q̄ dicūt, ceſſante cauſa, ceſſat effectus.

¶ In contrarium, ꝙ non confirmetur, qꝛ ſicut actio ſemel extin-
cta non reſuſcitatur: ita donatio ſemel extincta nō recōualidatur
l. Meuius. §. duoꝛum. ſ. eo. l. qui res. §. aream. j. de ſol. Pꝛo hoc vi
detur caſus. j. ad Treb. l. heredibus. in pꝛin. de ope. lib. l. que liber
tinus. §. amiſſi. ⁊ l. iiij. C. quando dies leg. ce. Non ob. l. poſthumus,
quia ibi confirmatur teſtamentum de equitate pꝛetoꝛia, que equi-
tas hic nō reperitur ſcripta. Nec ob. reg. ceſſante cauſa, ⁊c. qꝛ illa
loquitur quādo cauſa ceſſat ante effectum conſummatum. Secus
* ſi effectꝰ * eſt cōſummatꝰ, l. ſi. j. vnde li. ſed filio nato, ipſo iure eſt re
uocata donatio. ⁊ ſic effectus eſt conſummatus. Pꝛo hoc text. in
d. l. ſi vnqꝫ. vbi dicit, manſurū. q. d. non receſſurum dominium etiaʒ
filijs moꝛientibus. Non obſt. l. femine. quia lex ibi vltra pꝛocedit.
11 ¶ † Quero, mulier[n] donauit[o] ſimpliciter, ⁊ iurauit ſe nō reuocatu
n rā illā donationē: nati ſunt filij poſtea, an iuramētū reuocationem
o fiēdam impediet, p d. l. ſi vnqꝫ. In hoc puncto do. Recu. de ſancto
Miniato. ⁊ Fran. de pig. ⁊ ego conſuluimus, ꝙ per tale iuramen-
tum non impeditur reuocatio. Nam illa reuocatio. l. ſi vnquaʒ fit
ex pꝛeſumpta voluntate que eſt vt ſi de liberis cogitaſſet, non do-
naſſet. Sed iſta eadē cōditio ineſt in iuramēto: ergo nō impedit re
uocationem, in ſimili in l. ſi. C. de non nu. pe. ⁊ l. ſi. ſ. qui ſatiſda. cog.
⁊ j. ad munic. l. ſi. in pꝛin. ⁊ l. ſi. qui ⁊ a quib. ⁊ illud quod doc. dicunt,
quando quis iurauit non petiturum reduci arbitramentum ad ar
bitrium boni viri: quia intelligitur, ſi iuſte arbitratus fuerit, l. ſi li-
bertus ita iurauerit. de operis liberto. ⁊ in c. quintauallis. extra
de iureiuran.

ADDITIONES.

a ¶ Re, ⁊ conſi. Adde Ro. conſi. xcv. ⁊ Bald. conſi. ccccIxj. ij. li. ⁊ ibi
an reuocetur ipſo iure.

b ALEX. ¶ Quero, mater. No. limitationem, quando contractus
infirmatur ratione alterius, non firmatur iuramento contrahen-
tium. Adde quod no. Bar. in l. hac edictali. in pꝛin. de ſec. nu. ⁊ no.
per Bar. poſt gl. no. in l. inuitus. §. j. de re iu. ⁊ vide quod no. Bal.
in l. ij. C. de do. ⁊ cum Bar. tranſit Bal. in l. j. C. de inoff. do. ⁊ Lud.
in conſi. inci. in Chꝛiſti nomine, non eſt dubium ꝙ donatio, ⁊c. vbi
hoc firmat, vt ibi per eum.

c POMA. ¶ Et pater. Adde ſecus quando pater donaret cum iu
ramento vni ex ipſis, qꝛ hic tractatur de pꝛeiudicio alterius. De
quo per Alex. conſi. cl. incip. viſo inſtrumento. in ij. vol. Are. conſi.
lxxvij. inci. in facto pꝛopoſito ad fi. ⁊ in l. placet. de acq. her. Alex. in
l. ſi donatus. ⁊ ibi per mod. C. de coll. Iaſ. in l. frater a fratre. in fi.
ff. de cond. indeb. in quibus conſiſtit donatio inter patrem, ⁊ filiū:
vide Alex. conſi. cliij. in ij. vol. Are. conſi. xvij. in iiij. vol. Bal. in cō-
ſi. xxxvj. in iiij. vol. ⁊ iſta opi. Bar. eſt communis, licet de ea dubita
uit Fulg. conſi. cxcix.

d AND. BARB. ¶ Donatio. Et vide gl. in c. ſi. de do. ⁊ ibi doc.

e ¶ Monaſterio. Adde videndum Bal. conſi. cccxlj. ij. lib.

f AND. BAR. ¶ Quero vtrum. Et vide pꝛo hoc Bald. l. j. C. de
inof. do. ⁊ que dixi in repe. c. Ray. de teſta.

g ¶ Non habent locum. Adde Ro. conſ. xxvj. vbi pulchꝛe, quem tu
vide conſi. cclxix. in ſi.

h AND. BAR. ¶ In dubio. Et vide Io. de Imo. in c. ſi. de do.

i ALEX. ¶ Filios. Vide Bal. in d. l. ſi vnquam.

k POMA. ¶ Quero, l. ſi vnquaʒ. Vide Alex. ⁊ doc. in ſimili in lege
generaliter. §. cū autē. C. de inſt. ⁊ ſubſti. ⁊ ibi de hoc per Iaſ. Alex.
conſi. lxxj. in iiij. vol. Facit gl. in l. j. in pꝛin. C. de do. cauſa moꝛ.

l ¶ Vnam rem. Adde Bal. conſil. lxxxiij. j. li.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Niſi excederet. Contrarium tenet Bal.
in l. ſi cum vel in vtero. C. de teſta. milit. ꝙ imo l. ſi vnquam. habeat
locum quando ſaltem medietas bonoꝛum fuit donata.

m AND. BAR. ¶ Quero, pone. Sed Bal. in l. j. C. de inof. do. dicit
ꝙ ſi pater vixit tanto tempoꝛe, quo potuit reuocare donationem,
non pꝛocedit dictum Bar. alias ſecus. Vide ibi per eum, quem ſe
quitur Io. de Imo. in c. ſi. de do. vt oꝛiatur inde exceptio. Tu vero
conſidera, qꝛ Sal. in l. ſi. C. de pac. dixit ꝙ ſi filia renunciauit here-
ditatem paternam reſpectu filioꝛum, ⁊ filij ſunt moꝛtui, aut ipſa fa
cit ꝙ non obſtante dicta renūciatione poterit venire ad heredita
tē paternā, qꝛ ceſſante cauſa, ⁊c. alle. in ar. l. iubemus. C. ad Velleia.
Facit l. ſi actione. C. de pac. tenet Bal. in l. pactum. C. de col. Lud.
Ro. in l. qui ſuperſtitis. ff. de acqui. her. ita dicamus in caſu noſtro.
POMA. ¶ Vide multa ad confirmationem per Iaſ. in l. ſi quis
heredem. C. de inſti. ⁊ ſubſtit. ALEX. ¶ Adde Bal. in l. j. in vlti.
col. C. de inof. teſta. ⁊ adde Bal. alle. conſi. ccccIxj. ij. lib.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Secus ſi effectus. Adde ad hanc limi
tationem Bal. in l. vbi adhuc. C. de iure dot. ⁊ Alex. in l. ſi conſtan-
te in pꝛin. in vlt. col. ſ. ſol. mat.

n ALEX. ¶ Quero mulier. Idem tenet Bal. in l. j. de inof. do. in vl.
q. bene facit quod no. Bar. in l. hac edictali. in fin. pꝛin. de ſec. nup.
⁊ cum Bar. hic tranſit Ro. in conſi. inci. in Chꝛiſti nomine, non eſt
dubiū ꝙ donatio maioꝛis partis, ⁊c. Adde. Oldr. conſi. alle. lxxiij.

⁊ de muliere ſimpliciter donante cum iuramento, per eundem cõ-
ſil. ccxxviij.
o POMA. ¶ Donauit. Uide Alex. conſi. lxxj. in iiij. vol. Ro. conſi.
xxvj. in iij. dubio. Fel. in c. intimauit. in j. not. de teſtib. Roma. conſi.
cclxxix.
1 ☞ Reuocatio donatoris an ſola ſufficiat.

§. Lucius. Is, cui donatur inofficioſe, põt onere fidei-
commiſſi grauari. Item querela põt in mo-
dum replicationis proponi. h. d. ¶ No. ꝙ illud quod permittitur
contra voluntatem defuncti, multo magis debet permitti ſm vo
luntatem. Opponitur qđ iſta donatio non reuocetur, niſi propo-
ſita querela, vt ſ. proxim. §. ⁊ C. de inoff. dona. per totum. ergo nõ
poteſt per modum replicationis proponi. l. exceptiones. in fi. j. de
excep. Sol. põt dici illud veruꝫ, niſi teſtator reuocauerit. Sed tũc
op. q2 non põt venire cõtra factum ſuum. l. poſt mortẽ. ſ. de ado. ⁊
l. poſt perfectam. C. de dona. que ſub modo. Reſp. illud verũ, qñ do
natio valet omnino, ſꝫ hic poterat aliquo modo reuocari. Fateor
1 tñ quod ſola reuocatio defuncti non ſufficeret, vt in contrario: ſꝫ
voluntas defuncti miſta cum voluntate legis, bene inducit reuo-
cationem, vt hic. Uel dic ꝙ in ipſa reuocatione proponetur que-
a rela[a]. Simile in querela inofficioſi teſtamẽti. l. Papinianus. §. ſi fi
lius. ſ. de inof. teſt. Idem in petitione reſtitutionis in integrũ. l. nã
⁊ poſtea. §. ſi minor. ſ. de minoꝝ. vt ibi dixi. Facit l. ſi preteritus. j. de
contrata. ⁊ ibi dicam. Ex his apparet ſoluta qõ, an iſta reuocatio
patris, irritet donationem, que tangitur hic in gl. que inci. venit,
⁊c. Nam ſola reuocatio non ſufficit, ſed illa miſta cũ poteſtate cõ-
ceſſa filio a lege, vt hic. ¶ Ultimo poſſet queri, quãdo querela in-
offi. teſta. vel inofficioſe dona. vel cõtratab. vel reſti. in inte. propo-
nitur per modũ exceptionis, an ſit opus noua conteſtatione, vel
an ſufficiat prior litis conteſtatio in cauſa in qua opponitur exce
ptio earum: Cogitabitis. Bar.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Querela. Adde Bal. in l. j. de inoff. don. facit l. iij. ⁊ qđ
ibi no. C. eo. tit. ⁊ ibi aliquid dixi.

LEX XC.

1 ☞ Sententie verba non deberi id quod teſtator in vſus ſuos
conuertiſſet, intelliguntur ita: ꝙ conuerſum duraret.

Lucius. In legato vniuerſitatis cedit ꝙ ex ea
deducitur, ſi in eam poſtea redigatur
h. d. Op. ſ. ti. j. l. ſi ita. §. fi. vbi domo deſtructa. poſtea p
teſtatorẽ refecta, nõ debetur. Solu. ibi loquit̃ in legato
1 ſingulari: hic in legato vniuerſali. Ultimo no. tex. in prin. †ad ver-
ba ſententie que dicunt. non deberi, id ꝙ teſtator in vſus ſuos cõ
uertiſſet. quia intelliguntur ita quod conuerſum duraret tempore
mortis, quod poteſt facere ad multa.
1 ☞ Nudus miniſter nullum commodum ſentire debet.
2 Teſtator ſi legat decem pro eundo in paſſagio ad terram ſanctã,
legatarius non petit ſtatim, ſed quando fiet tranſitus generalis.
Dictio pro, facit modum.

1 §. Ac re pero. †Nudus miniſter nullum cõmodum ſen-
tire debet. h. d. Op. ꝙ illud quod nõ eſt ex
pẽſum, cedat cõmodo Lucij, nõ heredũ. l. creditor. §. ſi inter. ſ. mã.
Dicit gl. ꝙ hic fuit nudus miniſter, in contrario ſecus, q2 poterat
ſuſtinere cõmodũ ⁊ incõmodũ. Hec non videntur vera, q2 hic ver
ba diſpoſitiua fuerũt in ipſum Titiũ collata, ⁊ ſic non eſt nudus
miniſter, l. ſi quis Titio. ſ. eo. ⁊ ibi dixi. ⁊ l. Sulpitius. de don. inter
virum ⁊ vxo. Dic ergo, ꝙ hic ratio eſt q2 actus propter queꝫ lega
bat̃ pecunia, nõ habet expenſam limitatam. Poteſt enim plus vel
minus expendi ſm voluntatẽ faciẽtis, quia poſſet ſepelire defun-
ctũ cũ vna candela, ⁊ etiã poteſt habere plures cereos. Si igitur
minus expẽdatur, videtur per eum ſtetiſſe, ⁊ reſiduũ non lucratur.
in contrario, actus qui iniungebatur, habebat limitatas expẽſas
a ¶ Dy. inducit[a] iſtũ §. ad q. teſtator reliquit alicui decẽ pro eundo
2 in paſſagio terre ſancte, ille ſtatim petit legatũ, heres nõ vult da-
re, ſed vult expectare tẽpus quando fiet tranſitus generalis, queri
tur quid iuris. Uidetur ꝙ incõtinenti debet habere preſtita cau-
tiõe de implendo modũ, q2 dictio pro, facit modũ, vt hic. Facit l. ſi
qs pro redẽptione. C. de do. Pro hoc facit l. ſi tibi. j. ti. j. ⁊ de cõd. ⁊
b dem. l. quibus diebus. §. Termilius. In cõtrarium[b] ꝙ debet expe-
ctari quando fiet tranſitus generalis, ex preſumpta voluntate de
functi, facit in arg. l. nec ſemel. §. ſi in habitatione. j. quando di. leg.
ced. ⁊ in hoc reſidet Dy. De hac dictione pro, an faciat modum,
dixi in l. quibus diebus. in §. Termilius. de cond. ⁊ demon.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Dy. inducit. Uide Dy. ⁊ Imo. in d. §. Termilius. ⁊ de
predictis vide Bar. in conſ. inci. Bar. de Tuderto. adde Pau. de
Ca. conſi. ccxliij.
b POMA. ¶ In contrarium. Uide Imo. conſ. ccxiij.
1 ☞ Statutum diſponens ꝙ habeat locum in preteritis ⁊ futu-
ris, non habet locum in preteritis finitis.

§ Que marito. Cuꝫ iniunguntur onera pre[...]
⁊ futura, intelligũtur de pre[...]
precedentibus nondũ finitis. h. d. Not. quod dixi in ſumma[...]
eſt notabile pro determinatione quã pono in l. omnes po[...]
iuſt. ⁊ iu. vt ſi dicatur in ſtatuto, ꝙ habeat locũ in preteritis [...]
ris, ꝙ per hoc nõ trahitur ad preterita finita, vt hic. E[...]
finita, ſcꝫ per ſententiã, vel tranſactionẽ. l. cauſas. C. de tra[...]
videtur caſus, ⁊ videtur text. in l. ij. in fi. C. de vete. iu. en[...]
eſſent ſolutione finita, vel acceptilatione, l. cum querebatur [...]
ſol. No. quod creditores dimiſſi. de fructibus non veniunt [...]
putatione cum legatur hereditas, dixi in l. cum filius. §. L[...]
eo. Op. j. de condi. ⁊ dem. l. quibus diebus. §. j. Sol. hic fue[...]
miſſi creditores de fructibus, ibi aliunde, vt ibi no.

§. Quiſquis. Legatarius per quem non ſtat [...]
nus impleat modum, etiam ſi ſte[...]
ſum, admittitur ad legatũ. h. d. Quero, cum iſte Pamph[...]
mittatur ad partẽ quãtum habebit: Gl. dicit. primo habe[...]
dimidiã, ⁊ dimidiã alterius dimidie. Illa enim quam ille [...]
functi habiturus erat iure hereditario. accreſcit heredi. [...]
cas, ꝙ coheres defunctus nõ erat habiturus illam parte[...]
bi iure hereditario obueniebat: ſed accreuiſſet collegatar[...]
tũ. §. heredi. ſ. de le. j. ⁊ l. plane. §. ſi duobus. eo. ti. In caſu ve[...]
§. Pamphilus habiturus eſt totam medietatẽ iure ſuo. [...]
medietatis medietatẽ habebit iure accreſcendi, q̃ ſibi accr[...]
etiã ſi collegatarius idemqꝫ heres vixiſſet, ſcilicet prout e[...]
bat iure hereditario. Aliã dimidiã illius medietatis, quã ill[...]
habiturꝰ erat iure prelegati, habebit iure accreſcendi: ideo [...]
res deceſſit ante diẽ legati cedentem, ⁊ ſic ille habebit tota[...]
cunt, ꝙ coheres ſuperuinẽs quaſi cõiunctꝰ re ⁊ verbis habe[...]
tã dimidiã Lucij defuncti, qđ Dy. reprobat, q2 iſte Pamph[...]
erat re ⁊ verbis coniunctus per dictionẽ cum. l. Titia. §. pe. [...]
1 ☞ Impediens teſtatorem inſtituere qua actione, ⁊ in quantum
conuenire poteſt.

§. Sempronia. Qui factũ heredis impugnat, no[...]
teſtamentum, non eſt indignus le[...]
gato. h. d. Op. j. de his. quib. vt indig. l. poſt legatum. §. j. Solu. il[...]
impugnauit teſtamentũ, vnde eſt indignus legato, quod depe[...]
ex teſtamẽto: hic vero impugnat factũ heredis, a quo legatum [...]
1 dependet, ſecundum gl. ⁊ bene. ¶ Quero qua actione ⁊ in quan[...]
tum conueniri põt ille qui impedit teſtatorem inſtituere [...]
gradu. Gl. dicit, actione de dolo, vel in factũ ad intereſſe [...]
a dictione ex lege, ad duplum, [a] auth. vt nul. iudi. §. ⁊ hoc pre[...]
Item hoc intellige, quando quis hoc facit malitioſe: ſecus [...]
b do ſermone[b] teſtatorem induxerit ad hoc faciendum. l. j. [...]
* ali. te. proh. ⁊ ibi dixi* de hoc. Et facit §. iſte ad q. no. per gl. [...]
ni. l. Titio. ⁊ per gl. ⁊ doc. C. arbi. tute. l. quicquid.

ADDITIONES.

a IO. FR. RV. ¶ Ad duplũ. Adde ꝙ contra Bar. tene[...]
Ray. ⁊ Bal. hic. lꝫ Imo. teneat cũ Bart. Ang. ⁊ Fulg. [...]
teſta. prohibn. vbi Iaſ. dicit ꝙ opi. Bar. eſt vera, ⁊ comm[...]
b ALEX. ¶ Blando ſermone. Quid iuris ſit in ſacerd[...]
dis verbis facit teſtatorem, eccleſiam, vel ſeipſum inſtituere [...]
pena excommunicationis punitur, vt eſt caſus in c[...]
* CLAV. DE SEISS. ¶ Ibi dixi. De hoc adde [...]
Pau. de Ca. ⁊ Alex. in l. iij. §. fi. ſ. de cõd. ob cauſ. ⁊ Alex. [...]
queſitum. j. ad Trebell.

§. Teſtator. Solutum ab herede plus [...]
ad incommodum aliorum legata[...]
h. d. ſecundum primam lec. Uel aliter. Solutio aliquorum le[...]
rum facta ante diem, nõ preiudicat heredi, vt alia legata [...]
ſoluere teneatur. h. d. Ad ſecundum caſum op. de auth. ſed c[...]
ſtator. C. ad l. falci. vbi ſi ſoluitur vni plus debito, non dec[...]
Falcidiam, debet ſolui alteri Gl. dicit, ibi ſoluit plus re, hic [...]
re. Tu dic, quod ibi ſoluit, erat debitum iure ciuili per leg[...]
diam: ſed naturaliter erat debitum ſecundum defuncti vo[...]
l. j. C. ad l. fal. Unde ſoluẽdo vni videtur omnia integre ſolu[...]
le, ⁊ defuncti voluntatem agnoſcere: hic vero ſoluit plus te[...]
contra defuncti voluntatem. Op. de l. j. C. de fideic. Sol. ibi [...]
le fauore alimentorum.

§. Lucius. Plus coniuncti admittuntur ad viriles [...]
tiones, ſi res probibentur alienari extra [...]
miliam. h. d. Opp. ſ. de vul. ⁊ pupil. l. ſi pater. ⁊ l. ſi quis Titio [...]
vſufr. accre. ⁊ l. interdum. ſ. de he. inſti. ⁊ C. de impub. [...]
a l. fi. Sol. dicunt quidã. ꝙ liberti admittũtur[a] in viriles [...]
dietatis ſue, ⁊ ſic inter omnes habebant dimidiam. [...]
dimidiam, quod eſt contra hunc textum. Unde Ia[...]
ꝙ hoc eſt propter illa verba, quos teſtamento ma[...]
detur idẽ, ac ſi omnes in teſtamento nominaſſet. ⁊ hoc [...]
in l. fi. C. de impub. ⁊ aliis ſubſti. in iiij. oppoſitio. Iſta ſol. [...]

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

em ſi pater.ſ.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ contra l.a certis.cum gloſ.ff.de ...bus reis.vnde gl.ſol.hic aliter,qꝛ hoc ideo.quia vetuit aliena/ ...xtra familiam,per quod preſumitur voluiſſe cuiqꝫ dari virilem ...n magis voluerit prouidere familie,quam Seie,que erat extra ...ꝛ iſtam tenet Dy. ¶ Op.ꝙ iſta Seia preferatur omnibus a/ tanquam nominata.l.cum ita.§.fi.ſ.eo.Sol.Hic Seia non e/ de familia,alias preferretur,vt in contrario.

ADDITIO.

...EX. ¶ Admittuntur.Per Bar.in l.vnica.§.vbi autem.C.de ...tol.

...Legatum factum pro dote quando duplicetur.

...na que venit duplicanda per ſtatutum, non duplicatur, ſi eſt ...pecie.

...na temporalis,an duplicetur vigore ſtatuti duplicantis penā.

Impuberem. Duplicatio legatorum trahitur ad legata, que cōſiſtunt in quan/ ...te,non ad ea,que conſiſtunt in ſpecie.h.d.Opp.de l.plane vbi. ...d ſi non corpus.ſ.tit.j.Sol.Hic dos conſiſtebat in ſpecie,non ...quātitate,ſm gl.Vel aliter.Mulier inuitatur ad dotē,vt ad es ...enum.ſecundū aliā ſol.gl.in verbo ſenſiſſe.Tu dic, aut dos con ...tebat in ſpecie,ꝛ ſine dubio non debet duplicari,vt hic in prima ...l.Aut cōſiſtebat in quantitate.ꝛ tunc aut teſtator legauit dotē, ...t quātitatē certam pro dote.Primo caſu,dos non duplicatur, ...eſt quoddā ius.ſicut hereditas,ꝛ peculiū,ꝛ ſimilia,l.qđ dicit.ſ. ...impu.dixi.ſ.eodem l.cum pater.§.pater filie.Si vero legauit ...ātitatē pro dote,tunc duplicaret,per iſtū §.Nec ob.ꝙ admittit ...ad es alienū.qꝛ in toto conſiſtit legatum,l.debitor.ſ.eo.in prin. ...Vltimo no.a pro† ſtatutis que loquuntur de penis duplicādis, non intelliguntur de penis conſiſtentibus in ſpecie,ſed in quan ...ate.Et ſic ſi ſtatutum dicit ſi quis furatus fuerit in feſto ſancti ...erculani,amputetur ei man9.ꝛ ſi fuerit de nocte, pena duplicet, ...ei non debet amputari alia manus,ſed vna tantū:ſecus in quā/ ...atibus penarū.quod dixi in l.Meuius.§.duorum,in vlt.q.ſ.eo. ...Quero,† quid in tēpore?Dicit ſtatutū,ꝙ qui percuſſerit alium ...platea,ſtet ad cōfinia p duos annos:aliquis percuſſit in platea ...nocte.adeo ꝙ pena debet duplicari,an duplicetur tempus.Di ...in l.in ſenatuſconſultum.§.fi.ff.ad Turpil.vbi vide.(ꝛ hic eſt ca/ ...s.Sed iſtud tempus,quod ſtet per tantum tēpus, ꝛc.eſt ne quā ...tas?ꝛ videtur,quod ſit vt quantitas. Si vero dicit ſtatutum,vt ...et per decem annos a die maleficij commiſſi, vel a die conuicti: ...nc quando circa certum tempus opponitur,pena non duplica ...ur,d.l.ſenatuſconſultum.in fi.ſed ſi eſſet in poteſtate ſtare ad con/ ...nia in genere,vt quibus annis tibi placuerit:non a tempore iſto ...ſqꝫ ad illud:tunc crederem,ꝙ iſta pena duplicaretur.Tene men ...,quia neſcio ſi ſtatuta in hoc prouideant.)

ADDITIO.

ALEX. ¶ Vltimo no.Vide Bar.in l.ſanctio.ff.de penis.

§.Ciuibus. Si legatur nomen debitoris,heres liberat cedendo actionem.h.d.Op.gl.de l.Paulo Callimacho.§.fi.ff.ti.j.Sol.vt in gl.Op.de l.quidam teſtamento.in prin.ſ.ti.j.Sol.hic fuit legatum nomen:ibi poſt legatum perfectū fuit adiectum vnde ſolueretur.

☞ Verbum pertinere, an ſit obliquum vel directum, quod ſit commune.

§.Filiam ex aſſe. Relictum in defectū inſtitutorū, videtur relinqui a venientibus ab inteſtato.Itē verbū,pertinere,trahitur ad fideicōmiſſum.h.d. Vide gl.ſuper verbo,partis dimidie,que exponit,id eſt,que eſt di/ midia pars,ꝛ eā nota.Si em̄ lego dimidiā fundi, vel partē fundi. videor legare dimidiam,l.nomen.§.portionis, ff.de ver.ſig.Et ea/ dem ratione,ſi lego dimidiam portionis, videor legare dimidiam dimidie,ſecundum propriam vocabulorum ſignificationem,quod iſta gl.remouet.Hoc examino in l.plures.ff.de dam.infe. ¶ No.† ꝙ verbum,pertineat,eſt obliquum. In cōtrarium ꝙ ſit defectiuum, probatur in l.licet.C.de pac.ꝛ extra de teſt.c.Raynutius. ꝛ quod ibi no. per Inn.ſuper verbo, pertinere, teneo ꝙ ſit verbum com/ mune,quod dixi in l.Centurio.de vulg.ꝛ pup.

☞ Teſtator ſi confeſſus eſt debitum in teſtamento,an ipſo con ...ualeſcente,poſſit agi ex ipſa confeſſione.

§.Quiſquis mihi. Confeſſio debiti facta a teſta tore non probat debitum,ſed fideicommiſſi portionem inducit.h.d.Op.ꝙ inducit probationē, l.cum quis,§.codicillis.ff.ti.j.So.ibi iurauit,ꝛ ideo probationem, inducit:alias ſecus,vt hic,ꝛ l.Lucius.§.j.ff.ti.j.Per hoc † reprobo opi.a Pe.quam Cy.refert in l.generaliter.C.de non nu.pec.ſcilicet ſi teſtatorb in teſtamento conſitetur debitum,ꝛ poſtea ſuperuiuat, ꝙ per ipſam confeſſionem,contra ipſum inducitur probatio debi ti.ſecundum eum quod eſt contra iſtum §.ꝛ contra l.Lucius.§.j.ff. ti.j.ꝛ contra l.Aurelius.§.fi.ff.de lib.leg.Hoc etiam pont Iac.de Bel.in auth.de iureiur.a moriente preſtito.Et iſta vera,niſi pone rem partem preſentem tempore confeſſionis,vel interueniſſe nun cium.vel epiſtolam,tunc enim induceretur probatio,l.j.C.de con/ feſ.ꝛ ibi no.ꝛ l.Publia.in fi.ſ.depo.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Reprobo opi.Quid ſi teſtator dt ſe debere ī teſtamē/ to,ꝛ poſtea ſuperuiuat,an ex illa cōfeſſiōe poterit cōueniri: late p Ant.ī c.fi.de cōfeſ.ꝛ adde tex.ꝛ qđ ibi Bar.ī l.qui vxori.ff.de aur.ꝛ ar.le.Bal.ī l.inſtrumēta.ꝛ in auth.ibi poſita.ꝛ in l.rationes.C.de prob.vide Bal.in l.j.fa.erciſ.adde an poſſit agi ex cōfeſſione facta in teſtamento ſi ſuperuiuat,ꝛ illud reuocet,Bal.conſi.cclxxx.ij.li.

b AND.BARB. ¶ Si teſtator.Et vide Bal.in l.generaliter,C.de non nu.pec.ꝛ in rep.l.j.C.de confeſ.An autem oriatur exceptio, vi de gl.in l.non ſolum.§.ſi liberationis,de lib.leg.

* CLAV.DE SEISS. ¶ Iac.de Beluiſ.Et ita communiter tene tur,vt refert Alex.conſi.cliij.in fi.vol.ij.

a **§.Lucius Titius.** a Verba generalia etiam in beneficijs reſtringuntur, vt odioſa non comprehendantur.h.d.ſecundum Iac.de Are.Vel ali ter,Offendentibus,non probantibus ſequens meritum,legatum non debetur.h.d.ſecundum Dy.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Lucius Titius.Vide quid per iſtū tex.dicat Bart. conſi.xv.in ij.vol.ꝛ conſi.xix.v.vol.

§.Dame. Si heres in ſuo teſtamento reliquit quod teſta tor legauerat,debetur ex primo teſtamēto, nō ex ſecundo.Item appellatione filiorum continentur naturales in ſeruitute concepti.h.d.

LEX XCI.

1 ☞ Onus impoſitum,quando eſt nullum,an annulletur legatū.

Codicillis. Si onus iniunctum legatario eſt inutile,miſta conſideratio/ ne teſtatoris ꝛ fideicommiſſarij,legatuꝫ efficitur inu tile quo ad dationem, ꝛ non quo ad retentionem. h. d.ꝛ eſt ſingularis caſus.Op.quod a legatario poſſit legari ſeruo teſtatoris,cū poſſit etiam heredi,vt ff.ad legem Falci. l.ſi a me.Solu.ibi quando legatur heredi poſt tempus,ſecus ſi in continenti.Tunc enim non valet , quia legatum nullum haberet commodum,vt hic.ita debet intelligi d.l.ſi a me.ꝛ quod no.ſ.de le. j.l.plane.§.ſi duobus.Op.ꝛ videtur quod vitiato onere vitietur le gatum,etiam quo ad retentionem,l.ſi quis,quos.ſ.eo.vbi indiſtin cte dicitur nullum legatum.Gl.dicit,intelligo illam ſecūdum iſtā. Mihi videtur quod illa lex debet intelligi ſimpliciter, ꝛ ſoluo ſic, hic onus eſt nullum,miſta conſideratione teſtatoris , ꝛ fideicom/ miſſarij,quia ſeruo proprio relinquebat:ꝛ ideo non eſt nullum ip/ ſo iure,quia de equitate debet dari ipſi ſeruo,l.pe.C.de neceſ.here. inſti.ꝛ quod no.in l.ſi Titio,ꝛ ei.ſ.eo.ꝛ l.plane,§.ſi coniunctim.ſ. ti.j.Sicut ergo eius non eſt omnino nullum, ita nec legatum : ſed adhibetur quedam media via,que hic ponitur,ſcilicet,qđ ſit nul/ lum quo ad petitionem, non quo ad retentionem, ſed in l. ſi quis, quos.erat onus totaliter inutile,ꝛ per conſequens legatū. ¶ Op. de l.ſi quis eum.ff.de condi.ꝛ dem.Gl.dicit intelligo illam ſecundū iſtam,ſcilicet quod ibi ſit validum quo ad retentionem,nō quo ad actionem.Iſta videtur contra illum textum.vbi dicit,quod ſi a le gato non repellatur,ꝛc.Et ſic innuit,quod nec exceptione repelli tur,ꝛ ſic valet etiam quo ad actionē.Dic ergo,quod ibi onus fuit iniunctum poſt aliquod tempus,ꝛ ideo voluit teſtator, quod ali/ quod commodum remaneret penes legatarium:vnde licet fideicō miſſum ſit nullum,legatum tamen eſt validum, quia voluit teſta/ tor apud eum commodum remanere.Sed iſta ſol.videtur contra dictam l.ſi quis,quos.ſ.eo.vbi penes legatarium voluit teſtator remanere commodum iure patronatus.Sol.illud tale commodū non attenditur,l.nemo predo.§.locupletior.ff.de regulis iuris,ꝛ ꝙ no.in l.plane.la ij.§.fi.ſ.ti.j. ¶ Op.de l.pater.§.Tuſculanus. ff.ti. j.Sol.hic onus ab ipſo initio deficit,ibi ex poſt facto. De intelle/ ctu iſtarum legum,no.gl.C.de cadu.tol.§.in nouiſſimo.in fine ma/ gne gl.ꝛ etiam in §.j. ¶ Op.impoſſibilitas remouetur de legato, ꝛ legatum remanet validum.l.ſi mihi ꝛ tibi.§.proculus ait,ſi quis ſeruos,ſ.ti.j.ꝛ de condi.ꝛ dem.l.obtinuit.ꝛ licet ibi loquatur de im poſſibilitate adiecta in modum conditionis,que legatū nō vitiat, multo magis nō dꝫ vitiare impoſſibilitas adiecta per modū modi vel fideicommiſſi:qꝛ minus ſuſpendit.Vnde Pet.dicit,quandoqꝫ onus iniunctū legatario,eſt nullū ratione impoſſibilitatis de na/ tura,qꝛ eſt turpe:vel de iure.vel contra bonos mores,ꝛ tunc talis impoſſibilitas reijcitur,vt in cōtrarijs: ſed hic onus adiectum nō eſt nullū ratione turpitudinis,vel qꝛ contra bonos mores:ſed qꝛ lex ſibi non aſſiſtit. Similia verba ponit Dy. in l.quidam cum fi/ lium,de ver.obli.Et iſta ſol.recitatur per Cyn.C.de cad. tol.§.pro

ſecundo.in vlti.q.Ego dixi latius in l.j.ſ.de condi.inſti. ¶ Ut iſta
materia liqueat.ſcz.qñ onus impoſitũ eſt nullum,vtrũ annulletur
1 legatum.gl.diſtinguit hic.Tu dic†latius.[a] Aut onus impoſitum
a legatario eſt ab initio nullũ.aut annullatur ex poſt facto.Primo
caſu.aut teſtator voluit ad legatarium aliquod commodũ perti-
nere.puta.interuſuriũ medii tẽporis, ⁊ tũc licet annulletur onus,
non annullatur legatum.l.ſi quis eum,j.de condi,⁊ demonſt.Aut
noluit ad eum commodum pertinere , ⁊ tũc aut onus annullatur
ratione impoſſibilitatis de natura,vel de iure.vt quia turpe, ⁊ nõ
annullatur legatũ:quia impoſſibilitas debet remoueri.l.obtinuit,
de condi,⁊ demon.⁊ C.de inſti,⁊ ſubſti.l.reprehendenda.⁊ l.j.ſ. de
condi.inſti.⁊ ſ.tit.j.l.ab omnibus.§.j. Sed ſi modus impoſſibilis
non contineret turpe,ſed reſpiceret aliquem actum pium,tunc de
beret in illum tranſmutari,l.legatum.j.de vſufr.leg. Si vero onus
eſt nullum,quia lex ſibi non aſſiſtit,tunc aut onus eſt implendum
de ipſo legato.aut extrinſecus de alio. Primo caſu . aut onus eſt
nullum miſta conſideratione legantis, ⁊ fideicommiſſarij,⁊ habet
locum iſta lex quia legatum eſt nullum quo ad petitionẽ,non quo
ad retentionem.Si vero onus eſt nullum alia ratione,tunc lega-
tum eſt nullum in totum,vt l.ſi quis,quos,ſ.eodẽ. Si vero debet
onus impleri aliunde,tunc licet onus ſit impoſſibile,legatum non
vitiatur.l.cum filius.§.non iure.ſ.eo ⁊ C.eo.l.ab adminiſtratione.
Secundo caſu principali,quando onus annullatur ex poſt facto,
tunc aut facto teſtatoris,aut alio accidenti.Primo caſu,annulla
tur etiam legatum.l.filio,§.matri.j.de adi.leg.Secundo caſu non
annullatur legatum,licet annulletur onus.l.pater.§. Tuſculanꝰ.
j.ti.j.⁊ l ſi qs Titio.ſ.eo.Fallit ſi eſt electꝰ vt miniſter.d.l.ſi qs Ti
tio.ſ.eo. ¶ Quero quid econtra, pone ꝙ legatum eſt nullum, an
ex hoc erit nullum.onus legato adiectum:Glo.diſtinguit.⁊ bene.
Ex predictis apparet quod Roffr.non perfecte intellexit iſtã ma
teriam,vt in gl.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Tu dic latius.Uide Cyn.in l.vnica.§.pro ſecundo,in
fi. de cad.tol.

a **§. Inſulam.** [a]Si liberti cõſentiunt heredi patroni alie
nanti rem eis relictam.preſumitur animo
donandi,niſi aliud appareat.h.d.Opp.j.de annu.lega.l. liberto.in
prin.So.ibi liberti non conſenſerunt alienationi.hic ſic.Op.quod
conſenſus non preiudicet.l.ſi fundum per fideicõmiſſum.ſ.tit.j.in
prin.Multe ſol.dantur,quas ibi examinaui.Dic vt ibi,tamẽ quo
ad nunc,dic ꝙ hic loquitur in liberis.qui cõſentiunt patrono vel
heredi patroni,in quibus facilius preſumitur animus donandi ꝑ
pter precedens meritum,l.ſi vero non remunerandi.§.idem Papi
nianus.ſ.manda.in lege contraria erat extranei,quod dic.vt ibi.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Inſulam.No.de his qui conſentiunt alienationi rei ꝓ-
hibite per teſtatorem alienari,dixi in d.l.ſi fundum,⁊ in l.que dotis
ſupra ſolu,matrimo.

1 ☞ Prohibitus vendere vel obligare,non prohibetur locare.
2 Qui dixit,mutua mihi centum ſuper iſto libro,obligare librum vi
detur.
3 Locatio ad longum tempus dicitur alienatio.
4 Uendens fructus domus pro centum annis.dicitur alienare.
Emptor fructuum,⁊ conductor quo ad eorum dominium pariſi-
cantur,
5 Prohibita alienari non veniunt in obligatione generali.
6 Uendere grauatus in familia , vt poſſit alteri vendere, debet re-
quirere ⁊ expectare illos de familia.

1 **§. Inſtituto.** Prohibitꝰ†vẽdere,*vel obligare, nõ
* videtur prohibitus locare.h.d.Uel ſic
Qui obligat nomen conductoris domus alienari prohibite,non
vr̃ alienare domum vel obligare.h.d.Not,quod dixi in ſummario.
2 No.†ꝙ iſta verba[a]mutua mihi centũ ſuper hoc libro,*hoc impor
a tant,vt iſte liber ſit illi obligatus*pignori pro iſtis centuz,vt hic
* in tex.Querit gl.[b]quid ſi locauit[c]iſtam domum ad cẽtum annos.
* Et dicit,ꝙ non videtur alienari. Dy.⁊ omnes contra.quia per†
b locationem in longum, vel longiſſimum tempus conſtituitur ius
c in re,vt ſ.ſi ager vec.vel emph.pet.l.j.in fi.⁊ l.ij.j.de ſuperfi.l.j.§.qđ
3 autem ait.⁊ ſic eſt alienatio.*Iſtã ergo l.referas ad locationez ad
* modicum tempus.Queritur,†quid ſi vendit fructus domus pro
4 cẽtũ annis:Reſp.Aut vendidit fructus conſtituendo ementi ius
vſuſfructus in re,⁊ eſſet alienatio.l.fi.C.de reb.alie.nõ alie.Aut nõ
conſtituendo,ſed obligando ſe actione perſonali ad dãdos fructꝰ
⁊ non eſſet alienatio.l.fi.in fi.ſ de contrahẽ.emp.Facit l.liberto.in
prin.j.de annu.leg.Qualiter autem hoc perpendatur.vtrũ conſti
tuerit vſumfructũ,vel nõ,no.in l.ſi quis ita.ſ.de vſufr.facit l.fundi
5 Trebatiani. j. de vſufructu legato. ¶ Quero.†quid[d]ſi iſte filius[e]
d obligauit vniuerſaliter oĩa bona ſua.an videat̃ feciſſe cõtra volũ-
e tatem ſeu prohibitionem teſtatoris:Reſp. in obligatione iſta ge-
* nerali.*nõ venit iſta domus.quã veriſimiliter non eſſet ſpeci[...]
obligaturus.propter penam adiectam a teſtatore.l.obliga[...]
6 generali.ſ.de pig.Quero.hic†teſtator dixit.ꝙ ſi volebat ve[...]
vẽderet fratri ſuo,vel fenerari ſuper ea faceret cũ fratre ſuo[...]
ſi frater nõ vult emere,vel mutuare.cũ iſta pecunia indi[...]
te poteſt alteri vendere facta requiſitione. ⁊ expectatio[...]
dum formam l.qui Rome.§.coheredes.j.de ver.obli.⁊ ibi [...]

ADDITIONES.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Prohibitus vendere,Quid [...]
ſtator prohibuit exire de manu alicuiꝰ,an poſſit locare.[...]
Iac.de Are.Alber.Ange.⁊ Bald.in l.manumiſſiones.ſ.[...]
iur.⁊ in terminis ꝙ ſit idem,tenet Bald in l.fi.C.de reb.al[...]
alie,Contrarium tenet Cy.in d.l.fi.vbi plus dicit.ꝙ non [...]
mutari pro quo facit in ſimili queſtio.quam formant Iac.[...]
Alber,Fulgoſ.⁊ Pau.de Caſt.in l.ſed etſi mendi.in prin.ſ.[...]
eum qui in ius voc. Item taliter prohibiti alienare intell[...]
etiam prohibiti penſionem conſtituere,ſecundum Bal.qu[...]
in c.ad audientiam.de reſcr.
* CLAV. DE SEISS. ¶ Obligatus, Ad idem facit gl.[...]
ferre,ſub finem in l.reſcriptum.§.ſi pacto. vbi etiam Alex.[...]
eam pro ſingulari ſ.de pac.
a AND.BAR. ¶ No.ꝙ iſta verba.Facit in ſimili gl.fin.ſec[...]
Io.in l.reſcriptum.§.ſi pacto.ff.de pac.vbi idẽ eſt dicere ſu[...]
ac ſi noĩe pene,vide Bar.in l.fundus.j.de annu.leg de ver.
b ALEX. ¶ Querit gl.No.an prohibitꝰ vẽdere.prohibe[...]
⁊ vide in materia omnino Inn.in c.ad hec.de deci.⁊ vide [...]
j.§.ꝙ aũt,j.de ſuperfi.⁊ qđ ibi dixi poſt Bar.⁊ ita inſequẽ[...]
hic cõtra gl.tranſit Ang.⁊ Imo.in l.ſi filio.§.fi.ſol.matr.ſed [...]
in c.j.ver.aut ſi liuellario.⁊ dixi ibi in fi.quib.mo.feud.am[...]
gl.poſſit ſaluari in partiario colono,adde quod no. Bal.in c[...]
prin.de prohib.feu.al.in q.de vaſallo,qui non poteſt conceder[...]
emphytheuſim.⁊c.vbi omnino vide.adde quod Bal.⁊ Imo.in l.[...]
domus.§.fi.in fi.ſ.ti.j.ſaluãt hanc gl.quod locatio ad magnum [...]
pus non inducat tranſlationem dominij etiam vtilis.quando ex[...]
preſſe hoc agit,in dubio autem ſit ſecus. Et ſic procedit dictum [...]
⁊ adde Bal.in auth.hoc ius porrectum in j.co.C.de ſacro.eccle[...]
contra gl.hoc tenet Abba. Sic.per illum tex.in c.ad noſtram de [...]
re.ecc,non alie.per tex.in c.nulli.eo.ti.⁊ vide Bal.in auth.qui.C.[...]
de bo.auth.iu.poſ.ꝙ locatio ad longum tẽpus ſit alienatio.[...]
Bal.in ru.C.de iure emph.⁊ facit c.j.§.donare.qualit.olim fe[...]
ali.⁊ gl.eſt contra iſtam in l.fi.C.de pac.pig.⁊ contra iſtam [...]
etiam Ro.in l.ſi conſtante.§.quoties.cũ ſeq.ſol.mat.adde [...]
j.de reb.eccl.non alie.Sed an prohibitus alienare.poſſit [...]
re:vide Bar.in auth.res que communia de leg.in ver.[...]
que dicta ſunt,vtrum illa.⁊c. Adde an prohibitus alien[...]
permutare.Pau.de Ca.conſi.xvj.⁊ an prohibitus alien[...]
locare ad longum tempus. Ang.conſ clxiiij.
c POMA. ¶ Quid ſi locauit. Uide Alex.i l.filio.§.j.ff.ſol.[...]
clxv.in ij.vol.inci.viſis.⁊ conſi.j.in iiij.vol.⁊ conſi.xvi.in [...]
vol.iiij.Et de iſta locatione ad longum tẽpus,vide Alex.[...]
in iiij.vo.⁊ in cõſi.cxij,in j.col.in prin.⁊ vide con.Fed[...]
xij.ad fi.⁊ cõſi.ccclj.⁊ conſi.cxxiij.vide ẽt circa iſtã q.[...]
clxxxix.⁊ cclxxxix.aliquid ꝑ Alex.cõſi.iiij.in v.vol.[...]
ſia.S.M.de conſti.vbi tangit de dicto Bar.⁊ vi[...]
* CLAV. DE SEISS. ¶ Alienatio. Adde tex.[...]
in auth.de alie.⁊ emph.§.ſi vero aliquis.⁊ doc.in cle.[...]
alien.Ang.⁊ Imo.in l.ſi domus.§.fi.ſ.ti.j.cum aliis con[...]
gnatus per Alex.⁊ hoc procedit etiam ſi fiat locatio ad [...]
nos cuz pacto de renouando.tex.eſt in §.neqz illud in [...]
alien.Idem tenet Lapus alleg.xij.diſputat hoc idem Alex.[...]
lxviij.inci. viſis duobus elegantiſſimis cõſiliis.ꝗuis Bal[...]
luntas C.de fideic.teneat aliter.pro hoc etiam facit quod [...]
ſingulariter Cardi.Floren.in cle.j.§.fi.in pe.queſt.de reb.[...]
alien.vide etiam caſum notabilem quem ponit Ang.cõſi.[...]
inci.ex forma ⁊ ſerie dictorum inſtrumentorum.in vlt.dub[...]
etiam vltra predicta Bal.in c.que in eccleſiarum.de conſti.[...]
in l.ſi quis ante.j.de acq.poſſ.⁊ Alex.cõſ.cxv.vol.iij.vbi po[...]
faciat pactum ꝙ nõ tranſeat vtile dominiũ vide in termin[...]
in c.querelam.in fi.de elec.⁊ Fely.in d.c.que in eccleſiarũ.[...]
materiam eundem Fel.addendo aliquas quotas in c.[...]
reſcr.vide d.Clau.in d.l.ſi quis ante.j.de acq.poſſ.⁊ idem [...]
dicitur de locatione ad longum tempus potention facta [...]
recuperationis.ſecundum Bal.⁊ Fulg.in l.manumiſſiones.[...]
iuſti.⁊ iur.facit l.qui habebat in prin.j.ti.j.⁊ format [...]
tas.j.C.de fideic.vbi huius §.eſt materia.Et Bar.in [...]
j.de ſuppellec.lega.⁊ quod no. Ange,⁊ Imo.in l.j.[...]
de acquiren.poſſeſ.⁊ quod in ſimili not.Bald.in c.[...]
rũ.de conſtit.
d ALEX. ¶ Quero quid,No.⁊ ſequitur Imo,⁊ Bal.in l.volunta[...]

.de fideicom.⁊ ideo fundum non venit in obligationē generalē, n Specu.de poſ.§.j.ver.ſed cadit feudum,licet Bar.aliter in l.ſi onſtante.in iij.q.tertie partis.ſolu mat.intelligat ad hoc dictum Bar.hic adde Spec.in tit.de pign.§.j.ad fi.ver.nunquid.⁊ etiam Bal.in l.j.per illum tex.C.que res pig.ob.poſ.⁊ Bal.in c.imperia n.in j.col.de prohib.feu.ali.per Fed.⁊ Ang.in auth.de reſt.⁊ ea e parit.in prin.⁊ eſt caſus in c.j.§.in generali.in tit.ſi de feu.fue. ntro. inter do. ⁊ ag. vbi in generali alienatione facta per vaſal m non venit feudum niſi exprimatur,vt ibi,⁊ in c.j.de cap.q cu. n.q: talis alienatio eſt prohibita vt in c.imperialem.cum vul. de tu ad predicta,⁊ vide Alex.in conſi.xx.in v.vol.⁊ que ibi po t conſi.xv.col.fi.in prin.in ij.vol.

OMA. ¶ Si iſte filius. Uide Alex.conſi.clxviij.in ij.vol.cōſ.xij. prin.in iiij.vol.⁊ cōſi.cxxiiij.eo.vo.iiij. Bar.conſi.xlij.in j.vo.⁊ cō ij.vol.ij.⁊ prohibitus alienare non poteſt alienare etiam in gene vt per Pau.de ca.conſi.xxxij.⁊ conſi.lxvij.

LAVD. DE SEISS. ¶ Obligatione generali. Circa iſtud vi quod no. Jaſ.in l.fi.C.de iur.emphy.⁊ per not.per me in l.j.in ij. otab.ſ.quod quiſqꝫ iuris.

☞ Occidens filium patris vel ſororis an prohibeatur ſuccede e ab inteſtato.

§. Matre Prohibitus alienare in perſonas certas,ꝓhibetur in eas ab inteſtato legitimo iure tráſ erre.h.d.Concordant j.de verbo.obli.l.ſi ita quis.§.ea l.⁊ ibi dixi. Opp.ſ.ea.l.cum pater.§.cum inter.⁊ qd no.in l.peto.§.fratre.ſ.e. Solut.ibi fuit prohibitus quis alienare ſimpliciter,hic in certas erſonas. Unde debet curare,ne etiam ab inteſtato ad illas pſo as perueniat. Quero.aliquis † occidit filium fratris,vel ſororis trū prohibeatur ſuccedere ab inteſtato? Hic videt̃ caſus ꝙ non, d poteſt reſponderi,ꝙ iſte frater qui ſuccedit ab inteſtato,non rat ille,qui filium occidit,cum in tex.ponatur plures fratres fuiſ . Uel potes dicere,ꝙ ſucceſſit,ſed ab illo aufertur tanquam ab ndigno.l.cum ratio.j.de bo.dam. Dic vt ibi dixi.

☞ Clauſula,omni meliori modo appoſita in teſtamento,opera ur ꝙ debeatur etiam ab inteſtato.

§. Lucius. Hec verba,ꝙ valeat omni modo, quo me lius de iure poteſt,intelligunt̃ etiam ab in eſtato.h.d.Opp.de l.nemo poteſt.ſ.ti.j.Sol.concedo,ꝙ non pōt acere teſtator,ꝙ leges non habeant locum in ſuo teſtamēto.Sed ic iſta voluntas quantumcunqꝫ imperite facta,erat talis ꝙ ſuf ficiebat ad codicillos,ideo valet,vt codicilli. Opp. ꝙ non poteſt alere iure codicillorum.quoniam hic heredes inſtituit,l.non co dicillum.C.de teſta.Sol.hic fuerunt dicta quedam verba, que idē mportant,ac ſi dixiſſet,ſi non valet iure teſtamenti,valeat iure co dicillorum.Circa iſtam materiam Dyn.format vnam queſtionem quam dixi in l.j.ſ.de iure codi.

LEX XCII.

Teſtator. [a]Uoluntas teſtatoris tacite a cōtrario ſenſu ſumpta.per tacitam voluntatem reuocatur.h.d. ¶ Opp.per ſecundam voluntatē ſimplicē nō receditur a prima derogatoria,quia oportet ꝙ de ea fiat mentio ſpecialis,l.ſi quis,in prin.j.ti.j.⁊ l.ſi mihi ⁊ tibi.§.in legatis,ſ. ti.j.vbi voluntas derogatoria facit ceſſare voluntatem ſequētem. Huius timore dicit gl. ꝙ hic duplex eſt litera. Una eſt,recepiſti,ſecundum iſtam non obſtat,quia nō eſt derogatoria ad voluntatem futuram. Alia,eſt recepiſſet,⁊ tūc ſolue duobus modis, Primo, ꝙ illa verba referuntur tantum ad teſtamentum,⁊ teſtator expreſſit. Secundo,ꝙ referantur ad futura,ſecundum ꝙ ſunt verba derogatoria,tacite ſumpto argumento a cōtrario ſenſu.ideo per ſimplicem[b] voluntatem contrariam reuocātur,in d.l.ſi quis in principio,fuerunt verba derogatoria expreſſe, Contra hoc facit ſ.ti.ij.l.conficiuntur.§.fi. Sol.ibi interuenerunt duo,ſcilicet.prima prohibitio tacita,⁊ vltima,codicilli facti, propter q̄ receſſum eſt a codicillis in medio factis:hic interuenit vnū tantum,ſcilicet prima prohibitio tacita.dixi in d.l.ſi quis,in principio. ¶ Quero dicitur hic,ſi de fide epiſtole conſtabit. Quero ꝑ quot teſtes debet conſtare. Rn̄.per quinqꝫ.C. de codi.l.fin.in fine.

ADDITIONES.

ALEX. ¶ Teſtator. Hanc l.alle.no.Bal.in l.humanū.C.de leg. in l.filium.C.fami.erciſc.

¶ Per ſimplicem. Adde ad Bar.hic,⁊ vide Are.qui eum ſequitur,in c.ij.de probatio.

☞ Uerba generalia debent ad tempus teſtamenti referri.
Legatum vniuerſale factum per verba generalia, quando referatur ad tempus mortis,vel ad tempus teſtamenti.
Hereditas eſt nomen collectiuum, ⁊ de ſui natura recipit augmētum ⁊ diminutionem.
Teſtes non dicuntur contrarij , quando ſuper valore vnus dicit de centum,alius de centum quinquaginta.

a **§. Qui indiuiſam.** [a]Uerba † generalia debēt ad
1 tēpus teſtamēti referri. h.d.
b Iſte § eſt valde no. Opp.[b] ꝙ iſta verba debeant referri ad omnes
res.que reperiuntur tēpore mortis,l.peculiū:in prin.ſ.eo. ⁊ ſ.ti.j.
l.grege.⁊ l.ſi grege.Gl.⁊ Dy.dicunt. ꝙ hoc operatur verbum pre
2 ſentis temporis.q: dicitur.cōmunes ſunt.Pet.†vero dicit,quod
dā eſt legatum vniuerſale ꝙ relinquitur ſub aliquo nomine appel
latiuo.de ſui natura collectiuo.vt peculium,grex,⁊ ſimilia, ⁊ tunc
iſta recipiunt augmentum ⁊ diminutionē, ⁊ inſpicitur tēpus mor
tis non teſtamenti,d.l.peculiū.ſ.eo.⁊ l.grege.ſ.ti.j. Quoddam eſt
legatum generale per aliquod ſignū ꝙ ibi apponitur, vt lego oēs
res.⁊ ſimilia.Et tunc refertur ad tēpus teſtamenti,vt hic, nō aūt
inſpicitur tēpus mortis.Fallit in l.fi.C.que res pig.ob poſ. ꝑpter
modicum preiudicium quod eſt ibi in pignore.Quoddā eſt lega
tum particulare.de quo dic.vt in l.ſi ex toto.in prin.ſ.ti.j.Quod
dam eſt legatū indefinite relictū.⁊ dic vt l.ſi ita.j.de aur.⁊ arg.leg.
Et ex hoc gl.prima que incipit rē,id eſt res plures.non bene dicit
3 prout dicit hereditatē:q: † cum hereditas ſit nomen collectiuū,de
ſui natura reciperet augmētum,⁊ diminutionē,ſicut peculium, vt
vidiſtis.ſ.eo.l.peculiū.⁊ no.hic. Et de hoc per doc.C.de ſerui.l.nō
modus.⁊ d.l.fin.C.que res pig. oblig. poſ.Ad predicta facit quod
no.in l.j.in prin.ſ.de ede.vbi gl.diſtinguit,ꝙ quedam eſt actio vni
uerſalis,quedā generalis,quedā particularis. ¶ Quero, vtrum
4 † eſtimationi facte per teſtatorem in caſu iſto,debeat ſtari? Gl.vi
detur velle ꝙ nō,niſi teſtator iuraſſet,alle.l.ſi fundū ſub conditio
ne.§.ſi libertus.ſed nō bene declarat,⁊ ideo eam vide, que incipit
alias obligationē.ibi,ſed in caſu huius §.videtur ſecus.Dic ſcili
cet,ꝙ non ſtetur eſtimationi teſtatoris,q: teſtator non iurauit,vt
hic colligitur ex iſto tex.facit ſ.eo.l.cū pater.§.pater qui filio. Uo
luit ergo pater hic dari res pretio iuſto.Effectus tamē predicto
rum eſt,ꝙ tantū res,que erant tempore mortis,debeant dari pre
tio iuſto, non res que poſtea obuenerūt. Licet gl.aliter videatur
ſentire in illa gl.que incipit.quaſi dicat.Item res que erant tempo
re mortis dantur iuſta eſtimatione,non illa,quā teſtator taxauit.
c ¶ Quero, [c]quidam † teſtes dicunt rem valere centum, alij dicunt
3 rem valere centum quinquaginta,vtrum iſti teſtes ſint contrarij?
iſta gl. facit ꝙ ſic, quaſi intelligatur dum dico, valet centum, ſcꝫ,
tantum.In contrarium facit l.cum furti.ſ.de in litem iuran.

ADDITIONES.

a ¶ Qui indiuiſam.Pro concor.aduerte ꝙ verba generalia appo
ſita in teſtamento.vel legato referuntur ſecundū Bar.ad bona q̄
ſunt tēpore teſtamenti,in l.ſi ita.ff.de aur.⁊ ar.leg.Ibi Alex.alleg.
Bar.cōtrariari in hac l.fi.§.qui indiuiſam.Tu dic in eo mēbro dū
Bar.dicit contrariū in hoc §.loquitur qn̄ legauit ſub nomine col
lectiuo,quod de ſui natura importat augmentū.vel diminutionē,
puta lego gregem vel peculiū,⁊ ſic quid vniuerſale ⁊ ita etiam lo
quit̃ in d.l.ſi ita.ſi bene legatur, vnde non meretur dici cōtrarius.
b ALEX. ¶ Opp. Uide Cy.in l.fi.C.de pac.
c ALEX. ¶ Quero,quidam. Circa hāc q.⁊ an in teſtibus habeat
locū §.ſi ſtipulanti.l.j.j.de verb.obl.⁊ vide Arch.iij.q.ix.nihilomi
nus.Archi.⁊ Jo.An.in c.j.de arbi.in vj.⁊ vide Pau.de Leaza.in
q.ſua inci.cōtra inſtrumentū debiti.⁊ vide Bal.in l.ij.in vlti.col.C.
de reſcin.ven.⁊ in l.j.C.de teſt.vide Bal.⁊ Ange.in l.ex facto.§.itē
quero.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ vide Bar.in l.cum furti.ſ.de in li.iur.per
Spe.in ti.de teſte.§.poſtq̄.⁊ l.inter pares.j.de re iud.in c.cū opor
teat.de accuſ.⁊ in l.j.§.ſi ſtipulanti.de verb.obl.⁊ in l.ſi quidē.C.de
tranſ.⁊ Ro.in d.l.cū furti.⁊ quod dixi poſt Bart.in d.l.ſi ſtipulāti.

§. Seio. Conditio appoſita in perſonā vnius, in perſonā alterius ſibi coniuncti.non videtur repetita.h.d. Opp.j.de condi.⁊ demon.l.mulieri ⁊ Titio.Sol.dicit gl.ibi teſtator vult repetere,hic non.Ueritas eſt, ꝙ ibi conditio apponitur poſt vtrunqꝫ legatarium nominatū, ideo ad vtrunqꝫ refertur hic poſt vnum nominatum tantum, ideo ad illum tantum refertur. De hoc dixi in l.mulieri.de condi.⁊ demon.⁊ in l.Julianus.ſ.tit.j. Quero,hic portio datur Marcelle,quid de alia portione? Reſpon.illam habebit iure accreſcendi.l.plane.§.ſi duobus.tit.j.

§. Lucius. Ualet fideicommiſſum iniunctum de bonis communicandis.h.d.Facit j.ad Treb.l.Lucius. in princip.

§. Quatuor. Qui ratione coniunctionis non admittitur vt ipſe,admitti tanq̄ alius prohibetur.h.d.Dic vt no.per Cy.in l.j.C.de dolo.

1 ☞ Mulier qualiter poſſit grauari in dote.
a **§. Filie.** [a]Filia poteſt grauari in dote,quatenus dos eſt vl
tra legitimā.h.d.ſecundum Dy.⁊ Mart.Sil.Opp,
1 ꝙ † mulier non poſſit grauari in dote,l.mulier.§.cum proponeret.
⁊ l.a filia.in prin.j.ad Tre.⁊ j.ad leg.Fal.l.pater filiā. Sol. in fidei
cōmiſſo vniuerſali non venit dos,vt in contrarijs: ſed ſpecialiter
poteſt filia grauari, vt hic:quod intellige quaten⁹ dos eſſet vltra